
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI İLE TÜRKİYE BURSLARI KAPSAMINDA LİSANSÜSTÜ BURS ALAN ÖĞRENCİLERİN ALMIŞ OLDUKLARI EĞİTİMİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Gkioulsach Chatzisouleiman

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARALIK, 2022

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren altı (6) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Gkioulsach

Soyadı: Chatzisouleiman

Bölümü: Eğitim Programları ve Öğretim

İmza:

Teslim Tarihi:

TEZİN-

Türkçe Adı: Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Burs Alan Öğrencilerin Almış Oldukları Eğitimi Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri

İngilizce Adı: The Opinions of the Students Who Have Received Postgraduate Scholarships within the Scope of Türkiye Scholarships with the Presidency of Turks Abroad and Related Communities regarding the Evaluation of the Education They Have Received

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakça belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsına ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Gkioulsach Chatzisouleiman

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Gkioulsach Chatzisouleiman tarafından hazırlanan "Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Burs Alan Öğrencilerin Eğitim Süreçlerine İlişkin Görüşleri" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Filiz ÇETİN

(Eğitim Programları ve Öğretim, Gazi Üniversitesi) ----------

Başkan: Doç. Dr. Aslıhan Selcen BİNGÖL

(Eğitim Programları ve Öğretim, Gazi Üniversitesi) ----------

Üye: Doç. Dr. Cennet GÖLOĞLU DEMİR

(Çocuk Gelişimi, Bandırma On yedi Eylül Üniversitesi) ----------

Tez savunma tarihi: 02/12/2022

Bu tezin Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ----------

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitim sürecimin her aşamasında değerli katkılarını ve manevi desteğini esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Filiz ÇETİN'e, tez çalışma boyunca fikirlerini esirgemeyen, yol gösteren Prof. Dr. Şaban ÇETİN'e sonsuz teşekkür ederim. Verdiği dönütlerle tez çalışmamın tamamlanmasına önemli katkılar sağlayan hem tez hem de ders döneminde her zaman destek olan değerli hocam Prof. Dr. Nurdan KALAYCI'ya içtenlikle teşekkür ederim. Tez savunma jürisinde yer alan sayın Doç. Dr. Cennet GÖLÖĞLU DEMİR ve Doç. Dr. Aslıhan SELCEN BİNGÖL değerli katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca, tez çalışma esnasında yardımlarını esirgemeyen Arş. Gör. Büşra Görkaş Kayabaşı'ya teşekkür ederim. Tez çalışmam boyunca görüş ve önerileriyle yol gösteren, dil konusunda bana yardımcı olan değerli arkadaşım doktora öğrencisi Emre AYDEMİR'e teşekkür ederim. Lisansüstü eğitimim boyunca bana her zaman yol gösteren Gazi Üniversitedeki hocalarıma tek tek sonsuz teşekkür ederim.

YTB 'ye bu güzel tecrübeyi bana yaşattığı için çok teşekkür ederim. Ankara'ya geldiğim ilk günden buyana desteklerini ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen YTB Başkan Danışmanı Recep PAÇAMAN'a içtenlikle teşekkür ederim. YTB başkanı sayın Abdullah EREN'e yardımları için sonsuz teşekkür ederim.

Lisansüstü eğitim sürecimin her aşamasında yanımda olan değerli annem Zale KYRLI CHATZISOULEIMAN'a, babam Giasar CHATZISOULEIMAN'a ne kadar teşekkür etsem azdır. Dayım Xasan KYRLI'ye yardımları ve destekleri için içtenlikle teşekkür ederim. Kardeşlerim Mouseref ve Petioul CHATZISOULEIMAN'a hep benim yanımda oldukları için teşekkürlerimi sunarım. Değerli gastroenterolog olan doktorum Michalis CHANİAS'a sonsuz teşekkür ederim.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI İLE TÜRKİYE BURSLARI KAPSAMINDA LİSANSÜSTÜ BURS ALAN ÖĞRENCİLERİN ALMIŞ OLDUKLARI EĞİTİMİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Gkioulsach CHATZISOULEIMAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK 2022

ÖZ

Bu araştırmanın amacı Türkiye Bursları kapsamında lisansüstü burs alan öğrencilerin eğitim süreçlerine ilişkin görüşleri belirlemektir. Çalışmada bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve olgubilim (fenomoloji) deseni benimsenmiştir. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Açık uçlu soruların bulunduğu görüşme formu pandemi sürecinden dolayı Zoom uygulamasında uygulanmıştır. Araştırmaya 25 öğrenci katılmıştır. Görüşmeler ses kaydı alınarak yapılmış, daha sonra öğrencilerin kişisel bilgileri kodlanarak metin dosyası haline getirilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmada edilen bulgulara göre Türkiye Bursları hakkında öğrencilerin yarısı arkadaş ve çevreden bilgi edindikleri ifade etmiştir. Ayrıca, öğrencilerin yarısı Türkiye Burslarının sunmuş olduğu program ile olanakların iyi ve memnun kaldıklarını açıklamışlardır. Öğrencilerin çoğunluğu üniversite ve yerleştikleri bölümden memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir. Ekonomik, burs

desteğinde ise öğrencilerin yarısı memnun olduklarını ifade ederken, diğer yarısı memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun sebebi ise öğrencilerin yarısının dolar yükselişinden kaynaklı; bursun yeterli olmadığını ve her şeyin daha pahalı olduğunu açıklamışlardır. Sosyal kültürel etkinliklerinden öğrencilerin çoğunluğu Türkiye Bursların sağladığı etkinlikler güzel olduğunu, yeterli ve tatmin edici seviyede olduğunu açıklamışlardır. Araştırmaya katılan 25 öğrencinin, üniversite harcı ve sağlık sigortasından memnun oldukları anlaşılmaktadır. Öğrenciler tarafından üniversite harcı ödenmemesi oldukça çok iyi bir olanak, ödeme stresine girmediklerinden, derslerine ve tez çalışmalarında daha rahat bir dönem geçirmelerini anlaşılmaktadır. Türkiye Burslarının sağlık sigorta imkanının sağlanmasında öğrenciler tarafından çok iyi bir olanak olarak değerlendirilmektedir. Bunun sebebi ise öğrencilerin rahatlıkla bir hastaneye başvurabilmeleri, çok fazla para harcamamaları, ameliyat olma durumunda sıkıntı yaşamadıklarından, öğrencilerin hepsinin memnun olduğu anlaşılmaktadır. Barınma ile ilgili elde edilen bulgular incelendiğinde ise öğrencilerin barınma ile ilgili genelin problem yaşamadığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin Türk öğrencilere birlikte kalmaları, Türkçe dillerini geliştirme konusunda faydalı olacağını vurgulamışlardır. Tek seferlik uçak biletinde ise öğrencilerin çoğunluğunun memnun olduğu, avantajlı bir olanak değerlendirmektedirler. Araştırmada ortaya çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu Türkiye Bursları çağrı merkezi ile iletişime geçtiklerinde olumlu dönüt aldıklarını ve iletişimlerinin iyi ve hızlı olduklarını ifade etmişlerdir. Lisansüstü öğrencilerin en sık yaşadıkları problemler ise şöyle sıralana bilinir: Dil problemi, kişisel algı farklılığından dolayı yanlış anlaşılmalar ve barınma problemidir. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin çoğunluğu Türkiye'de almış oldukları eğitiminden memnun kaldıklarını, yeterli bir seviyede olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca; kaynak ve hocalar bakımından zengin ve iyi bir seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu kendi ülkelerini kıyasladığında, Türkiye eğitim sisteminin; Türkçe dilinin ana dil olması, Türkçe yazarların oluşu, okul sistemlerin daha erişebilir kılınması, eğitimin ekonomik oluşu, program ve içerik olarak memnun kaldıkları söylene bilinir. Görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunluğunun TÖMER eğitim merkezinin sunmuş olduğu eğitimden memnun kaldıkları, kullanılan kaynakların yeterli olduğunu ve öğretim elamanların da mesleki açıdan kaliteli olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında, araştırma sonucuna göre öğrencilerin neredeyse tamamı Türkçe dilinin Türkiye Bursları sayesinde yaygınlaştığını düşünmektedirler. Bunun yanında; yardımcı etkenlerinde (Yunus Emre Enstitüleri, Türkçe Eğitim veren kurslar, özel öğretmenden Türkçe dersleri almak ve Türk Dizileri) olduğunu ifade etmişlerdir. Üniversitenin sağladığı olanakları değerlendirildiğinde ise öğrencilerin genelinin (konferans etkinliklerinden, yüzme havuz salonuna gitmekten, yemekhanenin yemeklerini yeterli gördüklerinden memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, kütüphaneye öğrencilerin çoğunluğu tadilattan dolayı gidemediklerini ifade ederken, öğrencilerin az bir farklı kütüphanenin içeriğinden memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Lisansüstü öğrencilere almış oldukları eğitim içeriğinin kaliteli olduğunu, eğitim durumlarından memnun kaldıklarını, eğitim değerlendirilmesinden de memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler tarafından tez çalışma konularını değerlendirildiğinde ise (bilimsel süreç) tez çalışma konularından memnun kaldıkları, akademik Türkçe dilinde zorlandıklarını ve kaynak erişiminin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Lisansüstü öğrencilerin (iletişimsel süreç) çoğunluğu danışmanları ile olan iletişimden memnun kaldıklarını, ayrıca diğer hocalarla ve sınıf arkadaşları ile de iletişimlerinin iyi olduğunu vurgulamışlardır. Öğrenci İşleri, öğrenciler tarafından değerlendirildiğinde ise lisansüstü öğrencilerin memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin gelecek planları ise şöyledir: ülkelerine dönmek, kendi mesleklerini icra etmek, akademik ilerlemek ve akademisyen veya öğretim görevlisi olmak, kariyer odaklı çalışmak, Avrupa/Kanada/İskandinavya ülkelerinde lisansüstü eğitim almaktır. Uzaktan eğitim için öğrencilerin görüşleri incelendiğinde;

araştırmada elde edilen sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu uzaktan eğitimi zor olduğunu ifade ederken; öğrencilerin çoğunluğu verimli olmadığını düşünmektedirler. Buna karşın yakın bir oranla öğrencilerin uzaktan eğitimden memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde; öğrencilerin genellikle tez aşamasında olduğundan problem yaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak, bazı öğrencilerin kıyaslama yaptıklarında, yüz yüze eğitimi daha verimli buldukları anlaşılmaktadır. Türkiye Bursları pandemi yönetimi incelendiğinde ise; araştırma sonuca göre öğrencilerin yarısından fazlası YTB ve Türkiye Burslarının pandemi sürecini iyi yönettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında öğrencilerin bazıları barınma ile problem yaşadığını, ülkeye dönme konusunda karmaşıklıklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerin Türkiye Burslarına ve genel görüş ile önerili şöyledir; YTB ve Türkiye Burslarına teşekkürlerini, minnetlerini ayrıca gelişmesi gerektiğini, bunun yanı sıra; Türkiye Burslarının sunduğu programın iyi olduğunu, bu program sayesinde ülkeyi daha kaliteli bir konuma getireceğini düşünmektedirler. Ayrıca, öğrencilerden biri bulunduğu projenin eksiklerinin giderilmesi gerektiğini ifade ederken, bir başka öğrenci uluslararası etkinliklerin daha fazla yapılması ve sıkıntıların bu sayede giderileceğini açıklamıştır. Bunun yanında, öğrenciler Türkiye Burslarının iyi çalışmalar yaptığını, ancak bölümlere göre bir temsilci olması, problemleri çözmede kolaylık sağlayacağını, ilaveten YTB ve hocalar arası bağ kuracak temsilci olması Türkiye Burslarının ve öğrencilerin yararına olacağını inanmaktadırlar. Genel görüşler ve öneriler incelendiğinde ise öğrencilerin çok az bir farkla görüşleri şöyledir; öğrencilerin önerileri ve görüşlerinde yeni bir dil, yeni şeyler keşfetmek, kültürler tanımak, yeni arkadaşlıklar edinmek, tecrübeler kazanmak için Türkiye Burslarının katkı sağladığı büyük bir olanak olarak değerlendirmektedir. Ayrıca, Türkçe dillerini geliştirmek adına Türklerle bir araya gelebilecek ortamların daha fazla olmasını, yurtlarda Türklerle kalmanın daha iyi olacağını, TÖMER eğitimi alıyorken üniversitelerdeki derslere katılıp, Türkçe dillerini daha iyi geliştirmelerine ve kültür şoku etkisini azaltmak adına derslere aktif bir şekilde misafir olarak katılım göstermeleri, yabacı öğrenciler için çok büyük bir avantaj olacaktır. Ayrıca, ikamet işlerinin yabancı öğrenciler için hızlandırılması önemli bir konu iken, iletişim dilinin geliştirilmesi gerektiğini (İngilizce, Rusça, Tatarca, Arapça, vs.) vurgulamıştır. Önerilerin devamında ise üniversitelerde yabancı öğrencilere Türkçe editörler bulunması gerektiğini böylelikle Türkçe yazan öğrencilere faydası olacağını belirtmişlerdir. Son olarak, akademik Türkçe dilinin daha kapsamlı bir şekilde eğitim verilmesi, öğrencilerin yararına olacağını ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye Bursları, Uluslararası Lisansüstü Öğrenciler, Uluslararasılaşma, Eğitim (İçeriği, Durumları, Değerlendirme).

Sayfa Sayfası: xvi+179

Danışman: Doç. Dr. Filiz Çetin

THE OPINIONS OF THE STUDENTS WHO HAVE RECEIVED POSTGRADUATE SCHOLARSHIPS WITHIN THE SCOPE OF TÜRKIYE SCHOLARSHIPS WITH THE PRESIDENCY OF TURKS ABROAD AND RELATED COMMUNITIES REGARDING THE EVALUATION OF THE EDUCATION THEY HAVE RECEIVED

(M.S Thesis)

Gkioulsach CHATZISOULEIMAN

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

DECEMBER 2022

ABSTRACT

The aim of this research is to Türkiye scholarship students' graduate scholarship in education on the process of opinions determined. In the study, for this purpose, a qualitative research method was used, and the Volubilis pattern is adopted. Research data was developed by the researcher, and semi-structured interview forms were collected. Open-ended questions in the interview process because of the pandemic form of the application resides Zoom was applied. 25 students participated in the research. Audio recording is made by taking interviews, then converted into a text file encoded with the personal information of the students. The obtained data are analyzed using the content analysis method. According to research findings, about half of the student's knowledge is acquired from the environment friends, and scholarships Turkey has stated that they have. In addition, half of the students explained that they were

the best of facilities with programs that offer scholarships in Turkey, and happy. Students the majority stated that they were satisfied with the universities and the settled areas. Economic, half of the students stated that they were satisfied with scholarship support while the other half stated that they were not satisfied with it. The reason for this is half of the students sourced from the rise of the dollar; that is not enough scholarship and explained that everything is more expensive. Turkey Scholarships social and cultural activities are activities that provide most of the students is good, adequate, and satisfactorily explained. 25 for the students that participated in the survey, the tuition and it is understood that health insurance is satisfied with. That's a pretty good possibility that students, tuition is not paid, they don't stress about the payment, courses, and thesis work, and it is understood that you will spend a more relaxed period. Turkey scholarships by students in ensuring the availability of health insurance are regarded as a very good opportunity. The reason for this is students can easily apply to a hospital, but they spend too much money, having had difficulties in the case of surgery since it is understood that all the students were satisfied. When the findings are examined on housing, however, it is understood that the general had students about housing problems. In addition, students with Turkish students stay, which would be useful in the development of the Turkish language are emphasized. One-time ticket is satisfied when most students in advantaged are assessing a possibility. Emerging research results, according to most students in Turkey received their scholarships when they contact the call center with positive feedback and good and fast communication, they have stated that they are. Most graduate students are often allowed to tell their problems known as language problems, misunderstandings, and personal differences in perception because of the housing problem. According to the research results, most students were satisfied with the training they received in Turkey and believe that is sufficient. In addition, the teachers indicated that it was at a good level, and it is rich in the source. Most students surveyed compared to their own countries, the education system in Turkey; the Turkish language the main language of being, the fact of Turkish authors, school systems can be made more accessible, the education being Economic, the program and they told me it is known that satisfied with the content. Most of the students that attended the meeting TOMER training center gives you the right resources that satisfied with the education that they used, and the professional aspects of the academic staff indicated that they had adequate quality. In addition, the research according to the results, nearly all the Turkish language Turkish is spreading thanks to the scholarships of the student's belief. Besides this, the secondary factors (the Yunus Emre Institute, the Institute of Turkish education courses, private Turkish teacher and take lessons from the Turkish TV series) is stated. The possibilities provided by the University are assessed when the students of the General Conference of the activities of the swimming pool from going to the Hall of cafeteria meals were satisfied enough with what you saw understood. Additionally, most students stated that due to renovations, the library doesn't, while it is understood that the students were satisfied with a few different libraries of content. The content of the training they have received graduate students the quality of education they were happy with their situation, it is understood that educational evaluation and were satisfied. Thesis by students when their work is taken into consideration (scientific process), they stayed satisfied with the work, thesis, academic and in the Turkish language have indicated that they were forced access to the source is not sufficient. Graduate students (communicative process) were satisfied with most of the communication with consultants, but also others with their classmates and with the teacher emphasized that their communication was good. Student Affairs, students are assessed by when it is understood that the graduate students were satisfied. Students are the plans are as follows: return to the country, perform their occupation, be a scholar or instructor and advance academic, career-oriented work in Europe/Canada/Scandinavia countries in graduate education. The views of distance

education students were examined; the results obtained from the research, according to most students noted that it is difficult to distance education, while the majority of students believe that they are not efficient. In contrast, with a close ratio, it is understood that they remain satisfied with distance education students. When examining the answers, they are given to students, students in the dissertation phase is usually since they had problems has emerged. However, in doing some benchmarking of the student's face-to-face training, it is understood that they found it more efficient. Turkey Scholarships in management of the pandemic are examined; the results of the research, according to the MDO of the pandemic and more than half of the students reported that they manage well the process of Bursa in Turkey. Besides, some of the students experiencing problems with their housing, and complexities about returning to the country have reported that they experience. Türkiye scholarships students that attended the meeting and the general opinion in the type-ahead are as follows; MDO scholarships and Turkey, thanks to their gratitude also need improvement, as well as a program that offers scholarships in Turkey for good, thanks to this program in one location will bring more of the country believe that quality. In addition, the shortcomings of one of the students stated that the project needed to be addressed where it is located, while another student of international activities and more to be done in this way has stated that the problems will be resolved. In addition, the students did the best work of scholarship in Turkey. Still, according to the department, delegating problems to be that will be easier to solve, in addition to the bond between teacher and students would benefit Turkey and the MDO to be representative of scholarships that believe. General comments and suggestions are examined, however, by a very small margin in the opinion of the students; the students in the opinions and suggestions of a new language, exploring new things, getting to know cultures, building friendships, gain valuable experience to contribute to Turkey considers to be a great opportunity scholarship. In addition, together with the Turks to develop the Turkish language to be more of the environment would be better off living in the dormitories with the Turks, and Turkish languages and culture shock while studying in college to develop better Tomer attend classes actively to reduce the impact of guest participation, will be a huge advantage for foreign students. Also, residence for foreign students is an important issue to be accelerated, while the need for the development of the language of communication (English, Russian, Tatar, Arabic, etc.) is emphasized. Proposals for foreign students at Turkish universities in the continuation of the Turkish writer, and editors should be found and thus would be of benefit to the students mentioned. Finally, to be given more thorough academic training in the Turkish language, he stated that students would benefit.

Keywords: Presidency for Turks Abroad and Related Communities, Türkiye Scholarships, International Graduate Students, İnternationalization, Education (Content, Situation, Evaluation).

Pages: xvi+179

Advisor: Assoc. Dr. Filiz Cetin

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ii
JÜRİ ONAY SAYFASI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT viii
İÇİNDEKİLER xi
TABLOLAR LİSTESİ xv
ŞEKİLLER LİSTESİ xvii
BÖLÜM 1 1
GİRİŞ 1
1.1 Problem Durumu 1
1.2 Araştırmanın Amacı 8
1.3 Araştırmanın Önemi 9
1.5 Araştırmanın Sayıltıları 10
1.6 Sınırlılıklar 10
1.7 Tanımlar 10
BÖLÜM 2 12
KURAMSAL ÇERÇEVE 12
2.1 TURQUAS Projesi 12
2.2 Ortak Eğitim-Öğretim Programları 13
2.3 Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi (YABSİS) 15
2.4 Study in Turkey Uygulaması 16

2.5 Çift ve Ortak Diploma Programları 16
2.6 Uluslararasılaşma 17
2.7 Türkiye ve Uluslararası Öğrenci Programları 18
2.8 Kore Devlet Bursu (Lisans, Lisansüstü ve Araştırma Programı) 19
2.9 İngiltere ve Chevening Burs Programı 20
2.10 Rusya Federasyonu Bursları 21
2.11 Büyük Öğrenci Projesi 22
2.12 Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları (YTB) ile Türkiye Bursları 25
2.13 Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) 28
BÖLÜM 3 30
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 30
3.1 Türkiye'de Yapılan İlgili Araştırmalar 30
BÖLÜM 4 37
YÖNTEM 37
4.2 Araştırmanın Modeli 37
4.3 Çalışma Grubu 37
4.4 Veri Toplama Aracı 39
4.5 Verilerin Toplanması 40
4.6 Çalışmanın Güvenirliği 45
4.7 Verilerin Analizi 46
BÖLÜM 5 48
BULGULAR VE YORUMLAR 48
5.1 YTB ve Türkiye Burslarından Burs Alan Lisansüstü Öğrencilerin Kişisel Bilgileri 48
5.2 Türkiye'ye gelmeden önce ve geldikten sonra Türkiye Bursları hakkındaki Görüşler 52
5.3 Türkiye Burslarının Sağladığı Olanaklar Üzerine Görüşler 59
5.4 Türkiye Bursları Çağrı Merkezi ile İletişime Yönelik Görüşler 76
5.5 Türkiye'de Eğitim ve Burs Aldıkları Süresince Yaşadıkları Sorun veya Sorunlar Üzerine Görüşler 81
5.6 Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye'de Almış Oldukları Eğitime İlişkin Görüşler 86
5.7 Kendi Ülkelerinin Eğitim Sistemi ile Karşılaştırıldığında Türkiye Eğitim Sistemi Kaliteli Olup Olmadığına İlişkin Görüşler 93

5.8 Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) Eğitimi Sürecinde Türkçe Eğitiminin Niteliği Hakkında Görüşler 98

5.9 Türkiye Bursları Kapsamında Türkçenin Yaygınlaştığına ve Diğer Ülkelerde de Kullanıldığına İlişkin Görüşler 106

5.10 Bulundukları Üniversitenin Sağladığı Olanaklar Üzerine Görüşler..... 111

5.11 Türkiye'de Aldıkları Eğitim Süresince (İçeriği, Eğitim Durumları ve Değerlendirme) Görüşler..... 116

5.12 Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Süresince Tez Çalışmalarına İlişkin Görüşler 126

5.13 Lisansüstü Eğitim Aldıkları Kurumlardaki Öğrenci İşleri Hakkında Görüşler 130

5.14 Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Eğitimlerini Tamamlandıklarında Gelecek Planlarına İlişkin Görüşler..... 134

5.15 Pandemi Süreci Boyunca Eğitim Hayatları ve YTB ile Türkiye Bursları Pandemi Sürecini Nasıl Yönettiklerine İlişkin Görüşler..... 137

5.16 Yukarıda belirtilen Sorular Dışında Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşler 142

BÖLÜM 6..... 147

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER..... 147

6.1 Ankara'da YTB ve Türkiye Burslarından Burs Alan Lisansüstü Öğrencilerin Kişisel Bilgilerin Sonuçları 147

6.2 Türkiye'ye Gelmeden Önce ve Geldikten Sonra Türkiye Bursları Hakkında Yer Alan Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma 148

6.3 Türkiye Burslarının Sağladığı Olanakları Hakkında Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleri ile İlgili Sonuç ve Tartışma 149

6.4 Türkiye Bursları Çağrı Merkezi ile İletişime Yönelik Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma 151

6.5 Türkiye'de Lisansüstü Öğrencilerin Eğitim ve Burs Aldıkları Süresince Yaşadıkları Sorunların Görüşleri üzerine Sonuç ve Tartışma 152

6.6 Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye'de Almış Oldukları Eğitimle İlgili Görüşlerinin Sonuç ve Tartışma..... 153

6.7 Kendi Ülkelerinin Eğitim Sistemi ile Karşılaştırıldığında Türkiye Eğitim Sistemi Kaliteli Olup Olmadığına İlişkin Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma 154

6.8 Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) Eğitimi Sürecinde Lisansüstü Öğrencilerin Türkçe Eğitiminin Niteliği Hakkındaki Görüşleriyle ilgili Sonuç ve Tartışma..... 155

6.9 Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye Bursları Kapsamında Türkçenin Yaygınlaştığına ve Diğer Ülkelerde de Kullanıldığına İlişkin Görüşlerinin Sonuç ve Tartışması 156

6.10 Bulundukları Üniversitenin Sağladığı Olanaklar Üzerine Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma 157

6.11 Türkiye'de Aldıkları Eğitim Süresince Lisansüstü Öğrencilerin (İçeriği, Eğitim Durumları ve Değerlendirme) İlişkin Görüşlerin Sonuç ve Tartışması 158

6.12 Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Süresince Lisansüstü Öğrencilerin Tez Çalışmalarına İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma 161

6.13 Lisansüstü Eğitim Aldıkları Kurumlardaki Öğrenci İşleri Hakkında Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma 162

6.14 Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları Kapsamında Öğrencilerin Lisansüstü Eğitimlerini Tamamlandıklarında Gelecek Planlarına İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma 163

6.15 Pandemi Süreci Boyunca Lisansüstü Öğrencilerin Eğitim Hayatları ve YTB ile Türkiye Bursları Pandemi Sürecini Nasıl Yönettiklerine İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma 164

6.16 Yukarıda belirtilen Sorular Dışında Lisansüstü Öğrencilerin Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma 165

6.17 Öneriler 166

KAYNAKLAR 168

EKLER 176

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Eğitim ve Gençlik Değişim Programları* 7
Tablo 2. *Erasmus+ Program Yapısı* 8
Tablo 3. *Ortak Eğitim-Öğretim Yapısı* 13
Tablo 4. *Ortak ve Çift Diploma Programlarının Ortak ve Farklı Yönleri* 17
Tablo 5. *Türkiye'de Yüksek Lisans ve Doktora Bursu Veren Kurum ile Kuruluşlar* 19
Tablo 6. *Pisa Sonuçları* 20
Tablo 7. *Chevening Mezunu Olan Siyasi Liderler* 21
Tablo 8. *BÖP Kapsamında Gelen Uluslararası Öğrencilerin İstatistikleri* 24
Tablo 9. *Katılımcıların Demografik Bilgileri* 38
Tablo 10. *Görüşmelerin Detayları* 40
Tablo 11. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete ilişkin Dağılımı* 48
Tablo 12. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Eğitim Seviyesine İlişkin Dağılımı* 49
Tablo 13. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bölümlerine Göre Dağılımı* 49
Tablo 14. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Üniversiteye Göre Dağılımı* 50
Tablo 15. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dönemine Göre Dağılımı* 50
Tablo 16. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ülkelerine Göre Dağılımı* 51
Tablo 17. *Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı* 52
Tablo 18. *Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önceki Türkiye Bursları Hakkındaki Görüşler* 53
Tablo 19. *Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonraki Görüşleri* 56
Tablo 20. *Türkiye Burslarının Olanakları Hakkında Öğrencilerin Görüşleri* 59
Tablo 21. *Türkiye Burslarının Çağrı Merkezine İlişkin Öğrencilerin Görüşleri* 77
Tablo 22. *Türkiye'de Eğitim ve Burs Aldıkları Süresince Öğrencilerin Yaşadıkları Sorun veya Sorunlar İle İlişkin Görüşlerinin Dağılımı* 82
Tablo 23. *Araştırmaya Katılan Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Hakkındaki Görüşleri Dağılımı* 87
Tablo 24. *Kendi Ülkelerini Karşılaştırdıklarında Türkiye Eğitim Sistemini Kaliteli Olup Olmadığına Dair Görüşlerinin Dağılımı* 94
Tablo 25. *TÖMER Eğitim Süresince Türkçe Eğitiminin Niteliği Hakkında Görüşlerinin Dağılımı* . 99
Tablo 26. *Türkiye Bursları Kapsamında Türkçenin Yaygınlaştığında ve Diğer Ülkelerde de Kullandığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı* 106
Tablo 27. *Bulundukları Üniversitenin Olanakları Nasıl Değerlendirklerine İlişkin Görüşleri* 111
Tablo 28. *Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Hakkında Görüşlerinin Dağılımı* 117
Tablo 29. *Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Süresince Tez Çalışmaların Sürdürülebilirliği ile İligili Düşüncelerin Dağılımı* 126
Tablo 30. *Lisansüstü Eğitim Aldıkları Kurumlardaki Öğrenci İşleri Hakkında Görüşlerin Dağılımı* 131

Tablo 31. *YTB ve Türkiye Bursları Kapsamında Lisansütü Eğitimleri Tamamladıklarında Gelecek Planlarının Dağılımı* 134
Tablo 32. *Pandemi Sürecinde Eğitim ve YTB ile Türkiye Bursları Pandemi Süreci Nasıl Yönettiğine İlişkin Dağılımı* 138
Tablo 33. *Yukarıda Belirtilen Sorular Dışında Öğrencilerin Eklemek İstedikleri Görüşlerinin Dağılımı*..... 142

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Dünyada Uluslararası Öğrenci Kaynak: Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu, 2013 6
Şekil 2. BÖP Kapsamında Türkiye'ye Gelen Öğrencilerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı..... 25
Şekil 3. YTB Teşkilat Şeması Kaynak: YTB web sayfası, 2020 26
Şekil 4. Görüşme Formu Hazırlanırken Takip Edilecek Boyutlar..... 40

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Yapılan araştırmanın bu bölümün de araştırmaya ait problem durumu, araştırmacı amacı, önemi, sayıltıları, sınırlıkları ve tanımları bulunmaktadır.

1.1 Problem Durumu

İnsanların geçmişten günümüze kullanılmış oldukları farklı dillerin ortak bir araç olarak iletişimi sağlaması ülkeler ve uluslararası yaşam kalitesini arttırmaktadır. Bu sayede farklı dillerde; farklı anlam kazanan sözcüklerin aynı anlamı nitelendirmesi zaman içerisinde kalıplaşmıştır. Bunun sonucunda; farklı dil yapısına sahip insanların ortak bir paydada buluşmasını sağlamıştır. Buna bağlı olarak; insanlar arasındaki iletişimin kalitesi giderek artmıştır. Özellikle insanlar arasındaki iletişimin endüstri devriminden sonra artış gösterdiği dikkat çekmektedir. Bununla birlikte iletişim, ulaşım, teknoloji ve ekonomi gibi alanlarda yapılan çalışmalar sonucunda hız kazanan gelişmeler ile farklı toplumlar ve kültürel arasındaki iletişimin sağlanmasını kolaylaştırırken; aynı zamanda da yoğunlaşmasıyla küreselleşme sağlanmaktadır (Bazarbayeva, 2018). Küreselleşme dünya genelinde karşılıklı olarak meydana gelen etkileşimleri ve değişimleri oluşturan, çoğaltan, etkisini arttıran toplumsal süreçlerin çok boyutlu olması anlamına gelmektedir. Küreselleşme ile mevcut sınırların ortadan kaldırılmasıyla birlikte ekonomik, siyasi ve kültürel ilişkiler bir çatı altında toplanmaktadır. Bu sayede küresel bazda toplumsal ilişkilerin genişlemesi sağlanırken; aynı zamanda faaliyetlerinin yayılmasına hız kazandırmaktadır (Steger, 2013). Teknolojik alanda yapılan çalışmaların dünya genelinde hızlanması ile de bilginin yayılması getirilerini oluştururken sosyo-ekonomik farklılığın artmasını sağlamıştır. Fakat; az gelişmiş ve gelişmemiş ülkelerin gelişmiş ülkeler için pazar vazifesi görmesi küreselleşmenin olumsuz yönleri arasında yer almaktadır. Küreselleşmenin neredeyse her alanı etkisi altına almasıyla birçok alan etkilenmiştir. Bu etkilenen alanlar içerisinde eğitimde meydana gelen

liberalleşme politikaları bunun bir göstergesidir. Eğitim meydana gelen bu küreselleşme ile serbest piyasanın rekabetçi yapısına göre düzenlenmeye başlamış ve dünya genelinde bir yayılma göstermiştir. Küreselleşme ile eğitim alanında meydana gelen serbest piyasanın şekillenmesi hedef ve isteklerin paralelinde gerçekleşmiştir. Buradaki amaç sermaye taleplerine göre insan yetiştirmektir. Buna bağlı olarak da insanların özgün değerini kaybetmesiyle; sermaye girdisi haline gelmesine neden olmasıyla liberal insan tipini ortaya çıkarmıştır. Bu insan tipi ulus devletin oluşturmaya çalıştığı toplumsal, dayanışmacı ve kolektif hareket eden kişi yerine bireyci, rekabetçi ve girişimci bir tip olmasına neden olmuştur. Bu zaman diliminde uluslararası sınavlar çok daha önemli hale gelmiş, müfredatlar uluslararası sınavlarda başarıyı sağlamak üzere değiştirilmiştir. Fakat; bu duruma uyum sağlayamayan eğitim kurumları başarısız olarak kabul edilmiştir (Gökmen, 2016). Küreselleşmenin ve bilginin kolay, hızlı ve düşük maliyetle akışına olanak sağlayan iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, birçok alanda olduğu gibi eğitimde de oldukça büyük etkilere neden olmuştur. Eğitimdeki değişim, eğitimin toplumsal yapıyı oluşturan en temel bileşenlerden biri olmasıyla, toplumsal yapıda dönüşümün ve gelişimin yaşandığı küreselleşen dünyada meydana gelen değişmelerden etkilenmesi sonucu oluşmaktadır. Öte yandan eğitimin kendisi de toplumsal yapıyı etkileyen önemli bir unsurdur. Bundan dolayıdır ki; günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin birçoğu, küreselleşmenin neden olduğu toplumsal değişimin gereklilikleri nedeniyle eğitim sistemlerini geliştirmek için bir dizi yenilikler yapmışlardır. Yapılan bu yenilikler incelendiğinde;

- Sistem düzeyinde reformlar,
- Teknoloji destekli modern eğitim kurumlarının oluşturulması,
- Öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi,
- Okul yönetiminde yenilikler yoluyla, öğretme öğrenme sürecinin geliştirilmesi

şeklindeki değişik politika ve uygulamaları yer almaktadır (Korkmaz, 2015).

Özellikle son yıllarda küresel rekabet ortamında sürdürülebilir bir büyüme için ülkeler, bireyleri bu dönemin gerekliliklerini karşılayabilecek nitelikte yetiştirmeleri gerektiğini anlamıştır. İnsan, toplum ve diğer tüm sistemlerin merkezinde olan eğitim sistemi, dinamik yapıdadır. Bu yapı içerisinde eğitim sistemi sürekli değişime, dönüşüme ve etkilenmeye açıktır. Bu sebepten dolayı ülkelerin eğitim programları hazırlanırken yaşanan gelişim ve değişmeleri göz ardı edilmemelidir.

- Nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyacın artması,

- Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin farklılaşması,
- Birey ve toplum ihtiyaçları arasında ilişkinin kurulması gerekliliği,
- Bilginin niceliği ve niteliğinin gelişmesi ve yeniden yapılandırılması,
- Teknolojik gelişmelerin eğitime etkisi,
- Bireyselleştirilmiş eğitim ihtiyacının öneminin artması,
- Yaşam boyu eğitim gerekliliği,
- Bilen ve bildiğini uygulayabilen bireylere duyulan ihtiyaç,
- Yaratıcı ve üretken insanlar yetiştirmenin gereği,
- Disiplinler arası anahtar becerilerin gelişmesi,
- Yaşantı yoluyla öğrenme ve öğrenme yerinin örgün eğitim kurumlarının dışına çıkması

gibi nedenlerle eğitim programları, küreselleşmenin etkilerine uyum sağlayarak gelişmeli ve çeşitlenmelidir (Korkmaz, 2015). İçinde bulunduğumuz zaman dilimi koşullarında ülkeler, eğitim programlarını, gelişen teknoloji ve bilime paralel olarak yenilemeli, bilgiyi artık evrensel düzeyde güncelleyerek bireylere aktarmalı, her birey sadece kendi bulunduğu bölgeyi değil, dünyanın her yerini yakından takip edebilmeli ve bu yetilere sahip olarak yetişmesi gerekmektedir. Bugün gelinen noktada bireyler, uluslararası birikime sahip, dünyayı tanıyan ve değişime açık, yenilikçi, eleştirel düşünebilen, farklı bakış açıları geliştirebilen insan özelliğine sahip olmalıdır. Bunun sonucunda; eğitim programları, değişime açık, toplumsal değerleri koruyan, bireyselliğe uygun, küresel vatandaş yetiştirme ve iş yaşamına dönük, potansiyelleri açığa çıkaran, teknolojiye açık ve farklı düşünen bireylerin yetiştirilmesini hedeflemelidir. Bunu takiben; ülkeler, toplumsal değerlere uygun ve değişimi kabul eden, yetiştirilmek istenen insan tipine uygun ve öğrenci merkezli, pratik, özgün, mesleki eğitime önem veren, dış dünyayla bağlantılı ve aynı zamanda akademik ve bilimsel gelişimi de sağlayan bir eğitim modelini benimsemeli ve uygulamalıdır (Korkmaz, 2015).

Uygulanacak bu eğitim modeli yabancı öğrenciler için geldikleri ülkelere göre tasarlanmalıdır. Ayrıca; marka imajı da yabancı öğrencileri çekmede önemli politikalardan bir tanesi olmalıdır. Öğrencilerle kolay iletişim kurabilmek, dikkat çekebilmek için farklılıklar ve vurgu üzerinde odaklanılmaktadır. Asya ve Pasifik bölgelerinde birçok üniversite gelişmiş sloganlara, görsel ve sözel sembollerde kolay iletişim kurulabilen markalara ev sahipliği yapmaktadır. Bu sloganlarla daha çok üniversitenin reklamı

yapılırken; diğer iletişim formları da oldukça sık kullanılmaktadır. Bu da uluslararası öğrencileri çekmede piyasa iletişimini sağlamaktadır (Patti, 2005).

Piyasalaşmanın etkisiyle beraber uluslararası yükseköğretim her geçen gün önemini arttırmaktadır. Buna bağlı olarak da üniversiteler yabancı öğrencileri kendi ülkelerine çekebilmenin ve uluslararası alanda etkinlik kazanabilmenin başka bir yolu da şube üniversiteler açmaktır. Fakat; bunun için öncelikli olarak şube üniversite açılacak olan ülkede pazar araştırması yapılması gerekmektedir. Üniversitelerin yurtdışında şubeler açması, öğrencilere ülkelerinde aynı kalitede eğitim sunma imkânı vermektedir. Bu akademik bütünlük arka plandaki birçok yabancı öğrencinin kaydolmasını sağlamaktadır (Dessoff, 2007). Şube kampüs hareketliliği; öğrencilere seyahat etmeden iyi eğitim alma imkânı sağlamakta ve başka ülkelerde kendi eğitim sistemlerinin reklamlarını yapma fırsatı sunmaktadır. Ayrıca, ülke ekonomisine öğrenci gelirlerinin gelmesiyle ekonomik kalkınma olanaklarını sağlamakta, aynı zamanda da gelir sağlayan kurum uluslararası alanda adını duyurmakta çok yönlü fayda sağlamaktadır (Rumbley ve Albatch, 2013).

Uluslararası öğrencilerin gelmesiyle birlikte, öğrencilerin daha yüksek eğitim düzeyine ulaşması daha kolay olmaktadır. Buna bağlı olarak; çalışma hayatı boyunca yüksek gelir elde etmesini sağladığı gibi emekli olduğundaki maaşının daha yüksek olacağının bir göstergesidir (Akalın, 1981; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu).

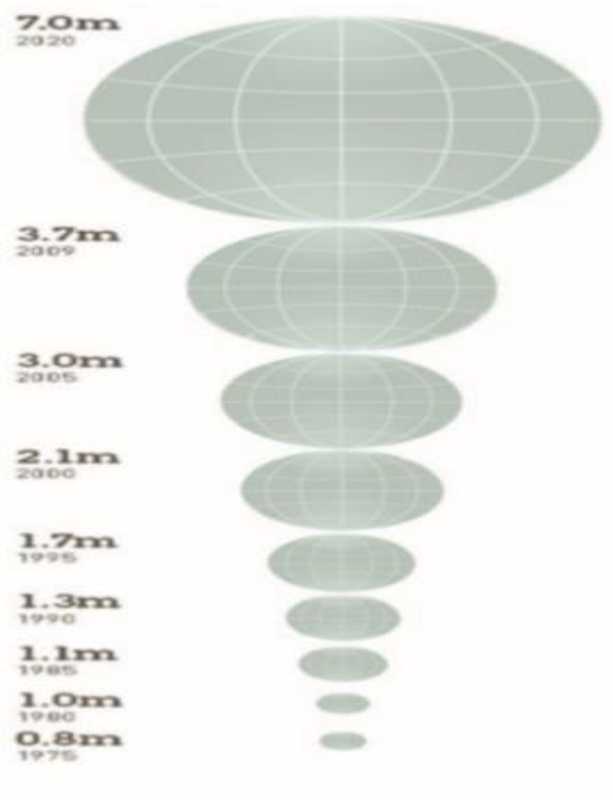
Eğitim kalitesinin artmasıyla kişilerin istihdam edilebilirliğinin daha yüksek ve ekonomik olarak aktif oldukları sürece işsiz kalma ihtimallerinin daha düşük olduğu, kişilerin eğitim düzeyi arttıkça işgücüne katılım oranının da arttığı ve daha yüksek gelir elde ettikleri yapılan birçok çalışmada gözlemlenmiştir (UNESCO ve OECD, 2003).

Yapılan çalışmalarda ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde kişilerin yapmış oldukları tez çalışmaları, çalışma hayatlarında sergiledikleri performans ile yakından ilişkilidir. Yüksek lisans ve doktora eğitimleri; yüksek öğretimin içinde yer alan Lisansüstü Eğitim Programları 2547 sayılı Kanun'un 65. Maddesi hükmü gereğince Üniversitelerarası Kurul tarafından hazırlanan yönetmelikte belirtildiği gibi tezli ve tezsiz olmak üzere gerçekleştirilmektedir. Yapılan tezli yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneği kazanmasında yardımcı olmaktır. Ayrıca; yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi üretmek, bilim verilerini yaymak, gelişme ve kalkınmaya destek olmak süratiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmelere

fayda sağlayarak; hedeflerine yönelik olarak faaliyetlerini sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Doktora programının amacı ise, öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazanmasına yardımcı olmaktır (Özmenteş ve Özmenteş, 2003).

Etkili ve verimli bir akademik kariyer için lisansüstü eğitim sürecinin kalitesi çok önemlidir. Bu süreçte ihtiyaçları, beklenti ve görüşleri açısından olumsuzluklar yaşayan bir öğrenciden başarı beklemek güçtür. Bu yüzden bir programı öğrencilerin bakış açısından değerlendirmek, programı hazırlayan ve okutanların görüşleri kadar önemlidir. Bu demokratik ve bilimsel bir eğitim koşulu olmakla birlikte değişen şartlar, beklentiler ve ihtiyaçlar doğrultusunda kendisini tamir eden ve yenileyen canlı bir program yaratabilmenin yoludur (Özmenteş ve Özmenteş, 2003).

Uluslararası hareketlilik en eski üniversitelerde bile var olmuş ve günümüze dek çeşitli faktörlere bağlı olarak daha da yoğunlaşmıştır. Bu konuda Scott (2002) "Üniversitenin uluslararası bir kurum olarak tanımlandığı günden beri uluslararasılaşma olgusunun, onun daima bir parçası olduğunu" belirtmektedir. Uluslararası bir kurum olarak görülen üniversitelerin, son yıllarda küreselleşmenin de etkisiyle her alanda uluslararasılaşmaya çalıştıklarının göstergesidir. Bir başka göstergesi ise 1975 yılından itibaren, uluslararası öğrenci sayıları genel bir artış eğilimi içerisinde olmasındandır. Örneğin; UNESCO bilgilerine göre 2000 yılından sonra %65'lik bir artış göstererek 2009 yılında dünya üzerinde yükseköğrenim gören öğrenci sayısı 165 milyona ulaşmıştır. OECD raporları incelendiğinde uluslararası öğrenci sayısı şekil 1 'de de görüldüğü üzere 2000 yılından 2009 yılına kadar %76'lık bir büyümeyle 3.7 milyona ulaştığı görülmektedir. 2010 yılına gelindiğinde ise bu rakam 4.1 milyona ulaşmıştır. Günümüzde ise bu UNESCO yapmış olduğu açıklamaya göre 2020 yılında 7 milyonu aştığı belirtilmektedir. Yıllar içerisinde gözlemlenen bu artışın; gelecek yıllarda da giderek artacağının bir göstergesidir.

Şekil 1. Dünyada Uluslararası Öğrenci.

Kaynak: DEİK, D.E.İ.K. (2013). Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu, *Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu, İstanbul* (2013). Raporundan erişilmiştir.

Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği Ülkeleri, toplam uluslararası öğrencilerin %65'ine ev sahipliği yapıyor. 2020 yılında Çin dünyada ülke dışında en çok öğrenci gönderen ülke konumundadır. Hindistan ve Vietnam ise Çin'i takip eden ülkeler arasındadır. Öğrenci kabulünde ise İngilizce konuşulan ilk üç ülke ABD, Birleşik Krallık ve Avustralya olarak öne çıkmaktadır. ABD 1965'te 100 bin olan uluslararası öğrenci sayısının 2019 itibari ile 1 milyonun üzerine çıkması beklenmektedir. Türkiye'nin tercih sırasına baktığımızda, araştırmalar gösteriyor ki uluslararası öğrenciler dışında 2019-2020 verilerine göre, 2016'sı profesör, 210'u doçent olmak üzere toplam 3 bin 325 uluslararası öğretim elemanı da üniversitelerimizde görev yapmaktadır. Bir diğer önemli husus ise Avrupa Komisyonu 2020 raporuna göre AB ülkeleri arasında Erasmus+ öğrencilerin en çok tercih ettiği beşinci ülke olarak Türkiye seçilmiştir (Hürriyet Gazetesi, 2022). Özellikle son 10 yılda, Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında okuyan uluslararası öğrenci sayısında yüzde 75 oranında bir artış kaydedildiği ve güncel rakamlara göre, 25 bini burslu olmak üzere yaklaşık 148 bin uluslararası öğrencisiyle, bu alanda dünyanın en fazla uluslararası öğrenci ağırlayan ülkelerinden biri haline geldiği belirtilmiştir (YTB). Yapılan bir açıklamada ise 2023 yılında

200 bin uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapacağı belirtilmektedir (Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı [YTB], 2020).

Sonuç olarak; tüm bu bilgiler dünya genelinde bir yükseköğretim programına kayıtlı öğrenci sayısının giderek artacağının bir göstergesidir. Ayrıca; yapılan bir başka açıklamada ise 2009 yılında tüm dünyada herhangi bir yükseköğretim kurumuna kayıtlı öğrenci sayısı 170 milyon iken, 2025 yılında bu sayının 262 milyon olacağı tahmin edilmektedir (YTB). Bu artışın sağlanmasında yükseköğretim programına kayıtlı öğrencilerin dünya 'da ve ülkemizde Mevlana, Farabi, Erasmus, Comenius, Leonardo Da Vinci ve Grundtvig eğitim ve gençlik değişim programlarından faydalandığı gözlenmektedir. Mevlana, Farabi, Erasmus, Comenius, Leonardo Da Vinci ve Grundtvig eğitim ve gençlik değişim programları hakkında detaylı bilgi Tablo 1. verilmiştir.

Tablo 1.

Eğitim ve Gençlik Değişim Programları

Eğitim ve Gençlik Değişim Programları	
Mevlana	Mevlâna Değişim Programı, yurtiçinde eğitim veren yükseköğretim kurumları ile yurtdışında eğitim veren yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişimini mümkün kılan bir programdır.
Farabi	Farabi Değişim Programı olarak adlandırılan Yükseköğretim Kurumları Arasında Öğrenci ve Öğretim Üyesi Değişim Programı, üniversite ve yüksek teknoloji enstitüleri bünyesinde ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim-öğretim yapan yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim üyesi değişim programıdır.
Erasmus	2007-2013 yılları arasında Hayat Boyu Öğrenme Programları kapsamında uygulanan Erasmus programı, 2014 yılından beri Erasmus+ olarak uygulanmaktadır. Erasmus+ 2014-2020 yılları arasında uygulanan eğitim, gençlik ve spor alanlarını kapsayan Avrupa Birliğinin hibe programıdır.
Comenius	Comenius Program'ının temel amacı, "Okul Eğitimi" alanında Avrupa ülkeleriyle iş birliği yapmak suretiyle eğitimde kaliteyi artırmak ve kültürel diyalogu sağlayarak dil öğrenimini teşvik etmektir.
Leonardo Da Vinci	Organizasyon ve içeriği Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin sorumluluğunda olan Leonardo da Vinci programı ile AB'ne üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir programdır.
Grundtvig	Grundtvig Programı, bilginin sürekli yenilenmesi neticesinde oluşan gereksinimleri karşılamak ve yetişkin kişilere yaşamları boyunca, bilgi ve niteliklerini geliştirmek için imkânlar sunarak istihdam olanaklarını artırmak ve toplumda meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarını amaçlar.

Kaynaklar: https://mevlana.yok.gov.tr/,https://farabi.yok.gov.tr/farabi-degisim-programi,https://www.ef.com.tr/erasmus/erasmus-nedir/,http://proje.gazi.edu.tr/posts/view/title/comenius-18598, http://proje.gazi.edu.tr/posts/view/title/leonardo-da-vinci-18593, http://proje.gazi.edu.tr/posts/view/title/grudving-18594, 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır.

Tablo 2.

Erasmus+ Program Yapısı

KA1 Bireylerin Öğrenme Hareketliliği	KA2 Yenilik ve Yeni Uygulamaların Değişimi için İş Birliği	KA3 Politika Reformuna Destek
Personel Hareketliliği – Okul Eğitimi – Meslek Eğitimi – Yetişkin Eğitimi – Yükseköğretim (Program Ülkeleri ile) – Yükseköğretim (Ortak Ülkeleri ile) – Gençlik	Stratejik Ortalıklar – Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar – Okullar Arası Değişim Ortaklıklar – Mesleki Eğitim – Yetişkin Eğitimi – Yükseköğretim – Gençlik	Gençlik Diyaloğu – Gençlik Diyaloğu (Ulusal) – Gençlik Diyaloğu (Uluslararası)
Öğrenci Hareketliliği – Mesleki Eğitim – Yükseköğretim (Program Ülkeleri ile) Yükseköğretim (Ortak Ülkeleri ile)	Merkezi Teklif Çağrıları – Avrupa Üniversiteleri – Bilgi Ortalıkları – Gençlik Alanında Kapasite Geliştirme – Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme	Merkezi Teklif Çağrıları – Sivil Toplum İş Birliği (Gençlik) – Sivil Toplum İş Birliği (Eğitim) – Politika Yeniliği için Girişimler
Merkezi Teklif Çağrıları – Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Derecesi – Yüksek Lisans Derecesi Kredisi		Özel Eylemler Merkezi Teklif Çağrıları – Jean Monnet – Spor Destekleri

Kaynak: https://www.ua.gov.tr/ 2020

"Merkezi Teklif Çağrıları" başlıkları altındakiler hariç olmak üzere tüm Erasmus+ Programı başvuruları Türkiye Ulusal Ajansı tarafından alınmakta ve değerlendirilmektedir. Merkezi Teklif Çağrıları ise Brüksel merkezli Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı tarafından yönetilmektedir (Ulusal Ajans, 2020).

Eğitim ve Gençlik Değişim Programlarından baz alarak, YTB ve Türkiye Bursları uluslararası öğrenci kabulü ile akademik gelişme, etkileşim, ekonomik kalkınma, dayanışma, sosyal, kültürel etkileşim, siyasi ve diplomatik ilişkilerinin geliştirilmesinin öncüsü olmuştur. Bu çalışma da lisansüstü burs alan öğrencilerin eğitim boyunca edindikleri görüş ve önerilerinin alınması ve değerlendirilmesine ilişkin bilimsel araştırmanın yapılması gereksiniminden ortaya çıkmıştır. Böyle bir araştırmaya ihtiyaç duyulmasının en büyük nedeni YTB ve Türkiye Burslarının değerlendirmesi, varsa eksiklerin belirlenerek giderilmesidir. Buradan hareketle böyle bir araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur. Aşağıda araştırmanın ayrıntılı olarak amacına yer verilmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları kapsamında lisansüstü burs alan öğrencilerin eğitim süreçlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aramıştır.

Yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin;

1. YTB ve Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce ve geldikten sonra Türkiye Bursları hakkında görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilerin almış oldukları burs olanakları hakkında görüşleri nasıldır?
3. Türkiye Bursları Çağrı Merkezi ile iletişimleri nasıldır?
4. Türkiye'de kaldıkları süresince yaşadıkları sorunlar var mıdır? Varsa nasıl çözüm yolları aradılar?
5. Türkiye'de almış oldukları eğitim hakkındaki genel görüşleri nelerdir?
6. Öğrencilerin aldıkları eğitim içeriği, eğitim durumları, değerlendirme hakkındaki görüşleri nelerdir? Lisansüstü tezler nasıl yürütülmektedir?
7. Kendi Ülkelerinin Eğitim Sistemini düşündüklerinde Türkiye Eğitim Sistemi hakkındaki düşünceleri nasıldır?
8. Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) eğitimi sürecinde Türkçe'nin eğitiminin niteliği hakkında görüşleri nelerdir?
9. Türkçe'nin yaygınlaşması konusundaki görüşleri nelerdir?
10. Bulundukları Üniversitelerinin sağladığı olanakları yeterli buluyorlar mı? Öğrencilerin öğrenci işleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
11. YTB ve Türkiye Bursları kapsamında lisansüstü eğitimleri tamamlandığında gelecek planları nelerdir?
12. Pandemi süreci boyunca eğitim hayatlarında zorluklar yaşadılar mı? Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Türkiye Burslarının, pandemi sürecini nasıl yönettiğini düşünüyorlar?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları sundukları burs kapsamında, lisansüstü düzeyde kabul görmüş öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, Türkiye Burslusu lisansüstü düzeyindeki öğrencilerle ilgili alanda çalışan araştırmacılara ve diğer kurumlara (Başkanlık Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye Bursları, TİKA, Üniversitelere, TÖMER ve Öğretim Elamanlarına) bir eğitim değerlendirme boyutunda çalışma sunulması nedeniyle; Türkiye Bursları alanında araştırma yapacak olan kişilere yeni bir bakış acısı ve yapılacak yeni çalışmalara katkı sunacağı düşünülmektedir. Türkiye Bursları kapsamında burs alan lisansüstü öğrencilerin, Türkiye'de eğitim almalarına, dil yeterliklerinin tespitine, akademik anlamda kaliteli hizmet sunum tespitine, yüksek lisans tez hazırlama sürecine kadar olan süreçlerde karşılaşılan

şartlarla ilgili öğrencilerin görüşlerinin öğrenilmesi açısından önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra gelecekte Türkiye Bursları öğrencileriyle ilgili yapılacak yeni çalışmalara ve ulusal alan yazınına kaynak oluşturulacağı düşünülmektedir.

1.5 Araştırmanın Sayıltıları

Bu araştırmada aşağıdaki sayıltılara dayalı olarak gerçekleştirilmiştir:

- Yapılan görüşmeler gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır. Bu nedenle öğrencilerin sorulara içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır,
- Veri toplama araçların geçerliği için alınacak uzman görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.6 Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlıkları;

1. Araştırmada 2021-2022 öğretim yılında YTB ve Türkiye Bursları kapsamında, Ankara'daki üniversitelere kayıtlı, yüksek lisans ve doktora seviyesindeki öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Yeterli derecede dil bilmemeleri ve Türkiye'ye yeni gelen öğrencilerin yeterli bilgi sahibi olmayacakları düşüncesiyle Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezlerine (TÖMER) devam eden öğrenciler bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

1.7 Tanımlar

Büyük Öğrenci Projesi (BÖP): BÖP, başlangıçta Türkiye'nin Orta Asya'daki Türki Cumhuriyetlere yönelik dış politikası ekseninde oluşturulmuştur. Türkiye ile Türki Cumhuriyetler arasındaki ikili anlaşmalarla düzenlenen BÖP, öğretim elemanı ve öğrenci değişimi, eğitim donanım desteği, Latin alfabesine geçiş sürecinde yürütülecek çalışmalar, kitap desteği, orta ve yüksek öğretim düzeyindeki öğrencilere staj olanaklarının sağlanması gibi çeşitli alanları kapsamaktadır (Kavak ve Başkan, 2001).

YTB: 6 Nisan 2010 tarihinde kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı yurtdışındaki vatandaşlarımız, kardeş topluluklarımız ile Türkiye'de öğrenim gören uluslararası burslu öğrencilerimize yönelik çalışmaları koordine etme, bu alanlarda verilen hizmetleri ve yapılan faaliyetleri geliştirme görevini üstlenmiştir (YTB, 2020).

Türkiye Bursları: YTB 'ye tevdi edilen görevler çerçevesinde, diğer kurumların iş birliğiyle 2012 yılında Türkiye Bursları programı hayata geçirilmiş ve ülkenin uluslararası öğrencilere yönelik yükseköğretim bursları sağlamaktadırlar (YTB, 2020).

TÖMER: Ankara Üniversitesi TÖMER, 1984 yılında, yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla dünyanın önde gelen dil ve kültür merkezleri örnek alınarak "Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER)" adıyla kurulmuştur. TÖMER'in açık adı, 2001 yılında "Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi" olarak ve 2011 yılında ise "Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi" olarak değişmiştir (TÖMER, 2020).

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde TURQUAS Projesi, Ortak Eğitim ve Öğretim Programları, YABSİS, Study in Turkey Uygulaması, Çift ve Ortak Diploma Programları, Türkiye ve Uluslararası Öğrenci Programları ve alt konuları; Kore Devlet Bursu, İngiltere ve Chevening Burs Programı, Rusya Federasyonu Bursları, Büyük Öğrenci Projesi, YTB ile Türkiye Bursları ve Eğitimde Sistem Yaklaşımı ve Eğitim Program Değerlendirme gibi araştırmaya ilişkin kuramsal çerçeveye yer verilmiştir.

2.1 TURQUAS Projesi

Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) reformlarının uygulanmasını teşvik etmek, kolaylaştırmak ve içselleştirilmesini sağlamak üzere Erasmus+ Programı Kapsamında 2016 yılında Üye Ülkeler ve Aday Ülkelere Yönelik EACEA/28/2016 referans numaralı bir proje çağrısına Yükseköğretim Kurulu olarak yapılan başvuru oldukça yüksek bir değerlendirme puanıyla kabul edilerek önerilen proje desteklenmeye layık görülmüştür. Son yıllarda yürürlüğe giren Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ile Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği'nin gereklerini yerine getirmek üzere önemli bir motivasyon aracı olan Türk Yükseköğretim Sisteminde Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeniliklerinin Uygulanması ve bu Uygulamaların Sürdürülebilirliği başlıklı, kısa adı "TURQUAS" olan bu projenin;

- Yükseköğretim kurumlarımızda kalite güvencesine ilişkin farkındalığın artırılması ve kalite kültürünün yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesinin sağlanması,
- Yükseköğretim kurumlarında kurumsal dış değerlendirme sürecinin yaygınlaştırılması,
- Program akreditasyonuna yönelik sürecin tüm alanlara yayılımının sağlanması,
- Öğrenim ve öğretim süreçlerinin kalite odaklı iyileştirilmesi,

- Yükseköğretim kurumlarında AKTS ve Diploma Eki (DS) uygulamasının yaygınlaştırılması ve konu kapsamındaki farkındalığın artırılması,
- Tanıma ve denklik süreçleri ve prosedürlerine ilişkin yükseköğretim kurumlarında iyileştirme ve farkındalık yaratılması,
- Derece ve kredi sistemi, ortak kalite güvencesi standartları, hareketlilik ve ortak diploma programları için iş birliği olanaklarının artırılması ve sürecin yaygınlaştırılması,
- Yükseköğretimden mezun olanların istihdam edilebilirliğinin teşvik edilmesi ve
- Yükseköğretim sisteminin dezavantajları grupları da (engelliler, göçmen çocuklar vb.) içine alacak şekilde kapsayıcılığının artırılması konularında Türk yükseköğretim sistemine önemli katkılar sağlamaktadır.

AB fonlarıyla desteklenen uluslararası nitelikli ve YÖK'ün yürüteceği bu projenin, yükseköğretim sistemimize ilişkin hedeflerin AYA hedefleriyle örtüşmesini kolaylaştırması, Bologna Sürecine dâhil bir ülke olarak 2018'e kadar mutlaka tamamlamamız gereken eylem ve raporlandırmalara katkı sağlaması, sürdürülebilir bir yükseköğretim kalite güvence sisteminin kurulması ve içselleştirilmesi sürecine katkı sağlamasının yanı sıra ülkemiz yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşma alanındaki faaliyetlerini kolaylaştırıcı bir araç olması hedeflenmektedir (Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi, 2017).

2.2 Ortak Eğitim-Öğretim Programları

Türkiye'deki yükseköğretim kurumları ile yabancı yükseköğretim kurumları arasında imzalanan anlaşmalar ile ortak eğitim-öğretim programları açılmaktadır. Türkiye'de 2016 yılında 56 üniversitede toplam 202 ortak program yer almaktadır. Üniversite bazında ortak eğitim-öğretim programı sayısı Tablo 3'te detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 3.

Ortak Eğitim-Öğretim Program Sayıları

#	Üniversite	Ortak Program Sayısı
1	Abdullah Gül Üniversitesi	1
2	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	2
3	Afyon Üniversitesi	2
4	Akdeniz Üniversitesi	5
5	Anadolu Üniversitesi	13
6	Ankara Üniversitesi	1
7	Atatürk Üniversitesi	4
8	Atılım Üniversitesi	1

9	Bahçeşehir Üniversitesi	2
10	Bezmialem Vakıf Üniversitesi	1
11	Bülent Ecevit Üniversitesi	1
12	Bursa Teknik Üniversitesi	1
13	Celal Bayar Üniversitesi	1
14	Çankırı Karatekin Üniversitesi	1
15	Dokuz Eylül Üniversitesi	5
16	Düzce Üniversitesi	2
17	Ege Üniversitesi	6
18	Erciyes Üniversitesi	4
19	Fırat Üniversitesi	3
20	Galatasaray Üniversitesi	11
21	Gazi Üniversitesi	4
22	Gaziantep Üniversitesi	1
23	Gebze Teknik Üniversitesi	2
24	Hacettepe Üniversitesi	2
25	Haliç Üniversitesi	1
26	Işık Üniversitesi	1
27	İ. D. Bilkent Üniversitesi	1
28	İstanbul Aydın Üniversitesi	5
29	İstanbul Bilgi Üniversitesi	9
30	İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi	1
31	İstanbul Şehir Üniversitesi	2
32	İstanbul Teknik Üniversitesi	23
33	İstanbul Ticaret Üniversitesi	2
34	İstanbul Üniversitesi	5
35	İzmir Ekonomi Üniversitesi	8
36	Kadir Has Üniversitesi	6
37	Karadeniz Teknik Üniversitesi	2
38	Kırıkkale Üniversitesi	1
39	Kocaeli Üniversitesi	1
40	Koç Üniversitesi	3
41	Maltepe Üniversitesi	1
42	Marmara Üniversitesi	7
43	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1
44	Okan Üniversitesi	2
45	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	14
46	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1
47	Piri Reis Üniversitesi	1
48	Sabancı Üniversitesi	2
49	Sakarya Üniversitesi	3
50	Selçuk Üniversitesi	2
51	Siirt Üniversitesi	1
52	Türk-Alman Üniversitesi	1
53	Uludağ Üniversitesi	4

54	Yalova Üniversitesi	4
55	Yeditepe Üniversitesi	4
56	Yıldız Teknik Üniversitesi	7
	Toplam	202

*Bir program ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsüne aittir.

Yeni YÖK olarak üniversitelerimizin yurtdışındaki üniversiteler ile ortak diploma programı yürütmelerini kolaylaştırmak amacıyla buna ilişkin "Yükseköğretim Kurumlarının Yurtdışındaki Kapsama Dahil Yükseköğretim Kurumlarıyla Ortak Eğitim ve Öğretim Programları Tesisi Hakkında Yönetmelik'te değişikliğe gidilmiştir. 6 Ekim 2016 tarihinde Resmi Gazetede" yayımlanarak yürürlüğe giren bu yeni yönetmelik, yükseköğretimde önemli uluslararasılaşma araçlarından biri olan yurtdışındaki nitelikli üniversiteler ile ortak diploma programları yürütme bağlamında üniversitelerimizin daha kolay iş birliği yapmalarına imkân sağlamıştır. Bu yeni yönetmeliğin önümüzdeki süreçte yurtdışındaki üniversiteler ile yürütülen ortak diploma program sayısının artışını hızlandıracağı değerlendirilmektedir (Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi, 2017).

2.3 Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi (YABSİS)

YÖK tarafından Başbakanlıkla iş birliği halinde hazırlanan Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi (YABSİS), savaş ve iç karışıklık nedeniyle ülkesini terk edip Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan akademisyen ve araştırmacıların sürekli güncellenen veri tabanını oluşturmak ve onlara Türk yükseköğretim kurumlarında çalışma imkânı sağlamak amacıyla geliştirilen web tabanlı bir uygulamadır. Türkiye'deki üniversitelerde ve araştırma merkezlerinde çalışmak isteyen akademisyen ve araştırmacılar, bu portalı kullanarak kendi bilgilerini veri tabanına yükleyebilmektedir. Toplanan bilgiler tasnif edilerek ilgili kurumlara iletilmekte, bu kurumlar, ihtiyaçları halinde, portala müracaat eden akademisyen ve araştırmacılara, iletişim bilgileri üzerinden doğrudan erişebilmektedir. Bu portal, her ne kadar başlangıçta sadece ülkelerindeki savaş ve iç karışıklıklar sebebiyle ülkemize gelmek zorunda kalmış akademisyen ve araştırmacılar için kurgulanmış olsa da Türk yükseköğretim kurumlarında çalışmak isteyen bütün yabancı akademisyen ve araştırmacılara da açılmış bulunmaktadır. Sistemin devreye girmesinin üzerinden henüz bir yıl geçmemişken, Türk yükseköğretim kurumlarında çalışmak üzere sisteme veri girişinde bulunan uluslararası akademisyen veya akademisyen adayı sayısı, 3.222'si Suriyeli olmak üzere toplamda 11.981'e ulaştığı belirtilmektedir (Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi, 2017).

2.4 Study in Turkey Uygulaması

Türkiye yükseköğretim sisteminin dünyaya açılan yüzü olacak, bir markalaşma ve kurumsallaşma çalışması olarak, studyinturkey faaliyete geçmiştir. Bütün Türkiye üniversitelerini tek çatı altına toplayan site, öğrencilere Türkiye'yi, eğitim sistemini ve üniversiteleri daha iyi tanıtmak için oluşturulmuştur. Oluşturulan studyinturkey.gov.tr sitesi için geliştirilen edufinderTURKEY arama motoru öğrencilere aradıkları programın Türkiye'de hangi üniversitelerde olduğunu göstermekte, öğrencileri o üniversitelere yönlendirmektedir. edufinderTURKEY hem Türk hem de uluslararası öğrencilerin sıklıkla başvuracağı bir arama motoru haline gelmiştir. studyinturkey markası altında farklı dillerde kitapçıklar ve broşürler hazırlanmakta olup; tüm uluslararası fuarlarda tanıtımlar bu konsept etrafında toplanmaya başlanmıştır. Türk Hava Yollarından Kültür Bakanlığına, TOBB/ DEİK'ten Dışişleri Bakanlığına kadar bütün ilgili paydaşlarla bu markanın kullanımı konusunda ortak bir çatı altında toplanmıştır (Yükseköğretimde Kalite için, 2014).

2.5 Çift ve Ortak Diploma Programları

Çift ve ortak diplomalar gibi uluslararası iş birliği programlarını tanımlamak için kullanılan birçok terim bulunmaktadır. Bunların içerisinde, çift, çoklu, üç-uluslu, ortak, bütünleşik, iş birlikli, uluslararası, kombine, eşzamanlı, ardışık, örtüşmeli, beraber-ortak ve paralel gibi terimler yaygın olarak uluslararası, kombine, eşzamanlı, ardışık, örtüşmeli, beraber-ortak ve paralel gibi terimler yaygın olarak kullanılmaktadır. Ulusal ve uluslararası bağlamda evrensel ortak tanımların bulunmayışı bu durumun daha da karmaşık bir yapı haline gelmesine neden olmaktadır (Culver, Puri, Spinelli, DePauw ve Dooley, 2012; Knight, 2008). (Obst, Kuder ve Banks 2011, s.9) Uluslararası bir ortak diploma programını, "farklı ülkelerdeki iki veya daha fazla yükseköğrenim kurumunun ortaklaşa sunduğu, tipik olarak ortaklaşa geliştirilen bir müfredat ve anlaşmaya varılan kredi tanıma özelliğine sahip bir çalışma programı" olarak tanımlamaktadır. Ortak ve çift diploma arasındaki asıl fark, verilen diplomaya göre düzenlenmektedir. Ortak diploma programlarında öğrenciler, ev sahibi kurumlar tarafından ortaklaşa verilen bir diploma almaktadır. Çift diploma programlarında ise, öğrencilere, program katılımcısı kurumların her biri tarafından ayrı diploma verilmektedir. Buna hitaben, çoğu çift diploma programı zaten mevcut olan bir program geliştirilerek yapılandırılmaktadır. Bunun bir başka göstergesi ise öğrenci seçimi ve kaydıdır. Ortak diploma programlarının çoğunluğunda öğrencilerin ortaklaşa seçimi söz konusudur, ancak çift diploma programlarında üniversiteler ortak kriterler bazında da olsa; sıklıkla öğrencileri ayrı ayrı seçmektedir. Ortak diploma programlarında, öğrenciler her iki

(veya daha fazla) iş birliği kurumuna bütün diploma programı boyunca kayıtlıdır. Fakat bu durum çift diploma programları için zorunlu değildir. İki kurumun müfredatın tamamının, kurumsal ve düzenleyici şartları karşılığında uzlaşmasını ve ortak diploma programlarının genellikle daha karmaşık olduğu kabul edilmektedir (Kuder ve Obst, 2009; Obst ve Kuder, 2012).

Tablo 4.

Ortak ve Çift Diploma Programlarının Ortak ve Farklı Yönleri

Ortak Diploma Programı	Çift Diploma Programı	Ortak Özellikler
Ortak kurumların isim ve mühürlerinin diploma üzerinde bulunması, Ortak diplomaya izin verilmiyorsa kurumlardan birinin isminin resmi diploma üzerinde bulunması ve resmi olmayan ek bir sertifikanın sunulması, Tek diploma süresine eşdeğer sürede tamamlanması.	İki çeşit düzeydeki nitelik için diploma verilmesi, Programın tamamlanma koşullarının ortaklaşa belirlenmesi, Ortak programlardan daha uzun öğretim süresi, Her iki programdan ayrı ayrı mezun olmaya göre daha kısa öğrenim süresi.	İş birliği yapan kurumlar arasında gerekli koşul ve prosedürleri tanımlayan bir resmi anlaşmanın bulunması, Ortak kurumların farklı ülkelerden olması, Öğrenci ve öğretim elamanlarının fiziksel ve sanal hareketliliği, Ulusal kurumsal kalite standartlarının karşılanması.

2.6 Uluslararasılaşma

Kavram olarak uluslararasılaşma, işletmelerin ulusal sınırlarının dışına faaliyetlerini yaymasıyla alakalı bir kavramdır. İşletmeler uluslararası pazarda yer almaya başladığında uluslararası değer kazanmış olmaktadır. Bu süreç ister ihracat yoluyla olsun ister direk yatırım ya da lisans aşamaları biçiminde olsun fark göstermemektedir (Anderesen, 1993; Üner ve Karatepe, 1999). Uluslararasılaşma gerekçeleri ise politik, sosyal ve kültürel ile akademik olmak üzere dört başlık altında toplamaktadır. Bu gerekçelerin önemi ülke ve bölgeye göre farklılık göstermekte ve hangi gerekçenin öne çıkacağı da zamanla değişebilmektedir. Günümüzde ekonomik gerekçelerin daha baskın olmasıyla birlikte stratejik ortalıklar, statü ve profil gibi akademik gerekçeler de artık önem kazanmakta, bunun yanında bu gerekçeler her geçen gün birbiriyle daha çok ilişkili hale gelmektedir (De Wit, 2002). Ayrıca bununla birlikte birçok eğitimci için uluslararasılaşmaya yönelik temel dürtünün ahlaki olduğu ve uluslararasılaşmanın öğrencilere küresel anlamda vatandaşlık ve sorumluluk sağlayacağı ifade edilmektedir (Kahane, 2009).

İnsan kaynakları geliştirme, beyin gücü, stratejik ortaklıklar, gelir kaynağı yaratma veya ticari amaç, ulus geliştirme ve kurum geliştirme, sosyal/kültürel gelişme ve karşılıklı anlayış

gibi gerekçeler ulusal düzeydeki olarak değerlendirilirken, kurum profili ve saygınlığı, kalite geliştirme, öğrenci ve personel geliştirme, alternatif gelir oluşturma, iletişim ağları ve stratejik ortaklıklar ve araştırma ile bilgi üretimi gibi gerekçeler kurumsal düzeydeki gerekçeler olarak belirtilmektedir (Knight, 2007). Sıralanan gerekçelerden hangisi itici güç olursa olsun, küreselleşen dünyada bunun doğal bir sonucu olarak yükseköğretim kurumlarının da bu duruma uyum sağlaması ve nihayetinde uluslararasılaşma çabasında olması ve sürece dahil olması ihtiyaç haline gelmiştir. Türkiye'de de dünyadaki eğilimlere benzer şekilde yükseköğretimin uluslararasılaşmaşı büyük önem teşkil etmektedir. Bu anlamda uluslararasılaşmanın sağladığı birçok yarar olduğu, bunlardan akademik ve bilimsel etkileşim aracı olma; dış politika, kamu diplomasisi ve kalkınmada iş birliği aracı olma; ülkeler ve kültürel arası etkileşim aracı olma ve ekonomik fayda kaynağı olma şeklindeki yararların daha çok ön plana çıktığı ifade edilmektedir (Yüksek Öğrenim Kurumu [YÖK], 2017). Bu bağlamda yükseköğretimin uluslararasılaşmanın akademik ve bilimsel alanlardaki bilgi birikiminin paylaşımı aracılıyla kurumsal kalitenin ve kapasitenin artırılmasına; uluslararası öğrenciler aracılığıyla dış politikaya, kamu diplomasisine ve ülke ekonomisine; olaylara ve gelişimlere tek bir yönden yaklaşan, dışa kapalı bir nesil yerine; birlikte yaşama kültürü edinmiş, olaylara farklı perspektiften bakabilme beceresi kazanmış, evrensel barışın mümkün olduğuna inanan bir nesil yetişmesine katkıda bulunacağı belirtilmektedir (YÖK, 2017). Bu anlamda Türkiye'de yükseköğretimin uluslararasılaşmasına yönelik gerekçelerin politik, ekonomik, sosyo-kültürel ve akademik gerekçeler çerçevesinde şekillendiği görülmektedir.

2.7 Türkiye ve Uluslararası Öğrenci Programları

Ulusal ve Uluslararası öğrenci için maddi olanaklara sahip olmak gerekmektedir. Gereken maddi olanaklar, aileler tarafından sağlanabileceği gibi öğrenci gönderen veya kabul eden ülke ya da özel sektör tarafından da karşılanabilmektedir. Ulusal ve Uluslararası öğrencilere tanınan bu maddi imkanlar karşılıklı veya karşılıksız olarak burs imkanı sağlamaktadır. Sağlanan bu burs olanağına örnek olarak verilen maddi destekler Tablo 5'te detaylı olarak açıklanmıştır (Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu, Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu, 2013).

Tablo 5.

Türkiye'de Yüksek Lisans ve Doktora Bursu Veren Kurum ile Kuruluşlar

Burs Veren Kurum	Yüksek Lisans Bursu	Doktora Bursu	Dönem
Türk Eğitim Vakfı	1000 TL Aylık	1200 TL Aylık	2019
TÜBİTAK	550-2500 TL Aylık	650-3000 TL Aylık	2019
MEB Yüksek Lisans Bursu	Var	Var	2019
FULLBRIGHT Yüksek Lisans Bursu	Var	Var	2019
İTO Yüksek Lisans Bursu			2019
Sabancı Üniversitesi	2500 TL/10 ay boyunca + Yurt	3000 TL/12 ay boyunca + Yurt	2019
Bahçeşehir Üniversitesi	Var		2019
ETİ	Var	Var	2019
Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı	480 TL Aylık		2019
Elginkan Vakfı	400 TL Aylık		2019
İş Dünyası Vakfı	Var	Var	2019
Çamlıca Kültür ve Yardım Vakfı	Var	Var	2019
TEMA	1080 TL/12 ay boyunca	1080 TL/12 ay boyunca	2019
Taşkent Dayanışma ve Kültür Vakfı	Var	Var	2019

Kaynak: http://yukseklisans.com.tr/bursveren 2020

2.8 Kore Devlet Bursu (Lisans, Lisansüstü ve Araştırma Programı)

Kore, Amerika ve İngiltere gibi İngilizce konuşulan veya Japonya gibi ülkelerle kıyaslandığında eğitim ücreti düşük olup, dışarıdan gelen öğrenciler için burs sistemi sorunsuz işleyen bir ülkedir. Kore devleti, 1967 yılından itibaren 148 ülke ile anlaşma yaparak 6,556 kişiye burs vermiş olup, günümüzde ise her yıl yaklaşık 2,000 kişiye burs vermeye devam etmektedir. Devlet dışında, üniversiteler, şirketler ve çeşitli kurum da burs olanağı sağlamaktadır. Kore'de eğitim almak isteyen yabancı öğrenciler için internetten Korece dersleri verilmekte olup; üniversitelerde İngilizce olarak verilen dersler de mevcuttur. Kore'de eğitim almak isteyen öğrenciler için Kore Devlet Bursuna ve üniversitelere internetten başvuru yapılabilmektedir. Kore'deki eğitim sistemi, dünya çapında geçerliliğini ve üstünlüğünü kanıtlamış olup; OECD gibi en güvenilir otoriteler tarafından yayınlanan son istatistiklere göre, eğitimde başarı ve rekabet gücü Dünya'da en üst düzey olduğu bilgisi verilmektedir. Tablo 6'da OECD ülkeleri için yapılan anket sonuçlarında matematik okuryazarlığı, okuma becerileri ve fen bilimleri okuryazarlığı hakkındaki pisa sonuçları sunulmuştur.

Kaynak: (www.studyinkorea.go.kr/tr/sub/gks/allnew_invite.do).

Tablo 6.

Pisa Sonuçları

PISA (ULUSLARARASI ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME PROGRAMI) OECD ÜLKELER İÇİN ANKET		
MATEMATİK OKURYAZARLIĞI	OKUMA BECERİLERİ	FEN BİLİMLERİ OKURYAZARLIĞI
1 Kore Cumhuriyeti 554	1-2 Japonya 538	1-3 Japonya 557
2-3 Japonya 536	1-2 Kore Cumhuriyeti 536	1-3 Finlandiya 545
2-3 İsviçre 531	3-5 Finlandiya 524	2-4 Estonya 541
3-7 Hollanda 523	3-6 İrlanda 532	2-4 Kore Cumhuriyeti 538
4-8 Estonya 521	4-6 Kanada 523	5-9 Polonya 526
OECD ORTALAMASI 521	OECD ORTALAMASI 523	OECD ORTALAMASI 501

Kaynak: www.oecd.org/pisa 2018 Pisa sonuçları sayfasından erişilmiştir.

2.9 İngiltere ve Chevening Burs Programı

Kamu diplomasisi alanında etkin ülkelerden birisi olan İngiltere, daha önce belirtildiği gibi British Culture tarafından yürütülen çeşitli kültürel ve eğitim odaklı faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetler içerisinde eğitim alanındaki en önemli faaliyet ise uluslararası öğrencilere yönelik oluşturulan Chevening burs programıdır. Chevening programı, 1983 yılında başlatılan, İngiltere hükümetinin küresel liderlerini geliştirmeyi amaçlayan uluslararası burs programıdır. Bu burs programı, gelecekte lider olabilecek kişilere odaklanıp burs imkânı sağlayarak önemli ve etkin bir kamu diplomasisi politikası olarak dikkate alınmaktadır. Bir başka benzer programlarla karşılaştırıldığında ise Chevening programı, hedef kitlesi sayısal olarak daha az ancak nitelik bakımından yüksek kişilerin seçildiği, bir anlamıyla elitist bir program olarak değerlendirilebilir (Öztürk, 2014, s. 22).

Yabancılar ve İngiliz Uluslar Topluluğu Ofisi (Foreign & Comonwealth Office/FCO) ve ortak kuruluşlar tarafından finanse edilen programdan faydalanacaklar, İngiliz elçilikleri ve yüksek komisyonlar tarafından belirlenmektedir. Chevening burs programı; 1983 yılında 41 ülkeden 100 öğrenciye burs verilerek başlamıştır. Günümüze gelindiğinde ise 2018 yılında 160 ülkeden toplam 1,750 öğrenciye burs imkânı hakkı tanınmıştır. Dünya geneli incelendiğinde ise program başladığından bu yana Chevening burs desteği alan 50,000 mezun olduğu belirtilmektedir (Chevening Impact Report, 5). Diğer programlarla karşılaştırıldığında Chevening çok daha az ve özel olarak seçilmiş bir kitleye burs sağlamaktadır. İngiltere bu anlamda, çok daha fazla uluslararası öğrenciye ulaşmaya yerine, kariyerinde önemli mevkilere gelme ihtimali yüksek olan kişilere öncelik hakkı tanımaktadır. Dünya genelinde 14 devlet başkanı ve başbakan düzeyinde mezunu bulunan

Chevening programı, İngiltere için etki gücü yüksek bir kamu diplomasisi uygulaması olarak değerlendirilebilir.

Tablo 7.

Chevening Mezunu Olan Siyasi Liderler

İsim	Ülkesi	Görevi	Görev Süresi
Baldwin Spencer	Antigua & Barbuda	Başbakan	2004-2014
Carlos Alvarado Quesada	Kosta Rika	Devlet Başkanı	2018-
Alvaro Uriba Velez	Kolombiya	Devlet Başkanı	2002-2010
Eduardo Rodriguez Veltze	Bolivya	Devlet Başkanı	2005-2006
Gudni Thorlaclus Johannesson	İzlanda	Devlet Başkanı	2016-
Sigmunder David Gunnlaugsson	İzlanda	Başbakan	2013-2016
Marek Belka	Polonya	Başbakan	2004-2005
Grigol (Gega) Mgaloblishvili	Gürcistan	Başbakan	2008-2009
Sergei Stanishev	Bulgaristan	Başbakan	2005-2009
Miladen Ivanic	Bosna Hersek	Başkan Yardımcısı	2016-2017
Rinchinnyamyn Amarjargal	Moğolistan	Başbakan	1999-2000
Un-Chan Chung	Güney Kore	Başbakan	2009-2010
Anote Tong	Kiribati	Devlet Başkanı	2003-2016
Enele Sopoaga	Tuvalu	Başbakan	2013-

Kaynak: Chevening Impact Report verilerine göre düzenlenmiştir (t.y.:12,13).

2.10 Rusya Federasyonu Bursları

Dünyanın artık geleceğe dayalı insanların en çok güvenini sağlayan bir ülke haline gelen Rusya son yıllarda gösterdiği ekonomik ve kültürel gelişimiyle Avrupa'nın ve Asya'nın çeşitli ülkelerinde eğitim alan öğrenciler tarafından Rusya'da eğitim almak ayrıcalıklı haline gelmiştir. Rusya'da eğitim almayı tercih eden öğrencilerin sayısını ele alındığında; son iki yıla göre yaklaşık %200'lük önemli bir artış sağlandığı gözlemlenmiştir. Rusya'da eğitimin bu denle artmış olmasının nedeni olarak; uzmanlar her ne kadar düşük maliyete bağlıyor olsa 'da Rusya'da verilen eğitim kalitesi ve Rusya'dan alınan diplomanın Avrupa ve Asya'nın birçok ülkeleri tarafından tanınması Rusya'da eğitim tercihini arttıran en önemli etkenlerin ilk sırasında yer aldığı belirtilmektedir. Rusya üniversiteleri eğitim programları kapsamında İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde eğitim verilmektedir. Ayrıca; üniversitelerin yüksek lisans ve doktora programları dahilinde yine farklı dillerde Rusya üniversitelerin 'de eğitim alına bilmektedir. Rusya'da eğitim alma konusunda dikkatli olunması gereken en büyük husus eğitim verecek bölümün Rusya Üniversiteleri bazında prestijidir. Dünyanın en büyük yüz ölçümüne sahip olan ülke konumundaki Rusya, bilim ve teknoloji alanında da en önde gelen ülkelerdendir. Özellikle 1990 yılından sonra yaptıkları açılımlar ile sahip

oldukları eğitim ve teknolojiyi dünyayla paylaşmaya başlayan Rusya, askeri ve uzay teknolojileri alanında Amerika ile rekabet edebilecek tek ülke haline gelmiştir. Bu rekabetin nedenleri arasında ise hiç kuşkusuz eğitimlerindeki kalitesi yer almaktadır. Bunu bir göstergesi de Rusya da yüksek lisans için akademik altyapı olarak en üst düzey ülkeler arasında yer almasıdır. Özellikle akademik kadrolarının uzmanlığı sayesinde Rusya Üniversiteleri dünyanın sayılı eğitim yerlerinden biri olmaktadırlar. Ayrıca; ülkedeki üniversitelerde öğrenci başına düşen profesör sayısı hemen hemen tüm ülkelerdeki üniversitelerden daha fazladır. Rusya Üniversiteleri oldukça sıkı ve kuralcı bir eğitime sahip olan, öğrencilerine uluslararası alanda prestij kazandırmakta ve onları kariyer sahibi olmalarına yardımcı olmaktadır. Kaynak: (https://www.esaegitim.com/icerik/14/rusyada-egitim ve https://studyinrussia.ru/tr/why-russia/advantages/).

2.11 Büyük Öğrenci Projesi

Uluslararası öğrencilerin her geçen yıl daha fazla sayıda uluslararası bir hareketliliğin içerisinde yer alması, ülkelerin kamu diplomasisi uygulamalarında eğitim politikalarının önemini de arttırmaktadır.

Ülkelerin kültürel değerlerinin, sahip oldukları imkanlarının ve ülke profilinin tanıtılmasına ve uluslararası alanda transferine olanak tanıyan öğrenci değişim programları bu nedenle kamu diplomasisi uygulamaları içerisinde önemi hızla artan stratejik bir öneme sahiptir (Budak, 2012, s.63). Türkiye SSCB'nin dağılmasının ardından bağımsızlığını kazanan Türki Cumhuriyetler ile ilişkilerini geliştirmek ve bu ülkelere, kuruluş süreçlerinde destek vermek amacıyla önemli bir fırsat yakalamış ve bu anlamda çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimler içerisinde eğitime yönelik uygulamaların, önemli bir yer aldığı görülmüştür. Türkiye, oluşan bu şartlar neticesinde Türki Cumhuriyetlerdeki öğrencilere yönelik olarak, 1992 yılında Büyük Öğrenci Projesi'ni başlatmıştır. Daha önceki tarihlerde de yabancı öğrencilere yönelik çeşitli burs imkanları sağlayan Türkiye için, Büyük Öğrenci Projesi'yle (BÖP) burs faaliyetleri, daha sistematik hale gelmeye başlamıştır (Ulutaş, 2014, s. 98,99). BÖP, başlangıçta Türkiye'nin Orta Asya'daki Türki Cumhuriyetlere yönelik dış politikası ekseni etrafında yapılandırılmıştır. Türkiye ile Türki Cumhuriyetler arasındaki ikili anlaşmalarla düzenlenen BÖP, öğretim elemanı ve öğrenci değişimi, eğitim donanım desteği, Latin alfabesine geçiş sürecinde yürütülecek çalışmalar, kitap desteği, orta ve yüksek öğretim düzeyindeki öğrencilere staj olanaklarının sağlanması gibi çeşitli alanları içerisine almaktadır. Proje, başlangıçta 7000'inin yüksek öğretim, 3000'inin ise orta öğretim alanında olmak üzere, toplamda 10,000 öğrencinin yararlanmasına olanak tanınmıştır. BÖP,

Türki Cumhuriyetler ve topluluklarının eğitim düzeyini arttırmak, yetişmiş insan gücü gereksinimini karşılamaya yardımcı olmak ve Türkiye dostu bir genç nesil yetiştirerek, Türk dünyasıyla kalıcı ve dostane ilişkiler kurmak gibi birtakım amaçlar ile başlatılmıştır (Kavak ve Başkan, 2011, s.96) Bu sebep ile Büyük Öğrenci Projesi'nin, ortaya çıkışı ve uygulanma amacı çerçevesinde bir kamu diplomasisi faaliyeti olduğu göstergesidir. Başlangıçta beş Türki Cumhuriyet olan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan'a yönelik olarak uygulanması düşünülen BÖP, daha sonra Balkanlar ve Rusya içerisindeki soydaş ve akraba toplulukları da içerecek şekilde 57 ülkeye yayıldığı belirtilmektedir (Öztürk, 2014, s. 46). Değerlendirme Kurulu, proje kapsamında öğrencilerin seçilmesi ve uygun üniversitelere yerleştirilmesinden sorumludur. Kurul, Millî Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kredi ve Yurtlar Kurumu, TİKA, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu temsilcilerinden oluşturulmuştur (Budak, 2012, s.70). Programın başladığı yıldan bu yana 30 binin üzerinde öğrenciye burs desteği sağlandığı beyan edilmiştir. Türkiye, SSCB'nin dağılması, ardından da Yugoslavya'nın parçalanmasıyla Kafkasya ve Balkanlarda, tarihi ve kültürel bağlarının bulunduğu yeni devletlerin kurulmasına ilgi göstermiştir. Soğuk Savaş'ın bitmesiyle uluslararası ilişkilerde başlayan yumuşama dönemi ve yakın coğrafyasında yaşanan bu gelişmeler, Türkiye'ye, komşu ülkelerden başlayarak uluslararası sahaya açılma fırsatı tanımıştır. Türkiye, bu fırsatı değerlendirmek için TİKA, Başbakanlık ve Dışişleri Bakanlığı gibi kurumları aracılığıyla bu bölgelere yönelik çeşitli faaliyetlerde içerisinde yer almıştır. Bu faaliyetler içerisinde doğrudan insan odaklı bir proje olan Büyük Öğrenci Projesi, Türkiye'nin bölge halklarıyla var olan ilişkilerini koruması ve gelecek nesiller aracılığıyla yeni ve daha güçlü ilişkiler inşa edilmesine hizmet etmesi açısından son derece önem arz ettiği belirtilmektedir. BÖP'ün, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyeti olarak uluslararası öğrencilere yönelik burs faaliyetlerini organize etme ve daha büyük çaplı projeler geliştirilmesine öncü olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye, BÖP ile uluslararası öğrencilere yönelik burs faaliyetlerini ilk olarak yakın coğrafyasında deneyimlemiştir. Bugün dünyanın hemen her yerinde etkili olma iddiasında bulunan ve binlerce öğrenciye burs desteği sağlayan Türkiye Bursları programının oluşmasına da BÖP'ün kaynak sağladığı ifade edilmektedir. İkili kültürel anlaşmalar ve iyi niyet çerçevesince 100'den fazla ülkeye yönelik olarak başlatılan Hükümet Bursları da Türkiye'nin burs desteği sağladığı bir diğer programdır. Hükümet Bursları, lisans, yüksek lisans, kısa dönem araştırma ve Türk Dili yaz kursu gibi alanları desteklemektedir. Hükümet Burslarıyla Türkiye'ye gelen öğrenciler, BÖP ile aynı oranda burs desteğinden faydalanmaktadırlar (Özoğlu ve ark. 2012, s. 65). Ayrıca, Diyanet İşleri

Başkanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı gibi kurumlar aracılığıyla da yurt dışındaki öğrencilere yönelik burs olanağı sağlanmaktadır. Bunun sonucunda; çeşitli kurumlar aracılığıyla yürütülen burs programları, her geçen yıl Türkiye'ye daha çok uluslararası öğrencinin tercih ettiği gözlemlenmektedir. Türkiye'nin bu alandaki en büyük programı ise 2012 yılından beri sürdürülen Türkiye Bursları programı olarak bilinmektedir.

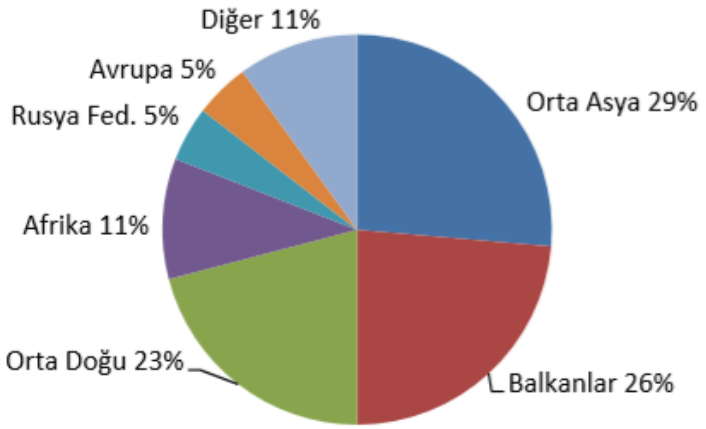
Tablo 8.

BÖP Kapsamında Gelen Uluslararası Öğrencilerin İstatistikleri (1992-2010)

Kontenjan Yılı	Verilen Kontenjan	Kullanılan Kontenjan	Mezun	Bursu Kesilen
1992-1993	8,197	5,698	2,111	3,587
1993-1994	5,220	3,073	1,023	2,050
1994-1995	2,165	1,206	463	743
1995-1996	2,060	1,473	522	951
1996-1997	2,261	1,904	612	1,292
1997-1998	2,176	1,735	680	1,055
1998-1999	1,579	1,431	578	853
1999-2000	1,741	1,546	514	1,032
2000-2001	1,594	1,318	532	786
2001-2002	1,445	1,302	504	725
2002-2003	1,625	1,387	463	805
2003-2004	1,608	1,524	519	772
2004-2005	1,692	1,543	448	698
2005-2006	1,500	1,399	309	517
2006-2007	1,500	1,313	177	333
2007-2008	1,500	1,365	70	280
2008-2009	1,500	1,275	13	104
2009-2010	1,500	1,490	3	101
Toplam	40,863	31,982	9,541	16,684

Kaynak: Özoğlu, M., Gür, B. S. ve Coşkun, İ. (2012). *Küresel eğilimler ışığında uluslararası öğrenciler.* Seta: Ankara. kaynağından uyarlanmıştır

Grafik 2'de BÖP kapsamında Türkiye'ye gelen öğrencilerin bölgelere göre dağılımı verilmiştir.

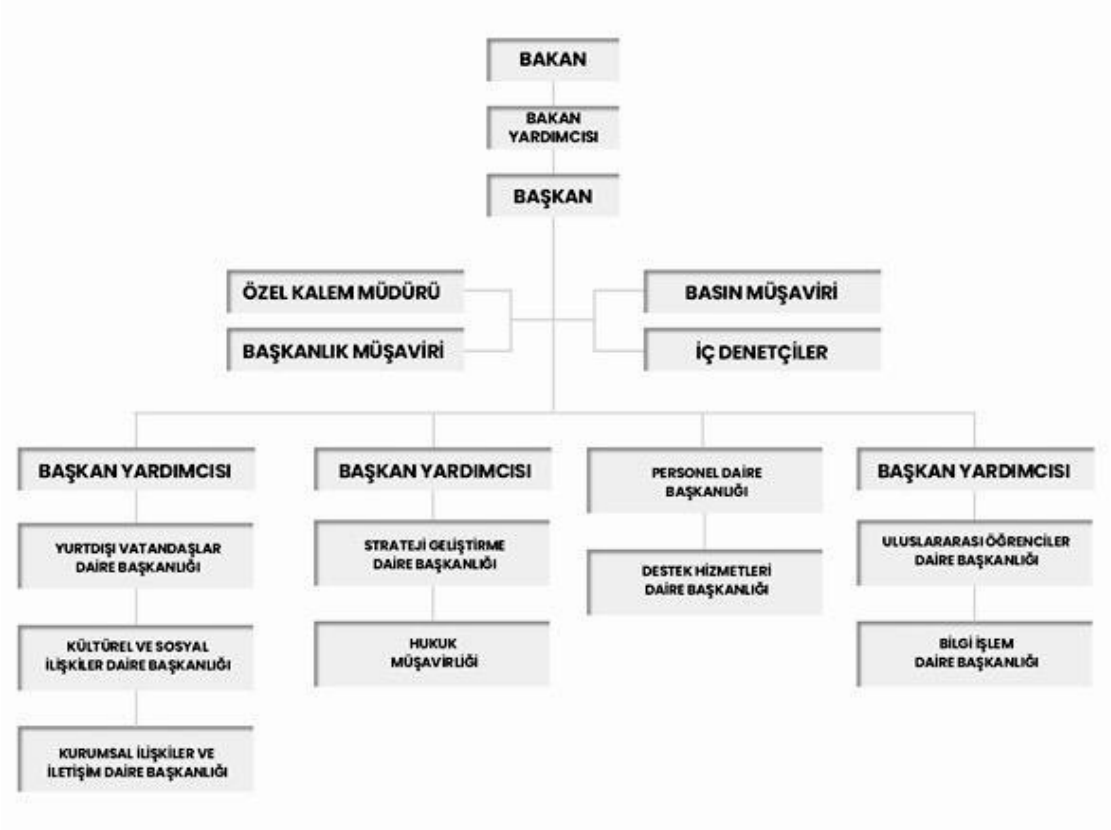
Şekil 2. BÖP Kapsamında Türkiye'ye Gelen Öğrencilerin Geldikleri Bölgelere Göre Dağılımı. MEB, (2012). Bütçe Raporu. Yurt Dışı Eğitim ve Öğretim Genel Müdürlüğü, Ankara: MEB yayınlanmamış veriler sayfasından erişilmiştir.

2.12 Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları (YTB) ile Türkiye Bursları

Dünya adası olarak isimlendirilen Türkiye; çağlar boyu Doğu Roma (Bizans) ve Büyük Osmanlı Türk devleti gibi süper güçlerin politik, diplomatik, askeri ve ekonomik gücüne zemin, kaynak ve dayanak olmuştur. Türkiye, doğal bir iç kale özelliği taşıyan bir alan üzerinde kurulu yaklaşık 82 milyon nüfusa sahip bir devlettir. Kıtalar arası önemli bir konuma sahiptir. Bundan dolayıda, sosyal, politik, ekonomik, ideolojik, teknolojik ve kültürel hareketlenmeleri etkileyen bir ülke olarak güce sahiptir. Bu sebepten ötürü Türkiye, varlığı, bağımsızlığı, bütünlüğü ve geleceği için belirtilen maddeler yönünden olduğu gibi tarihi derinliği ve geniş hayat sahasını içine alan güçlü ve değişmez bir koruyucu milli kimliği sahip olmak, onu sürekli geliştirmek ve olgunlaştırarak korumak zorundadır (YTB, 2020).

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) 6 Nisan 2010 tarihinde kurulmuştur. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı yurtdışındaki vatandaşlarımızı, kardeş topluluklarımız ile Türkiye'de öğrenim gören uluslararası burslu öğrencilerimize yönelik çalışmaları koordine etmede, bu alanlarda verilen hizmetleri ve yapılan faaliyetleri geliştirme görevini kabullenmiştir. Başkanlığın çalışmalarıyla gerek yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızla gerekse kardeş topluluklarla ilişkileri güçlendirilmektedir. Ayrıca, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak daha yakın ilgilenmektedir.

Türkiye Burslusu öğrencilerimiz ise; dünyanın dört bir yanındaki gönüllü elçilerimiz konumundadırlar (YTB, 2020).

Şekil 3. YTB Teşkilat Şeması. https://www.ytb.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

İş gücü göçüyle yurtdışına işçi olarak giden vatandaşlarımız 1960'lı yıllardan beri zamanla gittikleri ülkelerde kalıcı olmuşlardır. Aile birleşimleri ve yeni nesillerle birlikte bugün sayıları 6 milyonu aşan Türk diasporasının temellerini oluşturmuşlardır. Göç sürecinin başından itibaren anadil ve bulunulan ülke dilinin öğrenilmesi konuları vatandaşlarımızın sürekli gündeminde olmuş; bir taraftan yaşadıkları ülkenin dilini öğrenmeye gayret ederken, diğer taraftan da kendi dil ve kültürlerini korumaya çalışmışlardır. Eğitim, yurtdışındaki vatandaşlarımızın sosyal, kültürel, ekonomik ve toplumsal hayata katılımları açısından belirleyici bir unsur olarak ön plandadır. Yeni nesil çocuk ve gençlerimizin anadil ve yabancı dil becerilerinin gelişmesi, kaliteli eğitim imkânlarından faydalanmaları, akademik alanda rekabet edebilir bir eğitim alarak topluma karışması hem bulundukları ülke açısından hem de anavatanları ile olan ilişkileri açısından son derece önemlidir. Eğitim anlamında donanımlı gençlerin yetişmesi, yurtdışındaki vatandaşlarımızın istihdam oranlarının artmasının yanı sıra, toplumsal hayatta yer edinerek daha başarılı noktalara gelmesine de katkıda bulunacaktır. Dedeleri ve babaları işçi olarak giden yeni nesil gençlerimizin, bugün

işveren ve yönetici olarak topluma karışmalarında eğitim en önemli rol olarak görülmektedir. YTB bu noktadan hareketle, yurtdışındaki çocuk ve gençlerimizin okul eğitimlerine destek olmak, ailelere rehberlik sağlamak, dil becerilerini geliştirmek, yükseköğretime devam eden öğrencilerin akademik gelişimini teşvik ederek mesleki ve kişisel yetkinlikleri arttırmak amacıyla çalışmalar gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda bu konuda yürütülecek çalışmaları destek sağlanmaktadır (YTB, 2020).

Türkiye, Cumhuriyet öncesi dönemde de Cumhuriyet döneminde de birçok uluslararası öğrenciye kapılarını açmıştır ve yine bu öğrencilere burs vererek ülkedeki nitelikli eğitimden faydalanmalarına olanak sağlamıştır. Diğer devletlerin 1960'larda burslar için imzalanan iki taraflı anlaşmalar çerçevesinde sağlanırken, özellikle Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın desteğiyle 1992'de "Büyük Öğrenci Projesi" başlatılmıştır. İlk kez uluslararası öğrencilere yönelik politikalar sistematik hale getirilmiştir. Türkiye'de 2000'li yılların başlarından beri dış politikasından kültürüne, sosyal politikalarından ekonomik büyümesine kadar gerçekleştirilen büyük reformların yansıması uluslararası eğitim alanında da görülmüş ve bu alanda önemli adımların atılmasına neden olmuştur. İki bin on yılında kuruluşunun ardından Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı'na verilmiş görevler çerçevesinde, başkanlığın girişimleriyle ve alakalı kurumlarla kurulan ortaklıklarla 2012 yılında "Türkiye Bursları" programı hayata geçirildi. Bunun sonucunda Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından verilen yükseköğrenim bursları "Türkiye Bursları" adı altında yenilenmiş ve tekrar etkin hale gelmiştir. İki bin on iki yılında hayata geçirilen "Türkiye Bursları" ilk yılında 40.000 başvuru almıştır. Bu doğrultuda geçmiş yıllara oranla başvuru sayılarında ciddi bir artış görülmüştür. Türkiye Bursları programı 2019 yılında yaklaşık 150 bin başvuru almıştır (YTB, 2020).

Türkiye Bursları finansal destek sağlamasına ek olarak; öğrencilerin üniversitelerde istedikleri programlara yerleştirilmesini de kapsamaktadır. Bu özelliğiyle dünyadaki diğer burs programlarından ayrılmaktadır. Üniversite eğitimi dışında, Türkiye'de geçirmiş oldukları süre boyunca müfredat dışı sosyal, kültürel ve akademik aktivitelerden faydalanmaya imkan tanınmaktadır. Türkiye Bursları programı bünyesinde bulundurduğu farklı araştırma modülleri ve Türkçe dil eğitimi ile diğer ülkelerdeki akademisyenlere, araştırmacılara ve kamu personellerine de destek vermektedir.

Uluslararası Öğrencilerle yakın iletişim sadece eğitim sürelerince değil, mezuniyetlerinin sonrasında da devam etmektedir. Türkiye'de yükseköğrenimini tamamlayan öğrenciler ülkeleri ve Türkiye arasında köprüler kuran gönüllü ülke elçiliği görevini de

kabullenmektedirler. Bunu takiben, dünya çapındaki mezunlarımızla bağların korunması amacıyla Türkiye Mezunları Ağı oluşturulmuştur. Türkiye'de eğitim gören uluslararası öğrenciler sayesinde, Türkiye'nin amacı; dünyaya ve anavatanlarına ait problemlere çözümler üretecek nesiller yetiştirmek, fırsat eşitliği ve uluslar üstü bir bakış açısını oluşturmaktır. Türkiye Bursları, ülkeler arasında iş birliğini ve toplumlar arasında karşılıklı anlayışı güçlendirmeyi taahhüt eden geleceğin liderlerinden oluşan bir ağ oluşturmayı da ayrıca hedeflenmiştir. Türkiye bu alandaki çalışmalarını öncelikli olarak, diğer ülkeler ile kurulacak olan karşılıklı ilişkiler açısından çok önemli bir fırsat olarak değerlendirmektedir.

Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşma çalışmaları temelde dört esasa dayanmaktadır;

1. Akademik gelişme ve etkileşim,
2. Ekonomik kalkınma ve dayanışma,
3. Sosyal ve kültürel etkileşim,
4. Siyasi ve diplomatik ilişkilerin geliştirilmesi.

Yurtdışında yüksek lisans ve doktora eğitimi son yıllarda en çok ilgi gören programların arasında bulunmaktadır. Yurtdışına yüksek lisans veya doktora eğitiminin tercih edilmesinin başlıca faktörleri dünya standartlarında bir lisansüstü eğitim almak, dünyanın sayılı şehirlerinde uzun dönem yaşama ve eğitim alma fırsatı, staj ve iş imkanları gibi fırsatlar olanakları sağlanmaktadır. YTB ve Türkiye Bursları uygulamasının daha da ileriye gitmesi için Türkiye'de Lisansüstü eğitim görmek isteyen öğrencilere Türkçe eğitiminin akademik dil açısından daha kapsamlı olması, üniversitelerde uluslararası öğrenciler için rehberlik birimlerinin oluşturulması büyük önem arz etmektedir (Türkiye Bursları, 2020).

2.13 Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER)

Türkiye, uluslararası öğrenciler için iyi eğitim görebilecekleri, sosyal ve kültürel faaliyetleri gerçekleştirebildiği bir çekim merkezi haline getirilmiştir. YTB'nin kurulması ile uluslararası öğrenciler için olan devlet bursları tek merkez altında toplanmıştır (YTB, 2019). Uluslararası öğrencilerin Türkiye'de başarılı bir eğitim görebilmelerinin en önemli gereklerinden birisi Türkçe öğretimi olduğundan dolayı üniversite eğitiminin temel unsuru Türkçe hazırlık eğitimi olmasıdır (YTB, 2019). Bu nedenle Türkiye, burs kazanmış her uluslararası öğrenciye kazandığı ilde ve üniversitede bir yıllık Türkçe eğitim imkânı sağlamaktadır. Üniversitelerin çoğunda Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama

Merkezleri (TÖMER) kurulmuştur (Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi [TÖMER], 2020).

Türkiye'de ilk olarak Ankara Üniversitesi çatısı altında, 1984 yılında yabancılara Türkçe öğretmek için diğer ülkelerdeki önde gelen dil ve kültür merkezleri örnek alınarak "Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER)" olarak faaliyete başlanmıştır. Açık adı, 2001 yılında "Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi" olmuş daha sonra 2011 yılından itibaren de "Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi" olarak kullanılmaya devam edilmektedir (TÖMER, 2019).

TÖMER, o dönemde Türkçe öğretimi yapan ilk ve tek kurum olarak hizmet vermiştir. 1980'lerin sonlarından itibaren öncelikle İngilizce, Fransızca ve Almanca öğretimine de başlanmıştır. Daha sonra ise Türkçe, İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Portekizce, İtalyanca, Rusça, Bulgarca, Çince, Arapça, Korece, Farsça dilleri ve Osmanlı Türkçesi öğretilmeye başlanmıştır. Bu çalışmalar ile TÖMER "bilimsel tabanlı dil merkezi" kimliğini kazanmış ve böylece yabancı dil öğretiminde uygulanmak üzere yeni yöntem ve teknikler geliştirme olanağına elde edilmiştir (TÖMER, 2019).

Anadolu Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER, 2019), Resmî Gazete 'de 14 Temmuz 2016 tarihinde yayımlanan "Anadolu Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği" adlı 29.770 sayılı Yönetmelikle kurulmuştur (Resmi Gazete, 2019). Eskişehir ilinde Anadolu Üniversitesi haricinde Osmangazi Üniversitesi'nin bünyesinde de TÖMER bulunmaktadır. Anadolu Üniversitesi'ne ait TÖMER Yunus Emre yerleşkesindeki Merkezler ve Birimler Binası'nda yer almaktadır (TÖMER, 2019).

BÖLÜM 3

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Türkiye'de YTB, Türkiye Bursları ve yabancı uyruklu öğrenciler ile ilgili olarak yapılmış benzer çalışmalara yer verilmiştir.

3.1 Türkiye'de Yapılan İlgili Araştırmalar

Derman (2010) "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar" başlıklı çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin, öğretim ortamı, öğretim süreci, uyum süreci, aldıkları eğitimin niteliği ile ilgili görüşlerini alma; dil öğretimiyle ilgili sorunları belirleme, belirlenen sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaya amaçlamıştır. Çalışmada "küme örnekleme" yaklaşımı ile örneklem alma yoluna giderek tarama modelli betimsel bir çalışma niteliğinde olmasını hedeflemiştir. Özellikle öğrencilerin ülkemiz ve eğitim ortamıyla ilgili "kültürel uyum" çevresindeki sorunlarının neler olduğu da saptanmaya çalışılmıştır. Yapılan bu çalışma neticesinde öğrencilerin genel olarak öğrenim görmekte olduğu yükseköğretim programından memnun kaldıkları gözlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin Türkiye Türkçesiyle konuşurken, seslerin telaffuzu noktasında kendilerini yeterli görmedikleri saptanmıştır. Bunun yanında, öğrencilerin Türk kültürünü yeterince tanımadıklarını ifadesinde bulunmuşlardır. Televizyonun Türk kültürünü tanımada ve dili öğrenmede etkili bir araç olduğunu belirtmişlerdir. Burs konusunda ise, sunulan imkanların yeterli olmadığını vurgulamışlardır.

Budak (2012) tarafından yürütülen "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Öğrenci Değişim Programları ve Türkiye Uygulamaları" başlıklı tez çalışmasının amacı uluslararası ilişkilerde güç kavramında meydana gelen değişim ve ince güç kavramı incelemek ve ince gücün ayrılmaz bir parçası olan kamu diplomasisi ve faaliyetleri ele almaktır. Ayrıca farklı ülkelerin öğrenci değişim programlarını incelemiştir. Türkiye'nin uyguladığı bursluluk programları kamu diplomasisi bağlamında değerlendirmiştir. Sistematik derleme

sonucunda; Yapılan bu çalışma neticesinde bilgi ve iletişim alanlarında yaşanan devrim ve özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde daha çok gündeme gelen meşruiyet tartışmaları ile yeniden yapılanmakta olan uluslararası sistemde, ikili ilişkilerin yanında uluslararası örgütlerdeki etkinlik ile yabancı kamuoylarını etkileme becerileri önem kazandığı görülmüştür. Bunun sonucunda genel olarak, "kamuoyunun anlaşılması, bilgilendirilmesi ve etkilenmesi" faaliyetlerinin toplamı olarak tanımlanmakta olan "Kamu Diplomasisinin" ülkelerin dış politikalarında vazgeçilmez araçlardan birisi haline geldiğini saptamıştır.

Akdağ (2014) "Türkiye Bursları Kapsamında Yükseköğrenim için Türkiye'ye Gelen Öğrencilerin Sorunları ve bu Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri" adlı tezinde Türkiye Bursları (Büyük Öğrenci Projesi – BÖP) kapsamında Türkiye'ye gelen yükseköğrenim öğrencilerinin akademik, ekonomik ve sosyo-kültürel sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin tespiti hakkında bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada tarama modeli kullanılmış, hedef evrenden tabakalı örnekleme tekniği ile örneklem alınmış ve 400 öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın nicel verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracıyla toplanmıştır. Türkiye Burslusu öğrencilerin en çok eğitim kalitesi ve sağlanan burs imkanları nedeniyle Türkiye'de öğrenim görmeyi tercih ettikleri; öğrencilerin çoğunluğunun yurt ortamlarında barındıkları; Türkiye'deki eğitim sistemine uyum sağlamada zorlandıkları; TÖMER'de öğretilen Türkçe'nin, üniversite eğitimi açısından yeterli olmadığı; Türkiye'de gelirlerini en çok beslenme, barınma ve giyim gibi temel ihtiyaçlarına harcadıkları; Türkiye'ye ilk gelindiğinde yapılan karşılama hizmetlerini yeterli bulmadıkları; ikamet izni verilmesi işlemlerinin öğrencilerin çok fazla zamanını aldığı; Türkiye'de bayramlarda ve diğer önemli günlerde kendilerini yalnız hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2014) tarafından yapılan "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkiye'de Kültüre ve Dine Ait Algıları" adlı çalışmada, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde bir yıl Türkçeye hazırlık eğitimi alan yabancı uyruklu öğrencilerin, Türkiye'ye geldiklerinde Türk kültürü ve İslam dinine dair düşünceleri incelenmiştir. Çalışmada; nitel araştırma yöntemlerinden iç içe geçmiş durum çalışması kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; Türkiye'ye gelen yabancı öğrencilere Türk kültürü ve İslam dinini tanıtacak bir oryantasyon çalışmasının yapılması ve bu doğrultuda bir eğitim programı hazırlanması önerdiklerini beyan etmiştir.

Erdoğan (2014) "Türkiye'de Yükseköğretimin Gündemi için Politika Önerisi" yapmış olduğu çalışmada, Türkiye'de dinamik bir süreç içinde devam eden yükseköğretimdeki

gelişmelerin temel göstergelerinden yola çıkarak bir durum tespiti yapılması amaçlanmıştır. Bunun yanında, temel göstergeler ile uluslararası eğilimlerden hareketle Türkiye'de yükseköğretim alanında olası fırsatları ve sorun alanlarını işaret etmek, öngörü ve politika önerisinde bulunmuştur. Çalışmada sistematik derlemeler sonucuna bağlı olarak, elde edilen sonuçlar şöyledir; dünya çapında giderek kitleselleşen, rekabet içinde olan ve uluslararasılaşan yüksek- öğretim alanında Türkiye'nin daha iyi bir yere sahip olması için dünyadaki yükseköğretim trendleri doğrultusunda ekonomik ve toplumsal gelişmenin lokomotifi olmasına, akademik kariyerin yeni kuşaklar için cazip bir meslek haline gelmesine, planlı büyüme ve kalitenin sağlanmasına olan ihtiyaç Türk yükseköğretiminin önündeki tartışmalı alanlar olarak tespit ettiğini bildirmiştir.

Adıyaman (2016) "Uluslararası Öğrencilerin Kültürel arası İletişim Yeterliği Üzerine bir İnceleme: Türkiye Bursluları Örneği" başlıklı tez çalışmasında Türkiye'ye gelen Türkiye Burslusu öğrencilerin Türk insanı ve kültürüyle nasıl iletişim kurduklarını anlamanın ve karşılaştıkları sorunları belirlemenin öğrencilerin iletişim yeterliğini artırmak açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Buna bağlı olarak, bu çalışmada Türkiye Burslusu öğrencilerin Türkiye'deki kültürlerarası iletişimle ilgili deneyimleri incelenmiştir. Yapılan bu çalışmanın amacı doğrultusunda 47 uluslararası öğrencinin katıldığı odak grup görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Çalışmada biri deneme grubu olmak üzere 7 grup ile yapılan toplam 15 saatlik odak grup görüşmeleri sonucunda; Türk kültürüyle ilk kez karşılaşan öğrencilerin Türkiye'deki ilk yıllarında kültürel ve coğrafi farklılıklar, dili yeterli kullanamama, kişisel alan konusunda algı farklılığı gibi nedenlerle iletişim zorlukları yaşadıkları tespit etmiştir.

Kulaç (2016) "Bir Kamu Politikası Çözümlemesi: Türkiye'nin Yurtdışı Lisansüstü Burs Politikası" adlı tezinde 2006-2014 yılları arasında 5 Yılda 5 Bin Öğrenci Projesi kapsamında yurtdışına gönderilen bursiyerlerin, bu süre zarfında yapılan düzenlemelere ilişkin tutumlarının ölçülmesini amaçlamıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Eski ve mevcut bursiyerlerin yurtdışı lisansüstü burs politikası uygulamalarına ilişkin tutumları ölçülmüş ve karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmıştır. Yurtdışı lisansüstü burs politikasına ilişkin eğitim müşavirliklerinin uygulamalarının, öğrenim görülen ülkeye göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirtmiştir. Ayrıca; yurtdışı lisansüstü burs politikasına ilişkin eğitim müşavirliklerinin uygulamalarının öğrenim görülen ülkeye göre ise anlamlı bir farklılık göstermediği tespit ettiğini bildirmiştir.

Enterieva ve Sezgin (2016) yürüttükleri "Türki Cumhuriyetlerden Türkiye'ye Gelen Yükseköğretim Öğrencilerin Akademik ve Sosyal Beklentilerinin Karşılanma Düzeyi"

başlıklı çalışmada, Türki Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yükseköğrenim amacıyla gelen öğrencilerin akademik ve sosyal beklentilerinin karşılanma düzeyini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışmada bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemi kullanıldığı ve nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseninin benimsendiği belirtilmektedir. Araştırma sonuçları incelendiğinde ise öğrencilerin Türkiye'ye gelirken daha nitelikli bir eğitim alma ve iyi bir meslek edinme yönünde beklenti içinde oldukları görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin bir kısmının Türkiye'deki eğitimin kendileri için Avrupa'ya açılan bir köprü olacağı ve önemli bir fırsat yaratacağı düşüncesinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğrencilerin akademik, sosyal ve eğitim destek hizmetleri kapsamında bazı sorunlar yaşadıklarını bulgulamışlardır. Araştırma bulgularına dayanarak yükseköğretimde uluslararasılaşmanın artırılması, öğrenci merkezli ve güncel eğitim ile eğitim içeriğinin sunulması, oryantasyon programlarının düzenlenmesi, uluslararası öğrenci ofisi, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması, barınma koşulları ile eğitim destek hizmetlerinin iyileştirilmesine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Kahraman (2018) "Türkiye Bursları ile İstanbul Eğitime Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Aşinalıkları ile Türkiye İmajı ve Kişiliği Algısı İlişkisi" adlı tezinde, Türkiye bursları ile İstanbul'a yüksek öğrenim amacıyla gelen öğrencilerin bu ülkeye aşinalıkları ile Türkiye'nin imajı ve kişiliği algılarının arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada 4 Boyutlu Ülke İmajı Ölçeği ve Ülke Kişiliği Ölçeği kullanılarak İstanbul Üniversitesi'nde Türkiye Bursları ile eğitim gören öğrencilerin Türkiye imajı ve kişiliği algısını ölçümlemiştir. Araştırma sonucunda; Türk etnik kökenine sahip olan kişilerin Türkiye'ye daha fazla aşina oldukları ortaya koymuştur. Türk kültürüne, Türkçe 'ye, Türklere aşinalık durumunun ülke imajına etkisi bulunmadığı değerlendirilmiştir. Ülkeye aşina olan öğrencilerin ülkeyi işlevsel ve normatif açıdan olumlu değerlendirdikleri ve böylece ülkede daha fazla yaşandıklarında burada kalma isteklerinin arttığı gözlemlediğini bildirmiştir. Sonuç olarak; öğrencilerin Türkiye'nin imajı ve kişiliği ile ilgili algıları ile Türkiye'nin diline, kültürüne ve halkına olan aşinalıkları arasındaki ilişki ortaya konmaktadır.

Yapılan bir başka çalışmada ise Bazarbayeva (2018) "Türkiye'nin Uluslararası Öğrenci Politikası" adlı incelemede, Türkiye'nin uluslararası öğrenci politikasın, 90'lı yıllardan sonra ne gibi politika yürüttüğü, özellikle de Büyük Öğrenci Projesi ve Türkiye Bursları programlarına değindiğini bildirmiştir. Çalışmada sistematik derlemelerin sonucunda ele alınan konular şöyledir; Çalışmanın ilk bölümünde dünyadaki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin uluslararası öğrenci politikası yer almıştır. İkinci bölümde ise Türkiye'nin

uluslararası öğrenci politikası ve uluslararası öğrencilere yönelik programlar hakkında incelemeler yapmıştır. Uluslararası öğrencilerin çok tercih ettiği ABD, İngiltere ve Almanya gibi uluslararası yükseköğretimde büyük önem veren ülkeler markalaşmış üniversiteleriyle bu alanda öne çıktığını bildirmiştir. Bu ülkelerin uluslararası öğrencilere başvuru ve eğitim sürecinden mezuniyet sonrası istihdam sürecine kadar birçok süreçte kolaylık ve esneklik sağlayan politikalar izlediği görüldüğü belirtilmektedir. OECD tarafından hazırlanan "Bir Bakışta Eğitim" raporunda, öğrencilerin ülke tercihinde üç önemli etmenin rol oynadığı belirtilmiştir. Bu etmenler: tercih edilecek ülkenin eğitim dili, öğrenim ve yaşam maliyeti ve göç politikaların bir göstergesidir. Bu da öğrencilerin ülke tercihlerinin önemli faktörü eğitim dili olduğunu bir kanıtıdır. Özellikle Almanca, Fransızca, İngilizce ve Rusça gibi dünyada yaygın olarak konuşulan dillerde eğitim olanakları sunan ülkeler uluslararası öğrencilerin en çok tercih ettiği ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkenin eğitim dili, öğrenim ve yaşam maliyeti ve göç politikaları da göz önünde bulundurulduğunda; Dünyanın 16., Avrupa'nın 6. büyük ekonomisi olan Türkiye, dünyanın en hızlı büyüyen birkaç ülkesinden biri haline geldiği belirtilmektedir.

Yapılan başka bir benzer çalışmada ise Ejder (2019) "Türk Kamu Diplomasisi Bağlamında Türkiye Bursları Örneği" adlı tezinde YTB 'nin uluslararası öğrencilere yönelik uyguladığı Türkiye Bursları programını konusunu ele almıştır. Çalışmada Türkiye Bursları, uluslararası öğrencilere burs desteği sağlamayı ve bu öğrenciler üzerinden, öğrencilerin kültürleri ve ülkeleriyle Türkiye arasında iyi ilişkiler inşa etmeyi amaçlamıştır. Yapmış olduğu bu çalışmada, uluslararası ilişkiler literatürdeki kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramlarını incelenmiş ve Türkiye Bursları 'nın, Türk kamu diplomasisi uygulamaları içerisindeki yerini ve Türkiye'nin yumuşak gücüne olan etki etme potansiyelini öğrenci mülakatları üzerinden değerlendirmiştir. Buna bağlı olarak; Türkiye Bursları programını uluslararası ilişkiler disiplininin sosyal inşacı yaklaşımı ile ele almıştır. Türkiye'nin Türkiye Burslarıyla her yıl binlerce uluslararası öğrenciye yüksek eğitim desteği sağlaması, bu öğrencilerle inşa ettiği ilişkileri mezuniyetleri sonrasında da devam ettirmesi ve bugün dünyanın farklı ülkelerinde çok sayıda Türkiye Bursları mezununun olması, bu mezunların siyaset, ekonomi, akademi ve iş dünyası içerisinde etkin hale gelmeye başlamasıyla Türkiye Bursları 'nın, başarılı bir kamu diplomasisi uygulaması olarak Türkiye'nin yumuşak gücüne olumlu katkılar sağladığı gözlemlediğini bildirmiştir.

Özlük, Doğan, Işıklar ve Özlük (2019) "Yükseköğretimdeki Uluslararası Öğrencilerin Türkiye İmajı: Selçuk Üniversitesi Örneği" bu çalışma, Selçuk Üniversitesi örneği üzerinden

Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarındaki lisans ve lisansüstü düzeydeki uluslararası öğrencilerin Türkiye imajını ölçmeyi amaçlamıştır. Yapılan anket çalışmasında uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önceki ve geldikten sonraki Türkiye algısını da ölçecek şekilde tasarladıklarını belirtmişlerdir. Çalışmadan elde edikleri bulguların sonuçlarını incelediklerinde uluslararası öğrencilerin Türkiye hakkında yüksek düzeyde olumlu imaja sahip olduklarını bulmuşlardır. Türkiye'nin yükseköğretim alanında son dönemde yaptığı reformlarla bünyesine çektiği uluslararası öğrenci sayısının artmış olması ve uluslararası öğrenciler üzerinden daha fazla sayıda bölge ve ülkeye ulaşılmaya başlanmış olması bu konuda kapsayıcı ve uzun dönemli bir politika üretilmesini de zorunlu kılmaktadır.

Dönmez (2019) ise "Uluslararası Siyasal İletişim Faaliyetlerinin Ülkelerin İmaj ve Algıları Üzerindeki Etkisi: Türkiye Bursları ile İstanbul'da Öğrenim Gören Öğrenciler Üzerine bir İnceleme" adlı çalışmada yumuşak güç ve kamu diplomasisi kavramlarının halkla ilişkiler ve uluslararası eğitim ile ilişkisi tanımlanmakta, siyaset ve siyasal iletişim kavramları tanımlanarak uluslararası siyasal iletişim ve uluslararası halkla ilişkiler ile ilişkisi açıkladığını belirtmiştir. Ayrıca, marka kavramı ile ülke markası kavramı ele alınmakta ve ülke imajı yönetimi ile ilişkisi açığa çıktığını saptamıştır. Buna ek olarak; ülke imajı ve ülke kişiliği ölçüm literatürü ortaya konmaktadır. Bu tez çalışmasında Alexander Buhman'ın 4 Boyutlu Ülke İmajı Ölçeği Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Türkiye Bursları ile İstanbul Üniversitesi'ne eğitime gelen 244 öğrenci üzerinden 4 Boyutlu Ülke İmajı Ölçeği ve Murat Aktan tarafından Türkçe 'ye uyarlanan Alain d'Astous ve Lilia Boujbel'in Ülke Kişiliği Ölçeği 'nin bulunduğu anket uygulaması yapılmıştır. Sonuç olarak, eğitim ile ülke imajı arasında bir ilişkinin var olduğu ve uluslararası eğitimin önemli bir uluslararası siyasal iletişim faaliyeti olduğu ortaya koymuştur. Yontar (2019) göre "Türkiye Bursları Kapsamında Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Üniversite Yaşamına Uyumu: Bir Devlet Üniversitesi" adlı çalışmada Dokuz Eylül Üniversitesi'nde 2017- 2018 eğitim döneminde lisans veya yükseköğrenim düzeyinde öğrenim görmekte olan Türkiye Burslarından yararlanan uluslararası öğrencilerin yaşadığı dil, maddi, sosyo-kültürel ve akademik alanlardaki uyum sorunlarının tespit edilmesine odaklandığını belirtilmektedir. Bunun yanında; bu sorunlara yönelik getirilebilecek çözüm önerileriyle kamu – özel ve sivil ortakların bilgilendirilip uluslararası öğrencilerin sorunlarının en aza indirilmesi amaçlandığı vurgulanmaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından ölçecek şekilde bir anket çalışması tasarlanmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde okuyan Türkiye burslusu uluslararası öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarına ilişkin durumun genel olarak

pozitif olduğu, çok ciddi akut sorunların olmadığı ancak yetersiz kalınan alanlarda iyileştirme süreçlerine ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

Yelken, Yazıcı ve Altun (2020) "YÖS ile Üniversiteye Yerleşen Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Stresle Başa Çıkma Stilleri, Problem Çözme Becerileri ve Yardım Arama Davranışları" adlı incelemede başlıca amacı; YÖS ile Türkiye'de üniversite eğitimi almakta olan öğrencilerin stresle başa çıkma, problem çözme ve yardım konularını incelemektir. Nicel araştırma yaklaşımına dayalı olarak düzenlenen bu çalışmada ilişkisel tarama ve nedensel karşılaştırma yöntemleri kullanılmaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgular da öğrencilerin aileden uzak kalmayı ve derslerin zorluğunu en önemli problem kaynakları olarak gördüklerini ortaya konulmuştur. Yabancı uyruklu öğrencilerin psikolojik ve akademik yardım alma girişimleri Türk öğrenci grubuna oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Türk vatandaşı öğrenci grubunun yardım arama tutumları, yabancı öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

BÖLÜM 4

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, veri toplama aracının geçerlilik ve güvenirliği ile verilerin analizinde kullanılacak aşamalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

4.2 Araştırmanın Modeli

Yapılan bu araştırmada; YTB ve Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerin Türkiye'de aldıkları eğitim sürecinin değerlendirilmesi için öğrencilerin görüşlerini ortaya koyması ve ekonomik, sosyo-kültürel, barınma, eğitim ve TÖMER eğitim niteliği hakkında bilgi erişimi sağlaması yönleriyle nitel araştırma modeli seçilmiştir. Araştırmada desen olarak olgubilim (fenomoloji) deseni seçilmiştir. Olgubilim deseni nitel modelin seçildiği araştırmalarda kullanılan bir modelidir ve farkında olduğumuz fakat ayrıntılı ve derin bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Olgusal araştırmalarda araştırılan kişi veya grubun davranışları o üyelerin kendi bakış açılarından değerlendirilir; kendilerine ve olaylara nasıl baktıkları belirlenir. Olgubilim araştırmalarda "En iyi yaşayan bilir, o halde ondan öğrenelim" felsefesiyle hareket edilir. Bu tür araştırmalarda araştırmacı gerçeklik hakkında herhangi bir yorumda bulunmaz. Yapılan bu araştırmada, elde edilen nitel veriler görüşme yoluyla toplanmıştır (Şencan, 2005)

4.3 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Türkiye'de Ankara ilinde bulunan (5) üniversitede, YTB ve Türkiye Bursları kapsamında Türkçe dil öğrenimlerini tamamlayıp, lisansüstü eğitimine başlamış 25 öğrenciden oluşmaktadır. Örnekleminin belirlenmesinde; olasılık temelli olmayan örnekleme yöntemleri içinde yer alan kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde çalışmanın konusu ile iliği olarak referans bir kişi seçilmekte ve bu kişi aracılığı ile diğer kişilere ulaşmaktadır. Süreç zorunlu olarak

tekrarlayıcıdır. Katılımcılar araştırmacıları yönlendirir ve örneklem büyür. Bu sebeple "kartopu etkisi" olarak ifade tanısını almıştır (Biernacki, Waldorf, 1981, s.141).

Tablo 9.

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Bölüm	Ülke	Üniversite	Dönem	Yaş
Ö1	Kadın	Yüksek Lisans	Eğitim Yönetimi	Yunanistan	5.	Tez	24
Ö2	Kadın	Yüksek Lisans	Hemşirelik	Yunanistan	1.	Tez	24
Ö3	Kadın	Yüksek Lisans	Eğitimde Program Geliştirme	Kazakistan	1.	Tez	24
Ö4	Erkek	Yüksek Lisans	Eğitimde Program Geliştirme	Ruanda	1.	Tez	29
Ö5	Kadın	Yüksek Lisans	Eğitim Programları ve Öğretimi	Ürdün	1.	Tez	25
Ö6	Kadın	Doktora	Halka İlişkiler	Filistin	1.	Tez	30
Ö7	Kadın	Doktora	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	Cezayir	4.	Ders Dönemi	33
Ö8	Kadın	Yüksek Lisans	İşletme	Cin	3.	Tez	26
Ö9	Erkek	Yüksek Lisans	İşletme- Pazarlama	Yemen	2.	Tez	33
Ö10	Erkek	Yüksek Lisans	Yabancı Dil Türkçe Öğretimi	Irak	1.	Tez	31
Ö11	Erkek	Yüksek Lisans	Tarih	Irak	1.	Tez	27
Ö12	Erkek	Doktora	Tarih	Irak	1.	Tez	27
Ö13	Kadın	Yüksek Lisans	Siyaset Bilimleri	Sudan	4.	Ders Dönemi	26
Ö14	Erkek	Doktora	Radyo, Sinema Televizyon	Irak	2.	Tez	31
Ö15	Kadın	Doktora	Radyo, Sinema Televizyon	Cezayir	2.	Bilimsel Hazırlık	27
Ö16	Kadın	Yüksek Lisans	İnsan Kaynakları Yönetimi İşletme	Ürdün	2.	Tez	25
Ö17	Erkek	Yüksek Lisans	Uluslararası İlişkiler	Kolombiya	3.	Ders Dönemi	29
Ö18	Erkek	Yüksek Lisans	Türkçe Öğretimi	Bosna Hersek	1.	Tez	25

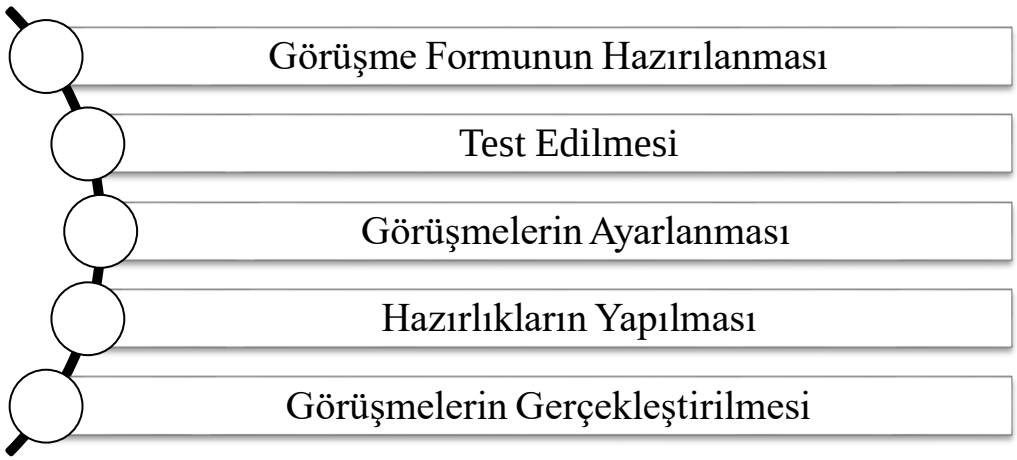
Ö19	Kadın	Yüksek Lisans	Siyaset Bilimi	Ürdün	3.	Tez	25
Ö20	Erkek	Yüksek Lisans	İktisat	Gambiya	4.	Tez	25
Ö21	Kadın	Yüksek Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı	Ukrayna	2.	Ders Dönemi	25
Ö22	Erkek	Doktora	Siyaset Bilimi	Somali	3.	Tez	28
Ö23	Erkek	Yüksek Lisans	Uluslararası İlişkiler	Mısır	2.	Ders Dönemi	24
Ö24	Kadın	Doktora	Bankacılık	Yemen	2.	Ders Dönemi	31
Ö25	Erkek	Yüksek Lisans	Psikoloji Danışmanlığı	Yunanistan	5.	Ders Dönemi	23

4.4 Veri Toplama Aracı

Nicel araştırmalar da görüşme yönteminin bazı güçlü yönleri vardır. Bunlar esneklik, yanıt oranı, sözel olmayan davranış, ortam üzerindeki kontrol, soru sırası, anlık tepki, veri kaynağının teyit edilmesi, tamlık ve derinlemesine bilgi olarak sıralanabilinir (Bailey, 1982). Görüşme; en sık kullanılan veri toplama yöntemlerden bir tanesidir. Bunun nedeni ise bireylerin verilerini, görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarma yönünden oldukça güçlü olması ve iletişimi temel almasıdır. Bu yönüyle yazmayı veya doldurmaya dayalı anket ya da testlerde var olan sınırlığı ve yapaylığı ortadan kaldırır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Görüşme ile elde edilen verilerin kaydedilmesi ise görüşmenin niteliğini, verimliliğini artırmaktadır. Bu şekilde araştırmacı, soru sorma ve dinleme işlevlerini daha etkili bir biçimde yapabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Görüşme formunun hazırlanmasında ise önemli huşular şöyledir: kolay anlaşılabilecek sorular yazma, odaklı sorular hazırlama, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma, çok boyutlu soru sormaktan kaçınma, alternatif sorular ve sondalar hazırlama, farklı türden sorular yazma, soruları mantıklı bir şekilde düzenleme, soruları geliştirme (Bogdan ve Biklen, 1992) (Patton, 1987). Bu sebeple araştırmada nitel veri toplama amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu için öncellikle alan yazı taramasına dayalı olarak 11 soru oluşturulmuş, daha sonra eğitim programları ve öğretim alanında uzman 5 öğretim üyesine sunulmuş, istenilen değişiklikler yapıldıktan sonra 15 sorudan oluşan görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme soruları pilot uygulama olarak Ankara'da uygulanmıştır.

Araştırma sorularına cevap bulabilmek için veri toplama yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, görüşmecinin bir kişi ile bir konu üzerine yapmış olduğu ve o konu üzerine bir dizi sorular sorma durumudur. Yapılan bu görüşmeler yüz yüze ve telefon aracılığı ile gerçekleşmektedir. Ayrıca yapılan bu görüşmelerin elektronik ortamda (örneğin: internet üzerinde) gerçekleştirilebilmesi de mümkündür (Christennsen, Burke Johnson, Turner, 2015, s. 58).

Gerek görüşü alınan beş uzmanın görüşleri, gerekse pilot uygulama sonucunda, hazırlanan görüşme formunun amaca uygun veri toplama özelliği taşıdığı, başka bir deyişle kapsam geçerliliği özelliğini taşıdığını sonucuna ulaşılmış ve geçerli veri toplayabileceğine karar verilmiştir. Türkiye'deki hem Etik Komisyonu Kararı izini (Ek 1) hem de lisansüstü öğrencilerin onayları içinde izin alınmıştır. Ayrıca, araştırmada, görüşme yöntemiyle veri toplanabilmesi için görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu Yıldırım ve Şimşek'in (2018) aşağıda belirttiği aşamalar takip edilerek hazırlanmıştır.

Şekil 4. Görüşme Formu Hazırlanırken Takip Edilecek Boyutlar.

4.5 Verilerin Toplanması

Görüşmeler, pandemi sürecinden dolayı Zoom uygulamasında, öğrencilerden ses kaydı için onay alındıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin detayları tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 10.

Görüşmelerin Detayları

Öğrenci	Görüşme Süresi	Deşifleri
Ö1	54:13	Sayfa :10
		Sözcük: 3.258
		Karakter Boşluksuz: 20.159
		Karakter Boşluklu: 23.379
		Paragraf: 51
		Satır: 297
Ö2	1:43:07	Sayfa: 21
		Sözcük: 8.777
		Karakter Boşluksuz: 49.933
		Karakter Boşluklu: 58.709
		Paragraf: 4
		Satır: 682
Ö3	1:05:50	Sayfa: 7
		Sözcük: 2.325
		Karakter Boşluksuz: 14.688
		Karakter Boşluklu: 17.055
		Paragraf: 16
		Satır: 205
Ö4	1:03:32	Sayfa: 6
		Sözcük: 2.060
		Karakter Boşluksuz: 12.561
		Karakter Boşluklu: 14.561
		Paragraf: 16
		Satır: 179
Ö5	44:34	Sayfa: 3
		Sözcük: 965
		Karakter Boşluksuz: 6.052
		Karakter Boşluklu: 7.028
		Paragraf: 16
		Satır: 90
Ö6	57:10	Sayfa: 5
		Sözcük: 1.742
		Karakter Boşluksuz: 10.263
		Karakter Boşluklu: 12.043
		Paragraf: 16
		Satır: 145

Ö7	55:24	Sayfa: 4 Sözcük: 1229 Karakter Boşluksuz: 7.528 Karakter Boşluklu: 8.770 Paragraf: 16 Satır: 112
Ö8	1:17:25	Sayfa: 4 Sözcük: 925 Karakter Boşluksuz: 5.869 Karakter Boşluklu: 6.817 Paragraf: 16 Satır: 101
Ö9	56:45	Sayfa: 4 Sözcük: 1.088 Karakter Boşluksuz: 7.126 Karakter Boşluklu: 8.238 Paragraf: 17 Satır: 117
Ö10	38:59	Sayfa: 6 Sözcük: 1.945 Karakter Boşluksuz: 11.640 Karakter Boşluklu: 13.642 Paragraf: 16 Satır: 175
Ö11	32:45+20:16	Sayfa: 6 Sözcük: 2.122 Karakter Boşluksuz: 12.745 Karakter Boşluklu: 14.923 Paragraf: 16 Satır: 194
Ö12	35:01+14:57+8:14	Sayfa: 4 Sözcük: 1.084 Karakter Boşluksuz: 6.812 Karakter Boşluklu: 7.900 Paragraf: 16 Satır: 114
Ö13	46:13	Sayfa: 3 Sözcük: 586 Karakter Boşluksuz: 3.642

		Karakter Boşluklu: 4.213 Paragraf: 16 Satır: 72
Ö14	45:22	Sayfa: 5 Sözcük: 1.577 Karakter Boşluksuz: 10.059 Karakter Boşluklu: 11.627 Paragraf: 15 Satır: 152
Ö15	32:50	Sayfa: 2 Sözcük: 513 Karakter Boşluksuz: 3.289 Karakter Boşluklu: 3.790 Paragraf: 14 Satır: 63
Ö16	32:19	Sayfa: 3 Sözcük: 700 Karakter Boşluksuz: 4.266 Karakter Boşluklu: 4.953 Paragraf: 15 Satır: 80
Ö17	50:36	Sayfa: 3 Sözcük: 816 Karakter Boşluksuz: 5.175 Karakter Boşluklu: 5.979 Paragraf: 16 Satır: 90
Ö18	58:31	Sayfa: 5 Sözcük: 1.795 Karakter Boşluksuz: 10.726 Karakter Boşluklu: 12.508 Paragraf: 16 Satır: 165
Ö19	30:42	Sayfa: 3 Sözcük: 828 Karakter Boşluksuz: 4.762 Karakter Boşluklu: 5.578 Paragraf: 16 Satır: 86

Ö20	1:16:34	Sayfa: 4 Sözcük: 1.283 Karakter Boşluksuz: 7.782 Karakter Boşluklu: 9.053 Paragraf: 17 Satır: 131
Ö21	52:33	Sayfa: 4 Sözcük: 1.326 Karakter Boşluksuz: 8.196 Karakter Boşluklu: 9.514 Paragraf: 16 Satır: 131
Ö22	20:00	Sayfa: 4 Sözcük: 626 Karakter Boşluksuz: 4.519 Karakter Boşluklu: 5.224 Paragraf: 56 Satır: 107
Ö23	39:15	Sayfa: 3 Sözcük: 964 Karakter Boşluksuz: 6.074 Karakter Boşluklu: 7.024 Paragraf: 15 Satır: 100
Ö24	23:24	Sayfa: 2 Sözcük: 478 Karakter Boşluksuz: 2.964 Karakter Boşluklu: 3.429 Paragraf: 16 Satır: 60
Ö25	25:50	Sayfa: 3 Sözcük: 870 Karakter Boşluksuz: 5.786 Karakter Boşluklu: 6.643 Paragraf: 16 Satır: 99

4.6 Çalışmanın Güvenirliği

Verilerin toplanmasında nitel araştırmalarda iç ve dış güvenirliği artırmak amacıyla uyulması önerilen stratejiler uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler, araştırmanın dış güvenirliğini artırmak amacıyla, aynı özelliklere sahip, benzer sosyal ortam ve benzer yaşam süreçlerini paylaşan öğrencilerden toplanmıştır. Çalışmanın iç güvenirliğini artırmak amacıyla, öncelikle inanılırlık sağlanmıştır; araştırma sürecinin tamamının derinlemesine betimlenmesi, veri toplama süresinin uzatılması, veri toplama aracının geliştirilmesi için uzman görüşlerinin alınması, verilerin daha iyi yorumlanabilmesi için alıntıların yapılması ve kodlayıcılar arası güvenilirliğin analiz edilmesi, görüşme sırasında araştırmacı ile katılımcı arasındaki etkileşim olabildiğince uzun bir süreye yayılması sağlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmacı görüşmeler esnasında katılımcıları etkilememeye çalışmış, sorduğu sorulara yanıt gelmediğinde ya da istenilen cevaba ulaşamadığında aynı soruyu farklı şekillerde sorarak ya da örnek durumlar sunarak katılımcılardan bilgi almaya çalışmıştır. Araştırmada katılımcılardan müdahalesiz cevaplar alabilmek ve araştırmanın güvenirliğini sağlamak amacıyla katılımcılara yönelik hiçbir şekilde yönlendirme yapılmamıştır.

Veri kaybını önlemek için tutulan kayıtlar görüşülen katılımcıların onayına sunulmuş ve eksik notlar var ise tamamlanmıştır. Bulguların yorumlanması sürecinde, tanımlanan bulguların açıklanması ve ilişkilendirilmesi yapılmıştır. Araştırmada yer alan yorumlar araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla olabildiğince tarafsız gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Nitel araştırmada geçerlik, araştırılan olgunun, olduğu biçimiyle ve olabildiğince tarafsız yorumlanması anlamına gelmektedir. Araştırmada karşılıklı görüşmeler ile toplanan veriler araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla olduğu gibi yazıya geçirilmiş ve içerik analiz yaklaşımı ile doğrudan sunulmaya çalışılmıştır. Böylelikle verilerin güvenirliği için gerekli özen gösterilmiştir. Araştırmanın amaçları çerçevesinde lisansüstü öğrencilerin eğitimi değerlendirmede yer alan konular temalar olarak ele alınarak gruplandırılmış ve katılımcıların açıklamalarından aynen alıntılarla birlikte sunulmuştur. Söz konusu açıklamaların sunulmasında kodlar kullanılmış, öğrenci için "Ö" kodu, görüşme numarası ile (Örnek: Ö1) belirlenmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna ilişkin güvenirlik analizi için danışılan uzmanların görüşleri Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenirlik formülü (Güvenirlik: Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılmıştır. Miles ve Huberman güvenirlik formülüne göre 5 farklı alan uzmanı daha önceden belirlenen temalar doğrultusunda verileri

kodlayarak analiz etmektedirler. Yapılan bu kodlamalar sonucunda alt temalar oluşturulmaktadır. Böylece uzmanlar arasında görüş birliğine varılan ve görüş ayrılığına düşülen alt temalar tespit edilmekte, güvenirlik formülü ile 5 uzmanın görüşleri arasındaki uyum oranı belirlenmektedir (Yanpar Yelken, 2009). Ortaya çıkan görüş farklılıkları uzmanlarla görüşülerek düzenlendiği için söz konusu formülün uygulaması sonucu güvenirlik %0,99 bulunmuştur.

Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, araştırma sürecinde gerek duyduğu takdirde, yeni görüşmeye yeni sorular ekleyebilir; daha önce planlanmayan yeni görüşmeler yapabilir, elde ettiği bilgileri teyit etmek amacıyla farklı veri toplama yöntemleri kullanabilir. Tüm bu özellikler araştırmacının iç geçerlik konusunda duyarlı olmasını ve gerektiğinde önlemler almasını gerektirmektedir. Ayrıca, araştırma alanına yakınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplama, gözlemler yoluyla doğrudan ve elde olayın gerçekleştiği doğal ortam içinde bilgi toplama, uzun süreli bilgi toplama ve elde edilen bulguların teyit edilmesi için alana geri gidebilme ve ek bilgi toplama olanağının olması nitel araştırmada geçerliği oluşturmayı sağlayan önemli noktalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

4.7 Verilerin Analizi

Bu araştırmada ilk olarak katılan öğrencilerin kişisel bilgilerine (cinsiyet, eğitim düzeyi, eğitim dönemi, bölümü, eğitim kurumu, ülkesi ve yaşına) ilişkin yer verilmiştir. Daha sonra görüşme formunda yer alan sorular, temalara ayrılarak lisansüstü öğrencilerden alınan görüşler için frekans ve yüzde dağılımları kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir, belirlenen temalara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar da dikkate alınarak sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

İçerik Analizin Aşamaları

İçerik analizinde görüşme yoluyla elde edilen veriler, dört aşamada analiz edilir;

1. Verilerin kodlanması,
2. Kod, kategori ve temaların bulunması,
3. Kod, kategori ve temaların düzenlenmesi,

4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıdır (Eysenbach ve Köhler, 2002; Miles ve Huberman, 1994).

Bu bağlamda, dokümanların analiz edilmesi sürecinde içerik analizin kullanılması sürecinde, incelen dokümanlar araştırmanın amaçlarına göre temalar çerçevesinde gruplandırılmış nitel bir değerlendirme yapılarak yorumlanmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin görüşleri de içerik analiz yöntemine göre analiz edilmiştir. Öğrencilerle Covit-19 pandemisi nedeniyle internet Zoom uygulaması üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle görüşme kayıtları bilgisayar ortamında tutulmuştur.

BÖLÜM 5

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde YTB ile Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerin kişisel bilgilerinin dağılımına, araştırmanın amacı doğrultusunda görüşmeye katılan lisansüstü burs alan öğrencilerin almış oldukları eğitimi değerlendirmeye yönelik sorulara ilişkin detaylı cevaplandırmalara yer verilmiştir. Yöneltilmiş olan bu sorular, öğrencilerle tek ve Pandemiden kaynaklı Zoom uygulamasından görüşülerek, akademik üslup ve etik kurallarına uygun bir şekilde yöneltilmiştir. Çalışmada, görüşme gerçekleştirilen öğrencilerin isimleri etik kuralları gereği olarak açık bir şekilde belirtilmemiştir. Bu nedenle çalışmada, görüşme yapılan bazı öğrencilerin ifadelerine ve görüşmenin gerçekleştirilme sırasına göre Ö1, Ö2 şeklinde kodlanarak belirtilmiştir. Bu kodlamalara göre öğlenciler ile yapılmış olan görüşmenin sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlara yer almaktadır.

5.1 YTB ve Türkiye Burslarından Burs Alan Lisansüstü Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Ankara'dan araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin toplamı 25 kişiden oluşmaktadır. Katılan bu öğrencilerin; cinsiyet, eğitim, bölüm, üniversite, dönem, ülke ve yaş gruplarına göre dağılımlarına ayrı ayrı yer verilmiştir.

Tablo 11.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete İlişkin Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Kadın	13	52,0
Erkek	12	48,0
Toplam	25	100,0

Ankara'da bulunan Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerin on üçü (%52) kadın on ikisi (%48) erkektir. Burada; öğrencilerin görüşme formuna göre katılımcılarının yarıdan fazlasının kadınlardan oluştuğu saptanmıştır.

Tablo 12.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Eğitim Seviyesine İlişkin Dağılımı

Eğitim	Frekans	%
Yüksek Lisans	18	72,0
Doktora	7	28,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim seviyeleri incelendiğinde on sekizinin (%72) yüksek lisans öğrencisi ve yedisinin (%28) ise doktora öğrencisinden oluşmaktadır.

Tablo 13.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Bölümlerine Göre Dağılımı

Bölüm	Frekans	%
Siyaset Bilimi	3	12,0
Eğitim Programı ve Geliştirme	2	8,0
Yabancı Dil ve Türkçe Öğretimi	2	8,0
Tarih	2	8,0
Radyo, Sinema ve Televizyon	2	8,0
Uluslararası İlişkiler	2	8,0
Eğitim yönetimi	1	4,0
Hemşirelik	1	4,0
Eğitim Programı ve Öğretimi	1	4,0
Halkla İlişkiler	1	4,0
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimini	1	4,0
İşletme	1	4,0
İşletme ve Pazarlama	1	4,0
İnsan Kaynakları ve Yönetimi	1	4,0
İktisat	1	4,0
Türk Dili ve Edebiyatı	1	4,0
Bankacılık	1	4,0
Psikoloji Danışmanlığı	1	4,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin üçü (%12) Siyaset Bilimi, ikisi (%8) Eğitim Programı ve Geliştirme, ikisi (%8) Yabancı Dil ve Türkçe Öğretimi, ikisi (%8) Tarih bölümü, ikisi (%8) Radyo, Sinema ve Televizyon, ikisi (%8) Uluslararası İlişkiler, biri (%4) Hemşirelik, biri (%4) Eğitim Programları ve Öğretimi, biri (%4) Halka İlişkiler, biri (%4) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, biri (%4) İşletme, biri (%4) İşletme ve Pazarlama, biri (%4) İnsan Kaynakları ve Yönetimi, biri (%4) İktisat, biri (%4) Türk Dili Edebiyatı, biri (%4) Bankacılık, biri (%4) Psikoloji Danışmanlık bölümünde öğrenim gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu Siyaset Bilimi, Eğitim Programları ve Geliştirme, Yabancı Dil ve Türkçe Öğretimi, Tarih, Radyo, Uluslararası İlişkiler, Sinema ve Televizyon Bölüm' ünde öğrenim gördüğü gözlemlenmiştir.

Tablo 14.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Üniversiteye Göre Dağılımı

Üniversite	Frekans	%
1. Üniversite	9	36,0
2. Üniversite	7	28,0
3. Üniversite	4	16,0
4. Üniversite	3	12,0
5. Üniversite	2	8,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin kayıtlı oldukları üniversitelere göre dağılımlar incelendiğinde; dokuzu (%36) 1. Üniversiteden, yedisi (%28) 2. Üniversitesinden, dördü (%16) 3. Üniversiteden, üçü (%12) 4. Üniversiteden, öğrencilerin ikisi (%8) 5. Üniversiteden ve öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin %36 gibi büyük bir kısmının 2. Üniversitesinden oluştuğu gözlemlenmektedir.

Tablo 15.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Dönemine Göre Dağılımı

Dönem	Frekans	%
Tez Dönemi	17	68,0
Ders Dönemi	7	28,0
Bilimsel Hazırlık	1	4,0
Toplam	25	100,0

Araştırmada öğrencilerin Bilimsel Hazırlık, Ders ve Tez Dönemi olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Araştırmada; öğrencilerin on yedisi (%68) Tez Döneminde, yedisi (%28) Ders ve biri (%4) Bilimsel Hazırlık döneminde olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %68'lik gibi büyük bir oranının tez döneminde olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 16.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ülkelerine Göre Dağılımı

Ülke	Frekans	%
Irak	4	16,0
Yunanistan	3	12,0
Ürdün	3	12,0
Cezayir	2	8,0
Yemen	2	8,0
Kazakistan	1	4,0
Filistin	1	4,0
Çin	1	4,0
Sudan	1	4,0
Bosna Hersek	1	4,0
Kolombiya	1	4,0
Gambiya	1	4,0
Ukrayna	1	4,0
Mısır	1	4,0
Somali	1	4,0
Ruanda	1	4,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin gelmiş oldukları ülke dağılımları incelendiğinde; dörttü (%16) Irak, üçü (%12) Yunanistan, üçü (%12) Ürdün, ikisi (%8) Cezayir, ikisi (%8) Yemen, biri (%4) Kazakistan, biri (%4) Filistin, biri (%4) Çin, biri (%4) Sudan, biri (%4) Bosna Hersek, biri (%4) Kolombiya, biri (%4) Gambiya, biri (%4) Ukrayna, biri (%4) Mısır, biri (%4) Somali ve biri (%4) Ruanda ülkelerinden katılım sağladığı gözlemlenmektedir. Irak, Yunanistan ve Ürdün ülkeleri katılımcıların çoğunu oluşturmaktadır.

Tablo 17.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	%
25	6	24,0
24	4	16,0
27	3	12,0
31	3	12,0
26	2	8,0
29	2	8,0
33	2	8,0
23	1	4,0
28	1	4,0
30	1	4,0
Toplam	25	100,0

Katılımcı öğrencilerin yaş grupları incelendiğinde; altısı (%24) 25 yaşında, dörttü (%16) 24 yaşında, üçü (%12) 27 yaşında, üçü (%12) 31 yaşında, ikisi (%8) 26 yaşında, ikisi (%8) 29 yaşında, ikisi (%8) 33 yaşında, biri (%4) 23 yaşında, biri (%4) 28 yaşında ve biri (%4) 30 yaşında olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcı öğrencilerin %24' lük gibi büyük bir orandaki kısmının 25 yaş grubunu oluştuğu belirlenmiştir.

5.2 Türkiye'ye gelmeden önce ve geldikten sonra Türkiye Bursları hakkındaki Görüşler

Lisansüstü öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce ve sonrasında; Türkiye Bursları hakkında görüşlerine ait dağılımlar "Öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önceki görüşleri*"* ve "Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonraki Görüşleri" temaları altında toplanıp, tablo 18. ve 19. da sınıflandırılmıştır.

Tablo 18.

Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önceki Türkiye Bursları Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önceki görüşleri	Türkiye hakkındaki bilgi Kaynakları	1. Arkadaş ve çevreden bilgi edinme	12(Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12 Ö13, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24)
		2. Kapsamlı bir araştırma yapmama	6(Ö3, Ö6, Ö7, Ö17, Ö18, Ö25)
		3. İnternet üzerinden bilgi edinme	4(Ö9, Ö15, Ö18, Ö23)
		4. Arkadaş tavsiyesi üzerine başvuru yapma	3(Ö9, Ö11, Ö13)
		5. Eskiden faydalan öğrenci	2(Ö1, Ö14)
		6. Görevli birisinden bilgi edinme	1(Ö1)
		7. Eskiden bilgi sahibi	1(Ö4)
		8. Hoca tavsiyesi üzerine başvuru yapma	1(Ö7)
		9. Yunus Emre Enstitüsünden bilgi edinme	1(Ö16)
		10. Türkiye Burslarının tanıtımı zayıf kalıyor	1(Ö25)
		11. Bilgi eksikliği oluyor	1(Ö25)
	Türkiye'yi Seçme Nedenleri	12. Hayal gibi olanaklar	1(Ö2)
		13. Güzel bir üniversitede okuma düşüncesi	1(Ö5)
		14. Türkiye'de okumak hayali idi	1(Ö10)
		15. Kültürel, dil ve yeni okullar çok farklıydı	1(Ö11)
		16. Fakir ülkeler yardım ediyor	1(Ö14)
		17. Türkçe öğrenme isteği	1(Ö16)
		18. Kolay olacak düşüncesi	1(Ö19)
		19. Sınav zorunluğu yok	1(Ö15)
		20. Türkiye öğrenci için pahalı değil	1(Ö16)
	Türkiye ve Türkiye Burslarına Yönelik Görüşleri	21. Önyargıları vardı	3(Ö4, Ö21, Ö23)
		22. Zor mu kazanılıyor düşüncesi	1(Ö2)
		23. Kazanması zor bir burs	1(Ö18)
		24. Türkiye Bursları ile ilgili beklentis yüksekti	1(Ö9)
		25. Türkiye Burslarına başvuru yapmak kolay	1(Ö15)
		26. İyi bir burs olduğunu düşünme	1(Ö22)

Tablo 18 incelendiğinde Öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önceki görüşleri teması altında üç alt tema daha oluşmuştur. Üç alt temalar şöyledir; Türkiye hakkındaki bilgi kaynakları, Türkiye'yi seçme nedenleri ve Türkiye, Türkiye Burslarına yönelik görüşleridir. Öğrencilerin görüşlerinin analizinden 26 adet kod üretilmiştir. Alt temalar altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=12) "Arkadaş ve çevreden bilgi edinme" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Ben Irak'ın Süleymaniye şehrinde yaşıyorum ve Süleymaniye Üniversitesinde asistan olarak çalışıyorum. 2016 yılında, benim gibi asistan olan arkadaşım, Türkiye Burslarını başvurup Türkiye'ye gitmişti. Bir yılda TÖMER eğitimini tamamladı ve Irak'a geri döndü. Bana sen de katıl deyince ben de başvuru yaptım ve Türkiye'ye geldim. (Ö11).*

Bir diğer öğrencinin görüşü de şöyledir:

> *Buraya gelmeden önce birkaç arkadaşım, Türkiye Burslarını kazandı ve çok memnun kaldı. Türkiye'ye gelmeyi böylece düşündüm (Ö20).*

Bir öğrencinin çevresinden bilgi edinerek; kendisine göre yorumlaması şöyledir:

> *Başkalarından duyduklarımız hayal gibi bir şeydi. Üniversite sağlıyor, sigorta sağlıyor, bu kadar imkân, sağlanması fazla değil mi? Çok mu pahalı olur? Bunu hak etmek için çok mu çalışkan olmamız lazım? Zor mu kazanılıyor? Çok mu zorluyorlar? Gibi düşüncelerim vardı bir hayal gibiydi olur mu olmaz mı?(Ö2)*

Görüşmede yer alan diğer altı kişi ise (f=6) kapsamlı bir araştırma yapmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin ikisin yorumları şöyledir;

> *Türkiye bursları hakkında daha önce bir fikrim yoktu, her ülkenin kendi programı olur ya, bende öyle düşünüyordum (Ö3).*
>
> *Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye Bursları hakkında hiçbir bilgim yoktu doğrusu kapsamlı bir araştırma yapmamıştım (Ö6).*

Görüşmeye katılan öğrencilerin dördü (f=4) internet ortamından bilgi edindiğini belirtmektedirler. Öğrencilerden üçü ise (f=3) arkadaş üzerine başvuru yaptığını açıklamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisin (f=2) eskiden faydalan öğrencilerden olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin görüşleri şöyledir:

> *Türkiye'ye gelmeden önce ben lisans dönemini Türkiye Bursları kapsamında Türkiye'de tamamladım (Ö1).*
>
> *Benim Türkiye ile ilişkim 2013'te başladı, Türkçe öğrenme isteğimden dolayı, Bursa'da A1 seviyesinde Türkçe dersleri almıştım. Daha sonra 2017'de doktora için başvuru yaptım. Bundan önce Türkiye Burslarının fakir ülkelere yardım ettiğini düşünüyordum. (Ö14)*

Araştırmada görevli birisinden bilgi sahibi olan öğrencinin (f=1) görüşleri şöyledir;

> *Bizim buradaki derneklerde, burs işleri ile ilgilen bir görevli vardı, bende ondan bilgi aldım (Ö1).*

Öğrencilerden sadece bir tanesi (f=1) eskiden bilgi sahibi olduğunu açıklamıştır. Öğrencinin kendince yorumu şöyledir;

> *Ben, Türkiye Burslarını 2011'de öğrendim, arkadaşım internette burs araştırması yapıyorken bana da söyledi, ancak o zamanlar Türkiye*

Bursları adı altında yürütülmüyordu. 2012'de Türkiye Bursları kuruldu. YTB kapsamında, 2012 yılında lisans için ilk başvurumu yaptım ama kazanamadım. Ben de kendi ülkemde okumaya başladım. Bizim ülkeden bir kişi İslam Kalkınma Bankası aracılığı ile kazandığı burs ile Türkiye Burslarına katılmıştı. 2012'de zaten çok kişi bilmiyordu ama arkadaşlarıma tavsiye ediyordum (Ö4).

Ankara'dan görüşmeye katılan öğrencilerin biri (f=1) hoca tavsiyesi üzerine başvuru yaptığını vurgulamıştır. Biri (f=1) ise Yunus Enstitüleri'nden bilgi edindiğini belirtmiştir. Öğrencilerden biri (f=1) ise Türkiye Burslarının tanıtımı zayıf olduğunu ayrıca yine aynı öğrenci, bilgi eksikliği oluyor düşüncesine sahiptir. Öğrencin tam görüşü şöyledir;

Şimdi bizim Türkiye Bursları hakkında bir görüşümüz yoktu aslında bilgi eksiliğimiz vardı ve Batı Trakya tarafında bence en büyük eksikliği kendisini tanıtma yönünden zayıf kalıyor (Ö25).

Bunlar, Türkiye Bursları hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarına dair sonuçlardır. Türkiye seçme nedenlerine baktığımızda ise görüşler farklılık göstermektedir. Öğrencilerin birsi (f=1) hayal gibi olanaklar sunduğu için seçerken; bir diğeri (f=1) güzel bir üniversite okuma düşünesi ile seçmektedir. Bir başka öğrenci (f=1) ise; Türkiye'de okumak hayali olduğunu vurgulamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) kültürel, dil ve yeni okullar ona farklı geldiğinden Türkiye'de eğitimini tamamlamak istemiştir. Öğrencilerden biri (f=1) Türkiye'nin fakir ülkelere yardım edişi onu etkilemiştir. Görüşmede bir öğrenci (f=1) Türkçe öğrenmek istediğini, yine aynı öğrenci Türkiye'nin öğrenciler için çok pahalı bir ülke olmadığını ifade etmiştir. Bir başka öğrenci ise (f=1) kendisi için kolay bir süreç geçireceğini düşünmektedir. Yine bir başka öğrenci (f=1) sınav zorunluğu olmadığından Türkiye'de okumak istemiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkiye Burslarına yönelik görüşleri öğrenciden öğrenciye farklılık göstermektedir. Öğrencilerin üçü (f=3) önyargılarının olduğunu belirtmişlerdir. öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Türkiye hakkında beklentim yüksek değildi sosyal ve eğitim konularında, ancak öyle olmadığı anladım, Ankara beni olumlu etkiledi (Ö21).

Türkiye Bursları bizle çok ilgilenmez diye düşünüyordum ancak öyle olmadığını, tam dersi çok ilgili bir burs olduğunu söyleyebilirim (Ö23).

Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) Türkiye Bursları zor mu kazanılıyor düşüncesi olduğunu belirtirken, bir başka öğrenci (f=1) kazanması zor bir burs olduğunu vurgulamıştır. Bir öğrencinin (f=1) Türkiye Bursları ile ilgili beklentisi yüksek olduğunu ifade etmiştir. Görüşmede ayrıca bir öğrenci (f=1) Türkiye Burslarına başvuru yapması kolay olduğunu vurgularken, bir başka öğrenci (f=1) iyi bir burs olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

Tablo 19.

Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonraki Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonraki Görüşleri	Türkiye Bursları'nın Programı ile İlgili Görüşler	1. Program ve olanaklar çok iyi ve memnun	12(Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö12, Ö13 Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö24)
		2. Kapsamlı bir program	2(Ö3, Ö8)
		3. Türkiye Bursları imkanlarının söylendiği gibi olduğunun farkına varma	1(Ö1)
		4. Avantajlı bir program	1(Ö2)
		5. Çok taraflı, birçok ülkeye burs veren bir program	1(Ö3)
		6. Bazı değişiklikler yapılması	1(Ö4)
		7. Bazı eksiklikleri var	1(Ö6)
		8. Beklendiği gibi çıkmadı	1(Ö9)
		9. Türkçenin yayılması, üniversitelerin daha da kazanım etmesi	1(Ö14)
		10. Uluslararası ve Avrupa Birliğinde Türk kültürün yaygınlaşması ve değer kazanması	1(Ö14)
		11. Türkiye'nin ilişkilerinin güçlendirilmesi (İslam ülkeleri)	1(Ö14)
		12. Türkiye Bursları sadece eğitim değil başka alanlarda da faaliyet gösteriyorlar	1(Ö14)
		13. Beklentisinin üstünde çıktı	1(Ö14)
		14. Türkiye pahalı değil	1(Ö16)
		15. İlgili bir burs	1(Ö23)
		16. Daha iyi olabilirdi	1(Ö20)
		17. Samimi insanların olduğu ve istediğin zaman çıkıp gidebileceğin bir yer	1(Ö25)
	Türkiye ve Eğitim	18. Güzel bir ülke olduğu düşüncesi	1(Ö5)
		19. Eğitim sistemi çok iyi	1(Ö10)
		20. Bazı zorluklar oldu	1(Ö10)
		21. Eğitim, dil, yeni arkadaşlar ve yeni fikirler ile çok faydalandık	1(Ö11)
		22. Türkçe öğrenmek istiyor	1(Ö16)
		23. Bürokrasi şehri olarak zor bir şehir	1(Ö19)
		24. Kültür şoku yaşama	1(Ö19)
		25. Ankara şehri olumlu etkiledi	1(Ö21)
		26. Biraz dilde zorlanıyoruz	1(Ö24)

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonraki görüşleri teması altında iki alt tema daha oluşmuştur. İki alt temalar şöyledir; Türkiye Burslarının programı ile ilgili görüşler ve Türkiye ve eğitimdir. Görüşlerinin analizinden 26 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin analizinden ağırlıklı olarak (f=12) "Program ve olanaklar çok iyi,

memnun" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Buraya geldikten sonra aslında zor olmadığını öğrendim, her şeyin tamamen öğrencide bittiğini öğrendim. Yurtları olsun, ev imkânı olsun hiçbirisinde sıkıntı yaşamadım. Her şeyi onlar hallettiler, öğrenciyi yormuyorlar, açıkçası bu konuda avantajlı olduğumuzu düşünüyorum (Ö2).*
>
> *Türkiye Burslarına baktığımızda programı iyi yapıyorlar genel anlamda, yani Türkiye Bursları gerçekten çok iyi (Ö4).*
>
> *Aslında güzel bir burs, imkanları da güzel (Ö6).*
>
> *Türkiye bursları bize gerçekten her şeyi verdi genelde çok memnun oldum (Ö12).*
>
> *Burada yaşamak kolay, Türkiye Burslarının sağladığı olanaklar sayesinde öğrenciler için daha kolay oluyor, etkinlikler de güzel geçiyor, beğendim diyebilirim genel anlamda (Ö15).*
>
> *İyi bir program olduğunu düşünüyorum, her şey dahil, bizim ülkemizde sunulan program gibi değil (Ö17).*

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) ise kapsamlı bir program olduğunu açıklamışlardır. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Buraya geldikten sonra çok yönlü, çok taraflı, birçok ülkeye burs veren bir program olduğunu anladım. Mesela 2019 senesinde öğrenciler için güzel bir kitapçık yapılmıştı. Onun sayesinde 167 ülkeden Türkiye'ye eğitim almaya geldiklerini öğrendim. O yüzden çok kapsamlı bir program olduğunu düşünüyorum. (Ö3).*
>
> *Türkiye Bursları normalde iyi her şeyi kapsıyor. Barınma var, sağlık sigortası var, burs var, uçak bileti var. Türkiye Burslarının kapsadığı olanakları iyi buluyorum (Ö8).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) Türkiye Burslarının söylendiği gibi olduğunu, farkına vardığını ifade etmiştir. Öğrencilerden başka biri (f=1) ise avantajlı bir program olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca yine bir başka öğrenci (f=1) Türkiye Burslarının çok taraflı, birçok ülkeye burs veren bir program olarak gördüğünü belirtmiştir. Görüşmeye katılan

öğrencilerden biri (f=1) bazı değişikliklerin yapılması gerekiyor ifadesini belirtmiştir. Öğrencinin görüşü şöyledir;

> *Bir yandan da düşünüyorum ki bazı değişikliklerin yapılması gerekiyor, mesela alınan burs miktarının yükseltmemiz gerekiyor (Ö4).*

Araştırmaya katılan bir başka öğrenci (f=1) bazı eksikliklerin olduğunu ifade etmiştir. bir öğrencinin (f=1) ise beklediği gibi çıkmaması idi. Öğrencinin görüşünün açıklaması şöyledir;

> *Bazı şeyler yaşadım, o yüzden beklediğim gibi çıkmadı (Ö9).*

Bir başka öğrencin Türkiye Bursları için görüşü incelendiğinde; (f=1) öğrenci Türkiye Burslarının amaçlarını şöyle ifade etmiştir:

> *Türkiye Burslarının daha büyük amaçları vardı Türkçenin yayılması, üniversitelerin daha da kazanım etmesi, özellikle uluslararası ve Avrupa Birliğinde Türk kültürün yaygınlaşması ve değer kazanması, Türkiye'nin ve İslam ülkelerinin ilişkilerinin güçlendirilmesi için çalışmalar yapılıyor, ayrıca Türkiye Bursları sadece eğitim değil başka alanlarda da faaliyet gösteriyorlar. Türkiye Bursları, bu amaçlar doğrultusunda ilerliyor. Türkiye Bursları umduğumdan daha iyi çıktı. (Ö14).*

Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) Türkiye'nin pahalı bir ülke olmadığını düşünmektedir. Öğrencilerden biri (f=1) ise Türkiye Bursların ilgili bir burs olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bir öğrenci (f=1) Türkiye Burslarının daha iyi olabilirdi açıklamasını yapmıştır. Araştırmaya katılan bir başka öğrenci (f=1) ise samimi insanların olduğu ve istediğin zaman çıkıp gidebileceğin bir yer olarak nitelendirmiştir Türkiye Burslarını.

Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) Türkiye'nin güzel bir ülke olduğunu düşünmektedir. Ayrıca eğitim sistemini iyi bulan ve bazı zorluklar oldu açıklamalısını yapan öğrencinin (f=1) görüşü şöyledir;

> *Türkiye'ye gelmeden önce bir hayalim vardı. 2012 yılında Türkiye'de eğitim almak istiyordum ve bu hayalim gerçekleşti çok şükür. 3 sene Türkiye'de eğitim aldım. Türkiye'nin eğitim sistemi beklediğim gibi iyiydi. Her şey çok güzeldi ama zorluklar da yaşadım (Ö10).*

Bir başka öğrenci (f=1) eğitim, dil, yeni arkadaşlar ve yeni fikirler ile çok faydalandık görüşü şöyle ifade etmiştir;

Açıkça söylemeliyim ki sadece benim için değil diğer arkadaşlarım için de Türkiye'ye gelmek dil, eğitim ve kültürel açısından çok farklı bir deneyim oldu. Birçoğumuz ilk kez yurt dışına çıktı. Yeni insanlarla, yeni kültürlerle, yeni okullarla, hocalarla tanıştık. Ben ilk kez 2017'de Türkiye'ye geldiğimde hiç Türkçe bilmiyordum, benim Türkçeye ilk adımım Türkiye Bursları ile başladı. Burs bütün öğrenciler için çok farklı, çok önemli ve tecrübe kazandıran bir burs. Eğer burs alan kişi, eğitimini tamamlayabilirse hem dil hem de eğitim olarak çok şey öğrenmiş olur (Ö11).

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) ise Türkçe öğrenmek için Türkiye gelmek istediğini ifade etmiştir. Bir başka öğrenci ise (f=1) Ankara'nın bürokrasi şehri olarak zor bir şehir olduğunu, yine aynı öğrenci ilk aylarında kültür şoku yaşadığını ifade etmiştir. Bu öğrencinin aksine bir başka öğrenciyi (f=1) Ankara olumlu etkilemiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) ise biraz dilde zorlanıyoruz açıklamasını yapmıştır. Burada; öğrencilerin Türkiye Bursları hakkındaki görüşleri olumlu yönde olduğu söylenebilir.

5.3 Türkiye Burslarının Sağladığı Olanaklar Üzerine Görüşler

Türkiye Burslarının sağladığı olanaklar üzerine öğrencilerin görüşlerinin *"Olanaklar"* teması ile üniversiteye ve bölüme yerleştirme, ekonomik, sosyal kültürel etkinlikler, üniversite harcı, sağlık sigortası, barınma ve tek seferlik uçak bileti alt temalar olarak gruplanmıştır. Tablo 20. lisansüstü öğrencilerin görüşleri sınıflandırılarak verilmiştir.

Tablo 20.

Türkiye Bursların Olanakları hakkında öğrencilerin görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Olanaklar	Üniversiteye ve Bölüme Yerleştirme	1. Yerleştirmeler iyi	16(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8 Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö16 Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25)
		2. İstediğim bölüme yerleştirildim	5(Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö24)
		3. İngilizce veya Fransızca dillerinde bölümler okuma şansı	3(Ö4, Ö6, Ö24)
		4. Üniversite değiştirme	3(Ö9, Ö18, Ö20)
		5. Farklılıklar oluyor ancak istediğim bölüme yerleştirildim	2(Ö3, Ö14)
		6. Tercih süreci etkili	2(Ö1, Ö10)
		7. Yerleştirmeleri beğenmemiş	2(Ö18, Ö20)
		8. Bilgilendirmeler yavaş ilerliyor	1(Ö1)
		9. Kayıt sürecine yönelik kaygı	1(Ö1)
		10. Kayıt sürecinde dair rehberlik ihtiyacı	1(Ö1)
		11. Tercih süreci kendi ülkemdekinden daha iyi	1(Ö1)
		12. İlgi alana göre tercih	1(Ö3)
		13. Dil sorunu	1(Ö13)
		14. Dil konusunda yardıma ihtiyaç duyma	1(Ö13)

	15. Destek veren olmadı	1(Ö12)
	16. Sistemler farklı olduğu için zor oluyor	1(Ö13)
	17. Üniversiteyi tanımıyorlar (denklik sorunu)	1(Ö15)
	18. Bazı problemler yaşıyor ancak bölüm güzel	1(Ö17)
	19. Bilimsel hazırlık sorunu	1(Ö18)
	20. İletişim ve ortamından farklılıklardan dolayı memnun değil	1(Ö20)
	21. Ülkelere göre her bölüm açılmaması	1(Ö25)
Ekonomik ve Üniversite harcı	1. Harç olanağı iyi	14(Ö1, Ö4, Ö8, Ö9, Ö10 Ö11, Ö13, Ö17, Ö19, Ö20 Ö21, Ö22, Ö23, Ö25)
	2. Burs miktarı yeterli	13(Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö11 Ö12, Ö13, Ö18, Ö21, Ö22 Ö23, Ö24, Ö25)
	3. Burs miktarı yeterli değil, artırılmalı	12(Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9 Ö10, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17 Ö19, Ö20)
	4. Sıkıntı yaşamadı, harçlar zamanında yatırıldı	12(Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7 Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16 Ö18, Ö24)
Sosyal kültürel etkinlikler	1. Etkinlikler güzel/yeterli/tatmin edici	12(Ö5, Ö7, Ö9, Ö11, Ö14 Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20 Ö22, Ö23)
	2. Yeni insanlar tanıma şansı/farklı ülkelerden insanlar tanınma	5(Ö1, Ö3, Ö9, Ö11, Ö16)
	3. Türkçe/İngilizce/Arapça geliştirme için faydalı	4(Ö1, Ö8, Ö11, Ö14)
	4. Etkinlikler/konferanslar/eğitimleri/farklı aktiviteleri olması çok iyi	3(Ö2, Ö12, Ö23)
	5. Birçok/kendi ilgi alanında etkinliklere katılım	3(Ö12, Ö18, Ö21)
	6. Ramazan'da güzel etkinlikler yapılıyor	2(Ö5, Ö20)
	7. Diğer şehirlerde de etkinliklerin düzenlenmesi lazım	2(Ö6, Ö14)
	8. Etkinliklere katılım sağlamadı	2(Ö24, Ö25)
	9. Türkiye'nin birçok yerini gezebilme imkanı	1(Ö1)
	10. Önyargılı olmamayı öğrenme	1(Ö3)
	11. Yeni kültürler tanıma şansı	1(Ö3)
	12. Çok farklılıklar olmuyor kültürler arası	1(Ö5)
	13. Etkinliklere aynı kişilerin sürekli katılım göstermesi	1(Ö6)
	14. Sinema etkinlikleri	1(Ö14)
	15. Ülkeler arası yemek günleri	1(Ö16)
	16. Uluslararası politik etkinlikleri	1(Ö20)
	17. Forma göre seçim yapılması güzel değil	1(Ö10)
	18. Etkinlik sayısı artırılmalı	1(Ö13)
	19. Farklı bölümlerin farklı etkinliklere katılım sağlanması	1(Ö18)
	20. Etkinlikler tamamlanmadan bir başka etkinlik başlıyor	1(Ö18)
	21. Gelişmiş ülkeleri ve üçüncü dünyada olan ülkeleri bir araya getiriyor	1(Ö23)
Sağlık sigortası	1. Harika/çok iyi	17(Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8 Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö17 Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23 Ö25)
	2. Sıkıntı yaşamadı	7(Ö5, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16 Ö18, Ö24)

	3.	Randevu alma problemi	2(Ö10, Ö19)
	4.	Büyük bir olanak	1(Ö1)
	5.	Çok önemli	1(Ö3)
Barınma	1.	Problem yaşamadı	15(Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8 Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16 Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25)
	2.	Yurtta problem yaşadı	6(Ö9, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20 Ö24)
	3.	Barınma ücreti artırılmalı	4(Ö6, Ö10, Ö14, Ö24)
	4.	Yurtta kalmak dil açısından avantajlı	3(Ö1, Ö6, Ö10)
	5.	Evde kaldım, yeterliydi	2(Ö2, Ö3)
	6.	Odalar kalabalık	2(Ö6, Ö17)
	7.	Evde kaldım, sıkıntılıydı	1(Ö14)
	8.	Karışık yönetiliyor	1(Ö6)
	9.	Odalarda akranlarla kalmak	1(Ö6)
	10.	Ekonomik olarak iyi	1(Ö12)
	11.	Pandemiden dolayı YTB ile yurt problemi	1(Ö18)
	12.	Mesafeler uzak olması	1(Ö25)
	13.	Kayıt işlemlerinde sıkıtın yaşadı	1(Ö12)
Bir kere uçak bileti	1.	Kullanmış	15(Ö3, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10 Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17 Ö18, Ö19, Ö21, Ö24, Ö25)
	2.	Avantajlı/iyi bir olanak	11(Ö2, Ö4, Ö6, Ö8, Ö11 Ö12, Ö13, Ö16, Ö17, Ö20 Ö22)
	3.	Uzaktan gelenler için biletlerde düzenlenme yapılmalı	3(Ö7, Ö14, Ö23)
	4.	Uzak ülkelerden gelenler için sıkıntı oluyor	3(Ö7, Ö14, Ö23)
	5.	Kullanılmamış	1(Ö1)
	6.	Tek seferlik olmamalı uçak biletleri	1(Ö14)

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye Burslarının Olanaklar teması altında üniversite ve bölüme yerleştirme alt temalarından öğrencilerin görüşlerinin analizinden 21 adet kod üretilmiştir. Bu alt tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=16) "Yerleştirmeler iyi" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Bir bölüme yerleştirildiğimizde süreçle ilgili olan çalışmalar çok yavaş ilerliyor. İlk yerleştirmede öğrencilerin kafalarında çok büyük bir kargaşa yaşanıyor, çünkü ben de aynı şeyleri yaşadım. Tamam, bu bölüme yerleştirildim ama mesela kayıt nasıl olacak, kayıt tarihleri nelerdir, işte mesela bu kayda gitmeden önce neler yapmam gerek? Bununla ilgili bence daha kapsamlı ve bilgilendirici çalışmalar yapılırsa öğrencilere yönelik daha iyi olur diye düşünüyorum. Üniversite ve bölüm yerleştirme açısından iyi. Ben tercih ettiğim üniversiteye yerleştirildim. Derslerim açısından da buradaki sistem*

daha iyi. Çünkü bizim ülkedeki üniversite yerleştirme sınavı ile karşılaştırılınca Yunanistan'da yüz tane okul seçebiliyorsun, bunlardan hangisi olursa yani, çok farklı bölümler de tercih edebiliyorsun mesela. Ama Türkiye Burslarında birbiriyle bağlantılı bölümler zaten 12 tercih ekleme hakkınız vardı en son, herhâlde şu anda da öyledir. Yani gayet iyi diyebilirim (Ö1).

Üniversite ve bölümler Bologna sürecinde bazı değişiklikler gösterebilir ama bizim ülkemizdeki eğitim sistemi Sovyet döneminde kalmış bir sistem. Burayı Amerikan sistemi etkilemiş o yüzden farklılıklar görebiliyorum ve görmek daha iyi geliyor. Mesela bizim üniversitede yerleştirme ve sözleşme de oldu. Hangi bölüme yerleşmek istediğim gibi sorular soruldu. Buna sen kendini nasıl bir yerde görüyorsun gibi açıklamalar yapıyorsun. Hangi yönde ilerlemek istiyorsun onları açıklayınca bu bölümü geldim ve okuduğum bölümün çok iyi olduğunu düşünüyorum (Ö3).

Üniversiteye yerleştiriliyorken, bir tane öğrenci vardı Türkiye Burslarından, bize yardım eden kayıt işlerinde, ayrıca yurttan okula nasıl gidilir, hangi otobüs veya durakta durmamız gerekiyor diye bizi bilgilendirdi (Ö8).

Üniversite ve bölümlere yerleştirme iyi yapılıyor. Zaten 12 tane seçme hakkım vardı. Ben de ilk sıraya Gazi Üniversitesi Türkçe öğretimi bölümünü koymuştum ve onu kazandım, yerleştirmelerde çok iyiler (Ö10).

Memnunum aslında diğer burslarla kıyaslandığında Türkiye Bursları gerçekten çoğu şeyi kapsıyor yabancı öğrenciler için, fakir öğrenciler için özellikle. Ama bir şey demek istiyorum. Sistemler farklı olduğu için zorluk çekiyoruz dil konusunda. Herkes Türkçe ağırlıklı konuşuyor, İngilizce bilen yok. 4. üniversitede mesela öğrenciler çok sıkıntı yaşıyor. Sistemlerinden dolayı çoğu öğrenci kayıtlarını silmek zorunda kaldı. YTB bizlere çok yardımcı olamıyor bu konularda açıkçası. Eğer sıkıntı yaşıyorsak kendimiz halletmemiz gerekiyor (Ö13).

Türkiye Burslarının yerleştirme noktasında en büyük sorun, ülkelere göre belli bölümlerin açılmamasından kaynaklanıyor. Örneğin kendi dönemimden örnek verecek olursam ben, psikolojik danışmanlık

okumak istememiş olsaydım, okuyamayacaktım. Bunun yanında bölümü bilmediğimden değil, o dönem Türkiye Bursları psikolojiye burs vermediklerinden dolayıdır. Şu anda kendi bölümümü daha çok seviyorum ama lisedeyken ben bu bölümün adını bile bilmiyordum, sonradan öğrendim. Geçen yıl itibarıyla psikoloji bölümüne de burs vermeye başladılar. Kısacası memnum olduğumu söyleyebilirim, üniversite ve bölüm olarak baktığımızda (Ö25).

Burada; üniversite ve bölüme yerleştirmenin memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ankara'dan görüşmeye katılan öğrencilerin beşi (f=5) istedikleri bölümlere yerleştiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencinin bu konuyla ilişkin görüşleri şöyledir:

Üniversite hakkında çok memnunum, ancak üniversitemi değiştirmek zorunda kaldım buna rağmen yine de bölümden ve okuldan da memnunum (Ö9).

Araştırmaya katılan öğrencilerden üçü ise (f=3) İngilizce veya Fransızca dillerinde bölümlerde okuma şanslarının olma isteklerini belirmişlerdir. Bu konuya ilişkin öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Niye eğitim dilinde özgürlük vermiyorlar? Yani demek istediğim, okuduğumuz bölümleri istediğimiz dilde okuyabilme şansımız olsa daha iyi olur. Herkes buraya geliyor, Türkçe öğreniyor, tamam Türkçe öğrenmek çok önemli. Ama sonra üniversiteye gidiyorken okuduğumuz bölümü İngilizce veya Fransızca imkânı varsa niye okumayalım ki çünkü daha iyi, daha kıymetli, daha faydalı olabilir. Öyle düşünüyorum ama diğer yandan da memnunum (Ö4).

Üniversite yerleştirme konusunda ben istediğim bölüme girdim ama İngilizce olmasını isterdim (Ö6).

Tam olarak istediğim gibi değildi ama iyi. Ben İngilizce tercih ettim, Türkçe çıktı. Doktora için iyi değil ama idare eder (Ö24).

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) farklıkların olduğunu ancak istedikleri bölümlere yerleştirildiklerini ifade ederken, öğrencilerden ikisinin (f=2) yapacakları tercihler etkili olduğunu da ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerin ikisinin de (f=2) yerleştirmeleri beğenmediklerini vurgulamışlardır. Bu konuyla ilişkin görüşler şöyledir:

Ben bu üniversiteye yerleştirme meselesini pek sevmedim açıkçası. Çünkü niye mesela TÖMER okunması gerekiyor Türkçe bilgimiz varsa?

Ayrıca bazı üniversitelerde bilimsel hazırlık da okumamız gerekebilir. 2. Üniversitede öyle maalesef. Mesela benimle aynı sene burs kazanan arkadaşım İstanbul'a gitti, aynı bölümü okudu ama hazırlık okumadı. Ben daha sonra YTB 'ye sormuştum "Üniversite değiştirebilir miyiz?" diye. "Aynı şehir, aynı üniversite çıkmayabilir, bunu göz önünde bulundurmanız gerekiyor." diye cevap verdiler. Ben de "Tamam." dedim, başka yapacak bir şey yok, başka itirazım yok yani (Ö18).

Oraya gittiğim zaman farklı bir ortamla karşılaştım. Hocalar ve Türk öğrenciler arasında farklı bir ilişki var, yabancılar ile farklı bir ilişki oluyor. Biraz zor oldu. Lisansı kendi ülkemde okudum, bizim üniversitede buraya kıyasla hocalar daha genç, burada 50-60 yaşlarında. YTB ile iletişim kurduğumda "Sisteme yazabilirsin." diyorlar ya da "Bu numarayı arayabilirsin." kısaca bölüme yerleştirme konusunda memnun değilim (Ö20).

Bunun yanında öğrencilerden biri (f=1) bilgilendirmelerin yavaş ilerlediğini, yine aynı öğrencinin kayıt sürecinde kaygıların oluştuğunu ve rehberlik ihtiyacına gereksinim duyduklarını ifade etmiştir. Öğrenci devamında tercih sürecinin kendi ülkesinden daha iyi olduğunu vurgulamıştır. Bir başka öğrenci ise (f=1) ilgili alana göre tercih yapabiliyor olmasından memnun kaldığı anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) dil sorunu yaşadığını yine aynı öğrenci, kayıt işlerinde dil konusunda yardıma ihtiyaç duyduğunu belirmiştir. Bunun devamında öğrenci sistemlerin farklı olduğundan zorluk çektiğini vurgulamıştır. Öğrencilerden biri (f=1) kayıt işlerinde destek veren olmadı ifadesinde bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerden biri (f=1) üniversite ile denklik problemi yaşadığını, kendi ülkesinde tanımadıklarını vurgulamıştır. Öğrencinin görüşü şöyledir;

Dürüstçe konuşacağım, beni yerleştirdikleri üniversiteyi benim ülkemde tanımıyorlar, kabul etmiyorlar. Yani doktora sertifikası biraz sıkıntılı olacak benim için (Ö15).

Öğrencilerden araştırmaya katılanlardan biri (f=1) bazı problemler yaşadığını ancak bölümünü beğendiğini belirtmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

Tamam, YTB bölümü ile bazı problemler yaşıyorum bölümde ancak genel olarak bölüm güzel (Ö17).

Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) iletişim ve ortamından, farklılıklardan dolayı memnun olmadığını, bir başka öğrenci ise (f=1) ülkelere göre bölüm açılmamasını istediğini belirtmiştir.

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye Burslarının ekonomik ve üniversite harcı alt teması altında görüşlerinin analizinden 4 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=14) "harç olanağı iyi" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Üniversite harcı olsun sağlık sigortası olsun çok memnunum, iyi olanaklar (Ö9).*
>
> *Okulunun harcını ödüyorlar, bundan dolayı hiç sıkıntım olmadı, iyiydi yani (Ö11).*
>
> *Üniversite harcı iyi… (Ö19).*
>
> *Üniversite harç olanağı iyi buluyorum (Ö22).*

Bu temada yer alan görüşlerinin, çoğunluğu (f=13) "Burs miktarının yeterli" kodu altında toplandığı görülmektedir. Ayrıca çok az bir farkla öğrencilerin on ikisi (f=12) "Burs yeterli değil" görüşünü belirtmişlerdir. Öğrencilerin bursun yeterli olduğuna dair görüşleri şöyledir:

> *Ekonomik olarak da verdikleri burs miktarı, Türkiye'nin ekonomisine göre de arttığı için bir sıkıntı yaşamadım. Şimdiye kadar barınma bursu olsun, öğrenci bursu olsun çok güzel idare ettim (Ö2).*
>
> *Ben geldiğimde, 2016'da 1200 TL alıyorduk, benim için yeterliydi çünkü her şey ucuzdu, şimdi baktığımızda ise dolar yükseldi ve 1600 TL alıyoruz, benim için yeterli bir miktar (Ö6).*
>
> *Ekonomik açısından çok şükür bir sıkıntımız yoktu, Türkiye Bursları güzel bir sistemdir (Ö11).*
>
> *KYK yurtlarında kalıyoruz, her ay bursumuz yatıyor, bence güzel (Ö13).*
>
> *Ekonomik açıdan hiçbir zaman bir sıkıntı yaşamadım, bazı insanlar şikayet ediyor, burs az diye belki yüksek lisans burs ücretleri daha yüksek olduğundan lisansa göre ancak ben sıkıntı yaşamadım, memnunum (Ö18).*
>
> *Bursta güzel bir artış yapmışlar, dolar yüksek olsa da iyi (Ö21).*
>
> *Bize verilen bursun miktarını iyi olduğunu düşünüyorum (Ö22).*

Bursun yeterli olmadığını düşünen öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Ama diğer yandan bazı şeyleri değiştirebilirler. Mesela ben düşünüyorum. Bir burs verdiğin zaman öğrenciye onu daha iyi yapmak, kalkındırmak istiyorsun. Onu geliştir yani ekonomik olarak geliştir. Kısacası ekonomik açıdan baktığımızda geliştirilmesi gereken bir alan (Ö4).

İlk geldiğimizde burs iyiydi, yetiyordu ama şimdi dolar yükseldiği için çok iyi değil, böyle düşünüyorum. Şimdi bursun yükselmesi lazım, dolar yükselince her şeyin fiyatı da değişti (Ö5).

Türkiye Burslarının sağladığı burs, dolar yükseldiği için yeterli olmuyor ama yine de idare edebiliyorsun (Ö8).

Ekonomik olarak geldiğim ilk zamanlar çok güzeldi. Bir sene önce doların yükselişi ile paranın yetmediğini söyleyebilirim. (Ö9).

Ekonomik olarak iyiydi ama şimdi yeterli değil. İşte, ne bileyim kitap almak, yurtta kalmak gibi… doların yükselmesi ile zorluklar çekmeye başladık maddi anlamda (Ö10).

Ülkeler arası sürekli değişimler olduğundan… Gerçi bizim oralarda savaş da var ama Türkiye'de durumlar karışık. O yüzden bursu yetersiz buluyorum (Ö19).

Ben 2018'de geldim, ekonomi biraz iyiydi, kendi ülkeme de para gönderiyordum. Şimdi ise yollayamıyorum doların yükselmesinden dolayı. Kira ödüyorum, yemek, kıyafet falan zor oluyor (Ö20).

Buradan araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerine göre burs miktarının doların yükselişinden dolayı yeterli olmadığı belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin (f=12) "sıkıntı yaşamadı, harçlar zamanında yatırıldı" kodu altında toplandığı görülmektedir. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

Üniversite harcı belki sosyo-kültürel imkânlardan bile daha üstün bir şey olabilir. Yani daha harika bir şey olabilir. Çünkü hani hiçbir zaman sıkıntım olmadı, hiçbir şekilde onun düşüncesine girmedim. Arkadaşlarımın acaba nasıl yatırsak diye konuşarak haftası geçiyor. İşte, "gitmemiz mi lazım başkasıyla" diye sürekli bir telaş içinde oluyorlardı. Benim olmadı. O yüzden de çok büyük bir şey. Hiç sıkıntı yaşamadım, yani gecikme ya da bir şey olmadı, hep ders seçiminde önce hallolmuştu (Ö2).

Üniversite harcı olarak bir sıkıntı yaşamadım, güzel bir olanak (Ö3).

Üniversite harcı üzerine hiç problem yaşamadım (Ö5).

Üniversite harcı iyi, hiç sıkıtı yaşamadım (Ö7).

Okulunun harcını ödüyorlar, bundan dolayı hiç sıkıntım olmadı, iyiydi yani (Ö11).

Harç konusunda sıkıntı yaşamadım (Ö12).

Üniversite harç konusunda sıkıntı yaşamadım (Ö14).

Sonuç olarak; araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde burs miktarının yeterli olduğu saptanmaktadır. Bu soruda konuyla alakalı yer alan görüşlerin olumlu yönde olduğu ifade edilebilir.

Düzenlenen sosyo-kültürel etkinliklerin bilgilerin yansıtması konusundaki, Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin görüşler sorulmuştur. Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye Burslarının sosyal kültürel etkinlikler alt teması altında görüşlerinin analizinden 21 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=12) "Etkinlikler güzel/yeterli/tatmin edici" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

Türkiye'ye geldiğimden bu yana çok güzel etkinliklere katıldım mesela pandemi öncesi Ramazan'da çok güzel etkinlikler yaptılar bu konuda memnunum (Ö5).

Özellikle kültürel faaliyetler açısından çok güzel etkinlikler yapılıyor ama konum olarak Ankara ve İstanbul kapsıyor, şubelerimiz var diye, ayrıca akademik faaliyetlerde yapılıyor mesela Türkçe, İngilizce ve Arapça eğitim desteği gibi, sinema gibi bunlar çok güzeldir. Ancak diğer şehirlerde de bu imkanlar olursa daha güzel olur (Ö14).

Sosyal etkinlikler bence mükemmel, ülkeler arası yemek günleri vardı mesela, etkinlikler sayesinde başka öğrenciler tanıma imkanı sağlıyor bize (Ö16).

Sosyal etkinlikleri gayet iyi, katılım göstermeye de çalışıyorum (Ö19).

Korana gelmeden önce Ramazan ayında ulusta iftar yapıyorlar, arkadaşlarla buluşuyoruz, sosyal etkinlikleri güzel yapıyorlar,

uluslararası politik olsun, onlara da katılıyorum, biraz ilginç çok şey öğrendim memnunum yani (Ö20).

Sosyal kültürel etkinlikler bence bursun en iyi yanı, özellikle çok iyi gelişmiş ülkeleri ve üçüncü dünyası açıdan ülkeleri bir araya getirip konferanslar organize ediyor, eşitlik ve adalet sistemleri üzerinde mücadele veriyor, dünya küçüktür misali bir sürü faaliyet yapılıyor, bende aktif olarak katılıyorum (Ö23).

Görüşmeye katılan öğrencilerden beşi (f=5) sosyal kültürel etkinlikler sayesinde yeni insanlar tanıma şansı/farklı ülkelerden insanlar tanıma olasılıklarının olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bazı açıklamaları şöyledir;

Sosyo-kültürel alanda da birçok etkinliklere katıldım. Orada benim gibi farklı ülkelerden gelen arkadaşlar edindim. Onların kültürlerini tanıma şansı yakaladım. Böylelikle ön yargılı yaklaşmamayı öğrendim. Yani insanlar nasıl, kültürleri nasıl, onları anlayabiliyorsun. Onları tanıdıkça onları anlamak da daha kolay hâle geliyor (Ö3).

Sosyal etkinlikler açısından çok önemli benim için, bu sayede arkadaşlıklar edindim (Ö9).

Sosyal etkinlikler bence mükemmel. Ülkeler arası yemek günleri vardı mesela, etkileri çok güzel bence. Başka öğrenciler tanıma imkânı sağlıyor (Ö16).

Araştırmaya katılan öğrencilerin dördü (f=4) Türkçe/İngilizce/Arapça geliştirme için faydalı etkinliklerin olduğunu açıklamışlardır. Bazı öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Birçok gezi düzenlemiş olduklarından, Türkiye'nin birçok yerini gezebilme imkânım oldu. Sosyo-kültürel açıdan hani Türk Cumhuriyeti vatandaşları ile yabancı uyruklu vatandaşların aynı yurda yerleştirilmeleri bence yabancılar açısından iyi. Hem Türkçelerini geliştiriyorlar hem de sosyalleşmeleri açısından gayet uygun. YTB'nin de mesela kendi bünyesinde Hamamönü ofisinde yaptığı farklı etkinlikler var. Hepsi yabancı uyruklu öğrenciler için faydalı. Hem Türkçeyi geliştirmemiz açısından hem birbirimizle kaynaşmamız açısından hem de farklı insanlar tanımamız açısından bence iyi. Pandemi döneminde de mesela yüz yüze olmamasına rağmen online

olarak birçok etkinlik gerçekleştirildi. Bunların çok büyük bir artısı olduğunu düşünüyorum çünkü böylece bağlantı kopmadı hiçbir zaman (Ö1).

Çok aktiviteler oluyor. Benim Türkçem çok kötüydü ve nasıl cümle kurulması gerektiğini bilemiyordum. Türkiye Bursları, Türkçe dili üzerine etkinlikler yapıyordu. Ben de onlara katılıyordum. Başka öğrencilerden Türkçeyi öğrendim, ben de onlara İngilizce konusunda yardım ediyordum (Ö8).

Akademik faaliyetler de yapılıyor. Mesela Türkçe, İngilizce ve Arapça eğitim desteği, sinema gibi bunlar güzel ama diğer şehirlerde de bu imkânlar olursa daha da güzel olur. (Ö14).

Ayrıca etkinlikler/konferanslar/eğitimleri/farklı aktiviteleri olması üçü öğrenci (f=3) için çok iyi olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Kültürel açısından çok seviyorum bu yanını. Yani etkinlikleriyle olsun, konferansları ile olsun, eğitimleri iyi. Düzenli olarak takip ediyorum sosyal medyada, İstanbul'a falan gezi düzenleniyor. Bu zamanda öğrencileri düşünmeleri çok güzel bir şey yani sosyalleşme açısından. Ders dışında farklı bir aktivite olarak güzel şeyler. Bu yönünü çok seviyorum (Ö2).

Türkiye burslarının düzenlemiş olduğu bazı etkinliklere katıldım, uluslararası etkinlikler olsun, bazen siyasi olsun, onun haricinde bazı kurslara da katıldım (Ö12).

Sosyal kültürel etkinlikler bence bursun en iyi yanı, özellikle çok iyi gelişmiş ülkeleri ve üçüncü dünyası açıdan ülkeleri bir araya getirip konferanslar organize ediyor, eşitlik ve adalet sistemleri üzerinde mücadele veriyor, dünya küçüktür misali bir sürü faaliyet yapılıyor, bende aktif olarak katılıyorum (Ö23).

Görüşmeye katılan öğrencilerden üçü (f=3) birçok/kendi ilgi alanlarındaki etkinliklere katılım gösterdiklerini vurgulamışlardır. İki öğrencin açıklaması şöyledir;

Edebiyatla ilgili olan etkinliklere katılmaya çalışıyorum. En azından bir hikâye yarışması olursa katılıyorum. Hoşuma gitmeyen şeyse katılmıyorum. (Ö18).

Birçok faaliyetlere de katılım gösteriyorum geçen seneden bu yana (Ö21).

Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) ramazan etkinliklerin yapılmasından memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerden ikisinin ise (f=2) diğer şehirlerde de etkinliklerin düzenlemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Etkinlikler ise çok iyi, akademik kurslar veriyorlar. Bence güzel ama bazen bize form gönderiyorlar, biz ona göre seçelim diye. Seçimle ilgili bir problem var. Yani tamam doktora öğrencisi olduğum için zamanım yoktu, hepsine katılamıyorum. Ama mesela, Instagram veya Facebook'ta fotoğraf paylaşıyorlar, hep aynı kişileri alıyorlar. Yani insan seçiminde biraz daha dikkatli olmaları lazım. Mesela benim arkadaşım geldi Adana'dan, o dedi ki "Ankara'da daha çok faaliyet oluyor.", etkinlik sadece Ankara'da olmamalı diğer şehirlerde de düzenlenmeli diye düşünüyorum (Ö6).

Özellikle kültürel açısından çok çok güzel faaliyetler yapılıyor. Ama konum olarak Ankara ve İstanbul'u kapsıyor. Genel merkez dışında Hamamönü'nde ofis var. İstanbul'da kültürel faaliyetler çok güzeldir. (Ö14).

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) Türkiye Burslarının organize ettiği etkinliklere katılmadıklarını belirmişlerdir. Bir öğrencinin görüşü şöyledir;

Açıkçası pek katılmadım. Kendimizin düzenlemiş olduğumuz etkinlikler dışında katılmadım. Çünkü ilgimi çekecek seviyede olmadığını görüyorum (Ö25).

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) sosyal etkinlikler sayesinde Türkiye'nin birçok yerini gezme imkanın olduğunu ifade ederken, bir başka öğrenci (f=1) farklı ülkelerden arkadaşlar edinerek önyargılı olmamayı öğrendiğini belirtmiştir. Öğrencilerin sadece biri (f=1) yeni kültürler tanıma şansının olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerden biri (f=1) ise kültürler arası çok farklılık hissetmediğini açıklamıştır. Ayrıca görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) etkinliklere aynı kişilerin katılım gösterdiğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) sinema etkinliklerin güzel olduğunu belirtirken, bir başka öğrenci ülkeler arası yemek günlerine katılım gösterdiğini açıklamıştır. Görüşmede öğrencilerden biri (f=1) uluslararası politik etkinliklere katılım gösterdiğini ifade etmiştir.

Bir başka öğrenci ise (f=1) etkinliklerde öğrenci seçimi için forma göre seçim yapılması güzel olmadığını belirtirken, sosyal etkinliklerin sayısın arttırılmalıdır diye bir başka öğrenci (f=1) görüşünü belirtmiştir. Öğrencinin görüşü şöyledir;

> *Sosyal etkinliklere bazen katılabiliyorum çünkü iletişim sıkıntısı var bence, daha fazla etkinlik olursa daha etkili olacak (Ö13).*

Görüşmeye katılan bir öğrenci (f=1) farklı bölümlerin farklı etkinliklere katılım sağlanmasının daha iyi olacağını düşünürken yine aynı öğrenci etkinlikler tamamlanmadan bir başka etkinlik başlaması doğru olmadığını ifade etmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Mesela YTB etkinliği başlatıyor onu tamamen bitirmeden başka bir etkinlik başlıyor. Bir yarışma olmuştu, orada bazı arkadaşlar ödül alamadan bir başka etkinlik başlamıştı. Yani etkinliklerin tamamlanması lazım ki daha sonra başka etkinliklere geçebilelim. Ancak etkinlikler üzerine bir tavsiyede bulunabilirim. Etkinliklere öğrenci seçiminde, okunan bölüme bakmaksızın öğrenci kabul edilmeli, böylelikle etkinlikler daha verimli geçebilir. (Ö18).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) Türkiye Burslarının etkinlikleri sayesinde, gelişmiş ülkelerin ve üçüncü dünyada olan ülkeleri bir araya getiriyor ifadesini kullanmıştır. Öğrencinin açıklaması şöyledir:

> *Sosyal kültürel etkinlikler bence bursun en iyi yanı, özellikle çok iyi gelişmiş ülkeleri ve üçüncü dünyası açıdan ülkeleri bir araya getirip konferanslar organize ediyor, eşitlik ve adalet sistemleri üzerinde mücadele veriyor, dünya küçüktür misali bir sürü faaliyet yapılıyor, bende aktif olarak katılıyorum (Ö23).*

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye Burslarının sağlık sigortası alt teması altında görüşlerinin analizinden 5 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=17) "harika çok iyi" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Sağlık sigortası olması çok iyi çünkü aniden hastalandığımız durumlarda yabancısın ve özel hastaneye gitsen bir sürü para vermek zorundasın. O sağlık sigortası kapsamında çok büyük bir kısmını ödüyorlar. Bence bursun kapsadığı en önemli şey bu olabilir. Hatta*

bilet olmayabilirdi ama sağlık sigortasının olmaması gerçekten zor olurdu. Sağlık sigortasının olması büyük olanak (Ö1).

Sağlık sigortası için yani böyle bir fırsat verdikleri için memnunum. Hastaneye çok fazla gitmiyorum ama ameliyat olanlar var arkadaşlarımdan (Ö6).

Sağlık sigortasını hiç kullanmadım ama yine de iyi. Biz başka bir ülkedeyiz, hastalanma ihtimalimize karşı bir hastaneye rahatlıkla başvurabiliyoruz (Ö8).

Sağlık sigortasında onları tebrik ediyorum. Hastaneye gittiğimizde bizlere çok iyi bakıyorlar…(Ö10).

Sağlık sigortası iyi ama pandemi sürecinde biraz zor randevu almak. Zor randevu aldım hastaneden iki ay sonrası için (Ö19).

Araştırmaya katılan öğrencilerden yedisinin (f=7) sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

Sağlık sigortası olsun, üniversite harcı olsun sıkıntı yaşamadım (Ö12).

Sağlık sigortası ile ilgili sıkıntı yaşamadım (Ö16).

Sağlık sigortası açısından sıkıntı yaşamadım (Ö18).

Sağlık sigortası konusunda sıkıntı yaşamadım (Ö24).

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi ise (f=2) randevu alma problemi yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

…ama bir problem var. Önceden sistem çok iyiydi. Eskiden üniversite hastanesine gitmiştim, uluslararası öğrenciler için bir yer vardı randevu alabileceğimiz. Oraya gidip, ismimizi yazdırıp randevu alabiliyorduk, bize kolaylık oluyordu. Benim romatizma hastalığım var, gittim, 8 tüp kan verdim hastalığım ile alakalı. Ondan sonra bu randevu alma yeri kapandı. Uluslararası öğrenciler için böyle bir yer olmadı, bir türlü randevu alamadım. Şimdi de sonuç belli değil, daha sonra randevu almaya çalıştım ama bir türlü başaramadım, randevu vermiyorlardı (Ö10).

Sağlık sigortası iyi ama pandemi sürecinde biraz zor randevu almak. Zor randevu aldım hastaneden iki ay sonrası için (Ö19).

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) sağlık sigortasının olması çok büyük bir olanak olduğunu vurgularken, bir başka öğrenci sağlık sigortasının çok önemli olduğunu belirtmiştir. Öğrencin görüşü şöyledir;

Türkiye burslarının sağladığı olanaklardan sağlık sigortası olarak ülkeden ülkeye fark gösterebilir, o yüzden sağlık sigortası çok önemli (Ö3).

Elde edilen bulgulara göre görüşmede yer alan öğrenci görüşlerinin sağlık sigortasının iyi olduğunu, bir problem yaşamadıklarını ancak sistemden ve hastaneden randevu almaları zor olduklarını ifade etmişleridir.

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye Burslarının barınma alt teması altında görüşlerinin analizinden 13 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=15) "problem yaşamadı" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin altısı (f=6) yurtta problem yaşadığını açıklamışlardır. Bazı öğrencilerin bu konuyla alakalı görüşleri şöyledir;

Barınma da biraz sıkıntı yaşadık, başta öğrenciler KYK yerleştiriliyor bazılarında özel yurtlara gönderiliyorlar. Ben de özele yerleştirildim, yurdumum sunduğu olanaklardan çok memnun değilim (Ö9).

Barınma konusunda çok memnun değilim olanaklar açısından ama alıştım (Ö15).

Barınma tamam ama daha iyi olabilirdi, lisansüstü öğrenciler için tek oda olması lazım odaklanabilmemiz için çalışıyorken (Ö17).

Yurt meselesi biraz şimdi biliyorsun, YTB yurt barınma sağlıyor, yurttan çıkınca ben ona başvurmadım geçen sene birçok kişi başvurdu sonra herkes kendi ülkesine döndü pandemi sürecinde, bende ülkemden dönmek istiyordum Türkiye'ye, ancak yüz yüze eğitimi olanlar faydalanabiliyordu barınma olanağından, buna rağmen şansımı denedim, bu süreç açıkçası beni yormuştu (Ö18).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, yurtların sunmuş olduğu olanaklardan memnun olmadıkları, ayrıca bunun yanında lisansüstü öğrencilerin tek oda olması çalışma anlamında daha verimli olacağını belirtirken, pandemi sürecinin de olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Görüşmeye katılan öğrencilerden dördü (f=4) barınma ücretinin arttırılmasını gerekiyor ifadelerini kullanmışlardır. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Yani şimdi de çok güzel, mesela 550 TL veriyorlar eve çıkmak için tabii ki de bu herkes için uygun olmayabilir (Ö6).

Mesela 550 TL veriyorlar eve çıkmak için tabii ki de bu herkes için uygun olmayabilir (Ö10).

Yeterli değil, özellikle barınma açısından aile olanlar da var. Ben ilk geldiğimde barınma ücreti vermiyorlardı. 2018'de başladılar vermeye ama o da yeterli bir miktar değildi, 550 TL idi aldığımız (Ö14).

Ama yurt sıkıntısı yaşadım, barınma nakdi yeterli değil (Ö24).

Ayrıca öğrencilerin üçü (f=3) yurtta kalmanın Türkçe dil açısından avantajlı olduğunu açıklamışlardır. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Mesela yelleştirdikleri yurtlara, Türkiye Cumhuriyeti, Türk öğrencileri ile yabancı uyruklu öğrencilerin aynı yurda yerleştirilmeleri bence yabancılar açısından iyi diye düşünüyorum, Türkçe dillerini geliştirmeleri ve sosyalleşme açısından gayet iyi (Ö1).

Yani şimdi de çok güzel var mesela 550 TL veriyorlar eve çıkmak için tabii ki de bu herkes için uygun olmayabilir. İlk yıl Türkçe öğrenmek için iyi olmayabilir, mesela eve çıksam nasıl iyi Türkçe öğrenebilirim ki yalnız yaşasaydım. Yurtta kalmak daha iyi olabiliyor bu açıdan (Ö6).

Mesela ben Erbirliğim, birkaç Erbil'den olan kişilerle çıkıyorum diyelim, orada Türkçede sıkıntı olacak, çünkü kendi ana dilimizi daha fazla konuşacağız, böylelikle Türkçeyi geliştiremeyeceğiz, diğer kültürleri tanıma şansımız olmuyor bence, yurt bu açıdan daha iyi ve daha güvenli (Ö10).

Bunun yanı sıra, öğrencilerin ikisi (f=2) evde kaldıklarını ve bunun yeterliydi ifadesini kullanarak görüşlerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerden ikisi (f=2) odaların kalabalık olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin yurtla alakalı açıklamaları şöyledir;

Barınma ile ilgili konu biraz karışık, yani bir şekilde yönetilmesi gerekiyor YTB tarafından. Ben 26 yaşında kazandım bursu, şimdi 30 yaşındayım, doktora öğrencisiyim, lisans düzeyindeki öğrencilerle aynı odada kalıyorum, daha sistematik şekilde yerleştirilmesi gerekiyor. Benim 18 yaşında arkadaşlarım da vardı, onlar özel yurtlarda kalıyorlardı iki kişilik odalarda ama ben 6 kişilik odalarda kalıyordum doktora öğrencisi olduğum hâlde. Bence bunun biraz daha dikkatli bir şekilde yapılması gerekiyor (Ö6).

Barınma tama daha iyi olabilirdi, lisansüstü öğrenciler için tek oda olması, odaklanabilmek için, çalışırken gibi daha iyi olabilirdi (Ö17).

Araştırmaya katılan öğrencilerinden biri (f=1) evde kaldığını ve o sürecin sıkıntılı olduğunu belirtmiştir. Bir başka öğrenci (f=1) ise yurtların karışık yönetildiğini, bunun yanı sıra

odalarda akranlarla kalmanın daha iyi olacağını ifade etmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) yurtlarda kalmanın ekonomik olarak daha iyi olduğunu ifade etmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Ekonomik olarak bence çok iyi mesela yurtta kalıyorken, YTB yurt ücretlerini ödüyorlar (Ö12).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) pandemiden dolayı YTB ile yurt problemi yaşadığını açıklamıştır. Öğrencinin görüşü şöyledir;

> *Yurt meselesi, biliyorsun YTB yurtta barınma sağlıyor, yurttan çıkınca ben ona başvurmadım. Geçen sene birçok kişi başvurdu sonra herkes kendi ülkesine döndü pandemiden dolayı ve o kişi mesela o yardımdan faydalanıyor. Tamam, faydalansın sıkıntı yok. Ben yazdım şimdi YTB 'ye. Tamam, bana vermeyeceksin o barınma yardımını çünkü o talep süreci bitti. Ben sadece Bosna'daydım dönmek istiyordum Türkiye'ye. KYK yurdunda kalıyorum, sadece izinliyim, belgeliyim. Onlar da dediler ki "Yüz yüze eğitiminiz varsa gelebilirsiniz, yurttan izin alacaksınız." ve bence bu haksızlık oluyor. Onlardan para alanlar oluyor, ben sadece Türkiye'ye gelmek istiyordum. Ben de geldim şansımı denedim. Seneye tezime başlıyorum, hızlı olmak istiyorum, bir de yüksek lisans tezine hazırlık dersimiz de var. Danışmanımdan da yazı isteyecektim burada kalmakla alakalı ama bir şey olmadı çok şükür. YTB, her şeyin dışında kaldı (Ö18).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) yurtla problemi olmadığını ancak mesafelerin okul ve yurt arası uzak olduğunu ifade etmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) yurda kayıt işlemlerinde sıkıntı yaşadığını belirtmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Ankara'ya geldiğimde, yurt olarak her şey hazır oldu, onlar bizi yurda bıraktılar ancak yurtta biraz sıkıntı yaşadım ilk etapta çünkü her şey kendim yaptım kayıt işlemlerini, yurt işlemlerini (Ö12).*

Elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin barınma ile ilgili genelin problem yaşamadığı anlaşılmaktadır. Problem yaşayanların ise barınma ile ilgili verilen olanaklarda sıkıntı var iken; yurdun içinde oluşan düzen ile odaları kalabalık olması, bunun yanında Pandemiden kaynaklı oluşan sıkıntılar hakim olduğu söyleye bilinir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin Türk öğrencilere birlikte kalmaları, Türkçe dillerini geliştirme konusunda faydalı olacağını vurgulamışlardır. Bunun dışında, öğrencilerden bazıları evde kalanlardan

bir problem yaşamadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, barınma nakdinin artırılmasını yönünde öğrencilerin istekleri arasındadır.

Tablo 20 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye Burslarının bir kere uçak bileti alt teması altında görüşlerinin analizinden 6 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=15) "kullanmış" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin on biri (f=11) avantajlı/iyi bir olanak olarak değerlendirmişlerdir. Ayıca öğrencilerden üçü (f=3) uzaktan gelen öğrenciler için biletlerde düzenleme yapılması gerektiğini yine aynı öğrenciler uzak ülkelerden gelenler için sıkıntılı oluyor ifadelerini kullanmışlardır. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Bir şey söylemek istiyorum bilet hakkında. Mesela bazı yüksek lisans veya lisans öğrencilerinden uzaktan gelenler için biletler çok pahalı. Onlar bazen ülkelerine hiç gitmiyorlar yani keşke her iki yıl, bir yıl gidebilseler, onlar için sıkıntı çıkıyor (Ö7).*
>
> *Bilet geliş gidiş sağlamıyor sadece ilk gelişimizde ve son gidişimizde sağlanıyor. Her sene sağlanmalı diye düşünüyorum. Bazı uçak biletleri ucuz olabilir ama bazı ülkelere mesela Malezya gibi Cezayir gibi pahalı oluyor. Düşünün bir öğrenci ailesinin yanına gitmediği zaman zor oluyor, bu yardımlar artırılmalı (Ö14).*
>
> *Bileti kullanmada yakın ülkelerde sıkıntı olmaz, tek kullanımlık bilet. Ama Nijerya, Malezya gibi ülkeler için gerçekten bir sorun teşkil ediyor, bazen acil durum çıkabilir ve biletler pahalı, en azından acil bir durum için bilet sağlanabilir (Ö23).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri ise (f=1) uçak biletini kullanmadığını açıklamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) uçak biletlerin tek seferlik olmaması gerektiğini vurgulamıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, öğrencilerin tek seferlik uçak bilet kullanma olanağının geliştirilmesini, en azından uzak olan ülkelere yardımının yapılması yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir.

5.4 Türkiye Bursları Çağrı Merkezi ile İletişime Yönelik Görüşler

Öğrencilerin Türkiye Bursları Çağrı Merkezine yönelik görüşlerinin dağılımlarına iki alt temalar halinde sınıflandırılmıştır. Alt temalar; "*Çağrı Merkezi ile iletişim" ve "Çağrı Merkezinden geri bildirimdir"*. Tablo 21'de yer alan görüşler gruplandırılarak verilmiştir.

Tablo 21.

Türkiye Burslarının Çağrı Merkezine ilişkin öğrencilerin görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Çağrı Merkezi	Çağrı Merkezi ile iletişim	1. Hızlı cevap veriyorlar	5(Ö11, Ö14, Ö16, Ö19, Ö23)
		2. İletişim problemi vardı (Türkçe-İngilizce)	4(Ö4, Ö9, Ö17, Ö24)
		3. Kolay iletişim sağlanıyor	3(Ö2, Ö3, Ö14)
		4. İlgileniyorlar	3(Ö10, Ö12, Ö20)
		5. İngilizce ve Arapça, Rusça iletişimi var	2(Ö3, Ö14)
		6. Sistemde cevaplar yavaş geliyor	2(Ö7, Ö9)
		7. Canlı yayında istediği bilgileri alıyor	1(Ö14)
		8. Sistemde iletişim sıkıntılı oluyor	1(Ö17)
		9. Verdikleri cevaplar muallakta kalıyor	1(Ö19)
		10. İletişime geçmek zor	1(Ö19)
		11. Vermeleri gereken cevapları veriyorlar	1(Ö21)
		12. Olumsuz cevaplar veriyorlar	1(Ö22)
		13. İhtiyaç duyulmamış	1(Ö25)
	Çağrı Merkezinden geri bildirim	1. Çağrı merkezi iyi	9(Ö1, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö16, Ö18 Ö21)
		2. Sisteme yönlendiriyorlar	4(Ö5, Ö6, Ö11, Ö21)
		3. Sıkıntı yaşamadı	3(Ö2, Ö3, Ö15)
		4. Problem olduğunda çözüyorlar	2(Ö1, Ö24)
		5. Orta seviyede verimlilik alıyor	2(Ö5, Ö23)
		6. Hiç yardımcı olmuyorlar	2(Ö6, Ö13)
		7. Çok az yardım alıyorum	1(Ö8)
		8. Problemleri hemen çözemiyorlar	1(Ö20)

Tablo 21 incelendiğinde öğrencilerin Çağrı Merkezi ile iletişim alt teması altında görüşlerinin analizinden 13 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=5) "hızlı cevap veriyorlar" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Aynen bu konuda Türkiye Burslarını tebrik etmek istiyorum. Ne zaman bir e-mail atarsak en geç 24 saat içinde cevaplıyorlar. Şimdiye kadar 2017'den bu yana Türkiye Bursları ile 4-5 defa iletişim kurdum e-mail üzerinden. Her seferinde en geç 24 saat içerisinde cevaplıyorlardı. Ankara'dayken oraya da gidiyordum Balgat'taki ofise. Ama onlar genel olarak bizim e-mail yoluyla iletişime geçmemizi istiyorlardı çünkü onlar mail yoluyla daha iyi ilgilenebiliyorlardı (Ö11).*
>
> *Evet çağrı merkezi ile telefonda mailde sistemde hemen cevap veriyorlar, orada İngilizce ve Arapça bilenlerde vardı, ben sıkıntı yaşamadım, hatta YTB başkanı Abdullah Eren kendi hesabından canlı yayın yapıyorlar, oradan da bilgiler edinebiliyorum (Ö14).*

Çağrı Merkezi, onlar çok iyi, onlar hemen cevaplıyorlar sıkıntı yaşamıyorum, iletişim halindeyken (Ö16).

Ayrıca, öğrencilerin dördü (f=4) çağrı merkezi ile iletişim problemlerin olduğunu (Türkçe-İngilizce) açıklamışlardır. Öğrencilerin bazı açıklamaları şöyledir;

Çağrı merkezi şu anda düşündüğümüzde iyiler, çünkü Türkçe konuşabilirim, ancak eskiden onlar sadece Türkçe konuşuyorlardı, ben anlamıyordum yani hiç iletişim olmuyordu, İngilizce konuşabilmek için tuşa basıyorsun seçenek olarak, onlar İngilizce konuşuyorlardı ama ilk seneleri çok memnum değildim ama herkes öyle olmuştur çünkü dil sıkıntısı oluyordu yani her yerde geçerli dil sıkıntısı (Ö4).

Onları arıyorum, ancak cevaplar geç geliyor ve ilk geldiğimde problem yaşadım, oda dil problemi bakımından (Ö9).

Bazen iletişim kurulurken sıkıntılar yaşıyoruz genellikle orada çalışanlar İngilizce bilmiyor, ilk geldiğimizde problem oluyor, Türkçe bilmediğimizden dolayı… (Ö17).

Araştırmaya katılan öğrencilerden üçü (f=3) çağrı merkezi ile kolay iletişim sağlanıyor ifadesini kullanmışlardır. Çağrı merkezinin öğrencilerle ilgilendiğini açıklayan üç öğrencinin (f=3) açıklamaları şöyledir;

Çok ilgileniyorlar, cevap veriyorlar, onlardan gayet memnunum, çok iyi davranıyorlar öğrencilere (Ö10).

Şimdiye kadar benim için hiçbir sıkıntı olmadı, iki arkadaşım vardı biri Antalya'dan diğer ise *İzmir'den, sıkıntıları vardı, Türkiye Burslarına gittik onlar bizimle çok iyi ilgilendiler, saygılı davrandılar (Ö12).*

Ben sadece üniversite ile ilgili konuşmuştum, ofise gidebiliyorsunuz, sistemden de yazabiliyorsunuz, ilgililer (Ö20).

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) İngilizce ve Arapça, Rusça iletişim kurabildiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) sistemden cevapların yavaş geldiğini vurgulamışlardır. Açıklamalar şöyledir;

Özel bir sorunum çıkmadı ancak onlar hızlı cevap vermiyorlar mesela acil bir durumun oluyor ve sistemden mesaj atıyorsun, belki bir gün, üç gün, üç hafta sonra cevap gelebiliyor (Ö7).

Onları arıyorum, ancak cevaplar geç geliyor ve ilk geldiğimde problem yaşadım, oda dil problemi bakımından (Ö9).

Bir başka öğrenci (f=1) ise canlı yayın yapıldığında istediği bilgilere erişebildiğini belirtmiştir. Öğrencin açıklaması şöyledir;

> *YTB başkanı Abdullah Eren kendi hesabından canlı yayın yapıyorlar, oradan da bilgiler edinebiliyorum (Ö14).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) sistemde iletişimin sıkıntılı olduğunu belirtmiştir. Bir başka öğrenci ise (f=1) çağrı merkezinin verdikleri cevapları muallakta kaldığını, yine aynı öğrenci, onlarla iletişime geçmenin zor olduğunu ifade etmiştir. görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) iletişime geçtiğinde alması gereken cevapları aldığını, bundan dolayı da memnun olduğunu açıklamıştır. Ayrınca, bir başka öğrenci (f=1) olumsuz cevaplar aldığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) şimdiye kadar ihtiyaç duymadığından iletişime geçmediğini ifade etmiştir.

Çağrı merkezi geri bildirim alt teması altında 8 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=9) "*Çağrı Merkezi iyi"* olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bazı açıklamaları şöyledir;

> *Yani evet çözülebilecek bir problem olduğu zaman çözüyorlar gerçekten. Ama Türkiye Bursları kaynaklı bir şey olmadığı zaman da süreç biraz uzayabiliyor. Ama yine de halletmeye çalışıyorlar. Bununla ilgili herhangi bir örnek vermem gerekirse sağlık sigortamla ilgili problem olmuştu. Türkiye Bursları çağrı merkezi ile iletişime geçtim. Ne yapmam gerektiği, hangi numarayı aramam gerektiği konusunda yönlendirmişlerdi. Yani çoğunlukla bir sıkıntı yaşamadım bu konuyla ilgili (Ö1).*
>
> *Çağrı merkezini şu anda düşündüğünüzde iyiler çünkü Türkçe konuşabilirim (Ö4).*
>
> *Çok ilgileniyorlar, cevap veriyorlar, onlardan gayet memnunum, çok iyi davranıyorlar öğrencilere (Ö10).*
>
> *Şimdiye kadar benim için hiçbir sıkıntı olmadı, iki arkadaşım vardı biri Antalya'dan* diğer ise *İzmir'den, sıkıntıları vardı, Türkiye Burslarına gittik onlar bizimle çok iyi ilgilendiler, saygılı davrandılar (Ö12).*
>
> *Çağrı Merkezi, onlar çok iyi, onlar hemen cevaplıyorlar sıkıntı yaşamıyorum, iletişim halindeyken (Ö16).*

Ben çağrı merkezi ile hiç iletişime geçmedim, direk ofisine gidiyordum, çünkü bana yakındı konum olarak, orada hallederdim sıkıntılarımı, onlardan memnunum (Ö18).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; Türkiye Bursları Çağrı Merkezi ile iletişime geçtiklerinde, öğrencilerin dördü (f=4) onları sisteme yönlendirdiklerini açıklamışlardır. Araştırmada veriler incelendiğinde öğrencilerden ikisi (f=2) problemleri olduğunda çözdüklerini belirmişlerdir. Ayrıca, çalışmada öğrencilerin ikisi (f=2) çağrı merkezinden orta seviyede verimlik aldıklarını açıklamışlardır. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

Bazı zamanlarda iletişime geçiyordum, bazı zamanlarda ise sisteme yönlendiriyorlardı, oradan talep oluştur diyorlardı, her bir problem için bir bölüm vardı talep oluşturmak için genelde ancak ben orta seviyede bir verimlilik alıyorum (Ö5).

Ben çağrı merkezini hiç kullanmadım, sistemden birkaç kez mesaj gönderdim, 24 saati aşmaz cevapları, olumlu olumsuz ama ofislerine gittiğimizde sorun yaşayabiliriz, çok öğrenci kabul etmiyorlar, tamamen memnun değilim birkaç kez gittim ben kabul etmediler ama sistemden yanıtlıyorlar, duruma bağlı açıkçası (Ö23).

Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisinin (f=2) hiç yardımcı olmuyorlar açıklamalarında bulunmuşlardır. Açıklamalardan birisin görüşü şöyledir;

Çağrı merkezi ile olumlu sonuçlar elde edemiyorum, hep olumsuz yani. Gerçekten bunu söylemek istiyorum. Çünkü bir problem olduğu zaman onları arıyorum. Onlar hiç yardımcı olmuyor. Nasıl diyeyim, yani bir klişe var, hep aynı şeyleri söylüyorlar. Sonra sigorta ile bir sorunum çıktı benim, onlar hiçbir şey yapmadılar. "Şimdi beklemeniz lazım." diyorlar, bu yüzden bana olumsuz geliyor. Yani talep de oluşturuyoruz, arıyoruz, zaten çözüm bulmaya çalışıyoruz ama olumlu yönde çözüm bulamıyoruz. Hiçbir şey yapmıyorlar. Bir etkinliğe katılmak istedik mesela, onları aradık hiçbir şey yapmadılar. "Beklemeniz lazım." dediler sadece. Çağrı merkezinin yani YTB'nin bence çözüm bulması gerekiyor (Ö6).

Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) çok az yardım aldığını ifade etmiştir. Bir başka öğrenci (f=1) ise problemleri hemen çözemediklerini belirtmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

Ben sadece üniversite için konuştum, onlarla konuştuğum zaman "Bizim en yakın ofise gidebilirsiniz, sistemden yazabilirsiniz." diyorlardı. Hiçbir zaman kötü cevap almadım ama sorunlarımı hemen çözemiyorlar biraz zaman istiyor (Ö20).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, genelin çağrı merkezi ile problem yaşamadığını ve memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Bunun sebebi ise, hızlı cevap vermeleri, kolay iletişim sağlanması, ilgili olmaları, İngilizce, Arapça ve Rusça dillerinde iletişim kurmalarıdır. Ancak ilk geldikleri zamanda iletişim problemi yaşadıklarını, Türkçe diline hakim olmadıklarından sıkıntı yaşadıklarını ifade ederken, sistemden cevapların yavaş geldiğini ve genelde sisteme yönlendirdiklerini açıklamışlardır. Bulgular incelendiğinde, çağrı merkezinin oluşan sistem içerinde yönlendirmesi ve çözüm yolunun uzaması sonucu orta seviyede verimlilik aldıkları yorumu yapılabilir.

5.5 Türkiye'de Eğitim ve Burs Aldıkları Süresince Yaşadıkları Sorun veya Sorunlar Üzerine Görüşler

Türkiye'de eğitim ve burs aldıkları süresince öğrencilerin yaşadıkları sorun veya sorunlara ilişkin dağılımlarına "*Sorunlar"* teması adı altında yer verilmiştir. Tablo 22'de yer alan görüşler gruplandırılarak sunulmuştur.

Tablo 22.

Türkiye'de Eğitim ve Burs Aldıkları Süresince Öğrencilerin Yaşadıkları Sorun veya Sorunlar ile İlişkili Görüşlerinin Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Sorunlar	Sağlık, kültür ve barınma problemleri	1. Ön yargılı görüşler	6(Ö3, Ö10, Ö11, Ö14, Ö16, Ö19)
		2. Barınma ile ilgili problemler	3(Ö6, Ö17, Ö24)
		3. Problem yaşamadı	3(Ö7, Ö18, Ö25)
		4. Sağlık sigortası ile problem	2(Ö5, Ö6)
		5. Covid-19 sebebi ile psikolojik problem	1(Ö20)
		6. Adaptasyon sorunu	1(Ö1)
		7. İkamet problemi	1(Ö23)
		8. Kültürel soru sorulması	1(Ö25)
	Okul ile problemler	1. Türkçe iletişim dili problemi	8(Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö21 Ö24)
		2. Üniversite değişikliği	2(Ö17, Ö19)
		3. Okulun uzak olması	1(Ö1)
		4. Kayıt işlemleri ile sorun	1(Ö2)
		5. Muaf olma problemi	1(Ö4)
		6. Eğitimde bazı problemler var	1(Ö10)
		7. Hoca ile iletişim problemi	1(Ö12)
		8. Dönem uzatma	1(Ö13)
		9. Sınav stresi	1(Ö13)
		10. Hocanın baskı yapması	1(Ö18)
		11. Danışman değişikliği	1(Ö20)
		12. Tez ile alakalı problem	1(Ö20)
	Maddi problemler	1. Banka hesabı ile sorun	1(Ö1)
		2. Ekstra kurslar karşılanmaması	1(Ö13)
		3. Maddi destek yeterli değil	1(Ö22)
		4. Üniversiteler araştırma maddi desteğ vermiyorlar	1(Ö22)

Tablo 22 incelendiğinde öğrencilerin Sorunlar teması altında üç alt tema daha oluşturulmuştur. Alt temalardan sağlık, kültür ve barınma problemleri teması altında görüşlerinin analizinden 8 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=6) "ön yargılı görüşler" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Çekik gözlü olduğum için "Çinli misin?" diye soruyorlardı. Bir de gözlük takıyorum daha çok ilgi çekiyorum. Mesela metrodayken arkadaşlarla gidiyoruz bana bakıyorlar ama bu pandemi, süreci daha da kötü etkiledi. "Korana mısın?" gibi sorular duyardım. Dinimize de baktığımızda insanları tanımak için, ayırabilmek için dinlere ırklara ayrılmışız. O yüzden çok şey yapmıyorum ama başka sorun yaşamadım, daha çok misafirperver halk olarak görüyorum Türk vatandaşlarını (Ö3).*

Bazı sorunlar var, bu sorunlar giderilirse daha iyi olacak hem diğer öğrenciler için hem de YTB'li öğrenciler için. Özellikle kişisel algı farklılığından kaynaklı olarak yaşadığım sınıf içi iletişim yordu beni. Sınıfta 7 yabancı öğrenciydik. Hindistan'dan gelenler, Gürcistan'dan gelenler… Ben de Iraklıyım. Çok kafama takmıyorum çünkü Türkiye'yi ve Türkleri çok seviyorum. Benim bir ayağım hep Türkiye'de üniversitelerden dolayı. Ben zaten araştırma görevlisiyim ve şu an izinliyim. Birkaç ay sonra görevime devam edeceğim, diğer arkadaşlarla da hiçbir sıkıntım olmadı (Ö10).

Araştırmaya katılan öğrencilerden üçünün (f=3) barınma ile ilgili problemler yaşadığını açıklamışlardır. Bu konuyla alakalı öğrencilerden ikisinin görüşleri şöyledir:

Barınma ile ilgili bir sorun yaşadım, ben 6 kişilik odada kalıyordum. Benim yurdumu değiştirmediler ben 3 yıl boyunca 6 kişilik odalarda kaldım. Hem okumak için zor hem kültürel açıdan zor (Ö6).

Yurtta problemim var. Birine yardım ettim, bir karmaşıklık oldu ve beni iki ay sonra kovdular. Özel yurtta kalıyorum. YTB 'ye gittim, yurttaki sıkıntıyı anlattım, benimle alakalı olmadığını söyledim, sorunu onlar halletmeye çalıştılar (Ö17).

Görüşmeye katılan öğrencilerden üçü ise (f=3) problem yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden en fazla (f=2) sağlık sigortası ile ilgili problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Genel anlamda bir sıkıntım yok ama bir defa sağlık sigortası için problem çıkmıştı, çağrı merkezini arayarak YTB'nin ofisine de gitmiştim ve böylelikle problemi çözmüştüm (Ö5).

Bir tek sigorta ile ilgili bir sorun yaşadım, hastaneye gidecektim ancak sistemde aktif gözükmüyordu, onları aradım ama üç ay sonra cevap alabildim ama yine de faydalı olmadı, kendi paramla hallettim problemimi (Ö6).

Bunun yanında öğrencilerden biri (f=1) covid-19 sebebi ile psikolojik problem yaşadığını vurgulamıştır. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

O zaman da tez yazamıyordum. Covid-19 nedeni ile vefat edeceğim diye korkudan yazamadım, hayat önemli idi. Hiçbir şey yapamadım, araştırma yapmadım çünkü gerçekten psikolojik açıdan çok etkilendim (Ö20).

Öğrencinin Pandemi sürecinden olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Bir başka öğrenci ise (f=1) adaptasyon problemi yaşadığını belirtmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Vallahi işte, ilk gittiğim zaman adapte sorunu olmuştu mesela. Hani yurtta falan insanları tanımıyorsun. Kendi çapında günlük işleyişi zor, yaşamı zor işte, okula gidip gelme vesaire bir zamanlar onlarla ilgili sıkıntı yaşamıştım (Ö1).*

Öğrencilerden sadece biri (f=1) ikamet problemi yaşadığını vurgulamıştır. Öğrencilerden biri (f=1) ise kültürel içerikli sorulardan rahatsız olduğunu ifade etmiştir. Bu konuyla alakalı öğrencinin görüşü şöyledir:

> *Şimdi bak ideolojik olacak ama benim Türkiye'de en büyük yaşadığım sorun şudur: "Siz Yunan mısınız yoksa Türk müsünüz?" sorusu. Onun dışında sorun yaşadığımı hatırlamıyorum. Çünkü Türkiye'ye gelen öğrencilerin sosyal ve kültürel uyumlarını araştırmıştım daha önce. Yaklaşık 500 öğrenciden veri toplamış, sosyal ve kültürel uyum açısından ülke veya bölge fark etmeksizin uyum konusunda problem yaşanmadığını görmüştüm (Ö25).*

Öğrencilerin açıklamaları incelendiğinde önyargılı görüşlerden rahatız oldukları ancak çok takılmadıkları. Ayrıca; öğrencilerin Türkleri ve Türkiye'yi çok sevdiklerini ifade ederken, onlarla konuşarak bu sorunu çözmeye çalıştıklarını vurgulamışlardır. Barınma ile ilgili yaşadıkları problemler farklılaştığı anlaşılmaktadır. Araştırmanın alt problemlerinden okul ile problemler incelendiğinde, 11 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında, öğrencilerin en fazla (f=8) Türkçe dili ile problem yaşadıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

> *Başka sıkıntı olarak Türkçem kötü diyebilirim ama yavaş yavaş öğreniyorum (Ö8).*
>
> *Eğitim ile alakalı sıkıntı yaşadım. O da dil bakımından. Aldığımız eğitim yetmiyordu. Hemen üniversiteye geçiş zaten sanki ilkokuldaymışız gibiydi. Biraz hayal kırıklığına uğradım diyebilirim ama eğitim bakımından değil yeni bir dil olduğu için sıkıntı oluyor (Ö9).*
>
> *Sorunum vardı. Pandemiden dolayı hiç konuşamadım ve dilimi geliştiremedim. Almış olduğum dersleri de anlayamadım. Arkadaşlarıma soruyorum onlar da bana anlatıyor. Sadece dil sıkıntısı var bende (Ö15).*

Öğrencilerin açıklamaları incelendiğinde; alınan eğitim ve pandemiden dolayı oluşan nedenlerden dolayı dil sıkıntısı yaşandığı ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) üniversite değişikliği yaptıklarını açıklamışlardır. Bir öğrencinin açıklamaları şöyledir;

> *1. üniversiteden 2. üniversiteye gönderdiler beni, bende 2. Üniversiteyi istemediğimden 2. den 3.'ye aktardılar, benim ülkem 2. üniversiteyi tanımıyor, ben de değiştirmek zorunda kaldım, 3. üniversiteye geçiş yaptım (Ö17).*

Açıklamalar incelendiğinde üniversite değişikliğinin en büyük etkenlerden biri kendi ülkelerinde tanınmayan üniversite olarak ifade edilebilir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) okulun uzak olması problem olduğunu açıklarken, bir başka öğrenci ise (f=1) okulun kayıt işlemleri ile sıkıntı yaşadığını belirtmiştir. Ayrıca, öğrencilerden biri (f=1) muaf olma problemi yaşadığını ifade etmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Ders dönemine girdiğimizde beni çağırdılar ve dediler ki "Bilimsel hazırlık döneminden bir dersin var geçmediğin, bu yüzden de ders dönemine geçemezsin, kaydın silinebilir." Ben de nedenini sordum. "Sana bir hoca bütünleme yazmış ama geçememişsin." dediler. Ben de hocaya gittim konuşmak için ama "Bir sene daha ders alacaksın." dedi. Bana göre bütünleme sınavlarını kazandım, bitti ama adam hayır dedi. Ben de "Madem öyle niye ülkeme dönmeden evvel söylemediniz dersi tekrar alacağımı." dedim. Sonra öğretmenler toplandı, hocaya notları değiştirmesini söylediler. Hoca da "Ben yapamam." Sonra benim bu dersleri lisans düzeyinde aldığımı hatırladılar ve bana dediler ki "Sen zaten bu dersleri lisans düzeyinde iken yaptın. Onların içeriklerini getirebilir misin?" Enstitüye bütün okumuş olduğum derslerin içeriğini verdim ve dersten muaf oldum. Madem muaf olabiliyordum niye bütün diğer derslerden muaf olamamıştım, çok şaşırmıştım (Ö4).*

Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) eğitimde bazı problemler yaşadığını belirtirken, bir başka öğrenci (f=1) hoca ile iletişimim problemi yaşadığını ifade etmiştir. Bir başka öğrenci ise dönem uzatmak zorunda kaldığını vurgulamıştır. Yine aynı öğrenci sınav stresi yaşadığını da ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) ise hocanın baskı yaptığını açıklarken, bir başka öğrenci ise (f=1) danışman değişikliğine başvurduğunu belirtmiştir. Ayrıca, bir başka öğrenci ise (f=1) tez ile alakalı problem yaşadığını ifade etmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

O zaman da tez yazamıyordum. Covid-19 nedeni ile vefat edeceğim diye korkudan yazamadım, hayat önemli idi. Hiçbir şey yapamadım, araştırma yapmadım çünkü gerçekten psikolojik açıdan çok etkilendim (Ö20).

Alt temalardan, maddi problem tabloda incelendiğinde 4 adet kod üretilmiştir. Alt temalar incelendiğinde öğrencilerinden biri (f=1) banka hesabı ile problem yaşadığını açıklamıştır. Öğrencinin görüşü şöyledir;

Bir şey olmuştu sadece mesela banka ile ilgili. Ne yapmam gerektiğini bilmiyordum, önceden açılmış bir hesabım vardı ama tekrar bir hesap açmam gerekiyor mu onu bilmiyordum. O var olan hesabımı aktifleştirmem gerekiyormuş, daha sonra işte bunu da yine Türkiye Burslarını arayarak öğrenme şansım oldu. Karşılaştığım sorunlar bunlar diyebilirim, yani öyle çok büyük sorunlar yaşamadım (Ö1).

Görüşmeye katılan öğrencilerin biri (f=1) ise ekstra kurslar karşılanmadığından zorlandığını ifade ederken, bir başka öğrenci (f=1) üniversitelerin araştırma maddi desteği vermediklerinden, araştırma istediği gibi yapamadığını açıklamıştır. Burada araştırmaya katılan öğrencilerin en sık rastladıkları sorunların başında dil problemi yer alırken; ikinci sırada kişisel algı farklılığı sorunu yer almaktadır. Ayrıca; bunu takiben barınma problemi de hakim olduğu söylenebilir.

5.6 Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye'de Almış Oldukları Eğitime İlişkin Görüşler

Lisansüstü öğrencilerin Türkiye'de almış oldukları eğitime ilişkin görüşlerinin dağılımı "*Türkiye Eğitimi"* teması altında yer almaktadır. Tablo 23'te yer alan görüşler gruplandırılarak verilmiştir.

Tablo 23.

Araştırmaya Katılan Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Hakkındaki Görüşlerinin Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Türkiye Eğitimi	Eğitim hakkında genel görüşler	1. Türkiye'nin eğitimi yeterli bir seviyede	17(Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9 Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö19 Ö21, Ö22, Ö24)
		2. Çok iyi olmadığını düşünüyor/orta seviyede	6(Ö8, Ö15, Ö18, Ö20, Ö23, Ö25)
		3. Geliştirilmesi gereken alanlar var	2(Ö1, Ö16)
		4. Grup çalışmalarına ve sosyalleşmeye önem verilmeli	2(Ö3, Ö6)
		5. Hocaların eğitim seviyeleri iyi	2(Ö7, Ö14)
		6. Kaynak açısından çok zengin	2(Ö11, Ö14)
		7. İkinci dile önem verilmeli	2(Ö12, Ö18)
		8. Hocalarla iletişim problemi	2(Ö17, Ö20)
		9. Sistem zayıf	1(Ö18)
		10. Geniş bakış açısı kazandırma	1(Ö11)
		11. Sınav ağırlıklı olmamalı	1(Ö18)
		12. Türkiye eğitim sistemi sınırlı	1(Ö4)
		13. Eğitimin evrensel olması lazım	1(Ö4)
		14. Bilimsel hazırlığının olmaması	1(Ö5)
		15. Sadece teorik olmaması	1(Ö6)
		16. Program ve içerik açısından iyi	1(Ö9)
		17. Araştırma merkezleri var	1(Ö14)
		18. Araştırma daha fazla yapılmalı	1(Ö16)
		19. Türkçe dili biraz sıkıntı	1(Ö24)
		20. Akademik eğitimi almak	1(Ö24)

Tablo 22 incelendiğinde öğrencilerin Türkiye eğitimi teması altında bir alt tema daha oluşturulmuştur. Alt temadan eğitim hakkında genel görüşler teması altında görüşlerinin analizinden 20 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=17) "Türkiye'nin eğitimi yeterli bir seviyede" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Türkiye'nin seçkin üniversitelerinden birinden mezun olmak üzereyim ve bu yüzden kendimi oldukça şanslı hissediyorum. Eğitimle ilgili yani hocalar olsun, eğitim programı olsun belki çok ufak geliştirilmesi gereken noktalar olabilir. Ama genel anlamda bence yeterli. Tabi biraz insanın kendi de önemli, yani her şeyi hocalara yıkmamak lazım. İnsanın kendisinin de bir şeyler için çabalaması, öğrenmek için kendisini geliştirmek için biraz kendisinin de uğraşması gerektiğini düşünüyorum. Her şeyi hocaların altın tepside bize sunmalarını beklememeliyiz. Bu yüzden hocaların bu anlamda vermiş olduğu, bize sunmuş olduğu eğitim olanakları genelinde iyi. Herkes tabii ki aynı olmaz, hocalarla ilgili de istisnalar muhakkak olabilir. Bazılarının*

mesela kıdemi daha yüksektir, uğraşması gereken çok daha fazla iş vardır. Bu yüzden biraz daha öğrenci odaklı hareket eder, öğrencinin çalışmasını bekler, diğeri mesela daha fazla bir şeyler sunmak ister. Bu biraz hocaya kalmış (Ö1).

Ben aldığım eğitimden çok memnunum. Özellikle 2. üniversitenin güzel öğretmenleri ile hiç problem yaşamadım diyebilirim. Sadece bir tane problem çıkmıştı, o da bilimsel hazırlık idi. Bilimsel hazırlığın 1 yıl sürmesinin fazla olduğunu düşünüyorum. Bilimsel hazırlık sadece bir dönem olsaydı daha iyi olurdu (Ö5).

Türkiye'deki eğitim sistemi iyidir, öğrencilere önem veriyorlar. Özellikle de yurt dışından gelen öğrencilere burs da veriyorlar. Böyle bir eğitim vermeleri çok iyi bence. Her şey dört dörtlük değil ama yine de güzel. Böyle olanaklar sağladıkları için çok müteşekkirim, YTB 'ye teşekkür etmek isterim. Kısaca genel anlamda Türk eğitim sistemini iyi buluyorum (Ö10).

Ben Türkiye'de aldığım eğitimden gerçekten çok faydalandım. Çünkü yeni bir dil öğrendim, yazabiliyorum, okuyabiliyorum ve konuşabiliyorum. Bir araştırmacı olarak, akademik bir öğrenci olarak da yeni kaynaklarla karşılaştım. Bu benim için çok önemli mesela. Buradaki okulda bir araştırma yapmak, bir makale yazmak istiyorsam artık kaynakla ilgili düşünmüyorum. Artık "Konuyla ilgili kaynak yok." demiyorum, bu aşamayı geçtim. Türkçe bildiğim için elim ayağım uzun, bir yerde araştırma yapmak istiyorsam kaynak bulabilirim. Ben bunu Türkiye'de elde edebildim, bu benim için ve orada okuyanlar için çok önemli. Yani bu sayede yeni metotlar öğrendim. Ben lisans okurken lisans düzeyinde iki tane metot öğrendim tez yazmakla ilgili araştırma hakkında ama burada farklı farklı kaynakların nasıl araştırılacağı nasıl yazılacağı ile ilgili farklı metotlar öğrendim. Benim için yeni bir dönem oldu. Bunların dışında akademik görüşleri çok gelişmiş özellikle tarihle ilgili. Mesela ben, iki okulda okudum. Lisansı kendi ülkemde yaptım, tez de yazdım, yüksek lisans da yapıyorum şu an, ama tarih ile ilgili görüşlerim Türkiye gitmeden çok farklıydı, küçük düşünüyordum. Çünkü o kadar kaynak görmüyordum ama buraya gelince farklı farklı kaynaklara erişebileceğimi gördüm. Bu benim için çok önemliydi. Bu

durum benim hayatımda çok önemli bir aşama. İlk kez Osmanlı arşivi gördüm, benim için bir hazine oldu. Bu bilgileri hayatım boyunca hiç görmemiştim hatta buraya dönünce çalıştığım yerdeki hocalara da söyledim. Irak da Osmanlı'ya mensuptu zamanında biliyorsunuz ve kaynak açısından bunlardan hiç haberimiz yok. Osmanlı arşivinden faydalanabiliyor, araştırmalarımızda tezlerimizde de kullanabiliyoruz, çok faydalı oluyor, hepsi benim için önemliydi (Ö11).

Genel olarak Türkiye'deki eğitimi beğeniyorum. Türkiye gelişmiş, yani eğitim açısından kendi ülkemden daha iyi durumda diyebilirim. Sadece dil konusunda sıkıntı yaşıyorlar, Türkçeden başka bir dili çok iyi bilmiyorlar gördüğüm kadarıyla. Yani bence bu konunun çözülmesi lazım. İkinci dile Türkçe kadar hâkim olabilmek lazım (Ö12).

Kendi ülkemize göre çok çok güzeldir. Kaynak açısından, öğretmenlerin seviyesi açısından, pratik açısından farklı araştırma merkezleri de var. Akademik anlamda bunlar çok güzeldir benim için. Ama daha fazlasını görmek isterdim, yeterli bulamadım. Yine de bizim ülkemizden çok daha iyi, Gazi'de okuduğum için çok şanslıyım. Gazi'de olmak ayrıcalıktır (Ö14).

Hayalimden daha güzel ve güçlü ama dil konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Ama eğitim alabiliriz yani keşke TÖMER'deyken akademik ağırlıklı eğitim alsaydık, memnunum eğitimden (Ö24).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; Türkiye'de almış oldukları eğitimin kaynak açısından ve hocalar bakımından yeterli bir seviyede olduğu söylene bilinir. Bunun yanında, öğrencilerin altısının (f=6) Türkiye eğitimin çok iyi olmadığını, orta seviyede eğitim sisteminin hakim olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Ben Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'deki eğitimin iyi olduğunu düşünüyordum çünkü Türkiye Avrupa'ya çok yakın. Ama buraya geldikten sonra Türkiye eğitiminin çok iyi olmadığını gördüm, genel olarak çok kötü de değil, orta seviyede diyebilirim (Ö8).

Cezayir'e göre daha kaliteli ama Avrupa'ya göre kalitesiz olduğunu düşünüyorum. Gerçekten çok iyi değil ama kendi ülkeme göre daha iyi. Türk arkadaşlarımdan duyduğuma göre tamamen iyi değil (Ö15).

Fark edebildiğim kadarıyla Türkiye'de eğitim sistemi çok zayıf. Hocalarımızın bize okuttuğu makaleler boş makaleler yani sıradan.

Buraya gelmeden önce aslında bilmiyordum nasıl bir eğitimi olduğunu, Türk öğrenciler nerelerde zorlanıyorlar. Sonra öğrendim ki İngilizcede zorlanıyorlarmış ama burada İngilizce eğitim sadece sınav üzerine ağırlıklı gidiyor. Hocalar da bunu istiyor. Bence bu yanlış bir şey, hocaların da oluşturduğu bir etki yok bence öğrenciler üzerinde (Ö18). Bahsettiğim gibi hocalar ve öğrenciler ilişki kurmaları lazım. İyi bir iletişim kurmak lazım. Gördüğüm kadarıyla hocalar öğrencilere pek önem vermiyorlar. Sadece ders veriyorlar o kadar. Mesela biz hocalarla iletişim halindeyiz. Benim ülkemde üniversite sistemi daha iyi, 20-30 yaş arası genç hocalar da var ama belki bulunduğum üniversite iyi değil. Çünkü diğer arkadaşlarımla da konuşuyorum Sabancı'da olanlar memnun, Koç'ta öyle. Hocalar da iyi her şey tamam diyorlar, benim bölümde belki de sıkıntı var. Türkiye eğitim sistemi iyi bir sistem ama daha iyi olabilir, iyi araştırmacılar var üniversitelerde sadece hoca öğrenci ilişkileri zayıf (Ö20).

Kısa değerlendirme yapabilirim. Almış olduğum eğitim benim ülkemden daha iyi ama Avrupa sistemindeki gibi değil. Orta düzeyde bir eğitim sistemleri var ve üniversiteden üniversiteye fark gösterebilir (Ö23).

Şöyle söyleyeyim, lisansa başladığımda herkesin bilimle uğraştığını sanıyordum ama öyle olmadığını gördüm ve bu benim için hayal kırıklığı oldu. Hatta komik bir olaydan bahsedeyim. Biz üniversitedeyken derslere başladığımızda ben geç gitmiştim. Ortamı da bilemediğimden kendi varsayımlarım ile ders çalışıyordum. Hocalarla diyaloğa giriyordum. Bana Google çocuk diyorlardı. Adaptasyon problemi yaşadım ilk etapta çevreden dolayı, eğitimin daha üst seviyede olmasını bekliyordum (Ö25).

Elde edilen görüşler incelendiğinde, öğrencilerin Avrupa ülkelerini baz alarak Türkiye'nin sunduğu eğitimi orta seviyede bulmaktadırlar. Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) geliştirilmesi gereken alanlarının olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

Eğitimle ilgili yani hocalar olsun, eğitim programı olsun belki çok ufak geliştirilmesi gereken noktalar olabilir. Ama genel anlamda bence yeterli (Ö1).

İyi ama memleketim yüksek lisansta daha iyi. Sadece Arapça yok, İngilizce de var. Benim yüksek lisans Türkçe ve bence bu avantaj değil. Hatta tüm hocalardan ders aldım, sadece kendi kitaplarını aldırıyorlar, özet çıkarttırıyorlar. Lisansüstü eğitimlerde daha fazla araştırma yapmak lazım ama hocalar sadece ödev veriyorlar, Türkiye'nin özellikle benim bölümümü geliştirmesi lazım (Ö16).

Görüşler incelendiğinde, öğrencilerin klasik yönteme dayalı olmasından kaynaklı almış oldukları eğitimin geliştirilmesini düşünmektedirler. Görüşmeye katılan öğrencilerin ikisi (f=2) grup çalışmalarına ve sosyalleşmeye önem verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

Ben lisanstayken sosyalleşmeye çok önem veriyorlardı, burada ise lisans düzeyinde mesela gruptaki kişilerin birlikte yaptığı şeyler yok. Biz de grup çalışmaları çok önemli ilerleyen senelerde, burada da öyle olması lazım (Ö3).

Ben bu arada eğitim görevlisiyim. Filistin'de 3 yıl boyunca hoca olarak çalıştım. Ben farklı ülkelerde eğitim aldığım için karşılaştırma yapabilirim. En iyi eğitimi İtalya'da aldım, yüksek lisans yaptım. O zamanlarda her hafta farklı hocalar geliyordu, aynı hoca olmuyordu. Saat 9'dan 12'ye kadar teorik dersler sürüyordu, 2'den 6'ya kadar da pratik yapıyordunuz. Projeler oluyordu ama burada öyle değil. Anlatıyor hoca dersi, sonra bitti, gidiyorsunuz. Yani öyle projeler falan olmuyor. Sadece kitap üzerinden dersi işliyorsunuz. Bu bana göre değil yani. Ben oraya gittiğim zaman sadece dersi anlatmıyorduk, gruplar falan kuruyorduk, grup çalışması yapılıyordu. Burada ben bunu görmedim, belki başka üniversitelerde vardır ama benim okuduğum üniversitede böyle olmadı. Bana farklı geldi bu yüzden, biz daha çok araştırma falan yapacağız gibi geliyordu. İlk geldiğim zaman da mesela makale, yazı falan dedi hoca, sonra okumadı. O zaman biz sizden niye eğitim alıyoruz, bunu kendimiz de tek başımıza yapabiliriz, bu mantıklı değil. Sadece teorik olmaması lazım bence ama genel olarak iyi. Anlattığım gibi yaparlarsa daha iyi olur (Ö6).

Buradan da anlaşıldığı gibi öğrencilerin teorik ayrıklı derslerin yanında grup çalışmalarının hakim olduğu, sosyalleşme adına projelerin oluşturulması gerektiğini, böyle olursa alınan eğitimin daha verimli olacağını ifade etmişlerdir. Bunun dışında, öğrencilerin ikisi (f=2)

hocaların eğitim seviyelerini iyi olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Genel olarak iyi hatta çok iyi çünkü hocalarım çok eğitimliler, bize yabancı olarak çok iyi davranıyorlar, eğitim olaraksa çok yüksek, yani herkes değil tabii ama hocaların geneli çok yüksek eğitimliler, okuduğum bölüm ve üniversite iyi (Ö7).*
>
> *Kendi ülkemize göre çok güzeldir, kaynak açısından öğretmenler seviyesi açısından pratik açısından, farklı araştırma merkezleri de var akademik anlamda bunlar çok güzeldir, daha fazlasını görmek isterdim yeterli bulamadım ama bizim ülkeye göre daha iyi (Ö14).*

Araştırmaya katılan öğrencilerin ikisi (f=2) kaynak açısından Türkiye'nin zengin olduğunu açıklamışlardır. Ayrıca öğrencilerin ikisi (f=2) ikinci dile önem verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

> *... sadece dil konusunda sıkıntı yaşıyorlar, Türkçe dilinden başka bir dil çok iyi bilmiyorlar gördüğüm kadarıyla, yani bu konunun çözülmesi lazım, ikinci dili Türkçe kadar hakim olabilmek lazım (Ö12).*
>
> *Buraya gelmeden önce aslında bilmiyordum nasıl bir eğitimi olduğunu, Türk öğrenciler nerelerde zorlanıyorlar. Sonra öğrendim ki İngilizcede zorlanıyorlarmış ama burada İngilizce eğitim sadece sınav üzerine ağırlıklı gidiyor (Ö18).*

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) ise hocalarla iletişim problemi yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğrencinin görüşü şöyledir;

> *Akademisyenler çok iyi eğitim almışlar ancak fikrini rahatlıkla söyleyemiyorsun, rahat bir iletişim kuramıyorsun, bizim ülkede böyle bir iletişim problemi yok hocalarla (Ö17).*

Ayrıca, öğrencilerden biri (f=1) eğitim sistemin zayıf olduğunu açıklarken, bir başka öğrenci ise (f=1) geniş bakış açısı kazandığını ifade etmiştir. görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) sınav ağırlıklı bir sistemin olmaması üzerine yorumda bulunmuşlardır. Bunun yanında, öğrencilerden biri (f=1) sınav ağırlıklı olmamalı ifadesini belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri ise (f=1) Türkiye eğitim sistemin sınırlı olduğunu, yine aynı öğrenci eğitimin evrensel olması gerektiğini vurgulamıştır. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Genel olarak bunu danışmanım ile de paylaştım ama diğer hocalar ile de konuşuyorum. Biraz Türkiye eğitimi sınırlı oluyor. Mesela bir derste makaleler olsun, içerikler olsun sadece Türkiye içerisinde*

yayımlananlar kullanılıyor; yurt dışındaki çalışmalara hiç bakılmıyor. Mesela felsefede her zaman Türkiye için yapılan çalışmalara bakılıyor ama Amerika'da nasıl oluyor onlara bakılmıyor. Biraz açık olması gerek ama bunların sebebi zaten Türkiye'de çok kitaplar, çok yazarlar olması. Onun için sınırlı oluyor. Bence bazı üniversiteler sadece Türkler için kullanılıyor. Bazen sınıfta oturuyorum, arkadaşlarım konuşuyorlar, hikâyeyi hiç bilmiyorum ve gülüyorum. Biraz sınırlı oluyor yani eğitimini biraz açık yapman gerekiyor, evrensel olması lazım (Ö4).

Belirtilen öğrencinin görüşü ele alındığında kaynakların sınırlı olduğu ve eğitimin evrensel olması gerektiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) bilimsel hazırlığın bir yıl olmaması, yarım dönem olması daha iyi olacağını belirtmiştir. Ayrıca, görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) sadece teorik derslerin olmamasını ifade ederken, bir başka öğrenci (f=1) program ve içerik olarak iyi bulduğunu belirtmiştir. Bunun yanında, öğrencilerden biri (f=1) ise araştırma merkezlerin olmasının iyi olduğunu vurgulamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) araştırma daha fazla yapılması gerektiğini açıklamıştır. Bir başka öğrenci ise (f=1) Türkçe dilinde biraz sıkıntı yaşadığını ifadesinde bulunmuştur, yine aynı öğrenci akademik eğitim almasının daha iyi olacağını da belirtmiştir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

...dil sıkıntısı yaşıyorum ama eğitim alabilirim, TÖMER'deyken akademik ağırlıklı eğitim alsaydık ancak aldığım eğitimden memnunum (Ö24).

Veriler incelendiğinde öğrencilerin geneli Türkiye'de aldıkları eğitimden memnun kaldıkları, ancak bazı öğrencilerin eğitimi çok iyi bulmadıkları, bunun da sebebi Avrupa ülkelerini baz alarak eğitimi orta seviye buldukları anlaşılmaktadır.

5.7 Kendi Ülkelerinin Eğitim Sistemi ile Karşılaştırıldığında Türkiye Eğitim Sistemi Kaliteli Olup Olmadığına İlişkin Görüşler

Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilerin, görüşme formunda yer alan "Kendi ülkelerinizin eğitim sistemini düşündüğünüzde; "Türkiye eğitim sistemini kaliteli olup olmadığını değerlendirme yapabilir misiniz?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı "*Farklı Ülke Eğitimi"* teması altında toplanıp, tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24.

Kendi Ülkelerini Karşılaştırdıklarında Türkiye Eğitim Sistemini Kaliteli Olup Olmadığına Dair Görüşlerin Dağılımı

Tema	Kodlar	Frekans*(F)*
Farklı Ülke Eğitim	1. Türkiye eğitim sistemi daha iyi	13(Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö21 Ö24)
	2. Kendi ülkesinin eğitim sistemi daha iyi	6(Ö8, Ö12, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22)
	3. Benzer eğitim sistemleri var	5(Ö6, Ö7, Ö13, Ö23, Ö25)
	4. Her iki ülkenin eğitim sistemi iyi	2(Ö3, Ö19)

Tablo 24 incelendiğinde öğrencilerin Farklı Ülke Eğitimi teması altında görüşlerinin analizinden 4 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=13) "Türkiye eğitim sistemi daha iyi" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Türkiye'nin Yunanistan'a göre daha iyi olduğunu düşünüyorum, ben azınlık mensubuyum. Yunanistan'ın bize uyguladığı üniversite sınavına girişteki politikalar mesela bu konuda bence yetersiz. O yüzden ben Türkiye'nin bir üniversitesine yerleştirmenin daha avantajlı olduğunu düşünüyorum. Yunanistan'a kıyasla Türkiye'de yerleştirilmem daha kolay. Şimdi burada okuyan arkadaşlarım falan da var. Mesela Yunanistan'da bir şeyler doğru gitmeyince direkt grev yapıyorlar, çoğu arkadaşlarım ve kuzenlerim çoğu dersleri veremiyorlardı grevlerden dolayı. Bence bu da Yunanistan'ın bir eksisi, bununla kıyaslayınca bence Türkiye daha kaliteli o anlamda (Ö1).*
>
> *Aslında düşünüyorum, Türkiye'deki eğitim sisteminin iyi, kaliteli olduğunu görüyorum. Çünkü burada tüm kitaplar Türkçe ve kitaplar burada yazılıyor. Bu çok önemli ama Ruanda'da bütün kitapları yurt dışından alıyoruz. Bu bizde biraz sıkıntı oluşturuyor. Burada üniversite imkânları da daha iyi. Ama burada eğitim bazen sınırlı oluyor. Mesela biz Ruanda'da mezun olunca dünyaya dair bir bakışın oluyor. Bizde mesela sen, tıp mezunu olduğunda Hindistan'da tıp nasıl yapılıyor, ABD'de tıp eğitimini nasıl veriyorlar biliyorsun. Ama burada sadece Türkiye içerisinde oluyor. Mesela burada çoğu öğrenci İngilizce eğitim alıyor ama konuşamıyor. Normalde Ruanda'da da İngilizce anadil değil, ikinci dil. Lisans bittikten sonra İngilizce konuşabilirsin açık ifade edebilirsin ama burada olmuyor. Sebepler çok burada. Biz mesela*

İngilizce öğrenmeye mecbur kalıyoruz ama Türkler zorunda kalmıyorlar. Ruanda'da iyi kitaplar okumak istiyorsan İngilizce bilmen gerekiyor çünkü Ruandaca yazarlar çok güzel bir kitap yazmıyorlar. Kendi anadilimizde çok kitap mevcut değil çünkü İngilizce ve Fransızca dillerine ağırlık veriliyor (Ö4).

Bence Türkiye'nin eğitim sistemi iyi bir seviyede. Mesela benim aldığım eğitim, beyin bakımından çok güzel çok yüksek Avrupa ülkeleri ile Türkiye eğitiminin çok farklı olmadığını söyleyebilirim. Standartlara uygun gidiyor, içeriği açısından program açısından çok iyiydi yani (Ö9).

Tabii Irak, Türkiye kadar gelişmiş bir ülke değil yani savaştan dolayı. Savaş her şeyi etkiledi, üniversiteleri de etkiledi. Bu yüzden Türkiye ile mukayese yaparsak Türkiye daha ileride daha gelişmiş bir ülke olduğu için eğitim sistemi bizimkinden daha iyi. Sadece bir konuda bizim oradakini beğeniyorum, bizim hocalarla iletişimimiz daha iyi (Ö10).

Türkiye'ye göre bizim ülkemizde çok eksikler var eğitim açısından, araçlar açısından, binalar açısından, dilden her şeyden. Mesela Türkiye, yabancı kelimeler alıyor diğer ülkelerden ama Türkçeleştiriyor. Bizim orada öyle değil, İngilizce ağırlıklı. Bizim çocuklarımız Kürtçe öğrenmiyor ama Türkiye'de öyle değil, Türkçe sağlam kalıyor. Okulda neye gerek varsa sağlanıyor. Türkiye'de anaokulundan liseye kadar önemlidir, bizde mesela lisede kız erkek ayrımı var, karma değil. Bizde korona döneminde bu farklılıklar ortaya çıktı. İnternet paketleri çok pahalıdır. Türkiye'de fiyatlar daha uygun internet için, öğrencilere bedava internet de veriliyor. Bunların sağlanması çok güzel. Milli Eğitim Bakanı mesela, YÖK Başkanı öğretmenlerle ve öğrencilerle iletişim hâlindeler, bizimkiler o kadar değil (Ö14).

Cezayir'e göre daha kaliteli ama Avrupa'ya göre kalitesiz olduğunu düşünüyorum. Gerçekten çok iyi değil ama kendi ülkeme göre daha iyi. Türk arkadaşlarımdan duyduğuma göre tamamen iyi değil (Ö15).

Genel anlamda güzel buluyorum içerik anlamında, materyaller anlamında ama diğer soruda da cevapladığım gibi iletişim sıkıntısı var.

Yine de genel anlamda Türkiye'nin eğitim sistemini daha iyi buluyorum (Ö17).

Eğitim biraz daha kaliteli, genel anlamda gelişmiş bir sistem var. Türkiye'yi daha olumlu görüyorum, bizim ülkede de alması gerekir. Ukrayna'nın geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum (Ö21).

Burada araştırmaya katılan öğrencilerin kendi ülkeleri ile kıyasladıklarında, Türkçe dilinin ana dil olması, Türkçe yazarların oluşu, okul sistemlerin daha erişebilir kılınması, program ve içerik olarak memnun olduklarını söylene bilinir. Araştırmaya katılan öğrencilerden altısı (f=6) kendi ülkelerinin sunmuş olduğu; eğitim sisteminin daha iyi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuyla alakalı beşi öğrencinin görüşleri şöyledir:

Çin'deki eğitim seviyesi daha yüksek üniversite düzeyinde baktığımızda. Ülkemde de kötü üniversiteler var, siteler de var ama yine de iyi, Türkiye eğitim sistemi ise orta seviyede (Ö8).

Türkiye'de bence Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirler çok gelişmiş bir eğitim seviyesi var ama diğer şehirlerdeki eğitim seviyesinin aynı olduğunu düşünüyorum. Gazi'nin eğitimini çok beğeniyorum, gururlanıyorum. Hatta bölümden bölüme fark gösterebilir diye düşünüyorum. Mesela ben tarih bölümünde okuyorum ve aldığım eğitimin kendi ülkemdeki eğitim ile kıyaslandığında daha iyi olduğunu düşünüyorum. Yani kendi ülkemdeki bölümü kastediyorum. Herkes rahatlıkla yayın çıkarabiliyor, kitap olsun makale olsun, kendinizi geliştirme imkânınız daha fazla oluyor (Ö12).

Bana göre kendi memleketimin eğitim sistemi daha güçlü ama ben Türkiye'yi seçtim çünkü başka dil öğrenmek istedim ve gurbet tecrübesi yaşamak istedim. Yabancılar beni çok seviyor, arkadaşlarım yani. Ayrıca Ürdün'de eğitim çok pahalı ama araştırma konusunda Ürdün'ün daha iyi olduğunu düşünüyorum. Sadece Arapça üzerinden yapmıyoruz, İngilizceyi de kullanıyoruz. Böylelikle İngilizcemizi de geliştirmiş oluyoruz. Araştırmada daha iyiyiz, Türkiye bu konuda zayıf ama Türkiye sistemini iyi buluyorum. Kendi bölümümün geliştirilmesi lazım şirket "about testing organization" için araştırma yok, kendi alanımda çok araştırma yok, bilim konusunda gelişmesi lazım (Ö16).

Bosna'nın eğitim sistemi daha iyi bence. Tabii Türkiye daha güçlü bir ülke, onda bir sıkıntı yok ama sanırım bizim ülkede Avrupa'dan

aldığımız etkiler var. Türk dili okuyoruz diye Doğu'dan da aldığımız etkiler ve bilgiler var ve böyle güzel bir karışım oluyor. Bosna Hersek'te bir de bizim hocalarımız, Türkiye'de okumuş sonra işte Bosna Hersek'e dönmüş. Bence güzel yani daha çok kaynak var. İsim veriliyor, daha çok kitap veriliyor. Ha, mesela burada bir derse giriyorsun, hoca diyor ki "Bu alan üzerinde çok kitap yazılmadı maalesef." Sonra bize kitap tavsiye etmek istiyor ama İngilizce olduğundan İngilizcemiz olmadığını düşünerek onları da tavsiye etmiyor, kaynaksız kalıyorsunuz, siz de hocanın sunduğu kaynaklarla sınava hazırlanıyorsunuz, eksik oluyor tabii. Çok iyi hocalar var ama onlar da yurt dışında okuyan hocalar. Amerika, Avrupa… Türkiye dışında okuyan hocalar daha iyi onların eğitimleri de daha farklı oluyor (Ö18).

Kendi ülkemin daha iyi olduğunu düşünüyorum. Bahsettiğim gibi burada öğrenciler sadece sınavı geçmek istiyorlar daha fazla öğrenmek istemiyorlar gibi görüyorum. Belki yanlış düşünüyorum ama sınav ağırlıklı olduğunu söyleyebilirim. Biz mesela ülkemizi geliştirmek istiyoruz, araştırmalar yapıyoruz (Ö20).

Çok kaliteli olduğunu düşünüyorum, ayrıca gelişmiş ülkeler seviyesi kadar iyidir, hemen hemen gelişmiş ülkelerle aynıdır (Ö22).

Elde edilen bulgular sonucunda; öğrencilerin kendi ülkelerindeki üniversitelerinin kaliteli, bilimsel araştırma, yayın çıkarma ve kaynak açısından daha iyi olduğunu bildirmişlerdir. Bu nedenle eğitim sistemlerinin Türkiye'ye göre daha kaliteli olduğunu belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden beşi (f=5) kendi ülkeleri ile kıyaslama yaptıklarında; Türkiye eğitim sistemini benzer eğitim sistemlerin olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden üçü bu konuyla alakalı görüşleri şu şekilde belirtmiştir:

Şimdi ben doktora öğrencisiyim. Yeterlilik sınavına bence gerçekten gerek yok. Bize bir buçuk senedir eğitim veriyorlar, buna gerek yok. Doktora öğrencisiyiz, yani bizim için makale yazmak seminerler önemli şeyler. Pratik yapmak da bizim için çok değerli olacak. Bu benim için stres yani her dönem 6-9 ders alıyoruz. Cezayir'de böyle değil, seminerler rahat değil ama orası daha uygun. Burası da faydalı yani iki ülkeye baktığımda eşit derecede eğitim kalitelerinin olduğunu düşünüyorum (Ö7).

Valla o kadar farklı değil, yani dil olarak farklı sadece ama sistem olarak aynı gibi. Farklı olarak teknolojide daha iyiler Türkiye'de. Ama bir şey diyebilirim, bazen sistemler üzerinde anketler oluyor, hocalar için değerlendirme anketi, dolduruyoruz ama samimi bir şekilde cevaplar veremiyoruz hocalarla iletişimiz kötü olmasın diye. Anketlerin gizli kaldığına çok güvenmiyorum (Ö13).

Kıyaslama yapmamız çok yerinde olmayacak çünkü baktığımızda birinde liseye kadar okudum, diğerinde lisans ve üstünü okudum ve o yüzden kıyaslama adilane olmayacak. Genel olarak bildiğim kadarıyla sistemleri kıyaslayacak olursak Türkiye'nin en büyük eksiği sınava dayalı olması. Hoş, Yunanistan da sınava dayalıdır. Ama pratik uygulaması Türkiye'de çok fazla eksik ve sınavın oluşturmuş olduğu stresten ve herkesin üniversiteyi kazanma isteğinden dolayı kazandıktan sonra çoğu kendini salıyor ilk iki yıl. Öyle bir gerçeklik var. Hoş Yunanistan'da çok görmedim ama üniversite daha çok öğrenci hayatı yaşamaya yönelik (Ö25).

Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) ise her iki ülkenin eğitim sistemini iyi olduğunu düşünmektedirler. Bir öğrencinin açıklaması şöyledir;

Aslında Ürdün eğitim sistemi çok iyi, kaliteli, ben lisansımı orada tamamladım, benim okuduğum üniversite ile buradaki okuduğum üniversite aynı seviyelerde ama Ürdün'de çok pahalı, 4.000$ ödedim hatta çok yüksek puan aldım ama buna rağmen çok pahalı devletin sunmuş olduğu eğitim pahalı oluyor, en az 4.000'den başlıyor ve bölüme göre fiyatlar değişiyor, Türkiye bu açıdan daha iyi, totale baktığımızda %80 Türkiye, %75 Ürdün, daha iyi eğitim açısından (Ö19).

Elde edilen veriler sonucunda; öğrencilerin kendi ülkelerindeki üniversitelerinin kaliteli, ekonomik oluşu, bilimsel araştırma, yayın çıkarma ve kaynak açısından daha iyi olduğunu bildirmişlerdir. Bu nedenle eğitim sistemlerinin Türkiye'ye göre daha kaliteli olduğunu belirtmişlerdir.

5.8 Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) Eğitimi Sürecinde Türkçe Eğitiminin Niteliği Hakkında Görüşler

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) eğitimi sürecinde Türkçe eğitiminin niteliği hakkında görüşlerin dağılımlarına

"*TÖMER Eğitimi"* teması altında yer verilmiştir. Görüşler gruplandırılarak tablo 25' da verilmiştir.

Tablo 25.

TÖMER Eğitim Sürecinde Türkçe Eğitiminin Niteliği Hakkında Görüşlerin Dağılımları

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
TÖMER Eğitimi	Eğitim	1. TÖMER'de Türkçe eğitimi çok iyi	12(Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö14 Ö17, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23)
		2. Akademik Türkçe dili yeterli değil	8(Ö4, Ö6, Ö9, Ö10, Ö14, Ö20, Ö21 Ö23)
		3. Eğitim yeterli değil	7(Ö6, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö24
		4. Konuşma derslerine ağırlık verilmiyordu	6(Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13)
		5. TÖMER eğitimi almadı	3(Ö1, Ö2, Ö25)
		6. C1 seviyesinde yeterlilik seviyesi var	3(Ö1, Ö2, Ö25)
		7. Orta seviyede bir eğitim	2(Ö16, Ö18)
		8. 1 yıl yeterli değil	2(Ö4, Ö14)
		9. Herkesin seviyesine göre eğitim verilmeli	1(Ö17)
		10. Etkinliklerin daha fazla olması	1(Ö6)
		11. Çok memnun kalmamış	1(Ö7)
		12. Eğitim hızlı gidiyor	1(Ö8)
		13. Dinlemeye çok önem verilmedi	1(Ö11)
		14. C1 sınavı zor oluyor	1(Ö11)
		15. Derslerin bir gün ara ile yapılsa daha iyi olur	1(Ö11)
		16. Bölüm derslerine hazırlık olarak ders almak iyi olur	1(Ö12)
	Öğretim elemanı	1. Öğretim elamanı yardımcı oluyor/eğitimde iyiler	14(Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö12, Ö14 Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23)
		2. Öğretim elamanı motive edici olması lazım/iyi değiller	5(Ö10, Ö13, Ö16, Ö18, Ö24)
	Kitaplar	1. Kaliteli kitaplar var	16(Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12 Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö19, Ö20, Ö21 Ö22, Ö24)
		2. Kitaplar yeterli değil/zor	4(Ö10, Ö17, Ö18, Ö23)

Tablo 25 incelendiğinde öğrencilerin TÖMER Eğitimi teması altında, üç alt tema daha oluşturulmuştur. Alt temalardan eğitim öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, 16 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=12) "TÖMER'de Türkçe eğitimi çok iyi" kodu altında toplandığı görülmektedir. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

> *Bu soruyu gördüğümde çok mutlu oldum, TÖMERİ çok seviyorum, orada Türkçe öğrendim, 2. Üniversitenin yabancı dil araştırma merkezi sistem olarak çok iyi, çünkü orada okudum, eğitim kalitesi çok iyi mesela ben buraya sıfır Türkçeyle geldim, şimdi Türkçe konuşuyorum, kısacası eğitim kalitesi çok iyi olduğunu söyleyebiliyorum (Ö3).*
>
> *İkinci üniversitenin TÖMERİNE gittim, orası gerçekten iyiydi kaliteli kitaplar, çok iyidirler, normalde bir yıl yeterli değil bir dil öğrenmek için, ancak onlar ellerinden geleni yapıyorlar (Ö4).*

Ben ikinci üniversitenin TÖMER'inde okudum, iyiler ama çok hızlı ilerliyor dersler (Ö8).

TÖMER eğitimini çok beğendim, çok güzeldi benim için tecrübe edindim, çok faydalandım, Türkçe bölümüne okuduğumdan baya yararlanmış oldum (Ö10).

TÖMER eğitimi benim için çok faydalıydı, 4 bölüme ayrılmıştı 4 farklı öğretmenlerimiz vardı, kitaplarımız c1 seviyesine kadardı, akademik Türkçe akademik dersleri de aldık zorunlu olarak ama bir doktora öğrencisi için yeterli değil. En azından 2-3 yıl Türkçe öğrenmemiz lazım (Ö14).

Görüşmeye katılan öğrencilerinden sekizi (f=8) TÖMER'de bir ay içerisinde verilen akademik dil eğitiminin yeterli olmadığını, üniversitede işlenen derslerde zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerden üçü bu konuyla alakalı görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Alınan eğitim üniversite için sıkıntılı, yani bitirdikten hemen sonra üniversiteye giriyoruz. Akademik Türkçe daha zor, hayal kırıklığı oluyor bundan dolayı (Ö9).

Türkçe akademik dersleri de aldık zorunlu olarak ama bir doktora öğrencisi için yeterli değil. En azından 2-3 yıl Türkçe öğrenmemiz lazım ama sonuçta 4-5 yıl da eğitim alırsak zor olur ikisi bir arada. Mesela ben 4 yıldır tez aşamasındayım. Türkçem hâlâ iyi değil, diğer arkadaşlarımdan belki daha iyi ama yeterli bulmuyorum. Her anlamda öğrencinin kendisine bağlı ne kadar çalışıyor, araştırıyor, öğrencinin çabalaması lazım aslında bir yıl yeterlidir. Bazıları 6 diyorlar ama bir yıl yeterli, hocaları da çok iyi buluyorum (Ö14).

Akademik Türkçe bence yetersizdi, olmasa da olurdu. Ders verdiler ama oradan çıktığımda akademik olarak anladığımı söyleyemem. Şey demişlerdi, "Kendi yorumunu katmayacaksın, aktarım yaparken kaynaklara dayanarak yazacaksın." Ama biz makale yazmaya başlayınca aynılarını hocalar da anlatmıştı, yani çok bir şey öğrendiğimi söyleyemem. Sadece tekrarladık, bilimsek dil daha farklı oluyor, bu yüzden de zor, pratik lazım. TÖMER dil öğrenmede yeterli ama akademik olarak yeterli değil (Ö21).

Araştırmaya katılan öğrencilerden yedisi (f=7) TÖMERİN vermiş olduğu eğitimi yeterli bulmadığını açıklamışlardır. Öğrencilerin ikisinin açıklamaları şöyledir;

> *Farklı dillerde eğitim aldığım için kıyaslama yapabiliyorum. İtalya'da TÖMER gibi bir şey vardı, oraya gittiğim zaman eğitim kalitesi daha iyi değil de ama bazı farklılıklar vardı. Burada yoktu o eğitimler, konuşma mesela burada normal ders gibi geçiyordu, hoca kitap üzerinden gidiyordu. Bu yüzden TÖMER bittikten sonra çok düzgün bir şekilde konuşamıyorduk. Türkçe yazma iyi ama konuşmada sıkıntı oluyor. Mesela İtalya'da her hafta gönüllü olarak arkadaşlar geliyordu, onlarla sohbet ediyordum, konuşuyordum, zorunlu bir ders gibiydi bu. Yani böyle bir şey olsaydı Türklerle daha iyi Türkçe eğitimi alabilirdik yani halkın içine karışıp onlarla konuşmamız gerekiyordu (Ö6).*

> *İkinci Üniversitede okudum, çok kaliteli değil çünkü bazı hocalar ders vermiyorlardı, stajyerler giriyorlardı derslere. Bu bence kötü bir şey, onlar çok tecrübeli değiller. Eğitim iyi ama mükemmel değil, kaynaklar iyi ama çok kaynak yok, orta seviyede bir eğitim var bence (Ö16).*

> *Sadece ikinci üniversitenin kendi programları var, farklılıklar olurdu ve ne kadar yararlı olacağını bilmiyordum. Kendi sınıfım için sene sonu çok iyi Türkçe konuşamıyorduk, aslında bu program kitaplarla çok iyi değil. Hocalarım naziktiler ama ikisi iyiydi, diğer ikisi o kadar değildi mesleki anlamda. Aldığımız eğitim yeterli değil tam anlamıyla üniversiteye geçiş yaparken. Aslında benim ana dilim İspanyolca ve toplamda 5 dil biliyorum. Fransızca, İtalyanca, Romence ve Portekizce öğrenmek daha kolay diğer dillere göre. Latin kökenli olduğu için kendi düşünceme göre daha kolay. Diğer programlara baktığımda mesela İspanyolca ana dili olanlara bir sınıf kuruyorlar kendi dillerini öğretmek için ve İspanyolca Türkçeden çok farklı gramer anlamında olsun, konuşmada olsun. Şimdi nasıl hissetmem gerekiyor bir sınıfa giriyorum başka kültürlere, dillere sahip öğrencilerle, hoca da herkesin seviyesine göre eğitim vermeli, yavaş gitmeli genel anlamda. İnsanları dillerine göre gruplamak lazım ki Türkçe dersleri daha verimli olsun (Ö17).*

1. ikinci üniversiteden bahsedebilirim, yeterli, yani bana yetti ama benim diğer yabancılara göre Türkçem vardı. Birkaç hocamız vardı, solcu diyorlardı, benim de o zaman sakalım vardı. Dinî sebeplerden dolayı iki hocamız kötü yorum yapmıştı, dalga geçiyorlardı. Başka bir şey olmadı çünkü başka sınıfa geçtim. Kitaplar bence yoğun, çok şey var, dönem sonunda verilen kurslar çok saçma. Birkaçı o kısa dönemde çok gereksiz ve zaman kaybı bence. Aslında hocalar çok şey değil, birkaçı edebiyat öğretmeni, birkaçı dil öğretmeni. Okuyan ve okumuş öğretmenler değil, dersin içine girmiyor. TÖMER'in eğitimi orta seviyede bence (Ö18).

Veriler incelendiğinde; öğrencilerin TÖMER eğitiminin öğretim elamanının eğitiminden, kaynaklardan çok istenilen düzeyde verim alamadıkları ancak kötü olmadığı da ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden altısı (f=6) konuşma derslerine ağırlık verilmemesinden dolayı, Türkçe konuşmada sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. görüşmeye katılan üç öğrencinin görüşleri şöyledir;

Hocalarım çok iyilerdi, onlardan çok memnunum ama kitaplarda Yunus Emre'nin şeylerini okuduk. Biz her gün gidiyorduk, benim için faydalı gelmedi çünkü teorik ağırlıklı dersler oluyordu. Pratik ağırlıklı olsaydı daha faydalı olurdu, pratik eksikliği var yani sabahtan akşama kadar TÖMER'de oluyorduk, sonra yorgun düşüyorduk, film bile izleyemiyordum yorgun olduğumdan dolayı. Çünkü tekrardan erken kalkıp TÖMER'e gitmeliydim. Keşke Türkiye gelmeden uzaktan eğitim verselerdi, Türkçemizin yeterli olduğunu düşündükten sonra buraya gelip üniversite eğitimini almaya başlasaydık, yani dili bilmek lazım. Kaynaklar güzeldi ama söylediğim gibi stresliydi, o yüzden çok memnun kalmadım. Türkçemi daha fazla geliştirmek istiyorum, ana dilim gibi olsun istiyorum. Şimdi biz yurtta kalıyoruz ve hep yabancıyız İngilizce, Arapça bazen Fransızca konuşuyoruz, asla Türkçe yok. Çok şükür yurtta çalışan ablalar var da onlarla Türkçe konuşabiliyoruz (Ö7).

Ben oraya 8 ay Türkçe öğrenmek için gittim, oradan çıktığımda Türkçe bilmiyordum, konuşmada sıkıntı vardı. Ben şimdi bir hocadan özel ders alıyorum 3 ay içinde konuşmaya başladım, çok fark var yani. Bence konuşmaya çok önem vermediler, dil bilgisi olarak her şeyi öğrendim,

tamam ama konuşmadan olmuyor. Ben bir tarih öğrencisiyim ve hiçbir ders yapmadık. Üniversiteye başladığımda dersleri anlamıyordum hocalar anlatırken, ikinci dönem alıştım artık. TÖMER'de tarih okuyan öğrencilere her gün bir saat de tarih dersi verselerdi daha farklı bir seviyede olurduk üniversiteye başladığımızda (Ö12).

Onlar bize sanki Türk'müşüz gibi davrandılar ama Türkçe ana dilimiz değil. O kadar konuşma yok, sadece hoca konuşuyor, daha farklı bir sistem olması lazım. Soru sormak istediğimde "Türkçe sor." diyor ama yeterli Türkçem yok ki sorabileyim. Öncelikle onların bizi yabancı olarak görüp öyle eğitim vermeleri lazım. Türkçemi sosyal çevrem sayesinde ilerlettim (Ö13).

Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilerin üçü (f=3) TÖMER'den Türkçe eğitimi almadığını belirtmişlerdir. Bu öğrencilerin Türkçe yeterlilik sınavına girdikleri ve yeterli olduklarından dolayı eğitimi almalarına gerek duyulmadığından lisansüstü eğitimlerine başlamışlardır. Bu öğrencilerin başarılı olmalarının nedenleri arasında Yunanistan'ın Batı Trakya Türklerinden olması da önemli etkenler arasındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) TÖMER'de sunulan eğitimi orta seviyede olduğunu ifade etmişlerdir. İki öğrencinin görüşleri şöyledir;

İkinci Üniversitede okudum, çok kaliteli değil çünkü bazı hocalar ders vermiyorlardı, stajyerler giriyorlardı derslere. Bu bence kötü bir şey, onlar çok tecrübeli değiller. Eğitim iyi ama mükemmel değil, kaynaklar iyi ama çok kaynak yok, orta seviyede bir eğitim var bence (Ö16).

ikinci üniversiteden bahsedebilirim, yeterli, yani bana yetti ama benim diğer yabancılara göre Türkçem vardı. Birkaç hocamız vardı, solcu diyorlardı, benim de o zaman sakalım vardı. Dinî sebeplerden dolayı iki hocamız kötü yorum yapmıştı, dalga geçiyorlardı. Başka bir şey olmadı çünkü başka sınıfa geçtim. Kitaplar bence yoğun, çok şey var, dönem sonunda verilen kurslar çok saçma. Birkaçı o kısa dönemde çok gereksiz ve zaman kaybı bence. Aslında hocalar çok şey değil, birkaçı edebiyat öğretmeni, birkaçı dil öğretmeni. Okuyan ve okumuş öğretmenler değil, dersin içine girmiyor. TÖMER'in eğitimi orta seviyede bence (Ö18).

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) ise alınan eğitimin bir yıl içinde yeterli olmadığını açıklamışlardır. İki öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *İkinci üniversitenin TÖMERİNE gittim, orası gerçekten iyiydi kaliteli kitaplar, çok iyidirler, normalde bir yıl yeterli değil bir dil öğrenmek için, ancak onlar ellerinden geleni yapıyorlar (Ö4).*
>
> *Türkçe akademik dersleri de aldık zorunlu olarak ama bir doktora öğrencisi için yeterli değil. En azından 2-3 yıl Türkçe öğrenmemiz lazım ama sonuçta 4-5 yıl da eğitim alırsak zor olur ikisi bir arada. Mesela ben 4 yıldır tez aşamasındayım. Türkçem hâlâ iyi değil, diğer arkadaşlarımdan belki daha iyi ama yeterli bulmuyorum. Her anlamda öğrencinin kendisine bağlı ne kadar çalışıyor, araştırıyor, öğrencinin çabalaması lazım aslında bir yıl yeterlidir. Bazıları 6 diyorlar ama bir yıl yeterli, hocaları da çok iyi buluyorum (Ö14).*

Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) herkesin seviyesine göre eğitim alması gerektiğini vurgulamışlardır. Öğrencinin açıklamaları şöyledir;

> *Diğer programlara baktığımda mesela İspanyolca ana dili olanlara bir sınıf kuruyorlar kendi dillerini öğretmek için ve İspanyolca Türkçeden çok farklı gramer anlamında olsun, konuşmada olsun. Şimdi nasıl hissetmem gerekiyor bir sınıfa giriyorum başka kültürlere, dillere sahip öğrencilerle, hoca da herkesin seviyesine göre eğitim vermeli, yavaş gitmeli genel anlamda. İnsanları dillerine göre gruplamak lazım ki Türkçe dersleri daha verimli olsun (Ö17).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) düzenlenen etkinliklerin daha fazla olması Türkçe öğrenme açısından daha verimli olacağını düşünürken, bir başka öğrenci (f=1) aldığı eğitimden memnun kalmamıştır. Ayrıca, öğrencilerden biri (f=1) almış olduğu eğitimi kendi öğrenme hızına göre daha hızlı bulmuştur. Bir başka öğrenci (f=1) ise dinleme dersine çok önem vermediklerini vurgulamıştır. Bunun yanında, C1 sınavın zor olduğunu ifade etmiştir. Yine aynı öğrenci derslerin bir gün ara ile olması öğrenciler için daha verimli olacağını düşünmektedir. Öğrencinin bu görüşler hakkında tam açıklaması şöyledir;

> *İkinci üniversitede Türkçe öğrenmeye başladım. Mesela bir önerim var. Dinlemeye çok önem vermiyorlardı, konuşma vardı, yazma vardı, okuma vardı ama dinleme çok az kitaplarda vardı. Ama bilmiyorum, hocalar niye bu kadar az önem verdi. Ben ne yaptım? Mesela ilk 3 ayda yurda dönünce Türkçe filmleri izliyordum, bunlardan çok faydalandım.*

Ben 2 dil öğrendikten sonra farkına vardım, dili öğrenmek istiyorsan dinlemek ile başlıyor. Bir dili duymak çok önemli, ilk kulaktan başlıyor çünkü. Kesinlikle bu beceriye önem vermeniz gerekiyor. Film izlemenin gerçekten çok faydasını gördüm, Türkçe dinlemenin. TÖMER'de hocalarla konuşurken diğer arkadaşlarıma göre daha iyiydim, onları daha rahat anlayabiliyordum. Çünkü yurtta filmleri izliyordum. Bir öneri olarak söylemek istiyorum, ne kadar dinlemeye önem verirlerse yabancılar için daha iyi olacak. Günlük konuşma ya ihtiyacımız var. İkinci önerimi ise şöyle açıklayayım. Sınavlar C1 sınavı ve bize ilk kez çok zor geldi. Neden? Çünkü A1 ve A2 seviyeyi bitirince sınav yapıyorduk. C1'e kadar bize kolay geliyordu, okuduğumuz şeylerle çok yakındı ama C1 sınavında sanki bizi derin bir denize attılar. Çok zordu yani, sanki orada bir çocuk vardı ve bu sınavı Türkler yapıyordu. İlk sınavımızdan sanırım %75 puan alamadık ve geçemedik. Deneme sınavı çok zordu, hatta o zaman hocalarımıza söyledik, "Bunları bize baştan gösterseydiniz daha iyi olurdu." ama olmadı. "Sistem böyle." diye cevap verdiler bize. Bir şey daha önermek istiyorum. Eğer ben TÖMER müdürü olsaydım Türkçe eğitimlerini bir gün arayla yapardım. 8:30-15:00 saatleri arasında oradaydık, yurt 2 saat uzaklıktaydı, yurda dönünce akşam oluyordu ve uyuyorduk. Herkes yorgun oluyor ve çalışmaya vaktimiz olmuyordu. Eğer bir gün ders ve bir gün ara olursa öğrenci daha çok faydalanabilir (Ö11).

Öğrencinin görüşünü incelediğinde; Türkçe eğitimde dinlemeye daha fazla önem verilmesi, sınavlara daha iyi hazırlanılması ve derslerin bir gün ara ile düzenlenmesini öneri olarak sunmuştur. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) bölüm derslerine hazırlık olarak ders almaları, üniversiteye geçtiklerinde rahat bir geçiş sağlayacağını vurgulamıştır. Tablo 24, öğrencilerin görüşleri alt temalardan öğretim elemanları incelendiğinde 2 kod üretilmiştir. Öğrencilerin en fazla (f=14) "öğretim elemanları yardımcı oluyor/eğitimde iyiler" görüşünü ifade etmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin beşi (f=5) öğretim elemanları motive edici olması lazım/iyi değiller görüşünü de belirtmişlerdir. Alt temalardan kitaplar incelendiğinde ise öğrenciler en fazla (f=16) "kaliteli kitaplar var" olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerden dördü (f=4) ise kitaplar yeterli olmadığını ve zor olduğunu açıklamışlardır. Bulgular incelendiğinde; genelin TÖMER eğitimimden memnun kaldıkları ancak bazı

öğrencilerin konuşmada sıkıntı yaşadıklarını, pratiklerin daha çok yapılmasını, yabancılara göre eğitim verilmesini ve üniversiteye geçiş için gerekli derslerin Türkçe eğitimi ile alınmasını ifade etmişlerdir.

5.9 Türkiye Bursları Kapsamında Türkçenin Yaygınlaştığına ve Diğer Ülkelerde de Kullanıldığına İlişkin Görüşler

Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilerin Türkçe dilinin yaygınlaştığına ve diğer ülkelerde de kullanıldığına dair görüşlerinin dağılımlarına "*Türkçenin Yaygınlaşması"* teması altında yer verilmiştir. Tablo 26'te Türkiye Bursları kapsamında Türkçe dilinin yaygınlaştığına ve diğer ülkelerde de kullanıldığına ilişkin görüşlerin dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 26.

Türkiye Bursları Kapsamında Türkçenin Yaygınlaştığına ve Diğer Ülkelerde de Kullanıldığına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Tema	Kodlar	Frekans*(F)*
Türkçenin Yaygınlaşması	Evet düşünüyor	22$_{(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23)}$
	Hayır düşünmüyor	3$_{(Ö16, Ö24, Ö25)}$

Tablo 26 incelendiğinde öğrencilerin Türkçenin Yaygınlaşması teması altında görüşlerinin analizinden 2 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=22) "Evet Düşünüyor" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu görüşlere ait ifadelerden bazıları şöyledir:

> *Evet, düşünüyorum. Çünkü zaten Türkiye Bursları, gerçekten reklamını çok iyi yapıyor. Mesela dünyanın birçok farklı ülkesinden yetiştirmiş olduğu bir sürü öğrenci olduğu için bunlar mezun olduktan sonra ülkelerine dönüyor. Böylece Türkçe ve Türkiye Bursları bir şekilde orada da yaygınlaştırılıyor. Yani bence zaten Türkiye Bursları ile Yunus Emre Enstitüleri var Balkanların birçok farklı yerinde. Buralarda Türkçe eğitimi gerçekleştiriliyor. Bu anlamda ben gerçekten de Türkiye Burslarının Türkçenin yaygınlaştırılmasına yönelik yaptığı çalışmaları hayranlıkla izliyorum. O zaman bir örnek vermek istiyorum. Arnavutluk'tu herhâlde izlemiş olduğum, şimdi yanlış bir şey de söylemek istemiyorum ama Arnavutluk'taydı sanırım. Mesela Türkçe dersi normalde okullarda bu yıla kadar seçmeli ders olarak*

yapılıyormuş, şeylerden sonra artan taleple normal zorunlu ders olarak müfredata geçmiş. Hem Yunus Emre hem Türkiye Bursları ile birlikte olunca bu anlamda Türkçenin ikinci dil olarak yani yabancı bir dil olarak öğretilmesi için çok büyük bir çaba sarf ediliyor bence ve olumlu bir sonuçta veriyor. Tiran'da Arnavutluk'un başkentinde Mustafa Kemal Atatürk İlköğretim Okulu açılmış. Zaten Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla başta Eğitim Bakanlığı, TİKA ve YTB Başkanlıkları olmak üzere ilgili tüm kurumların Arnavutluk'un eğitim altyapısına ve sosyal kalkınmasına büyük yardımlarda bulunduğu anımsatmış Yörük. "Biz de Tiran Büyükelçiliği olarak, çorbada bir miktar tuzumuz olsun düşüncesiyle, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün isminin verildiği, Türk ve Arnavut bayraklarının birlikte dalgalandığı bu okulun yenilenmesi ve daha çağdaş bir eğitim öğretim ortamına kavuşturulabilmesi için yaklaşık 2 yıl önce bir seferberlik başlattık." diye konuşmuş olduğunu okumuştum aa.com.tr sitesinden. Keşke Yunanistan'da böyle bir çalışma olsaydı Türkçe öğretimi için. Böyle bir çalışmanın olmasını çok isterdim açıkçası (Ö1).

Mesela ben kendi kardeşlerime Türkçe öğretiyorum. WhatsApp grubumuz var. Orada da bazen Türkçe yazıyorum, onlar da bana Türkçe olarak yanıtlıyor. Bize Rusça yabancı dil gibi gelmiyor, daha çok kullanılıyor ya. Şimdi düşünüyorum ki birkaç sene sonrasında bizim ülkemizde Türkçe de öyle olacak, o seviyeye çıkacak, herkesin bilebileceği bir dil olacak çünkü genç nüfusun çoğu, öğretmenler olsun şimdiki kurslar online olduğundan karantinadan dolayı herkes online dersler alıyorlar. Böyle en az kalitede alınıyor olsa bile B1 seviyesinde Türkçe anlayabilecek, iletişim kurabilecekler. Bir de 2019 senesinde 167 ülkeden öğrenci geliyor, onlar dünyaya dağılıyor. Tanzanya'ya gidip Türkçe konuşabiliyorsun, Madagaskar'a gidip Türkçe konuşabiliyoruz. Bu programı 50 senelik bir program olarak düşünebiliriz (Ö3).

Bir şey öğrenebilirsin, para kazanabilirsin, o an lazım olmayabilir ama ilerleyen günlerde ihtiyacın olabilir, yani kullanabilirsin. Mesela bir arkadaşım var, buradan mezun oldu. 2016 yılında sonra memleketine gitti, ondan sonra ABD ye gitti. Orada bir hastaneye gitmişti ve o

hastanede Türk doktor vardı. Nasıl anlamıştı? O doktor telefonda Türkçe konuşuyordu yani ve "Merhaba!" dedi, "Nasılsın?" dedi. Karşılık olarak "Sen Türkçeyi nereden biliyorsun?" diye sordu. O da dedi ki "Türkiye'de eğitim aldım." Böyle tanışmışlardı, konuşa konuşa ve sonra o hastaneye çok Türk gidermiş, Türk doktor olduğu için. Doktor demiş ki "Bizimle çalışmak ister misin, tercüman olarak?" Bu arada işe başladı tercüme yaparak Türkçe-İngilizce, Türk müşteriler ile o ilgileniyor ve çok para kazanıyor şu an. Yaklaşık 5.000 dolar kazanıyor aylık. Bence diğer ülkelerde de böyle Türkçe konuşanlar var. Özbekistan olsun Türkçe konuşuyorlar yani, Bence Türkçenin yaygınlaştığı kesin bir şey, yavaş yavaş da olsa yaygınlaşma var (Ö4).

Evet, yani düşünüyorum, tabii ki diğer okullarda da kullanabilirim diye düşünüyorum. Uluslararası bir proje yapmak istiyorum, yani kullanabilirim (Ö6).

Şimdi Türkiye ekonomik olarak her yerde, şirketler var, TİKA, UNICEF, Yunus Emre sayesinde daha rahat iş bulabilirim kendi ülkeme kıyasla. Belki kendim bir iş kurabilirim daha sonra, her dil bir fırsattır. Belki enstitü açabilirim, kim bilir? Ama gerçekten söylediğim gibi bir fırsat bir dil öğrenmek. Dediğim gibi Türkiye de her yerde var ekonomik açıdan baktığımızda, dış ülkeye çıktığımda iş için İngilizce, Arapça ve Türkçe biliyor oluşum benim için fırsat olacaktır. Türkçenin yaygınlaştığını düşünüyorum bu yüzden (Ö7).

Çin'in ekonomik açıdan çok hizmetleri var. Huawei, Xiaomi gibi markalar Türkiye'de çok var. Çinli öğrenciler de Türkçeyi çok öğreniyor. Çünkü üniversitede Türkçe dersler oluyor, başka öğrenciler de Türkçe öğreniyor, bu sayı Türkiye'nin ekonomisi büyüdükçe artacaktır. Kısaca Türkçenin gelişmekte olan bir dil olduğunu düşünüyorum. Türkçe'nin çok kullanılmadığını ama yavaş yavaş arttığını görebiliriz (Ö8).

Türkiye Burslarının Türkçe için çok katkı sağladığını düşünüyorum. Ben mesela Türkiye hakkında, Türkçe hakkında hiçbir şey bilmiyordum ama buraya geldiğimde her şeyi öğrendim bu program sayesinde. Ama diğer ülkelerde çok kullanılmadığını düşünüyorum. Türkçeyi çok konuşmuyorsun ama Türkiye Bursları yaygınlaşması için çabalıyor.

Yaygınlaşmanın ilk aşamasında olduğu söyleyebilirim Türkçenin. Türkiye'ye yakın ülkelerde yaygınlaştığını düşünüyorum ama uzak ülkelerde o kadar değil (Ö9).

Evet, yaygınlaştığını düşünüyorum. Hatta şimdi Erbil'de yaklaşık on beş öğrenci var daha önce hiç Türkçe bilmeyen. Şimdi rahatça konuşabiliyorlar bir sene içerisinde. Bir iki sene Türkiye'de kaldılar, bazen çeviri falan da yapıyorlar. Çok yaygınlaşacak böyle giderse, Türkçe dilinin öğretimindeki sıkıntılar giderilirse. Öğrenciler Türkçeyi çok seviyor, çok daha fazla da olacaklarını düşünüyorum (Ö10).

Tabii ki Türkiye kendisini geliştiren bir ülke, bu yüzden Türkçemi geliştirmem lazım siyaset üzerinden özellikle ama ülkeden ülkeye fark gösteriyor. Türkçe, Orta Doğu'da daha çok kullanılıyor bence (Ö13).

Türkçe benim için şu an ikinci dil. Ben Iraklıyım, Arapçayı en azından okuyabilmem lazım Kürtçeden sonra ama Türkçe kadar okuyamam, öğrenemedim. Yani Türkçem İngilizceden ve Arapçadan daha iyidir ki İngilizce uluslararası bir dil. Bizim üniversitede çalışabilmek için İngilizceyi çok iyi bilmek lazım ama İngilizcem o kadar iyi değil. Benim kaynaklarım Türkçedir, ben sizinle başlamadan önce Türkçe kursları veriyordum, dört ayrı Prof. üyesine gönüllü olarak. Bazı arkadaşlarımız var, Türkçe eğitim alan kurs açıyorlar Bağdat'ta, Erbil'de, Musul'da. Bu nedenle evet, Türkiye Bursları sayesinde hem Türkçe hem Türk kültürü hem de Türk siyaseti yaygınlaşıyor. Sadece dile değil yani Türkçeye değil, diğer alanlarda da katkı sağlıyor. Türkiye'nin benimsediği adam Cumhurbaşkanı danışmanı oluyor, bakan oluyor, başbakan oluyor, milletvekili olabilir mesela. Sudan YTB'nin haberlerine göre bütün üniversitelerde akademisyen olarak çalışabiliyoruz. Bu nedenle Türkçenin yaygınlaşmasına katkı sağlıyor (Ö14).

Bence evet, yavaş yavaş yaygınlaşıyor Türkçe. Kendi ülkemde yaygınlaşıyor. Türkçe dizileri buna katkı sağlıyor, bunun yanında medyanın sağlamış olduğu katkı da var, bazı kelimelere hâkim bizim insanımız (Ö15).

Bence yaygınlaşıyor ama çok karşılaşmadığım için mezunlara kendi ülkemde Rusça konuşuluyor. Hatta benim ana dilimden daha iyidir

Rusçam. Çoğu Tatar, burada okuyorsak Türkçe sayesinde Tatarca'yı öğreniyorlar, bunu fark ettim. Ortak dil olduğu için. Ukrayna'da son zamanlarda Türkçe çok popüler ama bilmiyorum Türkiye Bursları sayesinde mi yoksa dış politikalar sayesinde mi. Ama özel öğretmenler çok oluyor, Türkçe için talep oluyor. Türk kültürü merkezleri açılıyor, bir de işletmeler daha çok açılmaya başladı, onu fark ettim. Türkiye Bursları, Türkçenin yaygınlaşmasında bir unsurdur gibi geliyor, eminim ki oda etkisini veriyor (Ö21).

Evet, kullanacağım, Türkçe yazılan yayınlar yayınlayacağım (Ö22).

Tabii yaygınlaşma olduğunu düşünüyorum Türkiye Bursları sayesinde ama şey Türkiye'nin başka kurumları da var, Yunus Emre gibi. Türk dizileri buna etken ve aktif bir şekilde Türkçeyi yaygınlaştırıyor. Yani Türkiye Bursları katkı sağlıyor ama yumuşak güç dediğimiz etkenler daha aktif oluyor. Mesela Ertuğrul dizisi 80 ülkede gösterilmiş, Türkçenin yaygınlaşmasında bir etkendir bu (Ö23).

Elde edilen veriler incelendiğinde; öğrencilerin geneli Türkçe dilinin Türkiye Bursları sayesinde yaygınlaştığı ancak bunun yanında; yardımcı etkileri de (Yunus Emre Enstitüler, Türkçe Eğitim veren kurslar, özel öğretmenden Türkçe dersleri almak ve Türk Dizileri) olduğu ifade etmişlerdir. Ayrıca, Türkçe dilinin sadece eğitim alanında değil, akademik yayınlarında veya uluslararası konferanslarda yararlı olacağını, iş fırsatlarında getiriler sağlayacağı ve siyaset alanında da kapılar açacağını belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden sadece üçü (f=3) Türkçenin yaygınlaşmadığını düşünüyor. Bu konuyla alakalı öğrencilerin görüşleri şöyledir:

Hayır, düşünmüyorum. Doktora için mesela Avrupa'ya gitmek istiyorum. Türkçe hiç kullanmıyorlar, sadece Almanya'da olabilir, orada Türkler var diye biraz daha yaygınlaştığını düşünmüyorum (Ö16).

İngilizce daha güçlü ama Türkçeyi konsoloslukta Türkiye'de ya da ticaret yaparken kullanabiliriz ama bence kullanmayacağız ya da kaynak olarak kullanacağımızı düşünüyorum (Ö24).

Teorik olarak gerekli, pratiğini görmedim (Ö25).

Son olarak; elde edilen bulgular incelendiğinde Türkiye Bursları sayesinde Türkçe dilinin yaygınlaşmadığını, bunun yanında öğrencilerden birisi Avrupa ülkelerini baz alarak Türkçe

dilinin o kadar gerekli olmadığını ifade etmiştir. Bir diğer öğrenci ise Türkçe dilinin İngilizce kadar güçlü olmadığını belirtmiştir.

5.10 Bulundukları Üniversitenin Sağladığı Olanaklar Üzerine Görüşler

Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilerin bulundukları üniversitenin sağladığı olanakları nasıl değerlendirdiklerine ilişkin dağılımlarına "*Üniversite Olanakları"* teması altında yer verilmiştir. Tablo 27'te öğrencilerin üniversite olanaklarını değerlendirmeye ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 27.

Bulundukları Üniversitelerin Olanaklarını Nasıl Değerlendirdiklerine İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Üniversite Olanakları	Üniversite konferans etkinlikleri	1. Konferanslar İyi	4(Ö1, Ö3, Ö5, Ö14)
		2. Üniversitenin Etkinliklerine Aktif Katılım Yok	2(Ö3, Ö18)
		3. YTB Etkinliklerine Katılım	1(Ö3)
	Fiziksel ve sosyal aktivite olanakları	1. Yüzme Havuz Salonu İyi	5(Ö3, Ö6, Ö7, Ö17, Ö19)
		2. Spor Tesislerini Kullanmama	4(Ö11, Ö12, Ö15, Ö16)
		3. Yüzme Havuz Salon Problemi	3(Ö5, Ö18, Ö25)
		4. Spor Salonu İyi	2(Ö6, Ö17)
		5. Halk Dansları İyi	1(Ö6)
		6. Bisiklet faaliyetlerine katılım	1(Ö6)
	Kütüphane olanakları	1. Kütüphaneye Gidememe	10(Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10, Ö12 Ö13, Ö16, Ö21)
		2. Kütüphane İyi	9(Ö3, Ö8, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19 Ö20, Ö22)
		3. Kütüphane Kaynak Problemi	3(Ö1, Ö6, Ö25)
	Araştırma olanakları	1. Akademik Çalışmalar İyi	2(Ö3, Ö14)
	Yemekhane ve kantin olanakları	1. Yemekhane İyi	8(Ö6, Ö10, Ö11, Ö14, Ö19, Ö20, Ö21 Ö22)
		2. Yemekhaneyi Kullanmama	3(Ö2, Ö8, Ö12)
		3. Yemekhane Orta Seviyede	1(Ö15)
		4. Kantinler İyi	1(Ö16)
	Diğer görüşler	1. Pandemi	5(Ö5, Ö7, Ö13, Ö21, Ö23)
		2. Deneyimleme Fırsatı Olmadı	5(Ö5, Ö7, Ö13, Ö21, Ö23)
		3. Diğerleri İyi	4(Ö6, Ö10, Ö17, Ö22)
		4. Ulaşım Kötü	3(Ö1, Ö20, Ö25)
		5. Öğrenci Kimliği Problemi	2(Ö2, Ö4)
		6. Memnun Değil	2(Ö4, Ö18)
		7. Uluslararası Öğrenci Ofisi	2(Ö4, Ö9)
		8. Hizmetleri bilmiyor	2(Ö7, Ö24)
		9. Hastaneden Memnun	1(Ö2)

Tablo 27 incelendiğinde öğrencilerin Üniversite Olanakları teması altında 12 adet alt tema oluşturulmuştur. Alt temalardan "üniversite ve konferans etkinlikleri" görüşleri analizinden 3 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=4) "konferanslar iyi" kodu altında toplandığı görülmektedir. Öğrencilerden ikisinin görüşleri şöyledir;

> *Düzenlenen konferanslar gerçekten çok iyi, bu anlamda çok faydalandım, her zaman farklı konuları ele alıyorlar, 10 günde bir muhakkak farklı bölümlerde konferans düzenleniyor (Ö1).*
>
> *Hocamın önerdiği konferanslara katılım gösterdim, onlardan çok yararlandım kendim adına (Ö3).*

Bunun yanında, öğrencilerden ikisi (f=2) üniversitenin organize ettiği etkinliklerini aktif katılım göstermediklerini açıklamışlardır. Bunun sebebi ise karantinadan dolayı iptal edilen etkinlikler ile üniversitenin içinde oluşan problemlerden dolayı olduğu söylene bilinir. Ayrıca, öğrencilerden biri (f=1) YTB'nin düzenlemiş olduğu etkinliklere daha fazla katılım gösterdiğini ifade etmiştir. Alt temalardan "fiziksel ve sosyal aktivite olanakları" incelendiğinde 6 adet kod üretilmiştir. Öğrencilerden en fazla (f=5) yüzme havuz salonunun iyi olduğunu, beğendiklerini açıklamışlardır. Bazı öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Spor salonuna gidiyorum, havuz vardı ona gidiyordum, halk danslarına gidiyordum, bisiklet faaliyetlerine de katılım gösteriyordum, yani genel olarak beğeniyorum olanakları (Ö6).*
>
> *Sadece üniversitenin havuzuna gidebildim öğrencilere indirim yapıyorlardı (Ö7).*
>
> *Spor salonuna gidiyordum, yüzme havuzuna, kütüphanenin bir sürü kaynakları var, üniversitemin sunmuş olduğu olanaklar iyi (Ö17).*

Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin dördü (f=4) spor tesislerinin kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin üçü (f=3) yüzme havuz salonu ile problem yaşadıklarını vurgulamışlardır. Bu konuyla alakalı öğrencilerden birinin açıklaması şöyledir:

> *Bizim üniversitemizdeki olanaklarda her zaman bir problem var. Havuz mesela, yüzme havuzuna çok gitmek istiyordum ama her zaman bir problem vardı. Geldiğimizden bu yana ilk önce tadilat yapıyorlardı, bittikten sonra kayıt yapmak istiyorsak bile pandemi çıktı (Ö5).*

Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) spor salonların iyi olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerden biri (f=1) halk danslarına katıldığını, yine aynı öğrenci bisiklet faaliyetlerine de katılım gösterdiğini açıklamıştır. Alt temalardan "kütüphane olanakları"

incelendiğinde, 3 adet kod üretilmiştir. Öğrencilerden en fazla (f=10) kütüphaneye gidemediklerini açıklamışlardır. Öğrencilerin bazı açıklamaları şöyledir;

> *Kütüphane açısından konuşacak olursam ilk geldiğimde çok beğenmiştim ve bize çok yakındı. Oraya bir hafta falan gittim, sonra orayı yenilemeye başladılar, ben o sürece denk geldim. Şimdi açıldı, çok iyi ve kaliteli bir kütüphane olmuş, orada bilgisayarlar için de çalışmak için de yer vardı, herkes ders çalışabiliyordu (Ö3).*
>
> *Kütüphaneyi yeniden inşa ettiler, bundan dolayı çok faydalanamadım (Ö5).*
>
> *Kütüphaneden çok faydalanamadık çünkü tamirat falan oldu, o ana denk geldi (Ö10).*

Veriler incelendiğinde öğrencilerin kütüphane olanağından çok faydalanamadıkları, bunun sebebi ise kütüphanenin tadilatta olduğu söylene bilinir. Ayrıca, bunun yanında öğrencilerin dokuzu (f=9) kütüphanenin iyi olduğunu, kaynak açısından memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bu görüşlerin aksine, öğrencilerden sadece üçü (f=3) kütüphanenin kaynakları ile problem yaşadığını açıklamışlardır. Öğrencilerden birisinin görüşü şöyledir;

> *Tek sıkıntım var, kütüphanede istediğin zaman istediğin kaynağı bulamıyorsun, ulaşamıyorsun yani, çünkü başkasına ödünç verilmiş oluyor, süreleri uzatıldığı içinde kitaba geç ulaşabiliyorsun (Ö1).*

Kütüphanenin kaynakları ile sıkıntı yaşayan öğrencilerin istediği kitapları her zaman bulamadığını, ödünç verildiğinden dolayı biraz problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, tadilata girmesinden dolayı kaynakları ulaşamadıklarını açıklamışlardır. Alt temalardan araştırma olanakları incelendiğinde 1 adet kod üretilmiştir. Öğrencilerin en fazla (f=2) üniversitenin sağladığı akademik çalışmaları çok iyi bulduklarını açıklamışlardır. Ayrıca, alt temalardan yemekhane olanakları incelendiğinde, 4 adet kod üretilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin en fazla (f=8) yemekhaneyi iyi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

> *Yemekhane çok iyiydi, yemekleri çok iyi, bir kartla giriş yapıp kullanabiliyorduk (Ö10).*
>
> *Ben ikinci üniversitedeydim, her şey mükemmeldi, kütüphane, yemekhane, sadece spor salonuna gitmedim, sporla aram hiç yok ama kütüphane ve yemekhane çok harikaydı, herhangi bir sıkıntı yaşamadım (Ö11).*

Üniversitenin yemekhanesinin yemekleri güzeldi, 1.5 TL gibi bir fiyat veriyorduk (Ö14).

Bunun yanında öğrencilerden üçü (f=3) yemekhaneyi kullanmadıklarını açıklamışlardır. Bunun sebebi ise öğrencilerin geç saatte okula gitmeleri veya orada yemek yeme istememeleridir, dışarıdan sipariş ettiklerini açıklamışlardır. Bunun dışında öğrencilerden sadece biri (f=1) yemekhaneyi orta seviyede bulduğunu ifade etmiştir. Bunun da yemeklerin hem güzel yaptıklarını hem de kötü yaptıklarından dolayı kaynaklanmaktadır. Ayrıca öğrencinin ifadesinde çok kalabalık olduğunu, ancak diğer taraftan da temiz olduklarını açıklamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden sadece biri (f=1) kantinin iyi olduğunu ifade etmiştir. Alt temalardan genel görüşler incelendiğinde 9 adet kod üretilmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden en fazla (f=5) pandemiden kaynaklı oluşan sıkıntılar, öğrencileri olanakları deneme konusundan engellemiştir. Üç öğrencinin görüşleri şöyledir;

Üniversite olarak memnunum ancak kütüphaneye gidemedim pandemiden dolayı ama iyi olduğunu duydum (Ö13).

Uzaktan eğitim başladığından, üniversitenin olanakları kullanamadım (Ö21).

Ben ne yazık ki üniversitede bir dönem geçirdim sonra korana geldi dolayısıyla fırsatım olmadı deneyimlemek (Ö23).

Araştırmaya katılan öğrencilerin pandemiden kaynaklı olanakları deneyimleyemedikleri söylene bilinir. Bunun yanında, öğrencilerin çoğunluğu (f=5) olanakları deneyimle fırsatı bulamadıklarını açıklamışlardır. Bunun sebebi ise gerek zamanların olmadığı, pandemiden kaynaklı aksaklıklar kaynaklı deneyimleme şansı bulamadıkları açıklamışlardır. Öğrencilerin dördü (f=4) diğer olanakların da iyi olduğunu belirtmişlerdir. Bunun da bulundukları üniversitelerin olanakları iyi bulduklarından kaynaklı, ortaya böyle bir görüş çıkmıştır. Ayrıca, öğrencilerin üçü (f=3) ulaşımın kötü olduğunu vurgulamışlardır. Bu konuyla alakalı öğrencilerden üçünün görüşlerini şöyledir:

Üniversitenin sağladığı olanaklarından ulaşım olanaklarını kötü değerlendiriyorum çünkü Beytepe Kampüsü gerçekten dağın başında ve normal şartlarda pandemi öncesinde falan çok yoğunluk oluyordu, bence ulaşım sıkıntı oluyor bu anlamda (Ö1).

Yemekhane ve kütüphane iyi, okul sonrası oraya gidiyorum ama biraz uzak (Ö20).

Havuz imkânı da var ama öyle bir yere yapılmış ki arabası olmayan gitmesin diyorlar. Kampüsün orta yerinde normalde ama vinçle gidiliyor, onun ortasında inmem ve bir kilometre yürümem gerekiyor ancak öyle ulaşabiliyorsunuz (Ö25).

Olanaklardan ulaşımının yeterli olmayışı öğrenciler farklı açılardan görüşlerini ifade etmişlerdir. Ulaşımın üniversite kampüsüne, yemekhaneye, kütüphaneye ve havuz salonuna uzak olması kampüs içerisinde öğrenciler tarafından problem oluşturduğu söylene bilinir. Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi ise (f=2) öğrenci kimleri ile problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğrencinin açıklaması şöyledir;

Açıkça konuşmak gerekirse okulumun sağladığı olanaklardan çok memnun değilim aslında. İkinci üniversitenin sağladığı olanakları sevmediğimden hiç diğer şeylerle ilgilenmedim. Kütüphane olsun mesela bir veya iki defa gitmişimdir sadece. Hocaların söylediği kitapları satın alırım hep. Mesela yüzmek için, havuza başvuru yapabilmek için öğrenci kartı lazım; bende olmadığından dolayı başvuru yapamamıştım. 3 sene boyunca öğrenci kimliği olmadan dolaştım. Öğrenci kimliğin yoksa hiçbir servisi kullanamazsın, faaliyetlere katılamazsın, öğrenci işlerinde de bir tane İngilizce konuşan insan bulamazsın. Bence uluslararası yani yabancılarla ilgilenen, İngilizce bilen birisi olmalı (Ö4).

Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) ise üniversitenin olanaklarından memnun kalmadıklarını açıklamışlardır. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

Açıkça konuşmak gerekirse okulumun sağladığı olanaklardan çok memnun değilim aslında. İkinci üniversitenin sağladığı olanakları sevmediğimden hiç diğer şeylerle ilgilenmedim. Kütüphane olsun mesela bir veya iki defa gitmişimdir sadece. Hocaların söylediği kitapları satın alırım hep (Ö4).

Açıkça söylemek gerekirse ben hiç sevmedim, tamam okulumuz ünlü çok iyi bir üniversite ama ben göremedim sunulan olanakların harika olduğunu, faydalanamadım mesela yüzme havuzu kursuna katılacaktım ama çok pahalıydı, bizim okulun öğrencileri için bedava olması lazım (Ö18).

Görüşler incelendiğinde öğrenciler; öğrenci kimlik ile problem yaşadığından olanakları deneyemediğinden dolayı sıkıntı yaşarken, yüzme havuzu kursuna katılmak gibi olanakların pahalı olmasından kaynaklı öğrenciler üniversite olanaklarından memnun kalmamışlardır. Öğrencilerden ikisi ise (f=2) uluslararası öğrenci ofisi olması gerektiğini vurgulamışlardır. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Öğrenci kimliğin yoksa hiçbir servisi kullanamazsın, faaliyetlere katılamazsın, öğrenci işlerinde de bir tane İngilizce konuşan insan bulamazsın. Bence uluslararası yani yabancılarla ilgilenen, İngilizce bilen birisi olmalı (Ö4).*
>
> *Bir sıkıntı yaşamadım olanaklardan dolayı, güzel diyebilirim yani ama uluslararası öğrenciler için ofis olması lazım. Çünkü bazen bazı etkinliklerden haberimiz olmuyor, çoğu aktivitelere uluslararası öğrenciler katılamıyor. Böyle bir şey kurulursa daha iyi olur bizler için (Ö9).*

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; yabancılar için bir ofis açılmasını böylelikle üniversitenin olanaklarından daha fazla yararlanabileceklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin ikisi (f=2) üniversitenin sağladığı olanakları bilmediklerini ifade etmişlerdir. Bunun sebebi ise online eğitim aldıklarından, üniversitenin olanakları deneyimleme şansı bulamadıklarından kaynaklıdır. Son olarak, öğrencilerden sadece biri (f=1) hastaneden memnun kaldığı anlaşılmaktadır. Gerek kaldığında rahatlıkla okulun hastanesi başvurabildiğinden memnun kaldığı anlaşılmaktadır.

5.11 Türkiye'de Aldıkları Eğitim Süresince (İçeriği, Eğitim Durumları ve Değerlendirme) Görüşler

Ankara'dan görüşmeye katılan öğrencilerin Türkiye'de almış oldukları eğitim hakkındaki görüşlerin dağılımlarına "*Eğitim İçeriği, Durumları, Değerlendirme"* teması altında yer verilmiştir. Tablo 28' de öğrencilerin görüşlerinin dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 28.

Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Hakkında Görüşlerin Dağılımları

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Eğitim İçeriği, Durumları ve Değerlendirme	Eğitim içeriği	1. İçeriği Kaliteli	15(Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10 Ö11, Ö13, Ö15, Ö17, Ö19, Ö21, Ö22 Ö23)
		2. İçeriği Eksik	5(Ö1, Ö14, Ö16, Ö18, Ö25)
		3. İçerik Zor	3(Ö10, Ö12, Ö20)
		4. İçerik Orta Seviyede	2(Ö8, Ö24)
		5. İçerik Yenilenmesi Gerekiyor	1(Ö6)
		6. Sosyal medya/yenilikleri takip etmek	1(Ö6)
		7. Türkiye'deki kaynaklar yeterli değil	1(Ö14)
		8. İçerik üretilmiyor	1(Ö14)
		9. Hocalar kendi kitaplarını kullanıyorlar	1(Ö16)
		10. İçerik Çeşitli Değil	1(Ö19)
		11. Dış kaynaklara da bakmak lazım	1(Ö21)
	Eğitim durumları	1. Eğitim Durumlarından Memnun	13(Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10 Ö11, Ö14, Ö15, Ö21, Ö22, Ö23)
		2. Hocalardan memnun	12(Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö10, Ö11, Ö15 Ö18, Ö21, Ö23, Ö24, Ö25)
		3. Eğitim Durumları Geliştirilebilir	9(Ö1, Ö3, Ö6, Ö12, Ö17, Ö18, Ö19 Ö20, Ö25)
		4. Sunum tekniği kullanılıyor	8(Ö3, Ö7, Ö9, Ö14, Ö15, Ö16, Ö20 Ö24)
		5. Hocalara göre eğitim durumların kalitesi değişiyor	6(Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö20, Ö23)
		6. Süre sorunu	5(Ö12, Ö17, Ö21, Ö24, Ö25)
		7. Eğitim Durumları Orta Seviyede	4(Ö8, Ö13, Ö16, Ö24)
		8. Akademik çalışmalar yapılıyor	4Ö14, Ö15, Ö18, Ö24)
		9. Materyaller iyi/hocaya göre değişiyor	4(Ö5, Ö10, Ö13, Ö21)
		10. Akademik Türkçe dili zor oluyor	3(Ö6, Ö8, Ö9)
		11. Eski teknikler kullanılıyor	3(Ö6, Ö9, Ö11)
		12. Materyal eksikliği/farklılık yoktu	3(Ö9, Ö12, Ö17)
		13. Pratik eksikliği	3(Ö7, Ö15, Ö25)
		14. Hocalardan memnun değil	2(Ö12, Ö20)
		15. Modernleştirmek Lazım	2(Ö3, Ö19)
		16. Hoca ile öğrenci ilişkisine bağlı	1(Ö5)
		17. Hocaların daha genç ve kendilerini geliştirmesi lazım	1(Ö6)
		18. Ders kapsamında değişik merkezlere gitmek	1(Ö3)
		19. Proje odaklı çalışmalar yapılmalı	1(Ö6)
		20. Teknoloji ile bağ yok	1(Ö25)
		21. Memnun Değil	1(Ö25)
	Eğitim değerlendirmesi	1. Değerlendirme Memnun	14(Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11 Ö12, Ö14, Ö15, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23)
		2. Değerlendirme Geliştirilebilir	8(Ö1, Ö6, Ö7, Ö9, Ö17, Ö18, Ö20 Ö25)
		3. Değerlendirme Orta Seviyede	4(Ö8, Ö13, Ö16, Ö24)

Tablo 28 incelendiğinde öğrencilerin eğitim içeriği, durumları, değerlendirme teması altında görüşlerinin analizinden 3 adet alt tema oluşturulmuştur. Alt temalardan eğitim içeriği incelendiğinde, 11 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=15) "İçeriği Kaliteli" kodu altında toplandığı görülmektedir. Öğrencilerin genelinin kendi bölümlerinin içeriğini kaliteli bulduklarını belirmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin beşi (f=5) içeriğinin eksik olduğunu açıklamışlardır. Bu konuyla alakalı üç öğrencinin açıklamaları şöyledir:

> *Benim bölümde kaynakların yarısı yurt dışından geliyor. Fransa, İngiltere, Amerika gibi… Teoriler üzerinden yazılıyor, yani bütün dünyada geçerlidir. Onun dışında Türkiye'de yazılan kaynaklar var ama yeterli değildir çünkü yüzeysel yazılıyor teori yaratılmıyor, üretilmiyor, çeviri yapılıyor. Bir film incelemesi, durum incelemesi o kadar yani. Mesela Türk yazarlar, akademisyenler, düşünürler tarafından Türk toplumu için teori yaratılmıyor. Danışmanımla bunu tartışıyoruz. Kendi ülkemizde de böyle Orta Doğu ülkeleri de buna dâhil. En azından Türkiye Avrupa'ya daha yakın, bunun sağlanması lazım Türkiye tarafından, inşallah olur (Ö14).*
>
> *Bence yeterli değil. Ben sekiz ders aldım, iki tane seçmeli aldım, diğerleri işletme için çok iyi değil. Ben %90 yabancı İngilizce kaynaklar, makaleler okuyorum. Kendi tez konum için kaynak yok, hocalar kendi kitaplarını kullanıyorlar. Genellikle sunum yapıyoruz onların kitaplarından kaynak kullanmak zorunda kalıyoruz, başka kaynaklar kullanamıyoruz. Mesela bizim ülkede farklı kitaplar da kullanılıyor (Ö16).*
>
> *Ben daha çok Türkçeyi nasıl öğreneceğimizle ilgili derslerin olacağını düşünüyordum, yöntemler gösterilecek, uygulama dersleri olacak gibi. Şükür, TÖMER var, orada görebildik ama hiçbir şey yapmadık. Sadece tezimizi nasıl yazacağız, alıntı nasıl yapacağız bir makalede, seminer diye bir dersimiz var, burada sunum nasıl yapacağız. Tamam hepsi faydalı, teze yönelik yani. Ben öğretmen olduğumda dersimi nasıl yapacağımı bilmiyorum, bu stresi giderecek bir yöntemim tecrübem yok. İçeriği eksik sekiz tane ders olacağına yarısı teze yönelik olsun, yarısı diğer konular üzerine olsun. Ama öyle olmadı (Ö18).*

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; kendi bölümlerin içeriğini eksik olduğunu, yabancı kaynaklardan faydalandıklarını, hocaların yazmış oldukları kitaplardan yararlandıklarını ama yeterli olmadığını ve son olarak derslerin sadece nasıl tez yazılacağına ağırlık verilmesi öğrencilerin içeriğini yeterli bulmadıkları ifade edilebilir. Bunun yanında, öğrencilerden sadece üçü (f=3) içeriğin zor olduğunu belirtmiştir. İki öğrencinin açıklamaları şöyledir;

> *Gerçekten çok zorluk çekiyorum ama yine de yeni şeyler öğrendim, benim için tecrübe oldu içerik olarak (Ö12).*
>
> *Birinci dönem benim için çok zordu, 5 tane ders alıyordum, dersleri de tekrar alamıyorsun, başka dersler açılıyor (Ö20).*

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, içeriklerin yoğun konular içerdiğini ve kısa zamanda almak zorunda kaldıklarından, yeteri kadar konuları sindiremedikleri anlaşılmaktadır. Görüşmeye katılan öğrencilerden sadece ikisi (f=2) içeriğin orta seviyede olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Ben içeriğe baktığımda işletme üzerine az bilgiler edindim, akademik Türkçeyi anlamadığımdan dolayı kitaplar okuyorum, kitaplar sayesinde kendimi daha iyi geliştirdim. Hocalar dersi anlatıyorken anlamıyorum hızlı konuştuklarından dolayı. Türkçe akademik dil de zor, hocalara da soruyorum anlamadığımda ama yine de bazen yeterli olmuyor. Onların tavsiyelerine göre daha fazla kitap okuyorum. Hocamız bizden her hafta farklı makaleler okumamızı istiyor hem literatüre bakmak için hem teorileri anlayabilmek için hem de hangi metodu kullandıklarına bakmak için. Sonra da bunların üzerine konuşuyoruz hocayla, almış olduğum eğitim iyi. Bütün aldığım eğitim sürecini düşünürsek iyi tarafları da var kötü tarafları da var. Orta düzeyde bir eğitim aldığımı düşünüyorum (Ö8).*
>
> *Yetersiz çünkü bölüm hakkında net bir görüş yok. İktisattan alıyorlar, işletmeden de alıyorlar yani çok derslerim yok biraz zayıf kalıyor. Yardım sever hocalar var. Ders süreleri yeterli, bir saat falan sürüyor. Sistemde sıkıntı olduğunda bir saat yetmiyor. Biz hep sunum yapıyoruz, daha fazla pratik yapıyoruz dil olarak. Şimdi biz makale veya tez üzerinde çalışıyoruz ama hoca kitaplardan tavsiyelerde bulunuyor, farklı kaynakları paylaşarak kullanıyoruz. Eğitime 10 üzerinden 7 veririm, orta bir eğitim seviyesi (Ö24).*

Bulgular incelendiğinde; öğrencilerin almış oldukları eğitimi orta seviyede bulduklarını, ders saatlerin yeterli olmadığı, kendilerini geliştirmek adına daha fazla kitap okuduklarını, teorik açısından anlamlandırmak amaçlı farklı makaleler ve tezler incelettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden birisi (f=1) içeriklerin yenilenmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Kitaplar veriyorlar bize, dil açısından zorlandım, içerik iyiydi ama daha iyi olabilirdi, halkla ilişkiler okuyorum, sosyal medya daha ön planda olması gerek, değişiklikleri takip edebilmek için, bu alanda kitapların yenilenmesi gerekiyor diye düşünüyorum (Ö6).*

Bunun yanında, yine aynı öğrenci sosyal medyanın takip edilerek, yeni bilgilerden daha kolay bir şekilde erişebileceğimizi düşünmektedir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) Türkiye'deki kaynakların yeterli olmadığını düşünmektedir. Öğrencinin görüşü şöyledir;

> *Benim bölümde yüzde yarısı kaynakların yurtdışından geliyor Fransa, İngiltere, Amerika gibi, teoriler üzerinden, bu problem bütün dünyada geçerlidir. Onun dışında Türkiye'de yazılan kaynaklar var ama yeterli değildir çünkü yüzeysel kalıyor, teori üretilmiyor, çeviri yapılıyor bir film incelemesi, durum incelemesi o kadardır (Ö14).*

Bunun yanında, öğrenci içerik üretilmediğini de ifade etmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) hocalar kendilerine ait olan kitapları kullandıklarını ifade ederken, bir başka öğrenci (f=1) içeriğin çeşitli olmadığını düşünmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) ise dış kaynaklara da bakmamız gerektiğini ifade etmiştir.

Alt temalardan eğitim durumları incelendiğinde, 21 adet kod üretilmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden en fazla (f=13) eğitim durumlarından memnun kaldıklarını açıklamışlardır. Bazı öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Eğitim durumlarına değinecek olursam gerçekten çok iyi hocalar var. Mesela eğitim öğretimine hayatını adayan insanlar var (Ö1).*
>
> *...eğitim durumlarını düşündüğümde bazı öğretmenler iyi öğretiyor bazıları değil ama bütün dünyada öyle... bana göre eğitim durumları çok iyi, beğeniyorum (Ö4).*
>
> *Eğitim durumları hocaya göre değişiklik gösteriyor, hoca ve öğrenci ile alakalı bir iletişim söz konusu da ben kendi adıma memnunum (Ö5).*

Ben gerçekten kendi bölümümden, hocalardan çok memnunum, çünkü hocalar Amerika'da, İngiltere'de çalışmalar, o yüzden seviyeleri çok yüksek olduğunu düşünüyorum (Ö7).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, anlaşılıyor ki; eğitim durumları, hocaların eğitim seviyesine ve sunuş biçimlerine göre öğrencilerin eğitim durumlarını beğenip beğenmeyeceğini etkilemektedir. Bu durumda öğrencilerin eğitim durumlarından oldukça memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin on ikisi (f=12) hocalarından memnun kaldıklarını, bunun da sebebi hocaların kendilerini yurt dışında eğitim almalar, kendilerini geliştirmeleri önemli faktörlerdendir. Bunun yanında, görüşmeye katılan öğrencilerden dokuzu (f=9) eğitim durumlarının geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bazı öğrencilerin görüşleri şöyledir;

... Özellikle tabi kötü diyemem, muhakkak iyi ama hani geliştirilebilir diye düşünüyorum ki neden geliştirilmesin yani yenilik her zaman iyidir. Eğitim yönetimi bence gerekli değeri görmüyor Türkiye'de. Mesela eğitim yönetiminin amacı ne? Yönetici yetiştirmek. Yönetici yetiştirmek de hani bence çok basit bir şey değil yani. Her anlamda kendini en iyi şekilde yetiştirmiş insanların yönetici olması gerekir. Bu anlamda eğitim yönetiminin hafife alındığını düşünüyorum. Çünkü Türklerin girişleri nasıl oluyor? Lisans olarak bir bölüm değil, sadece yüksek lisans olarak bir bölüm. Öncesinde, daha eski yıllarda lisansta bir bölümdü. Lisans düzeyinde bir bölüm olsa daha iyi yöneticiler yetiştirilebilir her anlamda, kendini geliştirmiş, her şeyi bilen. Çünkü bence yönetici dediğin zaman bir okulu, mesela bir kurumu her anlamda ayakta tutan biri olması gerekiyor değil mi? Öğretmenlerle insani ilişkinin, iletişimin iyi olması gerekir. Eğitim programını bilmesi gerekir, bunlardan anlaması. Aslında şöyle örnek verebilirim. Mesela idareyi bilmesi gerekir. Bence daha iyi olabilir, yani geliştirilebilir ki değerlendirmesini yapabilsin programın veya eğitimin (Ö1)

Güzel bir içeriği var ama biraz modernleştirmek lazım. Mesela Google forumlar var, bunları kullanabiliriz. Eski sistemin yerine rapor olarak, değişiklik olsun diye değerlendirmenin iyi yapıldığını düşünüyorum (Ö3)

Ders süreleri bence yeterli ama ne yazık ki hocalar da materyal eksikliği var. Sadece konuşuyorlar, harita göstermiyorlar, başka

kaynaklar yok, materyaller yok, İngilizce konuşmuyorlar ama kaynaklar İngilizce (Ö17).

Belki bazı şeylerin modernleşmesi lazım. Bazı şeyler çok eski, bazı şeyler 80'lerden kalma ve hâlâ kullanılıyor. Bilmediğim cihazlar var, çok eskiler ve hocalar çok yaşlı, 80 yaşlarında vardır. Aldığım eğitim iyi bence, istenilen hedeflere ulaşılıyor (Ö19).

Görüşler incelendiğinde öğrencilerin bulundukları bölümlerde, bölümlerin geliştirilmesi için eğitim seviyesi açısından çok önemli olduğu, teknolojik gelişmeleri takip ederek kalitesini artırmanın önemli bir konu olduğunu, klasik yöntemler yerine yeni yöntemler denemeyi, ikinci dili geliştirmenin faydalı olacağı, hocaların yaşlarının daha genç olması, öğrenci-hoca ilişkisinde etkili olacağını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden sekizi (f=8) ders saatlerinde sunum tekniğini de kullandıklarını, konular üzerine tartıştıklarını, konular arası kıyaslama yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında, görüşmeye katılan öğrencilerin altısı (f=6) hocalara göre eğitim durumlarının kalitesinin değiştiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bazı açıklamaları şöyledir;

Hocaya göre değişiyor eğitim durumları, bazı farklıklar oluyor hocalar arası, kimisi konuşarak yapıyor, kimisi sunum hazırlıyor, öyle daha güzel oluyor, genel olarak iyi buluyorum eğitim durumları (Ö9).

Hocalarımız hiç motive edici davranışlar görmüyorduk bu da güzel olmuyordu bizi zorluyordu, hocadan hocaya eğitim durumlarının kalitesi değiştiğini düşünüyorum (Ö12).

Bazı hocalardan çok memnunun, bazılarından memnun değilim, hocadan hocaya fark gösteriyor, eğitim durumları (Ö13).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, hocaların dersleri sunuş biçimi ve konuşma tarzları, öğrencileri etkilemektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden beşi ise (f=5) derslerin süresi yeterli olmadığı ifade ederken, beş öğrenciden sadece biri içlerinden uzun saatler ders işlendiğinden yorucu olduğunu belirtmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden dördü ise (f=4) eğitim durumların orta seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

Almış olduğum eğitimin sürecini düşünürsek iyi tarafları da var kötü tarafları da orta düzeyde bir eğitim aldığımı düşünüyorum (Ö8).

Bazı hocalardan memnunum, bazılarından değil, orta seviyede bir eğitim durumları var (Ö13).

Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerden dördü (f=4) akademik çalışmaların da yapıldığını vurgulamışlardır. Öğrenciler seminere katılma, makale yazma, tez nasıl yazılır gibi çalışmaların yapıldığını açıklamışlardır. Bunun yanında, öğrencilerin dördü (f=4) materyallerin iyi ve hocaya göre de materyaller içeriğinin değiştiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan üç öğrenci ise (f=3) akademik Türkçede zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Kitaplar veriyorlar bize, dil açısından zorlandım ancak içerik iyiydi (Ö6).*
>
> *Akademik Türkçeyi anlamadığımdan dolayı kitaplar okuyorum, kitaplardan dolayı kendimi daha iyi geliştirdim, hocalar hızlı konuştuklarından anlamıyorum, bende hocalarım tavsiyelerine göre daha fazla kitap okuyorum (Ö8).*
>
> *İlk sınıfa girdiğimizde zorlanıyoruz, Türkçemizden dolayı ama anlayacak kadar yetiyor (Ö9).*

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, Türkçe dilinde zorlandıkları anlaşılmaktadır. Görüşmeye katılan üç öğrenci ise (f=3) hocaların eksi teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin üçü (f=3) materyaller eksikliği olduğunu, çok fazla farklılık olmadığını açıklamışlardır. Üç başka öğrenci ise (f=3) pratik eksikliği olduğunu, teorik ağırlıklı değil de pratik yapabilecekler derslerinde olmasını daha verimli olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin ikisi (f=2) hocalarından memnun kalmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşleri şöyledir;

> *Hocalarımız hiç motive edici davranışlar görmüyorduk bu da güzel olmuyordu bizi zorluyordu, hocadan hocaya eğitim durumlarının kalitesi değiştiğini düşünüyorum (Ö12).*
>
> *Hocalarla iletişim kuramıyorum, sorular da soramıyorum bundan dolayı, hocaların anlatma tarzlarını beğenmiyorum sadece matematik ağırlıklı konular üzerine dersler işleniyor (Ö20).*

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde memnun olmamaları konular arası farklılaştığı anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan iki (f=2) öğrencinin görüşü ise modernleşmesi gerektiğini yönünde olmuştur. Öğrencilerin açıklamaları şöyledir;

> *Güzel bir içeriği var ama biraz modernleştirmek lazım. Mesela Google forumlar var, bunları kullanabiliriz. Eski sistemin yerine rapor olarak, değişiklik olsun diye değerlendirmenin iyi yapıldığını düşünüyorum (Ö3)*

Belki bazı şeylerin modernleşmesi lazım. Bazı şeyler çok eski, bazı şeyler 80'lerden kalma ve hâlâ kullanılıyor. Bilmediğim cihazlar var, çok eskiler ve hocalar çok yaşlı, 80 yaşlarında vardır. Aldığım eğitim iyi bence, istenilen hedeflere ulaşılıyor (Ö19).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde teknolojik ilerlemelerin de takip edilmesi yönünde olduğu, hocaların daha genç yaşlarda da olması eğitim daha verimli olacağını düşünmektedirler. Öğrencilerin hocaların davranışları baz aldıkları ve davranışlara göre etkilendikleri, bunun haricinde sadece tek konu içerikli derslerin verimli olmadığını düşünmektedirler. Bunun yanında, öğrencilerden biri (f=1) eğitim durumlarının iyi olup olmadığı hoca ile öğrenci ilişkisine bağlı olduğunu vurgulamıştır. Bir başka öğrenci ise (f=1) hocaların daha genç olması ve kendilerini çağa göre geliştirmelerini vurgularken, aynı zamanda proje odaklı çalışmaların da olmasını belirtmiştir. Ayrıca, öğrencilerden sadece biri (f=1) ders kapsamında farklı merkezleri gittiğini ve bunun konuları daha iyi anlamayı ve farklı görüşleri, farklı meslek gruplar ile düşünceleri görmenin iyi olduğunu düşünmektedir. Son olarak, öğrencilerden sadece biri (f=1) teknoloji ile bağın zayıf olduğunu ifade etmiştir. bunun sebebi ise, pandemi sürecinde ders saatlerinde yaşanılan aksaklıklardan dolayı olmasıdır. Veriler incelendiğinde öğrencilerin genel anlamda eğitim durumlarından memnun kaldıkları, ancak bulundukları bölümlerde hocaların kendilerini geliştirmeleri, materyal eksikliklerin olduğunu, pratik ağırlıklı derslerin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) görüşü ise memnun olmadığı yönündedir. Öğrencinin açıklaması şöyledir;

Birinci üniversitede de benim en çok sevdiğim şey özgür olmamız. Lisanstayken yüksek lisans ve doktora derslerine de girdim. Doktora dersinde uygulama da yaptım. Hocalarla aram iyi olduğundan aktivitelere girmeme izin veriyorlardı. Kendi açımdan memnundum. Bence yeni müfredatla bizim bölüm öldü, şu anda uygulamalar çok azaldı. Derslerin süreleri çok sıkıştırılmış, normalde bizim 4 saate gördüğümüz dersi 50 dakikaya sığdırmaya çalışıyoruz. İçerik olarak zayıfladılar. Pandemi sayesinde de teknoloji ile ne kadar kopuk olduklarını gördük sadece notlar yollayarak şunu ve şunu yapın diyenler oldu. Tamamını değerlendirecek olursak çok memnun değilim açıkçası (Ö25).

Araştırmaya katılan öğrencin görüşü incelendiğinde ders sürelerin azalması ve uygulamaların azalması, içeriğin zayıflaması, pandeminin getirdiği dezavantajlardan olan teknolojik kopukluk, öğrencinin memnun olmaması sağlamıştır.

Alt temalardan eğitim değerlendirmesi incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinden 3 adet kod üretilmiştir. Öğrencilerin en fazla (f=14) almış oldukları eğitimin değerlendirme sonucunda memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

> *Değerlendirme konusuna gelecek olursak, Türkiye'nin sunmuş olduğu eğitimi beğeniyorum, değerlendirme ölçütlerine baktığımızda almış olduğum eğitim iyi yani (Ö4).*
>
> *Aslında çok beğeniyorum, her ders başladığında amaçları ve hedefleri bildiriyorlar, sonra onları yapmaya çalışıyoruz, yaptığımızda da onları değerlendiriyoruz. Değerlendirecek olursam oldukça iyi buluyorum (Ö5).*
>
> *Aldığım eğitim çok iyiydi çünkü hocalarım çok tecrübeliydi (Ö10).*
>
> *Değerlendirecek olursam kesinlikle çok iyiydi benim açımdan çok yenilikçi bir dönem oldu (Ö11).*
>
> *Genelde beğeniyorum aldığım eğitimi çok şey öğrendim Türkiye'de (Ö12).*

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri incelendiğine, almış oldukları eğitimden giriş-gelişme-sonuç olarak değerlendirdiklerinde çok şey öğrendiklerini, yeni bilgiler edindiklerini, hocaların bilgili olması, öğrencilerin memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Görüşmeye katılan öğrencilerden sekizi (f=8) değerlendirme sonucu olarak geliştirilebilir görüşünü belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazı açıklamaları şöyledir;

> *Özellikle tabi kötü diyemem, muhakkak iyi ama hani geliştirilebilir diye düşünüyorum ki neden geliştirilmesin yani yenilik her zaman iyidir (Ö1).*
>
> *Değerlendirecek olursak eksikleri olan bir bölüm, geliştirilmesi lazım (Ö6).*

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde yeniliklere açık olunması, eksiklerin giderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden dördü ise (f=4) değerlendirirken almış oldukları eğitimi orta seviyede bulduklarını açıklamışlardır. Bunun sebebi ise hem iyi hem de kötü taraflarının olduğu, ayrıca hocalara göre bu durumun değiştiği söylene bilinir.

5.12 Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Süresince Tez Çalışmalarına İlişkin Görüşler

Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilerin, görüşme formunda yer alan "Türkiye'de aldığınınız eğitim süresince tez çalışmalarının sürdürülebilirliği ile ilgili düşünceleriniz nelerdir ? (bilimsel süreç ve iletişimsel süreç)" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı "*Tez Çalışmaları"* teması altında verilmiştir. Tablo 29'te dağılımlara yer verilmiştir.

Tablo 29.

Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Süresince Tez Çalışmaların Sürdürülebilirliği ile İlgili Düşüncelerin Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Tez Çalışmaları	Bilimsel süreç	1. Tez Konusunda Memnun	17(Ö1, Ö2, Ö3 Ö4, Ö6, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18 Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25)
		2. Kaynaklar Yeterli	16(Ö2, Ö3, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö18 Ö19, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25)
		3. Akademik Türkçede Zorlanıyor	13(Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö12, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20, Ö21 Ö23, Ö24)
		4. Akademik Türkçeden Memnun	12(Ö1, Ö2, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö16, Ö17, Ö18, Ö22 Ö25)
		5. Kaynak Zor Bulunuyor	9(Ö1, Ö4, Ö6, Ö7, Ö13, Ö14, Ö16, Ö20, Ö23)
		6. Tez Konusu Problemi	7(Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö19, Ö20)
		7. İzin Belgeleri Geç Çıkıyor	2(Ö5, Ö9)
		8. Tez Konusu ile Alakalı Fikri yok	1(Ö15)
	İletişimsel süreç	1. Danışmanından Memnun	20(Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 Ö14, Ö15, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25)
		2. Hocalarla İletişim İyi	18(Ö2, Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 Ö16, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25)
		3. Sınıf Arkadaşları ile İletişimi İyi	17(Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö19 Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25)
		4. Pandemi de İletişim Kopukluğu	7(Ö1, Ö3, Ö7, Ö9, Ö14, Ö17, Ö24)
		5. Hocalarla İletişim Kopukluğu	7(Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö17, Ö20, Ö24)
		6. Sınıf Arkadaşlarla İletişim yok	6(Ö1, Ö2, Ö7, Ö13, Ö14, Ö24)
		7. Danışman ile İletişim Kopukluğu	4(Ö1, Ö17, Ö20, Ö24)
		8. Türk Sınıf Arkadaşlarla İletişim yok	2(Ö17, Ö18)
		9. Yabancı Sınıf Arkadaşlarla İletişim İyi	2(Ö17, Ö18)
		10. Danışman Orta Seviyede	1(Ö16)

Tablo 29 incelendiğinde öğrencilerin Tez Çalışması teması altında, bilimsel süreç ve iletişimsel süreç alt temaları oluşturulmuştur. Bilimsel süreç alt temasında Öğrencilerin görüşlerinin analizinden 8 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=17) "Tez konusunda memnun" kodu altında toplandığı görülmektedir. Öğrenciler istedikleri konu üzerinde çalıştıklarını ve problem yaşamadıklarını vurgulamışlardır. Bunun yanında, öğrencilerin on altısı (f=16) kaynakların yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin istedikleri kaynaklara rahatlıklar erişebildiği, kaynak konusunda sıkıntı

yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, öğrencilerden on üçü (f=13) akademik Türkçede zorlandığını ifade ederken, öğrencilerin on ikisi (f=12) akademik Türkçede dilinde sıkıntı yaşamadığını belirtmiştir. Üç öğrencinin akademik Türkçede zorlandığı belirten görüşler şöyledir;

> *Tez araştırma bilimsel sürecine baktığımızda dil açısından konuşmak daha kolay oluyor ama akademik yazım farklı. Yani lisansı burada yapmadım, sıfır Türkçe ile buradaki yüksek lisans tezine başladım. Bu yüzden kendi seviyemi düşük bulabiliyorum. O yüzden de biraz araştırmalarım uzun sürebiliyor, az kelimeler kullanıyormuşum gibi geliyor (Ö3).*
>
> *Tez çalışmalarında Türkçe anlayabilirim, tamam ama neden İngilizce yazamam. İngilizce benim ana dilim, mesela şu an tez yazıyorum, makale yazıyorum ama nasıl yazıyorum? Önce İngilizce yazıyorum sonra Türkçeye çeviriyorum. Sanki iki tez yazıyormuş gibi hissediyorum (Ö4).*
>
> *Dil bakımından zorlanıyorum tabii. Önce İngilizce yazıyorum sonra Türkçeye çeviriyorum. Çalışmak istediğim konu da çok zor, farklı farklı kaynaklara bakıyorum nasıl yazabilirim diye, çok iyi bilemiyorum (Ö8).*

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde; bilimsel süreç açısından Türkçe akademik dil olarak zor olduğunu, öğrencilerin daha fazla kaynak araştırması gerektiğini yeterli olmadığını düşündüklerinden dolayı ve önce İngilizce yazıp sonra Türkçeye çeviri yaptıklarını belirtmişlerdir. Ankara'dan görüşmeye katılan öğrencilerden dokuzu ise (f=9) kaynak bulmakta zorlandığını açıklamıştır. Kaynak bulmakta zorlandıklarını düşünen beşi öğrencinin açıklamaları şöyledir:

> *Evet, evet kaynak bulmak, gerçekten doğru kaynağı bulmak sancılı bir süreç, biraz sıkıntılı oluyor (Ö1).*
>
> *Yani kaynak araştırmasında öyle yapıyorum, önce yabancı kaynaklara bakıyorum sonra bu kaynakları gerekiyorsa Türkçeye çeviriyorum, bu yüzden de çok zorlanıyorum (Ö4).*
>
> *Bilimsel süreç açısından kaynak bulmakta çok zorlandım İngilizce kaynakları bulmak istediğim için, bulamadım. Kütüphaneye gidiyorsun mesela bölümde sadece Türkçe olunca sıkıntı oluyor. Çok Türkçe oluşu biraz sıkıntı, dış kaynakların olması çok önemli (Ö6).*

Ben mesela göç hakkında çalışmak istiyorum ama kaynaklar çok fazla değil. Hangi konuyu seçiyorsan kaynak araştırması yapman gerekiyor. Çalışmak istediğin konu seni sınırlandırıyor ister istemez. Yeni bir konu çalışıyorsan eğer fazla kaynakta bulamazsın zaten, bundan dolayı daha yeni kaynaklar oluşturmak gerekiyor, mesela görüşme yaparak, yeni veriler ekleyerek. Yeni kaynaklar bu bakımdan yararlı olacaktır (Ö7).

Kaynaklar zor, çünkü tez Afrika hakkında ama kaynak sıkıntısı var, eksik oluyor. Altı ülke hakkında yazdığım için kaliteli kaynak bulmak sıkıntı, onun için süreç uzuyor (Ö20).

Veriler incelendiğinde; öğrencilerin kaliteli kaynak bulmakta, tezin konusuyla pareler olarak zorlandıklarını, İngilizceden Türkçeye çeviri yaptıklarını gerektiğinde, dış kaynaklara erişim sağlamak zor olduğunu belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden yedisi (f=7) tez konusu seçmekte problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Tez konusu seçmekte zorlandığını ifade eden beş öğrencinin açıklamaları şöyledir:

Tez konusunda uluslararası bir öğrenci olduğum için çok memnun değilim. Çok problem çıkıyor, mesela bir izin almak için başka bir yere başvuru yapmak zorundasın. İzin belgesi için başvuru yaptım, 3 ay bekledim ama yanlış yere başvuru yapmışım. Sonra uluslararası öğrenci olduğum için bize bu izin belgelerini daha kolaylaştırmak zorundalar diye düşünüyorum. Özellikle Eğitim Bakanlığı ile ilgili izinleri… Yani çalışmak istediğim konu üzerine de çok rahat çalışamıyorum yabancı olduğum için. Okullara gidiyorum mesela görüşme yapmak için, anket vermek için; yabancı olduğum için korana olabilme ihtimalim olduğunu düşündüklerinden kabul etmiyorlar (Ö5).

Çalışmak istediğim konu çok zor, farklı farklı kaynaklara bakıyorum, nasıl yazabilirim diye. Çok iyi bilemiyorum, konu seçme de biraz zorlanıyorum (Ö8).

Çalışmak istediğim konulara da bakarsak savaşa biliyorum ama bazı işlemler çok geç oluyor. İzin belgeleri konusunda 2 ay falan bekledim izin çıkması için. Bundan dolayı biraz geç kaldım, veri toplamak için 2 ay çalışmak zorunda kaldım. Yani uluslararası öğrenci olduğumuz için başka planlarımız da oluyor ya burada bitirip ülkemize dönmemiz gerekiyor. Özel hayatımıza çok vakit ayıramıyoruz bu sebepten dolayı (Ö9).

Çalışmak istediğim konuda farklı kaynaklar var ama bir konu var ki Irak'taki Selçuklu dönemiyle ilgili bazı kaynaklarda iyi konuşmuyorlar, objektif değiller yani, o yüzden çok dikkatli olmalıyım tezimin kaynak seçiminde. Böyle sıkıntı yaşıyorum, diyebilirim, çalıştığım konuda (Ö12).

Benim için tez başlığının içeriği, neyin üzerine çalışacağım olumlu geldi. Danışmanımla konuştuğum zaman bana 3 başlık sundu "Bunun üzerine çalış." dedi, çalıştım. Kaynak açısından bana zor geliyor çünkü konum şöyle: Türk ve Arap rekabetinde dizilerin etkisi. Türkçede özellikle Arap dizisinin Türkiye karşı ne kadar durdurulduğu hakkında yeterli kaynak yok. Bulduklarımı kendim çeviri yapıyorum ama sorun değil. YÖK tezde epey kaynak buldum ve çok faydalı bir şey. Milli Kütüphaneden kullanacağım kitaplar var. Sitelerden bakıp daha sonra gidip alabilirisiniz. Bazılarının pdflerini indirebilirsiniz kaynak açısından zengin bir yer Türkiye (Ö14).

Bulgular incelendiğinde öğrencilerin çalışmak istedikleri konularda, izin belgelerin yavaş çıktığı ve bu konularda kolaylık sağlanmadığını, dış kaliteli kaynak seçiminde zorlandıklarını ve Türkçe akademik dilinden kaynaklı daha fazla çalıştıklarını belirmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerden ikisi (f=2) izin belgeleri geç çıktığı için tez başlama ve zaman kaybı açısından sıkıntı yaşadığı ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden sadece biri (f=1) tez konusu ile alakalı bir fikri olmadığını da ifade etmiştir.

Alt temalardan iletişimsel süreç incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinden 10 adet kod üretilmiştir. Öğrencilerin görüşmede en fazla (f=20) danışmanından memnun kaldığını vurgulamıştır. Hocaların öğrencilere yardımcı olmaları, tavsiyeler vermeleri, ayrıca öğrencilerin sıkıntıları olduğunda hocaların anlayışlı olmaları, öğrencilerin memnun kalmalarını sağlamıştır. Bunun yanında, öğrencilerin on sekizi (f=18) hocalarla iletişimlerinin iyi olduğunu, iletişimlerinin kopmadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin on yedisi ise (f=17) sınıf arkadaşları ile iletişimlerinin iyi olduğunu, birbirlerine yardımda bulunduklarını, buluştuklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin yedisi (f=7) pandemi de iletişim kopukluğu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuyla alakalı ikisi öğrencinin görüşleri şöyledir:

Hocalarla, danışmanla falan iletişim şimdi normal şartlarda olsa herhâlde daha iyi olurdu, daha verimli olurdu. Bu tez süreci pandemi dönemine denk geldiği için biraz sadece danışmanlarla değil genel

olarak hocalarla bir iletişim kopukluğu olduğunu düşünüyorum. Yani bu pandeminin etkisi herhâlde (Ö1).

Danışmanımda sıkıntı var. En iyi o ama şu anda sıkıntılı, stresli. Başlangıçta çok iyiydi. Pandemiden kaynaklı kopukluklar oluyor diğer hocalarla ders ilişkisinde (Ö20).

Veriler incelendiğinde; öğrencilerin iletişim süreç bakımından danışmanları ve diğer hocaları ile iletişimlerinin olmadığını bunun da Pandemiden kaynaklı olduğunu açıklamışlardır. Bu görüşe pareler olarak öğrencilerin yedisi (f=7) hocalarla iletişim kopukluğu yaşadığını açıklarken, öğrencilerin altısı (f=6) sınıf arkadaşları ile iletişimlerin olmadığı ifade etmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin dördü (f=4) danışmanları ile iletişim kopukluğu yaşadığını belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerin ikisi (f=2) Türk sınıf arkadaşları ile iletişimin olmadığını ifade ederken, yine aynı öğrenciler yabancı sınıf arkadaşları ile iletişimlerinin daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden sadece biri (f=1) danışmanı ile orta seviyede memnun kaldığını açıklamıştır. Bunun sebebi ise öğrencinin iletişimin olduğunu ancak istediği verimliği alamadığını ifade etmiştir.

5.13 Lisansüstü Eğitim Aldıkları Kurumlardaki Öğrenci İşleri Hakkında Görüşler

Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilerin lisansüstü eğitim aldıkları kurumlardaki öğrencileri işleri hakkında görüşlerin dağılımı verilmiştir. Tablo 30' da öğrencilerin görüşlerinin dağılımı "*Öğrenci İşleri"* teması altında sunulmuştur.

Tablo 30.

Lisansüstü Eğitim Aldıkları Kurumlardaki Öğrenci İşleri Hakkında Görüşlerin Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Öğrenci İşleri	Mesleki kalite	1. İyi ve Kaliteliler	13(Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14 Ö16, Ö17, Ö21, Ö22)
		2. Yardımcı Oluyorlar	6(Ö1, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö17)
		3. İletişimleri İyi	5(Ö2 , Ö6, Ö9, Ö11, Ö16)
		4. Çözüm Odaklı	4(Ö1, Ö3, Ö5, Ö17)
		5. İletişim Sıkıntısı (Türkçe-Yabancı Dil)	3(Ö4, Ö12, Ö19)
		6. Problem Çözmede Yavaşlar	3(Ö15, Ö23, Ö24)
		7. İşlerini Yapıyorlar	2(Ö4, Ö11)
		8. İlgililer	2(Ö3, Ö9)
		9. İletişim Problemi var	2(Ö14, Ö24)
		10. İşleri Zorlaştırıyorlar	2(Ö18, Ö21)
		11. Kendi Alanında Uzman	1(Ö2)
		12. Mesai saatlerinde oyun oynuyorlar	1(Ö25)
		13. Mesleki Anlamda Yavaşlar	1(Ö15)
		14. Dikkatliler	1(Ö17)
		15. Tembeller	1(Ö19)
		16. Hizmet Kalitesi Eksik	1(Ö20)
		17. Problemli Bir Kurum	1(Ö23)
		18. Değerlendirmek Zor	1(Ö24)
	Kişilik özellikleri	1. Agresif Olabiliyorlar	3(Ö1, Ö10, Ö12)
		2. Samimiler	2(Ö2, Ö21)
		3. Saygılılar	2(Ö6, Ö9,)
		4. Yaklaşımları İyi	1(Ö15)
		5. Destek Veriyorlar	1(Ö12)
		6. Eleştiri İçeren Tavırlar	1(Ö12)
		7. Daha Duyarlı Olmaları Lazım	1(Ö21)
		8. Kaba Konuşuyorlar	1(Ö23)

Tablo 30 incelendiğinde öğrencilerin, Öğrenci İşleri teması altında, mesleki kalite ve kişilik özellikleri alt temaları oluşturulmuştur. Mesleki kalite alt teması incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinin analizinden 18 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=13) "iyi ve kaliteliler" kodu altında toplandığı görülmektedir. Bu konuyla alakalı öğrencilerin bazı görüşleri şöyledir;

> *Onlar akademik çalışmaların içinde bulunduklarından, bu süreçleri daha iyi anlıyorlar ve senin problemlerini çözüyorlar, onların çok iyi ve kaliteli olduklarını düşünüyorum (Ö3).*

Bizim öğrenci işleri çok iyiler, her zaman istediklerimizi yapıyorlar, hiç problem görmedim, onlar problemimizi hallediyorlar, kısacası kaliteli buluyorum (Ö5).

Bizim öğrenci işlerinde bir tane beyefendi vardı, o harikaydı özellikle korana zamanında her şey online oluyor, WhatsApp numarasını verdi bana istediğin zaman ulaşabilirsin diye, öğrenci işlerinde demek ki bu adam yardımcı oluyor, çok iyi ve kaliteli bir adam, iletişimiz çok iyi (Ö6).

Öğrencilerin açıklamaları incelendiğinde, öğrencilerin öğrenci işlerini mesleki anlamda iyi ve kaliteli bulduklarını açıklamışlardır. Görüşmeye katılan öğrencilerden altısı (f=6) öğrenci işlerinin yardımcı olduklarını ifade ederken, öğrencilerin beşi (f=5) iletişimlerinin iyi olduğunu açıklamışlardır. Araştırmaya katılan öğrencilerden dördü ise (f=4) çözüm odaklı olduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin sadece üçü (f=3) iletişim sıkıntısı yaşadığını, (Türkçe-yabancı dil) konusunda ilk başta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bir öğrencinin bu konuyla alakalı görüşü şöyledir;

Kişisel olarak işlerini yapıyorlar ama ben yabancı olarak memnun olmadım. Şu an tamam, çünkü şu an Türkçe konuşabiliyorum, iletişim hâlinde olabiliyorum. Öncelikle oraya yabancılarla ilgilenen bir çalışan koymaları lazım (Ö4).

Bulgular incelendiğinde; öğrencinin dil bakımdan ilk yıllarda zorlandığını ve yabancılarla ilgilen birilerin olmasını da belirtmiştir. Araştırmaya katılan üç öğrenci (f=3) ise problem çözmede yavaş olduklarını açıklamışlardır. İki öğrencinin bu konuyla alakalı görüşleri şöyledir;

Zaten öğrenci işleri sıkıntılı bir kurum. Bilmiyorum diğer üniversitelerdeki kurumlar nasıl ama biz gerçekten sıkıntı yaşadık, çok yavaş ilerliyor. İletişimsel olarak birkaç kere gittim, kabaca konuşuyorlar özellikle yabancılara (Ö23).

İyi değil, kartımı alabilmem 6 ay sürdü. Sıkıntı nerede var bilemiyorum. Online olduğundan 2 haftadan sonra cevap veriyorlar. Sadece internet üzerinden iletişim var. İki defa gittim, iyiler ama değerlendirmek biraz zor (Ö24).

Ankara'dan araştırmaya katılan iki öğrenci (f=2) işlerini yaptıklarını belirtirken, öğrencilerin ikisi (f=2) ilgili olduklarını ifade etmişlerdir. Bunun aksine öğrencilerden ikisi (f=2) iletişim

problemi yaşadıklarını açıklamışlardır. Farklı iki öğrenci ise (f=2) işleri zorlaştırdıklarını belirtmişlerdir. görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) kendi alanında uzman olduklarını vurgulamıştır. Bir başka öğrenci ise (f=1) mesai saatlerinde oyun oynadıklarını belirtmiştir. Ayrıca, öğrencilerden biri (f=1) mesleki anlamda yavaş olduklarını ifade ederken, görüşmeye katılan bir başka öğrenci (f=1) dikkatliler olduğunu ifadesinde bulunmuştur. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) tembeller olduğunu ifade ederken, bir başka öğrenci (f=1) hizmet kalitesinin eksik olduğunu düşünmektedir. Öğrencinin tembel olduğuna dair görüşü şöyledir;

> *Gazi'deki öğrenci işleri kadar iyi değil, sadece Türkçe biliyor, sıkıntı oluyor ve biraz tembel. Ama ne zaman dilekçe yazarsam cevap veriyorlar. Başka dilde bilmek lazım (Ö19).*

Bunun yanında, öğrencilerden biri (f=1) problemli bir kurum olduğunu belirtirken, araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) değerlendirmesi zor olduğunu ifade etmiştir. Öğrencinin bu konuyla alakalı görüşü şöyledir;

> *İyi değil, kartımı alabilmem 6 ay sürdü. Sıkıntı nerede var bilemiyorum. Online olduğundan 2 haftadan sonra cevap veriyorlar. Sadece internet üzerinden iletişim var. İki defa gittim, iyiler ama değerlendirmek biraz zor (Ö24).*

Öğrencinin açıklaması incelendiğinde, öğrenci işlerinin iletişim konusunda yavaş olduklarını ve işleri yavaş yaptıklarını bundan dolayı değerlendirmesi zor olduğunu açıklamıştır. Bulgular incelendiğinde öğrencilerin çoğu lisansüstü kurumlardaki öğrenci işlerinden memnun oldukları söylene bilinir.

Alt temalardan kişilik özellikleri incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinden 8 adet kod üretilmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerin en fazla (f=3) agresif olabiliyorlar düşüncesi yer almaktadır. Araştırmaya katılan iki öğrenci ise (f=2) samimi olduklarını açıklarken, görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) saygılı davrandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerden biri (f=1) yaklaşımlarının iyi olduğunu, bir başka öğrenci ise (f=1) destek verdiklerini belirtmiştir. Bu görüşlerin aksine bir başka öğrenci ise (f=1) eleştiri içeren tavırlara maruz kaldığını açıklarken, öğrencilerden biri (f=1) daha duyarlı olmaları lazım görüşünü ifade etmiştir. Son olarak, öğrencilerden biri (f=1) kaba konuştuklarını da ifade etmiştir. Öğrencinin bu konuyla alakalı görüşü şöyledir;

> *Zaten öğrenci işleri sıkıntılı bir kurum. Bilmiyorum diğer üniversitelerdeki kurumlar nasıl ama biz gerçekten sıkıntı yaşadık, çok*

yavaş ilerliyor. İletişimsel olarak birkaç kere gittim, kabaca konuşuyorlar özellikle yabancılara (Ö23).

Bulgular incelendiğinde öğrencilerin genelinin öğrenci işlerinden memnun kaldıkları söylene bilinir.

5.14 Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Eğitimlerini Tamamlandıklarında Gelecek Planlarına İlişkin Görüşler

Görüşmeye katılan öğrencilere görüşme forumunda sorulan "lisansüstü eğitimlerinizi tamamladığınızda gelecek hedefleriniz nelerdir?" sorusuna yanıt veren öğrencilerin dağılımları "*Gelecek Planlar"* teması altında yer verilmiştir. Tablo 31'da öğrencilerin yanıtlarının dağılımı sunulmuştur.

Tablo 31.

YTB ve Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Eğitimleri Tamamladıklarında Gelecek Planlarının Dağılımı

Tema	Kodlar	Frekans*(F)*
Gelecek Planlar	1. Ülkeye Dönmek	17(Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17 Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24)
	2. Kendi Mesleğini İcra Etmek	16(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 Ö14, Ö16, Ö17, Ö19, Ö21, Ö24)
	3. Akademik İlerlemek	11(Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö9, Ö11, Ö16, Ö18, Ö19 Ö21, Ö25)
	4. Akademisyen/Öğretim Görevlisi Olmak	7(Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö15, Ö23, Ö24)
	5. Kariyer Odaklı Çalışmak	5(Ö4, Ö13, Ö16, Ö17, Ö20)
	6. Avrupa/Kanada/İskandinavya Ülkelerinde Lisansüstü Eğitim Almak	3(Ö16, Ö18, Ö20)
	7. Ülkesine Hizmet Vermek	3(Ö3, Ö9, Ö22)
	8. YTB ile İş birliği Yapmak	2(Ö4, Ö5)
	9. Kitap Yazmak	2(Ö6, Ö12)
	10. Üniversiteler Arası Bağ Kurmak	2(Ö11, Ö14)
	11. Türkiye ve Kendi Ülkesi ile bir bağ Kurmak	2(Ö1, Ö14)
	12. Avrupa ve Kendi Ülkesinde Akademisyen Olmak	2(Ö23, Ö25)
	13. Elçi Olmak	1(Ö1)
	14. Ülkeler Arası Konferanslar Organize Etmek	1(Ö11)
	15. Panda Bakıcısı Olmak	1(Ö18)
	16. Kripto Para ile İlgileniyor	1(Ö20)
	17. Kendi İşini Kurmak	1(Ö20)
	18. YTB ve Türkiye Burslarını Kendi Ülkesine Tanıtmak	1(Ö9)

Tablo 31 incelendiğinde öğrencilerin Geleceğe Dair Planlar teması altında görüşlerinin analizinden 18 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı

olarak (f=17) "ülkeye dönmek" kodu altında toplandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden on altısı (f=16) kendi mesleklerini icra etmek istediklerini ifade ederken, görüşmeye katılan öğrencilerin on biri (f=11) lisansüstü eğitimlerini tamamlandıktan sonra akademik ilerlemek istediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında, görüşmede öğrencilerden yedisi (f=7) akademisyen ve öğretim görevlisi olmak istediklerini açıklamışlardır. Ayrıca, öğrencilerin beşi (f=5) kariyer odaklı çalışmak istediklerini ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden üçü ise (f=3) Avrupa/Kanada/İskandinavya ülkelerinde lisansüstü eğitim almak istedikleri dikkat çekmektedir. İki öğrencinin açıklaması şöyledir;

> *Memleketime dönmek istiyorum çünkü artık ben 3 dil biliyorum, kesinlikle iyi bir iş bulacağım. O yüzden Ürdün'e dönmek istiyorum. Belki Avrupa'da doktora yapabilirim ama bilmiyorum. Kariyer açısından veya doktora açısından ilerlemek istiyorum (Ö16).*
>
> *Ülkeme dönmek istemiyorum onu biliyorum. Doktora yapmak ister miyim? Evet, isterim ama aynı alanda olsun istemem açıkçası. Bunu değiştirmek için tekrar yüksek lisans yapmam gerekiyor. Belki başka üniversite, başka fakülte bu bölümü yetersiz görebilir okumak istediğim bölüm için, onu düşünüyorum. Avrupa ülkelerini deneyebilirim, bir de panda bakıcısı olmak istiyorum. Bosna, İngilizce öğretmeni olarak gönderiyor, hem bir aile evinde konaklama sağlıyor hem de panda bakıcısı olarak çalışmak isterim (Ö18).*

Üç farklı öğrenci ise (f=3) Türkiye'de almış oldukları eğitim ile ülkelerine hizmet vermek istediklerini açıklamışlardır. Bir öğrencinin bu konuyla alakalı görüşü şöyledir;

> *Yemen'de akademisyen olduğum için oraya dönmeye çalışabilirim. Şu an sıkıntılı olduğu için başka alternatif düşünüyorum, doktora yapabilirim. Fırsat bulabilirsem bitirdikten sonra da yemene dönmek istiyorum. Üzerimde bir sorumluluk var, yani tecrübelerimi ve burada kazandıklarımı aktarabilmek istiyorum. YTB ve Türkiye Burslarını daha iyi tanıtabilmek istiyorum kendi ülkemde (Ö9).*

Bunun dışında, görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) YTB ile iş birliği yapmak istediklerini ifade ederken, öğrencilerden ikisi (f=2) kitap yazmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden birinin görüşü şöyledir;

> *Birkaç aya mezun olacağım, şimdi iyi bir iş bulmaya çalışıyorum. öğretim görevlisi olarak çalışmak istiyorum. Şimdilik Türkiye'de bakıyorum, olmazsa Filistin'e dönebilirim ama doçentlik sınavı için*

kitap yazmaya çalışıyorum. Yani bir sonraki planım doçentlik için hazırlık yapmak, aynı anda öğretim görevlisi olarak çalışmak istiyorum bir üniversitede. Çünkü ben akademisyen olarak devam etmek istiyorum. Ne yapmam gerekiyorsa onu yapacağım (Ö6).

Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) üniversiteler arası bağ kurmak istediklerini, ayrıca öğrencilerden ikisi (f=2) Türkiye ve kendi ülkesi ile de bağ kurmak istediklerini belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerin bu iki konuyla alakalı görüşleri şöyledir;

Yüksek lisansı tamamladıktan sonra buradaki bölüme dönüp tekrar çalışmak istiyorum. İlk planım doktora yapmak, tekrar Türkiye'yi düşünmek istiyorum, Türkiye Burslarına tekrar başvuru yapmayı planlıyorum kabul edilirsem. İkincisi de buradaki okulum ile Türkiye'deki okullar arasında bir ilişki kurmak istiyorum. İkisinde de tarih bölümü açısından farklı farklı görüşler var, eğitimler var, bilgiler var. Her iki okulla da konuştum, ikisi de kabul ettiler. Sempozyum ya da bir konferans gibi bir şey varsa okulum adına Türkiye'deki hocaları davet edebilirim. Planlarım öyle (Ö11).

Ben iki ay öncesine kadar Türkiye'de kalmayı düşünüyordum ama artık döndüm ülkeme, üniversiteme. Yine çalışmaya başladım. Üniversite eğitimimi tamamladıktan sonra Türkiye ile Irak'ın özellikle Kuzey Irak'ın akademik açısından bağlantı kurması benim en büyük hayalimdi. Ama öyle yüzeysel bir ilişki kurmak değil, derin bir ilişki kurmak. Özellikle bizim Kuzey Irak'la Türkiye'nin sorunları üzerinde durmak ve çözmesine katkı sağlamak. Bir şekilde, siyaset ve kültürel açıdan… Ama akademik yoluyla yapmak istiyorum. Mesela şu anda başladım Kuzey Irak'taki araştırma merkezlerini ve üniversiteleri Türkiye'ye tanıtmaya ve Türkiye'deki araştırma merkezlerini ve üniversitelerini de Kuzey Irak'a tanıtmaya. İlişki kurulmasının sağlanması, gidiş gelişlerin olması, Türk araştırma merkezlerine yazı yazmak, ondan sonra burada yani Türkiye hakkında yazmak, araştırma merkezlerinde Türkiye'nin siyaseti, kültürü, toplumu ve üniversitelerin alt yapısını Türkiye'yi tanıtmak istiyorum. Yanlış algıların kaldırılmasını istiyorum her iki taraf için (Ö14).

Araştırmaya katılan öğrencilerden ikisi (f=2) Avrupa ve kendi ülkesinde akademisyen olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerden biri (f=1) elçi olmak

istediğini, bir başka öğrenci (f=1) ülkeler arası konferanslar organize etmek istediğini vurgulamıştır. Öğrencilerden sadece biri (f=1) panda bakıcı olmak istediğini ifade ederken, bir başka öğrenci (f=1) kripto para ile ilgilendiğini belirmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) kendi işini kurmak istediğini açıklamıştır. Son olarak; öğrencilerden biri (f=1) YTB ve Türkiye Burslarını kendi ülkesine tanıtmak istediğini ifade etmiştir. Bulgular incelendiğinde; öğrencilerin genelinin ülkelerine dönmek istediklerini, ayrıca gelecek planları akademik açısından ilerlemek olduğunu, kendi ülkeleri ve Türkiye ile bir bağ kurmak olduğu ayrıca, bazı yanlış algıları yıkmak istedikleri olduğu, dikkat çeken bir başka konu ise, öğrencilerin Avrupa ülkelerinde lisansüstü eğitim almak ve orada çalışmak istemeleridir.

5.15 Pandemi Süreci Boyunca Eğitim Hayatları ve YTB ile Türkiye Bursları Pandemi Sürecini Nasıl Yönettiklerine İlişkin Görüşler

Ankara'dan araştırmaya katılan öğrencilerin görüşme formunda yer alan "Pandemi süreci boyunca eğitim hayatlarınızda zorluklar yaşadınız mı?" ve "YTB ve Türkiye Bursları pandemi sürecini nasıl yönettiğini düşünüyorsunuz" sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlarının dağılımları "*Uzaktan Eğitim ve Türkiye Bursları Pandemi Yönetimi"* teması altında yer almaktadır. Tablo 32'de görüşlerin dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 32

Pandemi Sürecinde Eğitim ve YTB ile Türkiye Bursları Pandemi Sürecini Nasıl Yönettiğine İlişkin Dağılımı

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans*(F)*
Uzaktan Eğitim ve Türkiye Bursları Pandemi Yönetimi	Uzaktan eğitim	1. Uzaktan Eğitim Zordu	10(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö9, Ö20, Ö21, Ö23 Ö24)
		2. Uzaktan Eğitim Verimli Değil	10(Ö2, Ö3, Ö10, Ö13, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20 Ö23, Ö24)
		3. Uzaktan Eğitimden Memnun	9(Ö5, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17 Ö25)
		4. Yüz Yüze Eğitim Daha Verimli	5(Ö2, Ö3, Ö10, Ö21, Ö23)
		5. Psikolojik Anlamda Zordu	4(Ö3, Ö10, Ö18, Ö19)
		6. Problem Yaşamadı	3(Ö11, Ö12, Ö22)
		7. Adaptasyon Problemi	3(Ö1, Ö2, Ö25)
		8. Sosyal Açıdan Kötü	3(Ö7, Ö12, Ö14)
		9. Pandemi Süreci Zordu	3(Ö4, Ö7, Ö10)
		10. Sınıftaki Samimiyet Azaldı	2(Ö2, Ö3)
		11. Hocalar çok ödevler veriyor	2(Ö1, Ö13)
		12. Hocalarla İletişim Kopukluğu Oluşması	2(Ö19, Ö20)
		13. İletişim Problemi	1(Ö23)
		14. Sistem Problemliydi	1(Ö2)
		15. Saat Farkı Problemi	1(Ö3)
		16. Yeni Düzen Hapishane Gibiydi	1(Ö3)
		17. Dönemini Kaybetti	1(Ö4)
		18. Danışmanı ile İletişim Problemi	1(Ö6)
		19. Karantinaya Alınma Problemi	1(Ö10)
	Türkiye Bursları pandemi yönetimi	1. YTB Süreci İyi Yönetti	16(Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11 Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö21, Ö22, Ö24)
		2. Barınma Problemi	5(Ö5, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19)
		3. Ülkeye Dönme Konusunda Karmaşıklık Oldu	4(Ö6, Ö8, Ö13, Ö18)
		4. YTB Süreci Orta Seviyede Yönetti	4(Ö5, Ö13, Ö19, Ö25)
		5. Kurslar, Eğitimler Düzenlemeleri İyi	3(Ö1, Ö3, Ö12)
		6. YTB Süreci İyi Yönetmedi	3(Ö8, Ö18, Ö20)
		7. Öğrenci Odaklı Çalışmalar Yapıldı	1(Ö2)
		8. İletişim problemi	1(Ö9)
		9. YTB Eğitimleri Online Olması Çok İyiydi Zaman Açısından	1(Ö3)
		10. YTB'nin Yönetimine Dair Fikri yok	1(Ö15)
		11. Güvende Hissettirmedi	1(Ö18)
		12. Yönetimde Zayıflıklar var	1(Ö23)

Tablo 32 incelendiğinde öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Türkiye Bursları Pandemi Yönetimi teması altında, uzaktan eğitim ve Türkiye Bursları pandemi yönetimi alt temaları

oluşturulmuştur. Alt temalardan uzaktan eğitim incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinin analizinden 19 adet kod üretilmiştir. Uzaktan eğitim alt tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=10) "uzaktan eğitim zordu" ve (f=10) "uzaktan eğitim verimli değil" kodları altında toplandığı görülmektedir. Bazı öğrencilerin bu iki konuyla alakalı görüşleri şöyledir;

> *Zorluk olarak süreçti dediğim gibi, eğitim yüz yüze idi, yakından eğitim daha iyi oluyor, daha kalıcı ve oradaki hocayı hissedebiliyorsun, araştırmış olduğun bir konuyu sunabiliyorsun, yeni fikirler ortaya çıkarabiliyorsun ve daha samimi bir ortam, uzaktan eğitimin sıkıntısını yaşamış oldum, ayrıca saat farkı problemi de vardı mesela saat 10'da dersimiz var, Kazakistan'da saat gecenin biri oluyor (Ö3).*
>
> *Bana zorlukları yaşatan pandemi süreciydi, ben yurt dışına gittim pandemi başlangıcında oradaydım ve orada kaldım, her yer kapalıydı, bu yüzden ben bir dönem kaybettim (Ö4).*
>
> *Evet yaşadım, tez konusunda çünkü yöntemim görüşme yoluyla olacaktı ama ben pandemiden dolayı ilk zamanlarda zorlandım, zomda o zamanlarda yaygın değildi, bütün yöntemi değiştirmek zorunda kaldım, benim için biraz sıkıntı olmuştu (Ö6).*
>
> *Hocalar çok ödevler verdiler, yurtta kalıyorduk diye, ayrıca pandemiden dolayı online dersler çok verimli değildi hocalar çok kısa süre ders veriyordu (Ö13).*
>
> *Uzaktan eğitim iyi değil film izlemek gibi hiçbir şey öğrenemedim, Türkçe pratik yapamadım, yabancılar içi kötü, verimli değildi kısacası (Ö16).*

Görüşmeye katılan öğrencilerden dokuzu (f=9) pandemi sürecinde uzaktan eğitimden memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuyla alakalı dört öğrencinin açıklamaları şöyledir:

> *Eğitim konusunda ise çok sıkıntı yaşamadım, tez yazıyorum. Çünkü pandemi olduğu için çok sıkıntı olmadı, hatta benim için daha iyi oldu, daha rahat çalışabildim pandemi boyunca (Ö5).*
>
> *Yok yaşamadım, hayır. Karantina meselesi başlayınca ben tez yazma aşamasındaydım, online derslerim yoktu, sıkıntı yaşamadım. Çok kaynağım vardı yavaş yavaş yazıyordum (Ö11).*

Ben tez dönemindeyim, o yüzden her şeyi net üzerinden halledebilirdim ama pandemiden dolayı sıkıldım, tabii bu her yerde böyle sosyal açıdan (Ö12).

Hayır yaşamadım. Sadece havalimanından kendi ülkeme dönemedim. Ders konusunda ise fazla ödev verdiler online ders aldığımız için ama bir yandan avantajlı oldu (Ö15).

Veriler incelendiğinde; öğrencilerin genellikle tez aşamasında olduğundan problem yaşamadığı söylene bilinir. Ayrıca öğrencilerden beşi (f=5) yüz yüze eğitiminin daha verimli olduğunu düşünmektedirler. Bunun yanında; öğrencilerden dördü (f=4) pandemi sürecinde psikolojik anlamda zorluk yaşadıklarını açıklamışlardır. Üç öğrenci ise (f=3) uzaktan eğitim sürecinde problem yaşamadığını belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden üçü (f=3) adaptasyon problemi yaşadıklarını açıklamışlardır. Ayrıca, öğrencilerin üçü (f=3) sosyal açıdan kötü olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun sebebi ise pandemi de sosyal kısıtlamaların olmasıdır. Araştırmaya katılan üç başka öğrenci (f=3) ise genel olarak pandemi sürecin zor olduğunu ifade etmişlerdir. Sebeplerine baktığımızda, karantinaya alınma, kısıtlamalar sıralanabilinir. Bunun yanında; öğrencilerin ikisi (f=2) sınıftaki samimiyetin azaldığını, bunun da uzaktan eğitimim etkisi olduğunu inanmaktadırlar. Bunun yanında öğrencilerin ikisi (f=2) hocaların pandemi sürecinde çok ödev vermeleri, öğrencileri zorladığını anlaşılmaktadır. Görüşmeye katılan öğrencilerden ikisi (f=2) pandemi sürecinde hocalarla iletişim kopukluğu yaşadığını ifade etmiştir. Öğrencilerden biri (f=1) uzaktan eğitime geçtiklerinden iletişim problemi yaşadığını vurgulamıştır. Ayrıca; öğrencilerden biri (f=1) uzaktan eğitim için ders için kurulmuş olan sistem; problemli olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında; öğrencilerden biri ise (f=1) saat farkından dolayı problem yaşadığını vurgularken, yine aynı öğrenci yeni düzenin hapishane gibi olduğunu da açıklamıştır. Bir başka öğrenci (f=1) ise pandemi sürecinde dönemini kaybettiğini ifade etmiştir. görüşmeye katılan öğrencilerden biri (f=1) danışmanı ile iletişim problemi yaşadığını belirtmiştir. Bulgular incelendiğinde; öğrencilerin uzaktan eğitimin zor olduğunu, aynı zamanda verimli olmadığını bundan dolayı da memnun kalmadıklarını söylene bilinir.

Alt temalardan Türkiye Bursları pandemi yönetimi incelendiğinde, öğrencilerin görüşlerinden 12 adet kod üretilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden en fazlası (f=16) YTB ve Türkiye Bursları pandemi sürecini iyi yönettiklerini belirtmişlerdir. İki öğrencinin bu konuyla alakalı görüşleri şöyledir;

YTB'nin bize ülkenize dönebilirsiniz demesi o süreçte, gerek düzenledikleri online atölyeler ve kurslar olsun, çok iyiydi, süreç iyi yönetildi (Ö1).

Ben Türkiye'de kalmayı tercih etmiştim ilk pandemi başlangıcı, ama pandemi bitmedi, dolayısıyla onlar ne gerekiyorsa yaptılar bence ülkene dönmek istiyorsan dönebiliyordun, burslar kesilmedi, eğitim uzaktan devam ediyor, yani iyi yönetildi (Ö7).

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, düzenlenen eğitimlerin olması, ülkelere rahatlıkla dönme imkanı sağlamaları, bursların kesilmemesi öğrencileri yönetim açısından memnun etmiştir. Ancak, öğrencilerden beşi (f=5) barınma ile ilgili problem yaşadıklarını açıklamışlardır. Bunun sebebi ise yüz yüze eğitimi olmayanı kabul etmemeleridir. Bunun yanında, öğrencilerden dördü (f=4) ülkelere dönme konusunda karmaşıklık olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun da pandemi başlangıç sürecinde tam olarak ne yapılması gerektiğini bilinmediğinden dolayı olduğunu belirtmişlerdir. görüşmeye katılan öğrencilerden dördü (f=4) YTB'nin pandemi sürecini orta seviyede yönettiğini düşünmektedirler. Öğrencilerden dördünün bu konuyla alakalı görüşleri şöyledir;

Pandemi süreci başladığında güzel bir şekilde yönettiler sadece barınma konusunda sıkıntı olmuştu, sadece yüz yüze eğitimi olan kişileri kabul ediyorlardı, biraz karmaşıklık olmuştu, ama yine de ellerinden gelenini yapıyorlar, orta seviyede bir yönetim var (Ö5).

Karışık yönetim şekli oldu, ülkelere dönemezsiniz dediler sonra dönebilirsiniz dediler, bazı ülkelerde net sıkıntısı oluyordu, o yüzden Türkiye'de olmalıydık ama dönmek için haber vermeliydik, çok yardım edemediler açıkçası, yönetim şekli orta bence (Ö13).

İlk başta iyi değil, mantıklı şekilde ilerlemediler. İlk ayın sonrasında çok şey yaptılar. Şu anda iyi gibi, düşüşte gibi. İyi kötü arası bir şey (Ö19).

Yönetim olarak ne yaptıklarını bilmiyorum ama şöyle bir durum söz konusu olmuştu; geçen yıl burslandırılan öğrencilerin burs almamasıydı, yeni başlayanların bursu başlamamıştı, alamayan birçok öğrenci vardı, orta bir yönetimleri var (Ö25).

Öğrencilerin açıklamaları incelendiğinde, barınmada problem oluşması, ülkelere dönme konusunda karmaşıklık oluşması, bunun yanında bazı ülkelerde net problemi olduğundan

derslere katılım sağlayamadıklarından, bundan dolayıda Türkiye'de dönmeleri ancak YTB tarafından kabul edilmemeleri, yeni başlayanları bursları yatırılmamasından dolayı öğrencilerin yönetim şeklini orta derece iyi değerlendirmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin, kendilerinin bu problemi yaşamadıkları, başka öğrencilerin yaşamış oldukları problemleri de göz önünde bulundurduklarından, objektif bir yaklaşım değerlendirmesi yaptıkları dikkat çekmektedir. Ankara'dan araştırmaya katılan üç öğrenci ise (f=3) kurslar, eğitimler düzenlemeleri öğrenciler tarafından oldukça beğenilmektedir. Üç öğrenci ise (f=3) YTB iyi yönetmedi görüşü yer almaktadır. Bir başka öğrenci ise (f=1) "*öğrenci odaklı çalışmalar yapıldı*" açıklamasında bulunmuştur. Bunun yanında, öğrencilerden biri (f=1) YTB ile iletişim problemi yaşadığını, bunun da pandemiden kaynaklı olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca; öğrencilerden 1'ri (f=1) YTB eğitimleri "*uzaktan olması çok iyiydi zaman açısından*" ifadesinde bulunmuştur. Bir başka öğrenci ise (f=1) YTB ve Türkiye Burslarının yönetimi hakkında bir fikri olmadığını belirtmiştir. YTB ve Türkiye Burslarının yönetim şekli öğrencilerden birine (f=1) güven hissettirmediğini belirtirken, öğrencilerden biri (f=1) YTB ve Türkiye Burslarının yönetimde "*zayıflıklar var*" açıklamasında bulunmuştur. Bulgular incelendiğinde öğrencilerin geneli YTB ve Türkiye Burslarının pandemi sürecinde yönetimlerinden memnun kaldıkları söylenebilir.

5.16 Yukarıda belirtilen Sorular Dışında Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşler

Araştırmaya Ankara'dan katılan öğrencilere görüşme formunda yöneltilen "yukarıda belirtilen sorular dışında eklemek istediğiniz var mı?" sorusuna öğrencilerin görüşlerinin dağılımına "*Farklı Görüşler"* teması altında yer verilmiştir. Tablo 33'da öğrencilerin görüşlerinin dağılımı sunulmuştur.

Tablo 33

Yukarıda Belirtilen Sorular Dışında Öğrencilerin Eklemek İstedikleri Görüşlerin Dağılımı

Tema	Kodlar	Frekans*(F)*
Farklı Görüşler	Türkiye Burslarına İlişkin Görüşler	10(Ö1, Ö3, Ö5, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö18, Ö20, Ö25)
	Genel Görüşler ve Öneriler	8(Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö17, Ö21, Ö22, Ö24)

Tablo 33 incelendiğinde öğrencilerin Farklı Görüşler teması altında görüşlerinin analizinden 2 adet kod üretilmiştir. Bu tema altında yer alan görüşlerin, ağırlıklı olarak (f=10) "Türkiye Burslarına ilişkin görüşler" kodu altında toplandığı görülmektedir. Dokuz öğrencinin Türkiye Burslarına yönelik görüşleri şöyledir;

Türkiye Burslusu olduğum için kendimi şanslı hissediyorum sağladığı olanakları düşündüğünüzde. Yani üniversiteye gitmek isteyenlerin çoğunun hayali olabilecek şeyler (Ö1).

Böyle bir programın olmasının çok iyi olduğunu düşünüyorum. Hangi bölümde ilerlerse ilerlesinler ister turistik alanda olsun ister üniversite bilgi düzeyinde olsun böyle bir programla ilerlediğimizde ülke olarak daha da kaliteli bir konuma geleceğini düşünüyorum (Ö3).

YTB öğrenciler için yeni bir proje hazırladı, lisansüstü düzeyinde olanlar için. Türkçeyi iyi kullanamayanlar için bir uzman ayarladılar sadece Türkçeyi düzeltebilmek için. Akademik dili bir şekilde Türkçede kullanabilmek için oraya tezini yollayabiliyorsun ama daha cevap gelmedi. Projenin biraz eksikleri olduğunu düşünüyorum (Ö5).

Uluslararası öğrenciler için daha fazla etkinlikler yapılması gerektiğini düşünüyorum. Onların sıkıntılarını giderebilmek amaçlı yeni bir çalışma olması lazım. Bunlara yönelik daha fazla çalışma olur umarım. Pazarlama olarak bakarsak %70 memnuniyet oranı var yabancı öğrencilerin Türkiye üzerinde. Yaşamış oldukları tecrübelerle gerçekten iyi çalışmalar yapıyorlar bir ülke olarak baktığımızda ama daha iyi şeyler yapılabilir diye düşünüyorum (Ö9).

Mesela YTB'nin her bölümde bir temsilcisi olması lazım bizimle alakalı bir sıkıntı olduğunda hocalarla iletişime geçebilecek. YTB ve hocalar arası ya da başka bir kurum için bize yardımcı olacak birileri olması lazım. YTB hiç gelmiyor yardıma ama alıştık her şeyi kendimiz yapmamız lazım. Onun haricinde çok memnunum YTB 'den (Ö12).

Biraz düzenlenmesi lazım bursun, gözlemek lazım. Ülke ülke mi olur, bölge bölge mi olur? Ama öğrencileri düzenli olarak takip etmek lazım her anlamda. Sayı olarak daha az olursak kontrol edilmesi daha kolay olur (Ö13).

Yok. Başkası olsa Türkiye Burslarını daha çok överdim ama sana rahat konuşabilirim. Çünkü Türkiye Burslarının geliştirilmesi lazım, çalışmana katkıda bulunmak isterim. Türkiye Bursları çok iyi imkânlar sunuyor. Sadece ya sonuna kadar çalışmaları ilerletsinler ya da yapıyormuş gibi sunmasınlar. Bazı arkadaşların kalacak yerleri yoktu. Orada futbol maçı yaptık diye gösteri yapmasınlar (Ö18).

Türkiye Burslarına teşekkür ediyorum bana bu fırsatı verdikleri için, hayatım değişti ama daha iyi yapabilirler çalışmalarını (Ö20).

Yok. Ama şunu söyleyebilirim. Türkiye'deki yaşantım benim için kıymetliydi (Ö25).

Veriler incelendiğinde öğrencilerin YTB ve Türkiye Burslarına teşekkürlerini, minnetlerini ayrıca gelişmesi gerektiğini açıklamışlardır. Bunun yanı sıra; Türkiye Burslarının sunduğu programın iyi olduğunu, bu program sayesinde ülkeyi daha kaliteli bir konuma getireceğini düşünmektedirler. Ayrıca, öğrencilerden biri bulunduğu projenin eksiklerinin giderilmesi gerektiğini ifade ederken, bir başka öğrenci uluslararası etkinliklerin daha fazla yapılması ve sıkıntıların bu sayede giderileceğini açıklamıştır. Bunun yanında, öğrenciler Türkiye Burslarının iyi çalışmalar yaptığını, ancak bölümlere göre bir temsilci olması, problemleri çözmede kolaylık sağlayacağını, ilaveten YTB ve hocalar arası bağ kuracak temsilci olması Türkiye Burslarının ve öğrencilerin yararına olacağını inanmaktadırlar. Son olarak, öğrencilerin almış oldukları bursun düzenlemesi gerektiğini, öğrenci sayısı fazla olduğundan kontrol edilmesi zor olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerden sekizi ise (f=8) genel görüşler ve önerilerde bulunmuşlardır. Öğrencilerin sekizin bu konuyla alakalı görüşleri şöyledir;

Türkiye'ye gelmem, burada yaşamam biraz karışık oldu ama sonunda iyi genel olarak. Öğrendim, yeni şeyler keşfettim, yeni dil öğrendim, yeni kültürlerle karşılaştım, yeni arkadaşlar edindim, yeni tecrübeler kazandım. Çalışıyorum, genel olarak iyi yani, bu 4 sene hiç boşa gitmedi (Ö4).

Dil hakkında bir şey söylemek istiyorum. Keşke bizim yurdumuz çok yabancılarla olmasaydı, yani TÖMER'de eğitim alıyorken 3 Arap vardı ve rahat iletişime geçebiliyordum ama Türkçem için iyi bir şey değildi bu. Türk arkadaşım yoktu o dönemde. Bizi yerleştiriyorlarken azaltarak yerleştirmeleri Türkçemizi geliştirmemiz açısından çok iyi olur bence. TÖMER eğitimini alıyorken de Türklerle bir araya gelebileceğimiz ortamların olmasını istiyorum. Ayrıca Türkçe eğitimi alıyorken de misafir olarak üniversite derslerine katılabilir, nasıl bir ortamın olduğunu anlayabilir, kendimizi ona göre hazırlayabiliriz. Türkçe eğitimi bitince hemen üniversite eğitimine başlamamız bizim için büyük şok oluyor. Beklemediğimiz bir durum oluyor Türkçe seviyesi açısından (Ö7).

Türkiye eğitim sistemi çok iyi olmadığından arkadaşlarıma çok tavsiye edemiyorum. Çinli bir öğrenci için daha zor olduğunu düşünüyorum. Burada eğitim almak bakımından demek istediğim, YTB ile alakalı bir durum değil bu. Türkiye eğitim sistemi için geçerli bir sıkıntı. Türkçe üzerine okumak için iyi ama başka bölüm okumak istiyorlarsa başka ülkelere başvurabilirler (Ö8).

Evet, iki şey eklemek istiyorum. İkamet meselesi ile ilgili eskiden göç idaresi şöyle bir olanak sağlıyordu: İstediğimiz zaman randevu alabiliyordunuz. , Çünkü yabancı biri için yurt dışında en önemli şey ikamet. Hemen randevunuzu alıp, o gün gittiğinizde başvurularınızı yapıp ikametimizi alabiliyorduk hızlı bir şekilde ama şimdi YTB'nin daha iyi çalışması gerekiyor öğrenciler için. Çünkü sistem değişmiş ve ben 2 ay ikamet bekledim. Başvuru yapıyorsun bir ay değerlendirme zaman alıyor, bekliyorsun, 2 aydan sonra ikametimi aldım. İkametsiz gezmek zor çünkü. Demek istediğim biraz da ücret var, öğrencilerden bir miktar para alıyorlar yenilemek için. İkincisi yurt meselesi, bazı şeyler sana bağlı tabi ama yine de bu öğrenciler YTB 'ye emanet. O yüzden emanete her zaman iyi bakmanız gerekir. Çünkü ben yurdun sistemini çok beğeniyorum, giriş çıkış saatleri vardı yıllarca. Mesela saat 22:30'da yurdumuza girebiliyorduk, izin alabiliyorduk bir deftere yazarak, yani bir görevlinin haberi vardı ama şimdi o kaldırıldı. Nakdi barınma ücreti de verildikten sonra yurt meselesi biraz karıştı. Bizlere 550 TL veriyorlardı benden hepsini alıyordu yurdum. Pahalı yurtlar öğrenciler için (Ö10).

Doktor randevu almayı çoğu kişi bilmiyor mesela, yani özel kurumların daha iyi bilgilendirme yapması gerekiyor bence bilinçlenmek adına (Ö17).

Göç idaresinde daha fazla İngilizce konuşan olsun bence, Tatarca konuşuyorduk ama anlaşamıyorduk. YTB herkese aynı günde randevu almıştı, kaos olmuştu. Tamam, bazıları Arapça konuşuyordu, bir tane kadın vardı, evraklara bakıyordu eksik var mı diye. Orada bir kız vardı, İngilizce konuşuyordu ama kadın anlamıyordu ve çok kaba davrandı kıza karşı, sanki kızın eksiği varmış gibi. Belgelerle çalışanların az çok İngilizceleri var ama bu kadın anlamıyordu. Arapça konuşanları

toplamışlar genelde ama İngilizce bilen lazım. Ben bu hikâyeyi her zaman anlatırım bilgilendirmek amaçlı (Ö21).

Üniversitelerde Türkçe editörler bulunmalı, çünkü Türkçe yazan yabancı öğrencilere yardım gerekiyor (Ö22).

Sadece TÖMER akademik dersleri olması, kapsamlı eğitim vermeleri lazım (Ö24).

Bulgular incelendiğinde; öğrencilerin önerileri ve görüşlerinde yeni bir dil, yeni şeyler keşfetmek, kültürler tanımak, yeni arkadaşlıklar edinmek, tecrübeler kazanmak için Türkiye Burslarının katkı sağladığı büyük bir olanak olarak değerlendirmektedir. Ayrıca, Türkçe dillerini geliştirmek adına Türklerle bir araya gelebilecek ortamların daha fazla olmasını, yurtlarda Türklerle kalmanın daha iyi olacağını, TÖMER eğitimi alıyorken üniversitelerdeki derslere katılıp, Türkçe dillerini daha iyi geliştirmelerine ve kültür şoku etkisini azaltmak adına derslere aktif bir şekilde misafir olarak katılım göstermeleri, yabacı öğrenciler için çok büyük bir avantaj olacaktır. Türkiye eğitim sistemini iyi olmadığını düşünen öğrencisi çok arkadaşlarına tavsiyede bulunmadığını bunun da daha çok dil bakımından zor olacağını düşünmektedir. Ayrıca, ikamet işlerinin yabancı öğrenciler için hızlandırılması önemli bir konu iken, iletişim dilinin geliştirilmesi gerektiğini (İngilizce, Rusça, Tatarca, Arapça, vs.) vurgulamıştır. Bunun yanı sıra, barınma saatlerin düzenlemesi ve barınma ücretlerin pahalı olduğundan öğrenciler için zorluk teşkil etmektedir. Araştırmanın konusu dahilinde olmasa da hastaneden randevu almayı daha kolay olması için kurumların bilgilendirici yönergeler yayınlamaları gerektiğini ifade etmek istemiştir. Önerilerin devamında ise üniversitelerde yabancı öğrencilere Türkçe editörler bulunması gerektiğini böylelikle Türkçe yazan öğrencilere faydası olacağını belirtmişlerdir. Son olarak, akademik Türkçe dilinin daha kapsamlı bir şekilde eğitim verilmesi, öğrencilerin yararına olacağını ifade etmiştir.

BÖLÜM 6

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde yurt dışı Türkler ve akraba topluluklar başkanlığı ile Türkiye bursları kapsamında lisansüstü burs alan öğrencilerin almış oldukları eğitimi değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi sonucu oluşturulan temalar kapsamında elde edilen sonuçlar, araştırmanın alt temaları doğrultusunda sırayla yer almaktadır. Araştırma sonuçları, daha önce yapılan bu konuyla ilgili araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır. Araştırma bulgularının yorumlanmasından yola çıkarak bazı öneriler de sunulmuştur.

6.1 Ankara'da YTB ve Türkiye Burslarından Burs Alan Lisansüstü Öğrencilerin Kişisel Bilgilerin Sonuçları

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin toplamı 25 kişi oluşmaktadır. Öğrencilerin görüşme formuna göre katılımcılarının yarıdan fazlasını kadınlardan oluştuğu saptanmıştır. Görüşmeye katılan öğrencilerin eğitim düzeyi incelendiğinde ise öğrencilerin çoğunluğu yüksek lisans seviyesinde oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu Siyaset Bilimi, Eğitim Programları ve Geliştirme, Yabancı Dil ve Türkçe Öğretimi, Radyo, Uluslararası İlişkiler, Sinema ve Televizyon Bölüm' ünde öğrenim gördüğü gözlemlenmiştir. Öğrencilerin kayıtlı oldukları üniversiteler kodlanmıştır, kodlar şöyledir: 1, 2, 3, 4, 5'tir. Araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin büyük bir kısmının 1. Üniversitesinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Araştırmada öğrencilerin Bilimsel Hazırlık, Ders ve Tez Dönemi olarak üç gruba ayrılmıştır. Öğrencilerin büyük bir kısmı tez döneminde olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin gelmiş oldukları ülke dağılımı incelendiğinde; Irak, Yunanistan ve Ürdün ülkeleri katılımcıların çoğunu oluşturmaktadır. Katılımcıların öğrencilerin yaş grupları incelendiğinde büyük bir kısmının 25 yaş grubundan oluştuğu belirlenmiştir.

6.2 Türkiye'ye Gelmeden Önce ve Geldikten Sonra Türkiye Bursları Hakkında Yer Alan Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma

Lisansüstü öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce ve sonrasında Türkiye Bursları hakkında yer alan görüşler "*Öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önceki görüşleri"* ve *"Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonraki Görüşleri"* temaları altında toplanmıştır. Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin YTB ve Türkiye Bursları hakkında yarısı arkadaş ve çevreden bilgi edindiklerini ifade ederken, öğrencilerin bir kısmı kapsamlı bir araştırma yapmadıklarını belirtmişlerdir. Sorunun devamında ise öğrencilerin bazıları internet üzerinden bilgi edindiklerini açıklamışlardır. Ayrıca, öğrencilerin bazıları arkadaş tavsiyesi üzerine başvuru yaptıklarını ifade ederken, öğrencilerden az kısmı eskiden de faydalan öğrencilerden olduğunu vurgulamıştır. Bunun devamında ise öğrencilerin bazıları Türkiye gelmeden önce bazı önyargıların olduğunu, ancak Türkiye'ye geldikten sonra Türkiye karşı tutumları olumlu şekilde etkilenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı ise Türkiye Burslarının sunmuş olduğu program ile olanakların iyi ve memnun kaldıklarını açıklamışlardır. Öğrencilerin az kısmı ise Türkiye Burslarının sunmuş olduğu programın kapsamlı olduğunu belirtmişlerdir. Ejderin (2019) çalışmasından ise programa dahil olmadan önce öğrencilerin Türkiye hakkındaki bilgilerinin sınırlı olduğu ve Türkiye hakkında ortak bir tanımlamanın çok fazla yapılmadığını görülmüştür. Öğrencilerin Türkiye hakkındaki ortak tanımlarının ise daha çok Türkiye'nin Müslüman ülke olması üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür (Ejder, 2019). Öğrencilerin Türkiye hakkında edindikleri ilk bilgilerin daha çok sosyal çevrelerinden sağlandığı görülmüştür. Türkiye Bursları programının uluslararası öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerine olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerin Türkiye Bursları hakkında arkadaş/sosyal çevreden bilgi edindikleri ve Türkiye Burslarından memnun kaldıkları sonucuyla örtüşmektedir. Buna karşı olarak bazı çalışmaların sonuçlarında tam tersi sonuçlarda elde edildiği gözlemlenmektedir (Ejder, 2019). Enterieva (2015) tarafından yapılan bir çalışmasında öğrencilerin tamamına yakını, Türkiye'de verilecek eğitimin nitelikli olacağı bilgisi ve beklentisiyle geldiği belirtmektedir. Ayrıca, öğrencilerin çoğunluğu öğretim elamanlarının akademik ve kişisel özellikler açısından nitelikli olacağı düşüncesi veya bilgisini edinmeyi amaçladıklarını bildirmiştir. Fakat, çalışma sonuçlarında öğrencilerin düşünceleriyle örtüşmediğini anlaşılmaktadır.

6.3 Türkiye Burslarının Sağladığı Olanakları Hakkında Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleri ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Türkiye Burslarının sağladığı olanakları hakkında lisansüstü öğrencilerin belirtikleri görüşler *Olanaklar* teması altında alt temalar oluşturulmuştur. Alt temalar sırasıyla şöyledir; üniversite ve bölüme yerleştirme, ekonomik ve üniversite harcı, sosyal kültürel etkinlikler, sağlık sigortası, barınma ve bir kerelik uçak biletidir. Türkiye Burslarının sağladığı olanaklar oluşmuştur. Öğrencilerin çoğunluğu üniversite ve yerleştikleri bölümden memnun kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bununda; kolaylıkla 12 tane tercih haklarının olması, farklı bölümler arasında onlara uygun bölüm tercihi yapabildiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin bir kısmı İngilizce veya Fransızca dillerinde bölümler okuma şanslarının olmasını istemişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin az kısmı yapacakları tercihlerin çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Ekonomik ve üniversite harcı, burs desteğinde ise öğrencilerin yarısı memnun olduklarını ifade ederken, diğer yarısı memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun sebebi ise öğrencilerin yarısının dolar yükselişinden kaynaklı; bursun yeterli olmadığını ve her şeyin daha pahalı olduğunu açıklamışlardır. Ayrıca, öğrencilerin 25'i üniversite harcı ile ilgili memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler tarafından üniversite harcı ödenmemesi oldukça çok iyi bir olanak, ödeme stresine girmediklerinden, derslerine ve tez çalışmalarında daha rahat bir dönem geçirmelerini anlaşılmaktadır. Sosyal kültürel etkinliklerinden öğrencilerin çoğunluğu Türkiye Bursların sağladığı etkinlikler güzel olduğunu, yeterli ve tatmin edici seviyede olduğunu açıklamışlardır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin bazıları yeni insanlar ve farklı ülkelerden gelen insanları tanıma şansı verdiğini ifade etmişlerdir. Türkçe, İngilizce ve Arapça dillerini, dil etkinliklerinde geliştirme imkanlarının olması, geziler, konferanslar, etkinlikler, eğitimler düzenlenmesi, akademik destek sağlaması öğrenciler tarafından oldukça verimli, eğitici ve eğlenceli geçmektedir. Ayrıca, öğrencilerin bir kısmı birçok etkinliğe katılım gösterdiği, kendi ilgi alanlarına göre etkinliklere katılım göstermeleri öğrencileri olumlu şekilde etkilemektedir. Bunun yanında, Ramazan'da etkinlikler düzenlemesi öğrencilerin hoşuna gitmektedir. Bunun dışında, öğrencilerin az kısmı diğer şehirlerde de etkinliklerin düzenlemesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğrencilerin yine az kısmı ise etkinliklere katılım göstermediği de açıklamışlardır. Araştırmaya katılan 25 öğrencinin, sağlık sigortasından memnun oldukları anlaşılmaktadır. Türkiye Burslarının sağlık sigorta imkanının sağlanmasında öğrenciler tarafından çok iyi bir olanak olarak değerlendirilmektedir. Bunun sebebi ise öğrencilerin rahatlıkla bir hastaneye başvurabilmeleri, çok fazla para harcamamaları, ameliyat olma

durumunda sıkıntı yaşamadıklarından, öğrencilerin hepsinin memnun olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, bir kısmı hastaneden ve sistem üzerinden randevu almanın zor olduğunu ifade etmektedirler. Barınma ile ilgili elde edilen bulgular incelendiğinde ise öğrencilerin barınma ile ilgili genelin problem yaşamadığı anlaşılmaktadır. Problem yaşayanların ise barınma ile ilgili verilen olanaklarda sıkıntı var iken; yurdun içinde oluşan düzen ile odaları kalabalık olması, bunun yanında Pandemiden kaynaklı oluşan sıkıntılar hakim olduğu söyleye bilinir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin Türk öğrencilere birlikte kalmaları, Türkçe dillerini geliştirme konusunda faydalı olacağını vurgulamışlardır. Bunun dışında, öğrencilerden bazıları evde kalanlardan bir problem yaşamadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, barınma nakdinin artırılmasını yönünde öğrencilerin istekleri arasındadır. Tek seferlik uçak biletinde ise öğrencilerin çoğunluğunun memnun olduğu, avantajlı bir olanak değerlendirmektedirler. Ancak, öğrencilerin bazıları tek seferlik uçak bileti kullanma olanağının geliştirilmesi, en azından uzak olan ülkelere ulaşım hakkı tanınması yönünde görüşlerini belirtmişlerdir.

Akdağ (2014) yapmış olduğu çalışmanın sonuçlarında; öğrencilerin Türkiye'de öğrenim gördükleri üniversitelerden yüksek düzeyde memnun kaldıklarını tespit etmiştir. Ekonomik anlamda ise Türkiye Burslusu öğrencilerin Türkiye'de gelirlerini en çok beslenme, barınma ve giyim gibi temel ihtiyaçlarına harcamaktadır. Sosyal-kültürel alanındaki sonuçlara baktığımızda ise Türkiye'ye ilk geldiklerinde yapılan karşılama hizmetlerini yeterli bulmamışlardır. Öğrencilerin bayramlarda ve diğer önemli günlerde yalnızlık hissettiklerini bildirmiştir. Ayrıca, inançlarını özgürce yaşayabilmekte ve çevreleri ile iletişimde kendilerini rahatça ifade edebildiklerini gözlemlemiştir. Yapılan çalışmanın sonuçlara baktığımızda elde edilen bulguların; tarafımızca yapılan çalışmanın bulguları ile (özellikle; sosyal-kültürel) tamamen örtüşmemektedir.

Başa (2018) çalışmasında katılımcıların yarısına yakını, barınma imkanları ve şartlarıyla ilgili sosyal sorunların ifade ederken, yurtlardaki öğrenci sayısının fazla, hijyen koşullarının yetersiz olduğunu uygun ders çalışma salonlarının ve sosyal aktivite yapılabilecek alanların olmadığını öğrencilerin gürültülü ortamlarda ders çalışmamasının kendilerini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca, katılımcıların büyük bir bölümünün, sağlık problemleri ve hizmetleri ile ilgili sorunlarının başında sağlık sigortası olduğunu vurguladıkları saptamıştır. Öğrencilerin, özel sağlık sigortası yaptırmasına rağmen istediği hastanede tedavi olamadığı, çünkü sigortanın sadece özel hastaneleri kapsadığı ortaya koymuştur. Dolayısıyla sağlık problemleri ve hizmetleriyle ilgili sorun yaşayan bir öğrenciden başarı

beklenemeyeceğini belirtmiştir. Genel olarak, diğer ülkelerden Türkiye'ye yükseköğrenim amacıyla gelen uluslararası öğrenciler için farklı bir eğitim sistemi, farklı kültürde yaşama, ekonomik sıkıntılar, sağlık hizmetleri ve problemleri, barınma imkanlarının yetersiz olması gibi sorunların, onların üniversiteye ve çevreye uyumlarını zorlaştırdığı ve akademik başarılarına da etki ettiği saptamıştır. Başa (2018) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ile tarafımızca yapılan çalışmanın sonuçları birbiri ile örtüşmemektedir.

Ejder (2019) yapmış olduğu çalışmanın bulgularında; Türkiye Burslarının daha çok ekonomik sıkıntılardan ve dil konusunda yaşadıkları sorunlardan dolayı programın yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, öğrencilerin Türkiye'de yaşadıkları sıkıntıların daha çok ekonomik imkanların, yani burs miktarlarının yetersizliğinden ve KYK yurtlarının koşullarından kaynaklandığını bildirmiştir. Görüşmelerde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu KYK yurtlarındaki odaların çok kalabalık olduğu, düzensiz olduğu, bu nedenle de ders çalışamadıklarını gözlemlemiştir. Ejder (2019) çalışmanın sonuçlarında; öğrencilerin çoğunluğunun Türkiye Burslarının başarılı olduğunu, bu programın en önemli avantajının ise eğitim, barınma, sağlık sigortası, uçak bileti, burs desteği gibi çeşitli konularda destek sağlanmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Tarafımızca gerçekleştirilen çalışma ile Ejder (2019) tarafından yapılan çalışma arasında benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca, tarafımızca yapılan çalışmanın sonuçlarında Türkiye Burslarının her olanağına yer verilmediğinden (Akdağ ve Başa 'nın çalışmalarında Üniversiteye yerleştirme, üniversite harcı ve tek seferlik uçak bileti) elde etiğimiz sonuçlar literatürde yeni bir kaynak niteliği taşımaktadır.

6.4 Türkiye Bursları Çağrı Merkezi ile İletişime Yönelik Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma

Türkiye Bursları çağrı merkezi ile iletişime yönelik lisansüstü öğrencilerin belirttikleri görüşler *Çağrı Merkezi* teması altında, alt temalarla birlikte toplanmıştır. Alt temalar; çağrı merkezi ile iletişim ve çağrı merkezinden geri bildirimdir. Araştırmada ortaya çıkan sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu Türkiye Bursları çağrı merkezi ile iletişime geçtiklerinde olumlu dönüt aldıklarını ve iletişimlerinin iyi olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuca göre, öğrencilerin iletişim sıkıntısı yaşamadıkları, çağrı merkezi öğrencileri iyi yönlendirdikleri ve en geç 24 saat içinde cevap verdikleri söylenebilir. Bunun sebebi ise, hızlı cevap vermeleri, kolay iletişim sağlanması, ilgili olmaları, İngilizce, Arapça ve Rusça dillerinde iletişim kurmalarıdır. Ancak ilk geldikleri zamanda iletişim problemi yaşadıklarını, Türkçe diline hakim olmadıklarından sıkıntı yaşadıklarını ifade ederken, sistemden cevapların yavaş

geldiğini ve genelde sisteme yönlendirdiklerini açıklamışlardır. Bulgular incelendiğinde, çağrı merkezinin oluşan sistem içerinde yönlendirmesi ve çözüm yolunun uzaması sonucu orta seviyede verimlilik aldıkları yorumu yapılabilir. Yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde; Türkiye Bursları çağrı merkezi konu alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar, yapılacak yeni çalışmalara kaynak olanağı sağlayacaktır.

6.5 Türkiye'de Lisansüstü Öğrencilerin Eğitim ve Burs Aldıkları Süresince Yaşadıkları Sorunların Görüşleri üzerine Sonuç ve Tartışma

Türkiye'de eğitim ve burs aldıkları süresince yaşadıkları sorun veya sorunlar üzerine öğrencilerin belirttikleri görüşler *Sorunlar* teması altında, alt temalar oluşturularak toplanmıştır. Alt temalar; sağlık, kültür ve barınma problemleri, okul ile ilgili problemler ve maddi ile ilgili problemlerdir. Lisansüstü öğrencilerin çoğunluğu Türkçe iletişim dili problemi oluştuğunu ifade etmişlerdir. Bunun da nedenleri ise öğrencilerin aldıkları Türkçe eğitimi yeterli kalmadığından, üniversiteye geçtiklerinde zorlandıklarını, buna ek olarak pandemiden kaynaklı almış oldukları eğitimin verimli olmadığını ifade etmişlerdir. Sorunun devamında ise öğrencilerin bazıları ön yargılı görüşlerden kaynaklanan anlaşmazlıklardan dolayı öğrencilerin dolayı öğrencilerin güzel olmayan tepkilere maruz kalmaları, yüz şekillerinden dolayı dikkat çektiklerini, pandemi sürecinde bu hoş olmayan davranışların arttığını açıklamışlardır. Öğrencilerin önyargıları ve kişisel algı farklılıklardan kaynaklı kişilerle konuşarak çözmeye çalışmışlardır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin bir kısmı barınma ile ilgili problem yaşadıklarını açıklamışlardır. Barınma sorununa baktığımızda ise öğrencilerin bir kısmının başlıca sorunları şöyledir; öğrenci sayının fazla olması ve bu öğrenciler ile iletişim problemi yasamasıdır. Ayrıca öğrencilerin bir kısmı eğitim süreçleri boyunca problem yaşamadıklarını da ifade etmişlerdir. Bir başka dikkat çeken detay ise öğrenciler az bir kısmı üniversite değişikliğine gitmeleridir. Bunun sebebi ise öğrencilerin bulundukları üniversiteler; kendi ülkelerinde tanınmadıkları ve bunun ileri diploma açısından sorun teşkil edeceğinden, üniversitelerini değiştirmişlerdir. Bunun dışında öğrencilerden yine az bir kısmı sağlık sigortası ile problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni ise sistemsel bir sorundur. Öğrenciler Türkiye Bursları Çağrı Merkezine başvurarak sorunu halletmeye çalışmışlardır.

Akdağ (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmasının sonuçlarında; Türkiye Burslusu öğrenciler TÖMER'de öğretilen Türkçeyi, üniversite eğitimi açısından yeterli olmadığını belirtmiştir. Ayrıca, Türkiye Burslusu öğrenciler, Türkiye'de gelirlerini en çok beslenme,

barınma, giyim gibi temel ihtiyaçlarına harcadığını ve Türkiye Burslusu öğrencilerin ekonomik alanda daha fazla sorun yaşadığını bildirmiştir.

Yontar (2019) çalışmasında ise dil sorununun üniversite yaşamına uyumda dikkat çekici bir faktör olduğu ifade etmiştir. Öğrencilerin dilsel açıdan gündelik yaşam dilinden ziyade akademik dil kullanımında ve akademik iletişim anlamında; Türkçe'nin kullanımında zorlanıldıkları gözlemlemiştir. Maddi sorunlar Türk öğrenciler kadar uluslararası öğrencilerin de üniversiteye tam anlamıyla uyum sağlamasını engelleyen etkenlerden bir tanesi olduğunu vurgulamıştır. Öğrencilerin genelinin kitap, makale vb. kaynaklara erişiminde maddi açıdan çok sıkıntı yaşamadığı ancak; bir kısmının böyle bir sorun yaşamasının bile dikkat çeken eksiklikler arasında yer aldığının bir göstergesi olduğu belirtmiştir. Lisansüstü öğrencilerin özellikle yurtlarda ders çalışma koşullarının lisanstan farklı olarak kendileri için çok sıkıntılı olduğunu ve ortamın yetersiz kaldığını ifade ettikleri görüldüğü Yontar (2019) çalışmanın sonuçlarında yer almaktadır. Ağırlıklı olarak lisansüstü öğrencilerin yurt yerine evde yaşama koşullarına yönelmesi onların barınma noktasında maddi açıdan zorlanabildiği gerçeği olduğu ve öğrencilerin burslarının ancak çok temel ihtiyaçlarını karşılamaya yettiğini saptamıştır. Ayrıca, lisansüstü öğrencilerin öğretim üyelerine karşı olumsuz bir bakış açısına sahip olmadığını, hatta öğretim üyelerinin öğrencilerinin dille ilgili olarak zorlandıklarında onları destek verdikleri belirtilmiştir. Yapılan bu çalışmalar ile tarafımızca yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde elde edilen sonuçların tamamen örtüşmediği; ancak, ortak sonuçlara bakıldığında ise Türkçe dil problemi, barınma konusu olduğu anlaşılmaktadır.

6.6 Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye'de Almış Oldukları Eğitimle İlgili Görüşlerinin Sonuç ve Tartışma

Türkiye Bursları kapsamında lisansüstü öğrencilerin Türkiye'de almış oldukları eğitimle ilgili belirttikleri görüşler *Türkiye eğitimi* teması altında, eğitim hakkında genel görüşler alt teması oluşturularak toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin çoğunluğu Türkiye'de almış oldukları eğitiminden memnun kaldıklarını, yeterli bir seviyede olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca; kaynak ve hocalar bakımından zengin ve iyi bir seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında ise öğrenciler tarafından gelen öneriler vardır. Bunlar; geliştirilmesi gereken hoca-öğrenci ilişkisi ve ikinci dil hakimiyetidir. Öğrencilerin bir kısmı ise Türkiye'nin sunduğu eğitimin hocalarla olan dersin niteliğinden, ikinci dilin yeterince önem verilmemesinden kaynaklı memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun dışında, öğrencilerin az kısmı geliştirilmesi gereken alanların olduğunu, grup çalışmalarına

ve sosyalleşmeye önem verilmesi gerektiğini de vurgulamışlardır. Öğrencilerin bir kısmı eğitimin çok iyi olmadığı, orta seviyede bir eğitim aldıklarını düşünmektedirler. Bunun nedeni ise öğrencilerin Avrupa ülkelerinin eğitimini baz alarak değerlendirmesidir.

Akdağ (2014) yapmış olduğu çalışmasında, Türkiye Burslusu öğrencilerin Türkiye'deki eğitim sistemine uyum sağlamada zorlandıkları ortaya sürmüştür. Enterieva (2015) ise yaptığı çalışmada öğrencilerin yarısına yakınının, almakta olduğu eğitimin yeterliliğini belirtmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin büyük çoğunluğu, almakta oldukları eğitimin daha da gelişebileceğini, bu bağlamda güncel, ezberden uzak uygulamalı eğitimin sunulabileceğini bildirmişlerdir. Yapılan bir başka çalışmada ise Başa (2018) katılımcılarının yarısından fazlasının, Türkiye'de aldıkları eğitim içeriğinin zor olduğundan dolayı dersleri anlamakta zorluk çektikleri, ezbere dayalı bir sistem ile ders sayısının gereğinden fazla olmasının eğitim ile ilgili yaşadıkları sorunların başında geldiği saptamıştır. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen bulgular ile tarafımızca gerçekleştirilen çalışmada benzer sonuçlar elde edilmiştir.

6.7 Kendi Ülkelerinin Eğitim Sistemi ile Karşılaştırıldığında Türkiye Eğitim Sistemi Kaliteli Olup Olmadığına İlişkin Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma

Kendi ülkelerinin eğitim sistemi ile karşılaştırıldığında Türkiye eğitim sistemi kaliteli olup olmadığına ilişkin lisansüstü öğrencilerin belirttikleri görüşler *Farklı Ülke Eğitimi* teması altında toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu kendi ülkelerini kıyasladığında, Türkçe dilinin ana dil olması, Türkçe yazarların oluşu, okul sistemlerin daha erişebilir kılınması, eğitimin ekonomik oluşu, program ve içerik olarak memnun kaldıkları söylene bilinir. Görüşmeye katılan öğrencilerin bazıları ise kendi ülkesinin eğitim sistemini daha iyi olduğunu düşünmektedir. Nedeni ise, öğrencilerin kendi ülkelerindeki üniversitelerinin kaliteli, bilimsel araştırma, yayın çıkarma ve kaynak açısından daha iyi olduğunu bildirmişlerdir. Bu nedenle eğitim sistemlerinin Türkiye'ye göre daha kaliteli olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin bir kısmı Türkiye eğitim sistemi ile kendi ülkesinin eğitim sistemini benzer olduğunu düşünmektedir. Bunun sebebi ise sınava dayalı bir sistemin olmasıdır. Ancak; tek farkın Türkiye'nin Teknoloji alanında daha iyi bir konumda olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin az bir kısmı ise her iki ülkenin eğitim sistemini iyi olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun nedeni ise öğrencilerin iki tarafında iyi eğitim verdiğini çok az farklıkların olduğunu düşünmektedirler.

Başa (2018) katılımcıların yarısından fazlasının, eğitim sistemindeki farklılıklar ile ilgili sorunlarını dile getirirken, kendi ülkelerinin eğitim sistemiyle Türkiye'deki eğitim sistemini karşılaştırdıkları ve her iki eğitim sistemi arasında farklılıklar olmasından dolayı derslerde zorlandıkları tespit etmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin, Türkiye'deki eğitim sisteminin ezbere dayalı olmasından ziyade uygulamaya yönelik olması gerektiğini belirmiştir. Bunun nedeni olarak; ezbere dayalı eğitim sisteminin öğrencilerin düşünme kabiliyetlerine ve yaratıcılıklarına engel teşkil ettiğini belirtikleri ortaya koymuştur. Ayrıca; sınav sisteminin öğrencilerin geldikleri ülkelere göre farklılık göstermesinin, öğrencilerin sınavlarda zorlanmasına ve onların başarısız olmasına sebep olduğu görüldüğü Başa (2018) yapmış oldukları çalışmada bildirmişlerdir. Yaptığımız çalışmanın sonuçları; Başa (2018) tarafından yapılan çalışanın aksine sonuçlar vermiştir.

6.8 Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) Eğitimi Sürecinde Lisansüstü Öğrencilerin Türkçe Eğitiminin Niteliği Hakkındaki Görüşleriyle ilgili Sonuç ve Tartışma

Türkçe ve yabancı dil uygulama ve araştırma merkezi TÖMER eğitim sürecinde lisansüstü öğrencilerin Türkçe eğitiminin niteliği hakkında açıkladıkları görüşler *TÖMER eğitimi* tema altında, eğitim, hocalar ve kitaplar alt temalarla birlikte toplanmıştır. Görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunluğunun TÖMER eğitim merkezinin sunmuş olduğu eğitimden memnun kaldıkları, kullanılan kaynakların yeterli olduğunu ve öğretim elamanların da mesleki açıdan kaliteli olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin bazıları akademik Türkçe dil eğitimin yeterli olmadığını vurgulamışlardır. Bunun nedeni ise, bir ay içerisinde verilen akademik dil eğitiminin yeterli olmadığını, üniversitede işlenen derslerde zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, bazı öğrenciler verilen eğitimin yeterli olmadığını düşünmektedirler. Sebebi ise öğrencilerin konuşma sıkıntısı yaşadıklarını, pratiklerin daha çok yapılmasını, yabancılara göre eğitim verilmesini ve üniversiteye geçiş için gerekli derslerin Türkçe eğitimi ile alınmasını ifade etmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin bazıları konuşmaya ağırlık verilmediğini açıklamışlardır. Buda, Türkçe diline hâkimiyet kurmada problem yaşadıkları, zorlandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan bir kısmı ise TÖMER eğitimini almadıklarını ifade etmişlerdir. Bu öğrencilerin Türkçe yeterlilik sınavına girdikleri ve yeterli olduklarından dolayı eğitimi almalarına gerek duyulmadığından lisansüstü eğitimlerine başlamışlardır. Bu öğrencilerin başarılı olmalarının nedenleri arasında Yunanistan'ın Batı Trakya Türklerinden olması da önemli etkenler arasındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin bazıları öğretim elemanlarının motive edici olması gerektiğini

vurgularken, bazı öğrenciler kitapların yeterli olmadığını, zor olduğunu düşünmektedirler. Bu bağlamda bulgular incelendiğinde; genelin TÖMER eğitimimden memnun kaldıkları ancak bazı öğrencilerin konuşmada sıkıntı yaşadıklarını, pratiklerin daha çok yapılmasını, yabancılara göre eğitim verilmesini ve üniversiteye geçiş için gerekli derslerin Türkçe eğitimi ile alınmasını ifade etmişlerdir.

Derman (2010) çalışmasında öğrenciler hazırlık sınıfındaki öğretim sürecini yeterli bulduklarını açıklamışlardır. Bu bağlamda öğrencilerin Türkçe'nin kurallarının yeterince öğretildiğini; dil bilgisi, anlama ve anlatım gibi etkinlik alanlarıyla ilgili çalışmaların yeterince ele alındığını ifade ettiklerini belirtmiştir. Öğretim elamanlarının hazırlık sürecindeki derslerin yanında kendi programlarındaki lisans ve lisansüstü derslerine devam etmelerinden dolayı öğrencilerin uyum problemi yaşadığı görüldüğünü saptamıştır. Derman (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışma sonuçları ile tarafımızca yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Derman (2010) ve tarafımızca yapılan çalışmanın sonuçlarının aksine Akdağ (2014) Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerin TÖMER'de öğretilen Türkçeyi, üniversite eğitimi açısından yeterli olmadığını belirtiştir.

Yontar (2019) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmayla da dilsel açıdan gündelik yaşam dilinden ziyade akademik dil kullanımında ve akademik iletişim anlamında Türkçe'nin kullanımında zorlandığı gibi bir durum ortaya koymuştur. Ayrıca, öğrencilerin dille ilgili olarak Türkçe hazırlık kurslarında verilen dil eğitiminin yetersiz olduğu vurgulamıştır. Sınıf içerisinde dil konusunda sıkıntı yaşadıklarında çoğu akademisyenin oldukça destek olduğunu belirtmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları ile çalışmamız benzer sonuçlar göstermektedir.

6.9 Lisansüstü Öğrencilerin Türkiye Bursları Kapsamında Türkçenin Yaygınlaştığına ve Diğer Ülkelerde de Kullanıldığına İlişkin Görüşlerinin Sonuç ve Tartışması

Türkiye Bursları kapsamında Türkçenin yaygınlaştığına ve diğer ülkelerde de kullanıldığına ilişkin lisansüstü öğrencilerin belirttikleri görüşler *Türkçenin Yaygınlaşması* teması altında toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin neredeyse tamamı Türkçe dilinin Türkiye Bursları sayesinde yaygınlaştığını düşünmektedirler. Bunun yanında; yardımcı etkenlerinde (Yunus Emre Enstitüleri, Türkçe Eğitim veren kurslar, özel öğretmenden Türkçe dersleri almak ve Türk Dizileri) olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, Türkçe dilinin sadece eğitim alanında değil, akademik yayınlarında veya uluslararası konferanslarda yararlı olacağını, iş fırsatlarında yararlı getiriler sağlayacağı ve siyaset alanında da kapılar açacağını belirtmişlerdir. Öğrencilerden sadece az kısmı ise Türkiye Bursları sayesinde Türkçe dilinin

yaygınlaşmadığını, bunun yanında öğrencilerden birisi Avrupa ülkelerini baz alarak Türkçe dilinin o kadar gerekli olmadığını ifade etmiştir. Bir diğer öğrenci ise Türkçe dilinin İngilizce kadar güçlü olmadığını belirtmiştir. İncelenen araştırmaların sonuçlarında, Türkiye Bursları kapsamında Türkçe dilinin yaygınlaşmasını konu alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar yeni bir kaynak olacaktır.

6.10 Bulundukları Üniversitenin Sağladığı Olanaklar Üzerine Lisansüstü Öğrencilerin Görüşleriyle İlgili Sonuç ve Tartışma

Lisansüstü öğrencilerin bulundukları üniversitelerin sağladığı olanakları hakkında açıkladıkları görüşler *Üniversite Olanakları* teması altında toplanmıştır. Üniversite konferans etkinlikleri alt temasında öğrencilerin bazıları üniversitenin organize ettiği konferansları iyi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler konferanslara fırsat buldukça katılmaya çalıştıklarını açıklamışlardır. Bunun aksine öğrencilerin az kısmı aktif katılım göstermediklerini de ifade etmişlerdir. Bunun sebebi ise karantinadan dolayı iptal edilen etkinlikler ile üniversitenin içinde oluşan problemlerden dolayı olduğu söylene bilinir. Fiziksel ve sosyal aktive olanakları incelendiğinde ise öğrencilerin bazıları yüzme havuz salonunu iyi olduğunu düşünmektedirler. Bunun yanında öğrencilerin bazıları spor tesislerini kullanmadıklarını da açıklamışlardır. Ayrıca öğrencilerin az kısmı yüzme havuz salon ile problem olduğunu, gidemediklerini, öğrencilere pahalı olduğunu da ifade etmişlerdir. Alt temalardan kütüphane olanakları incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğu kütüphaneye gidemediklerini belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak; kütüphanenin tadilatta olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın öğrencilerin geneli kütüphanenin iyi olduğunu kaynakların yeterli olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerden çok az kısmı kaynak problemi yaşadığını belirtmiştir. Kütüphanenin kaynakları ile sıkıntı yaşayan öğrencilerin istediği kitapları her zaman bulamadığını, ödünç verildiğinden dolayı biraz problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, tadilata girmesinden dolayı kaynakları ulaşamadıklarını açıklamışlardır. Alt temalardan araştırma olanaklarını incelendiğinde ise öğrencilerin çok az bir kısmı akademik çalışmalarının iyi olduğunu vurgulamışlardır. Yemekhane ve kantin olanaklarının verileri incelendiğinde öğrencilerin geneli yemekhaneyi iyi bulduklarını açıklarken, az bir kısmı kullanmadıkları açıklamışlardır. Bunun nedeni ise öğrencilerin dışarıdan yemek yeme istemesi, bulundukları saatlerde yemekhanenin kapalı olmasıdır. Diğer görüşler alt teması incelendiğinde ise katılımcıların az bir kısmı tarafından kötü olduğunu açıklamışlardır. Bunun nedenleri arasında ulaşımın yemekhaneye,

kütüphaneye, kapalı yüzme havuzuna, üniversite kampüsüne uzak olması kampüs içerisindeki öğrenciler temel problemleri oluşturduğu arasında yer almaktadır. Öğrencilerin şikâyetleri incelendiğinde, bazı öğrencilerin pandemiden kaynaklı problemler yaşadığını belirtmişlerdir. Bunun yanında ise katılımcıların az kısmı öğrenci kimlik ile problem yaşadığından olanakları deneyemediğinden dolayı sıkıntı yaşarken, öğrencilerin az kısmı yüzme havuzu kursuna katılmak gibi olanakların pahalı olmasından kaynaklı öğrenciler üniversite olanaklarından memnun kalmamışlardır. Sağlık olanaklarında öğrencilerden sadece biri hastane olanağından memnun kaldığını, gerek kaldığında rahatlıkla okulun hastanesi başvurabildiğinden sıkıntı yaşamadığını ifade etmiştir. Buna karşın; öğrencilerin az kısmı önerisi olduğunu vurgulamışlardır. Öneri ise; yabancılar için bir ofis açılmasını böylelikle üniversitenin olanaklarından daha fazla yararlanabileceklerini ifade etmişlerdir. Olanak bilgisi üzerine öğrencilerin az bir kısmının hizmetleri bilmediğini belirtmişlerdir. Bunun sebebi ise online eğitim aldıklarından, üniversitenin olanakları deneyimleme şansı bulamadıklarından kaynaklıdır. Ayrıca, zaman fırsatı alt teması incelendiğinde öğrencilerin bazıları yine deneyimleme fırsatlarının olmadığını açıklamışlardır. Bunun sebebi ise gerek zamanların olmadığı, pandemiden kaynaklı aksaklıklar kaynaklı deneyimleme şansı bulamadıkları açıklamışlardır. Son olarak, öğrencilerin bazıları diğerleri iyi ifadesini kullanmışlardır. Bunun da bulundukları üniversitelerin olanakları iyi bulduklarından kaynaklı, ortaya böyle bir görüş çıkmıştır. İncelenen araştırmalar sonuçlarında, üniversitenin olanaklarını baz alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar yeni bir kaynak olacaktır.

6.11 Türkiye'de Aldıkları Eğitim Süresince Lisansüstü Öğrencilerin (İçeriği, Eğitim Durumları ve Değerlendirme) İlişkin Görüşlerin Sonuç ve Tartışması

Lisansüstü öğrencilerin, Türkiye'de aldıkları eğitim süresince içeriği, eğitim durumları ve değerlendirmesine ilişkin belirtikleri görüşler *Eğitim İçeriği, Durumları ve Değerlendirme* teması altında, eğitim içeriği, eğitim durumları ve eğitim değerlendirilmesi alt temaları olarak toplanmıştır. Alt tema eğitim içeriği incelendiğinde, araştırmada elde edilen sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu eğitim aldıkları bölümlerin eğitim içeriğini kaliteli buldukları anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerin bazıları içeriğinin eksik olduğunu düşünmektedirler. Bunun nedeni; kendi bölümlerinin içeriğinin eksik olduğu, yabancı kaynaklardan faydalandıklarını, hocaların yazmış oldukları kitaplardan yararlandıklarını ama yeterli olmadığını ve son olarak derslerin sadece nasıl tez yazılacağına ağırlık verilmesi, öğrencilerin içeriğinin yeterli bulmadıklarına dair sebepler olarak sıralana bilinir. Ayrıca,

öğrencilerin bir kısmı içeriğinin zor olduğunu da ifade etmişlerdir. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, içeriklerin yoğun konular içerdiğini ve kısa zamanda almak zorunda kaldıklarından, yeteri kadar konuları sindiremedikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin az bir kısmı içeriğin orta seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Nedenlerine baktığımızda ise öğrencilerin almış oldukları eğitimi orta seviyede bulduklarını, ders saatlerin yeterli olmadığı, kendilerini geliştirmek adına daha fazla kitap okuduklarını, teorik açısından anlamlandırmak amaçlı farklı makaleler ve tezler incelettiklerini belirtmişlerdir. Alt temadan eğitim durumları incelendiğinde ise elde edilen verilerde öğrencilerin çoğunluğu eğitim durumlarından memnun kaldığı anlaşılmaktadır. Bunun sebebine baktığımızda; eğitim durumları, hocaların eğitim seviyesine ve sunuş biçimlerine göre öğrencilerin eğitim durumlarını beğenip beğenmeyeceğini etkilemektedir. Bu durumda öğrencilerin eğitim durumlarından oldukça memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin yine çoğunluğu hocalarından memnun kaldıklarını, bunun da sebebi hocaların kendilerini yurt dışında eğitim almalar, kendilerini geliştirmeleri önemli faktörlerdendir. Bunun yanında öğrencilerin çok az bir farkla eğitim durumlarının geliştirilebilir açıklamasında bulunmuşlardır. Görüşler incelendiğinde öğrencilerin bulundukları bölümlerde, bölümlerin geliştirilmesi için eğitim seviyesi açısından çok önemli olduğu, teknolojik gelişmeleri takip ederek kalitesini artırmanın önemli bir konu olduğunu, klasik yöntemler yerine yeni yöntemler denemeyi, ikinci dili geliştirmenin faydalı olacağı, hocaların yaşlarının daha genç olması, öğrenci-hoca ilişkisinde etkili olacağını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra öğrencilerin bazıları sunum tekniğini kullandıklarını, konular üzerine tartıştıklarını, konular arası kıyaslama yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, bazı öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, hocaların dersleri sunuş biçimi ve konuşma tarzları, öğrencileri etkilemektedir. Araştırmaya katılan bazı öğrencilerin süre sorunu yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bunun nedeni ise öğrencilere verilen sürenin yeterli olmaması, ders saatlerinin azaltılması veya mola vermeden derslerin uzaması öğrencileri olumsuz etkilemektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmı ise eğitim durumlarını orta seviyede bulduklarını belirtmişlerdir. Bu sonucun nedenleri ise öğrencilerin almış oldukları ders saatlerinin yeterli olmadığını, kendilerini geliştirmek adına daha fazla kitap okuduklarını, teorik açısından anlamlandırmak amaçlı farklı makaleler ve tezler incelettiklerini açıklamışlardır. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerden bir kısmı akademik çalışmaların da yapıldığını vurgulamışlardır. Öğrenciler seminere katılma, makale yazma, tez nasıl yazılır gibi çalışmaların yapıldığını açıklamışlardır. Bunun yanında, öğrencilerin bazıları materyallerin iyi ve hocaya göre de materyaller içeriğinin değiştiğini

ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmı akademik Türkçede zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, Türkçe dilinde zorlandıkları anlaşılmaktadır. Görüşmeye katılan öğrencilerin yine bir kısmı ise hocaların eksi teknikleri kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında, öğrencilerin bir kısmı materyaller eksikliği olduğunu, çok fazla farklılık olmadığını açıklamışlardır. Veriler incelendiğinde, öğrencilerin bir kısmı pratik eksikliği olduğunu, teorik ağırlıklı değil de pratik yapabilecekler derslerinde olmasını daha verimli olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin az kısmı hocalarından memnun kalmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, modern olmasının verileri incelendiğinde; öğrencilerin az bir kısmı modernleşmesi gerektiğini açıklamışlardır. Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde teknolojik ilerlemelerin de takip edilmesi yönünde olduğu, hocaların daha genç yaşlarda da olması eğitim daha verimli olacağını düşünmektedirler. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde memnun olmamaları farklılaştığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin hocaların davranışları baz aldıkları ve davranışlara göre etkilendikleri, bunun haricinde sadece tek konu içerikli derslerin verimli olmadığını düşünmektedirler. Alt temalardan eğitim değerlendirmesinin bulguları incelendiğinde ise öğrencilerin çoğunluğu memnun kaldığı anlaşılmaktadır. Nedeni ise, almış oldukları eğitimden giriş-gelişme-sonuç olarak değerlendirdiklerinde çok şey öğrendiklerini, yeni bilgiler edindiklerini, hocaların bilgili olması, öğrencilerin memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerin bazıları eğitim değerlendirmesin geliştirilebilir olmasını ifade etmişlerdir. Bu sonucun nedeni ise yeniliklere açık olunması, eksiklerin giderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerden bir kısmı ise değerlendirirken almış oldukları eğitimi orta seviyede bulduklarını açıklamışlardır. Bunun sebebi ise hem iyi hem de kötü taraflarının olduğu, ayrıca hocalara göre bu durumun değiştiği söylene bilinir. Araştırmaya katılan öğrencin görüşü incelendiğinde ders sürelerin azalması ve uygulamaların azalması, içeriğin zayıflaması, pandeminin getirdiği dezavantajlardan olan teknolojik kopukluk, öğrencinin memnun olmaması sağlamıştır. Yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde, lisansüstü öğrencilerin eğitim içeriği, durumları ve değerlendirmeye yönelik görüşlerini konu alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar yeni bir kaynak niteliği taşıyacaktır.

6.12 Türkiye'de Almış Oldukları Eğitim Süresince Lisansüstü Öğrencilerin Tez Çalışmalarına İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma

Lisansüstü öğrencilerin, Türkiye'de almış oldukları eğitim süresince tez çalışmalarına ilişkin bildirdikleri görüşler *Tez Çalışmaları* teması altında, bilimsel süreç ve iletişimsel süreç alt temalarla ile toplanmıştır. Alt temalardan bilimsel süreç incelendiğinde öğrencilerin yarısından fazlası tez konusunda memnun kaldıkları ifade etmişlerdir. Nedenleri ise öğrenciler istedikleri konu üzerinde çalıştıklarını ve problem yaşamadıklarını vurgulamışlardır. Bunun yanında öğrencilerin yine yarsıdan fazlası kaynakların yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonucunun nedeni ise öğrencilerin istedikleri kaynaklara rahatlıklar erişebildiği, kaynak konusunda sıkıntı yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Bilimsel sürecin akademik Türkçe dilini konu aldığımızda ise öğrencilerin çoğunluğu tez yazma aşamasında akademik Türkçe dilini kullanmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bunun nedeni ise bilimsel süreç acısından Türkçe akademik dil olarak zor olduğunu, öğrencilerin daha fazla kaynak araştırması gerektiğini, yeterli olmadığını düşündüklerinden dolayı da önce İngilizce yazıp sonra Türkçeye çeviri yaptıklarını vurgulamışlardır. Buna karşın, öğrencilerin çok az bir farkla tez yazma aşamasında akademik Türkçe dilini kullanmakta problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin bazıları ise tez çalışmalarında kaynak bulmakta zorlandıklarını da belirtmişlerdir. Bunun sebebi ise öğrencilerin kaliteli kaynak bulmakta, tezin konusuyla paralel olarak zorlandıklarını, ayrıca gerektiğinde İngilizceden Türkçeye çeviri yaptıklarını ve dış kaynaklara erişim sağlamak zor olduğunu belirtmişlerdir. Bunun aksine öğrencilerin bazıları ise çalışmakta oldukları tez konularında zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Nedenlerini incelediğimizde ise öğrencilerin çalışmak istedikleri konularda, izin belgelerin yavaş çıktığı ve bu konularda kolaylık sağlanmadığını, dış kaliteli kaynak seçiminde zorlandıklarını ve Türkçe akademik dilinden kaynaklı fazla çalıştıklarını açıklamışlardır. Bilimsel süreç içerisinde izin belgeleri geç çıkıyor konusu ele alındığında ise öğrencilerin az kısmı bu konudan kaynaklı zorlandıklarını, tez çalışmalarından aksaklıklara, zaman kaybına neden olduğunu açıklamışlardır. İletişimsel süreç açısından veriler incelendiğinde öğrencilerin neredeyse hepsi danışmanlarından memnun kaldıklarını açıklamışlardır. Hocaların öğrencilere yardımcı olmaları, tavsiyeler vermeleri, ayrıca öğrencilerin sıkıntıları olduğunda hocaların anlayışlı olmaları, öğrencilerin memnun kalmalarını sağlamıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin yarısından fazlası hocalarla ve sınıf arkadaşları ile iletişimlerinin iyi olduğu belirtmişlerdir. nedenleri ise hocaları ile iletişimlerinin kopmadığını ve sınıf arkadaşları ile birbirlerine yardımda bulunduklarını, buluştuklarını ifade etmişlerdir. Bunun dışında öğrencilerin bazıları pandemiden kaynaklı

iletişim kopukluğu yaşadıklarını açıklamışlardır. Pandemi kaynaklı hocalarla ve danışmanlarla yeteri kadar iletişim kuramadıkları vurgulamışlardır. Bu konuya paralel olarak öğrencilerin bazıları hocalarla, sınıf arkadaşlarıyla ve danışmanları ile iletişim kopukluğu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni ise pandemi sürecinin yaratmış olduğu sınırlamalar öğrenci-danışman-hoca ve sınıf arkadaşları ile iletişim kopukluğunun oluşmasını sebep olmaktadır. Görüşmeye katılan öğrencilerin az bir kısmı ise Türk sınıf arkadaşları ile iletişimin olmadığını ifade ederken, yine az bir kısmı yabancı sınıf arkadaşları ile iletişimlerinin daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. İncelenen araştırmalar sonuçlarında, lisansüstü öğrencilerin tez çalışmalarını baz alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar yeni bir kaynak olacaktır.

6.13 Lisansüstü Eğitim Aldıkları Kurumlardaki Öğrenci İşleri Hakkında Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma

Lisansüstü öğrencilerin, eğitim aldıkları kurumlardaki öğrenci işleri hakkında bildirdikleri görüşler *Öğrenci İşleri* teması altında, mesleki kalite ve kişilik özellikleri alt temaları ile toplanmıştır. Alt temalardan mesleki kalite incelendiğinde, araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin çoğunluğu kurumdaki öğrenci işlerini iyi ve kaliteli olduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra öğrencilerin bazıları öğrenci işleri yardımcı oluyor olmasından memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin bazıları iletişimlerinin iyi olduğunu ve çözüm odaklı olmalarından sıkıntı yaşamadıklarını açıklamışlardır. Bu olumlu ifadelerin aksine öğrencilerin bazıları iletişim sıkıntısı yaşadıklarını (Türkçe-Yabancı dil konusunda) ifade etmişlerdir. Görüşmeye katılan bazı öğrencilerin problem çözmede yavaş olduklarını belirtmişlerdir. Mesleki kalite içeriğinde yer alan görüşlerden "işlerini yapıyorlar" ile "ilgiler" ifadesi öğrencilerin az kısmının görüşünü oluşturmaktadır. Öğrencilerin az kısmı ise iletişim problemi yaşadığını da açıklamıştır. Alt temalardan kişilik özellikleri incelendiğinde ise öğrencilerin bazıları öğrenci işlerinde çalışan personelin agresif olabildiklerini ifade ederken, az bir kısmı öğrenci işlerinde çalışan personelin saygılı davrandıkları belirtmişlerdir.

Enterieva (2015) yapmış oldukları çalışmada; öğrencilerin tamamına yakını, bağlı oldukları eğitim kurumlarındaki eğitim destek hizmetlerini olumlu değerlendirmektedir. Bazı öğrenciler eğitim destek hizmetlerini olumlu değerlendirmekle birlikte, daha da gelişebileceğini belirtmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçları; tarafımızca yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Başa (2018) çalışmasında ise katılımcıların önemli bir kısmı, eğitim destek hizmetleri konusunda çok fazla sorun yaşadığını, bazı idari personelin öğrencileri uğraştırdığını ve kendilerine yardımcı olmadıklarını vurgulamış, bu bağlamda öğrencilerin eğitim destek hizmetleri konusunda beklentilerinin karşılamadığı ve bu durumdan hiç memnun olmadıkları tespit etmiştir. Başa (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonuçları ile yaptığımız çalışmanın sonuçları tamamen farklılık göstermektedir.

6.14 Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları Kapsamında Öğrencilerin Lisansüstü Eğitimlerini Tamamlandıklarında Gelecek Planlarına İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma

YTB ve Türkiye Bursları kapsamında öğrencilerin lisansüstü eğitimlerini tamamladıklarında gelecek planlarına ilişkin belirtikleri görüşler *Geleceğe Dair Planlar* teması altında toplanmıştır. Görüşmeye katılan öğrencilerin yarısından fazlası ülkelerine dönmek istediklerini açıklamışlardır. Bunun yanında öğrencilerin çoğunluğu kendi mesleğini icra etmek istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu akademik açısından ilerlemek olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, lisansüstü eğitimine devam etmek istediklerini vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra öğrencilerin bazıları akademisyen veya öğretim görevlisi olmak istediklerini de ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bazıları ise kariyer odaklı çalışmak istedikleri ve çalışmak istediklerini vurgulamışlardır. Çalışmayla ortaya çıkan Avrupa/Kanada/İskandinavya ülkelerinde lisansüstü eğitim almak, az sayıda da olsa öğrencilerin yurt dışına özellikle Avrupa, Kanada ve İskandinavya ülkelerine gitme istekleri dikkat çekici bir sonuç olmuştur. Bunun yanında öğrencilerin bir kısmı Türkiye'de aldıkları eğitimle birlikte kendi ülkelerine hizmet vermek istediklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin az kısmı YTB ile iş birliği yapmak istediklerini, yine az bir kısmı kitap yazmak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin az bir kısmı üniversiteler arası bağ kurmak istediklerini (Türkiye'deki üniversiteler-kendi ülkesindeki üniversiteler), bunun yanında kendi ülkesi ve Türkiye ile bağ kurmak istedikleri ifade etmişlerdir. Bunun nedeni ise yanlış algıları yıkmak istedikleri söylene bilinir. Bunun yanı sıra öğrencileri az bir kısmı Avrupa ülkelerinde ve kendi ülkesinde akademisyen olmak istediklerini açıklamışlardır. İncelenen araştırmalar sonuçlarında, lisansüstü öğrencilerin gelecek planlarını baz alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar yeni bir kaynak olacaktır.

6.15 Pandemi Süreci Boyunca Lisansüstü Öğrencilerin Eğitim Hayatları ve YTB ile Türkiye Bursları Pandemi Sürecini Nasıl Yönettiklerine İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma

Pandemi süreci boyunca lisansüstü öğrencilerin eğitim hayatları ve YTB ile Türkiye Bursları pandemi sürecini nasıl yönettiklerine ilişkin bildirdikleri görüşler *Uzaktan Eğitim ve Türkiye Bursları Pandemi Yönetimi* teması altında, uzaktan eğitim ve Türkiye Bursları pandemi yönetimi alt temaları ile toplanmıştır. Uzaktan eğitim alt teması incelendiğinde; araştırmada elde edilen sonuca göre öğrencilerin çoğunluğu uzaktan eğitimi zor olduğunu ifade ederken; öğrencilerin çoğunluğu verimli olmadığını düşünmektedirler. Buna karşın yakın bir oranla öğrencilerin uzaktan eğitimden memnun kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde; öğrencilerin genellikle tez aşamasında olduğundan problem yaşamadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak, bazı öğrencilerin kıyaslama yaptıklarında, yüz yüze eğitimi daha verimli buldukları anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin bazıları psikolojik anlamda zor olduğunu ifade ederken, bazı öğrencilerin problem yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Bunun dışında öğrencilerin bazıları adaptasyon problemi yaşadığını açıklarken, pandemi sürecinin zor olması da olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca, öğrencilerin az bir kısmı sınıftaki samimiyetin azaldığını ifade ederken, hocaların fazla ödev vermeleri öğrencileri zorlandıkları anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin az bir kısmı hocalarla iletişim kopukluğu yaşadıklarını da açıklamışlardır. Alt temalardan Türkiye Bursları pandemi yönetimi incelendiğinde; araştırma sonuca göre öğrencilerin yarısından fazlası YTB ve Türkiye Burslarının pandemi sürecini iyi yönettiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında öğrencilerin bazıları barınma ile problem yaşadığını, ülkeye dönme konusunda karmaşıklıklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bazıları ise YTB süreci orta seviyede yönettiğini açıklamışlardır. Bunun nedeni incelendiğinde; barınmada problem oluşması, ülkelere dönme konusunda karmaşıklık oluşması, bunun yanında bazı ülkelerde net problemi olduğundan derslere katılım sağlayamadıklarından, bundan dolayıda Türkiye'de dönmeleri ancak YTB tarafından kabul edilmemeleri, yeni başlayanları bursları yatırılmamasından dolayı öğrencilerin yönetim şeklini orta derece iyi değerlendirmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin, kendilerinin bu problemi yaşamadıkları, başka öğrencilerin yaşamış oldukları problemleri de göz önünde bulundurduklarından, objektif bir yaklaşım değerlendirmesi yaptıkları dikkat çekmektedir. Bunun aksine öğrencilerin bir kısmı Türkiye Burslarının düzenlendiği kursları ve eğitimleri iyi bulduklarını da ifade etmişlerdir. Araştırmada YTB ve Türkiye Burslarının pandemi sürecini iyi yönetmediğini açıklayan

öğrenciler ise az sayıdadır. İncelenen araştırmalar sonuçlarında, öğrencilerin pandemi de almış oldukları uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini ve YTB ile Türkiye Burslarının pandemi sürecinin yönetimini baz alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar yeni bir kaynak olacaktır.

6.16 Yukarıda belirtilen Sorular Dışında Lisansüstü Öğrencilerin Eklemek İstediklerine İlişkin Görüşleriyle Sonuç ve Tartışma

Yukarıda yer alan sorula dışında lisansüstü öğrencilerin eklemek istediklerine ilişkin belirtikleri görüşler *Farklı Görüşler* teması altında, Türkiye Burslarına ilişkin görüşler ile genel görüşler ve öneriler alt temaları olarak toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu Türkiye Burslarına ilişkin başka görüşler belirtmek istediklerini açıklamışlardır. Bunlar; veriler incelendiğinde öğrencilerin YTB ve Türkiye Burslarına teşekkürlerini, minnetlerini ayrıca gelişmesi gerektiğini açıklamışlardır. Bunun yanı sıra; Türkiye Burslarının sunduğu programın iyi olduğunu, bu program sayesinde ülkeyi daha kaliteli bir konuma getireceğini düşünmektedirler. Ayrıca, öğrencilerden biri bulunduğu projenin eksiklerinin giderilmesi gerektiğini ifade ederken, bir başka öğrenci uluslararası etkinliklerin daha fazla yapılması ve sıkıntıların bu sayede giderileceğini açıklamıştır. Bunun yanında, öğrenciler Türkiye Burslarının iyi çalışmalar yaptığını, ancak bölümlere göre bir temsilci olması, problemleri çözmede kolaylık sağlayacağını, ilaveten YTB ve hocalar arası bağ kuracak temsilci olması Türkiye Burslarının ve öğrencilerin yararına olacağını inanmaktadırlar. Son olarak, öğrencilerin almış oldukları bursun düzenlemesi gerektiğini, öğrenci sayısı fazla olduğundan kontrol edilmesi zor olduğunu ifade etmişlerdir. Alt temalardan genel görüşler ve öneriler incelendiğinde ise öğrencilerin çok az bir farkla görüşleri şöyledir; öğrencilerin önerileri ve görüşlerinde yeni bir dil, yeni şeyler keşfetmek, kültürler tanımak, yeni arkadaşlıklar edinmek, tecrübeler kazanmak için Türkiye Burslarının katkı sağladığı büyük bir olanak olarak değerlendirmektedir. Ayrıca, Türkçe dillerini geliştirmek adına Türklerle bir araya gelebilecek ortamların daha fazla olmasını, yurtlarda Türklerle kalmanın daha iyi olacağını, TÖMER eğitimi alıyorken üniversitelerdeki derslere katılıp, Türkçe dillerini daha iyi geliştirmelerine ve kültür şoku etkisini azaltmak adına derslere aktif bir şekilde misafir olarak katılım göstermeleri, yabacı öğrenciler için çok büyük bir avantaj olacaktır. Türkiye eğitim sistemini iyi olmadığını düşünen öğrencisi çok arkadaşlarına tavsiyede bulunmadığını bunun da daha çok dil bakımından zor olacağını düşünmektedir. Ayrıca, ikamet işlerinin yabancı öğrenciler için hızlandırılması önemli bir konu iken, iletişim dilinin geliştirilmesi gerektiğini (İngilizce, Rusça, Tatarca, Arapça, vs.)

vurgulamıştır. Bunun yanı sıra, barınma saatlerin düzenlemesi ve barınma ücretlerin pahalı olduğundan öğrenciler için zorluk teşkil etmektedir. Araştırmanın konusu dahilinde olmasa da hastaneden randevu almayı daha kolay olması için kurumların bilgilendirici yönergeler yayınlamaları gerektiğini ifade etmek istemiştir. Önerilerin devamında ise üniversitelerde yabancı öğrencilere Türkçe editörler bulunması gerektiğini böylelikle Türkçe yazan öğrencilere faydası olacağını belirtmişlerdir. Son olarak, akademik Türkçe dilinin daha kapsamlı bir şekilde eğitim verilmesi, öğrencilerin yararına olacağını ifade etmiştir. İncelenen araştırmalar sonuçlarında, öğrencilerin farklı görüşlerinin baz alan çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde bu konunun eksikliğinden dolayı çalışma da elde edilen sonuçlar yeni bir kaynak olacaktır.

6.17 Öneriler

Elde edilen bulgular sonucunda; Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerinde görüşlerini dikkate alınarak bazı öneriler hazırlanmıştır.

1. Üniversite web-sitelerinin İngilizce dilinde kullanılması, uluslararası öğrencileri için daha kullanışlı olacağı ve bilgi erişimin daha kolay ulaşılması için menülerin basitleştirilmesi lisansüstü öğrencileri için daha elverişli olacaktır.
2. Lisansüstü öğrencilerin kaynak ulaşımında (tez, makale) kullanılan akademik Türkçe dilin yanında, İngilizce dilinde hakim olması; okunan kaynakların daha anlaşılır kılacaktır.
3. YTB ve Türkiye Bursları bünyesinde organize edilen etkinliklerin, Ankara ve İstanbul dışında da faaliyet göstermesi ve afişlerin oluşması, YTB ve Türkiye Bursları için daha etkili bir tanıtım olacaktır. Ayrıca, YTB ofislerin, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi illerin dışında diğer illerde de aktif olarak kurulması, Türkiye Burslusu öğrenciler için daha faydalı olacaktır.
4. YTB ve Türkiye Bursları tarafından yapılan etkinliklerde öğrenci seçimlerin daha dikkatli olunması, aynı öğrenciler tarafından oluşturulmamasına özen gösterilmelidir. Böylelikle etkinliklere tüm öğrencilerin katılma şansının olasılığı artacaktır.
5. Türkiye Burslarının sağladığı olanaklardan uçak bileti imkanının; uzak ülkelerden gelen öğrenciler için yardımların daha fazla olması gerekmektedir, biletlerin pahalı oluşundan kaynaklı öğrenciler tatillerde ülkelerine dönememektedirler. Sadece gidiş-dönüş biletleri dışında, en azından uzak ülkeleri kapsayan düzenlemeler getirilebilir.

6. YTB ve Türkiye Burslarının sağladığı olanaklardan ekonomik-burs imkanının; öğrencilerin giderlerini ve Türkiye'nin ekonomi durumunu baz alındığında, burs miktarın artışı yararlı olacaktır.
7. Alınan Türkçe eğitim dili dışında ikinci dil olan İngilizce dilin geliştirilmesi gerekmektedir. Gerek akademisyenlerin, personellerin ve öğrencilerin İngilizce diline daha fazla önem vermeleri eğitim açısından önemli katkılar sağlayacaktır.
8. TÖMER'de verilen eğitimin daha kapsamlı bir şekilde sunulması; bunun da öğrencilerin yeterlilik puanına göre sınıfların oluşturulması, konuşma pratiği yapmaları için daha fazla imkanların olması, ayrıca gönüllü Türk öğrenciler ile konuşma imkanların sağlanması, ders programı oluşturulurken her güne yayılmaması ve bölümlere göre giriş dersleri verilmesi öğrenciler için daha faydalı olacaktır.
9. Üniversitelerde uluslararası öğrenciler için uluslararası öğrenci ofisi açılması ve bu sayede yapılan etkinliklerden, konferanslardan vs. öğrenciler bilgi erişiminde daha kolay imkanları olacaktır.
10. YTB, öğrencileri yerleştiriyorken, okulun uyguladığı düzenlemeleri takip etmesi ve ona göre değişimlerin yapılması öğrenciler için faydalı olacaktır.
11. Türkiye Burslarının dış ülkelere tanımı daha kapsamlı hazırlanması, reklamının daha iyi hazırlanması öğrencilere ulaşmada daha yararlı olacaktır.
12. Üniversitelerde yabancı öğrencilere Türkçe dil konusunda editörlerin olması akademik çalışmalarda yarar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Adıyaman, H. K. (2016). *Uluslararası öğrencilerin kültürlerarası iletişim yeterliği üzerine bir inceleme: Türkiye burslularıörneği*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akalın, G., (1981). *Kamu Ekonomisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi.

Akay, C., Ültanır, E. (2010). Andragojik temellere dayalı kolaylaştırılmış okuma-yazma eğitimi (KOYE) sürecine yönelik KOYE eğitimcilerin görüşleri, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6* (2) 75-88.

Akdağ, M. (2014). *Türkiye bursları kapsamında yükseköğretim için türkiye'ye gelen öğrencilerin sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akkudağ, E. A. (2017). Yükseköğretimde küreselleşme ve yansımaları, *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi 4 (1)*, 1-16.

Alıç, M. (1991). *Türk eğitim sistemi ve işleyişi, eğitim bilimlerinde çağdaş gelişmeler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi.

Anadolu Üniversitesi, *Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği*, T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete, http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160714-3.htm [Erişim Tarihi: 31 Ocak 2019].

Andersen, O. (1993). On the Internationalization of Firms: A Critical Analysis, *Journal of İnternational Business Studies, 24*(2), 209-231.

Baltacı, A., (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED), 5(2),* 368-388.

Bath, D., Smith, C., Stein, S., & Swann, R. (2004). Beyond mapping and embedding graduate attributes: Bringing together quality assurance and action learning to create a

validated and living curriculum, *Higher Education Research and Development, 23*, 313-328.

Başa, Ş. (2018). *Balkan ülkelerinden Türkiye'ye yükseköğrenim amacıyla gelen öğrencilerin akademik ve sosyal beklentileri,* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Başaran, İ. E. ve Çınkır, Ş. (2013). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. 4. Ankara: *Siyasal.*

Bazarbayeva, L. (2018). Türkiye'nin uluslararası öğrenci politikası, *Avrasya Araştırmaları ABD*, 1-8.

Biernacki P, and Waldorf D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological methods & research.10*(2), 141-63.

Bogdan, R. C. and Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods.* Boston: Allyn and Bacon.

Bousman-Kosowski, I. (1979). Quelques explications à propos de le technique et un exemple d'ultilisation de cette technique dans l'enseignement*, Mesure luation en éducation, 2*(4), 95-98.

Budak, M. M. (2012). *Kamu diplomasisi aracı olarak öğrenci değişim programları ve Türkiye uygulamaları,* Uzmanlık Tezi, T.C Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara.

Büyükduman F. İ. (2020). *Eğitimde sistem ve sistem yaklaşımı*, Academia.

Chevening Impact Report. (T.Y.) (2019). https://dof4zo1o53v4w.cloudfront.net/s3fspublic/Chevening%20Impact%20Report%202018%20web.pdf.

Chevening. (2019). *About Chevening.* https://www.chevening.org/about-chevening.

Christensen, L. B., Johnson, R. B., Turner, L. A. ve Aypay, A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz,* Ankara: Anı

Comenius programı, (2020). http://proje.gazi.edu.tr/posts/view/title/comenius-18598 sayfasından erişilmiştir.

Culver, S., Puri, I., Spinelli, G., DePauw, K. and Dooley, J. (2012). Collaborative douple degree programs and value added for students: Lessons learned through the evaluate-E project, In J. Ryan (Ed.), *Cross-cultural teaching and learning for home and international students* (182-195). *London: Routledge*.

Çelik, H. (2014). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkiye'de kültüre ve dine ait algıları, *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, *(1)*, 41-52.

DEİK, D.E.İ.K, (2013), *Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu, Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu,* İstanbul

Derman, S. (2002). *Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğreniminde karşılaştıkları sorunlar,* 5. Dünya Türkçe Öğrenimi Sempozyumu Bildirileri, 66-70.

De Wit, H. (2002). *Internationalization of higher education in the United States of America and Europe: A historical, comparative, and conceptual analysis,* Westport, CT: Greenwood.

Dönmez, E. K. (2019). *Uluslararası siyasal iletişim faaliyetlerinin ülkelerin imaj ve algıları üzerinde etkisi: Türkiye bursları ile İstanbul'da öğrenim gören öğrenciler üzerine bir inceleme,* Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dessoff, A. (2007). Branching Out, *International Educator 16* (2), 30.

Ejder, A. (2019). *Türk kamu diplomasisi bağlamında Türkiye bursları örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.

Enterieva, M. & Sezgin, F. (2016). Türki Cumhuriyetlerden Türkiye'ye gelen yükseköğretim öğrencilerin akademik ve sosyal beklentilerin karşılanma düzeyi, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 6* (1), 102-115.

Enterieva, M. (2015). *Türki Cumhuriyetlerden Türkiye'ye gelen yükseköğretim öğrencilerin akademik ve sosyal beklentilerin karşılanma düzeyi,* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Erasmus programı, Ulusal ajans. (2020). https://www.ua.gov.tr/ sayfasından erişilmiştir.

Erasmus programı, (2020). https://www.ef.com.tr/erasmus/erasmus-nedir/, sayfasından erişilmiştir.

Erdoğan, E. (2014). Türkiye'de yükseköğretimin gündemi için politika önerisi, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi 4* (1), 1-17.

Erkutlu, H. ve Eryiğit, S. (2001). Uluslararasılaşma Süreci, *G.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi 3*(2001), 149-164.

Farabi programı, (2020). https://farabi.yok.gov.tr/farabi-degisim-programi, sayfasından erişilmiştir.

Gelişli, Y., Mut, G. (2021). Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığının Oluşmasında Etkili Olan Faktörlere İlişkin Görüşleri, *Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Dergisi, 3* (1), 92-113.

Gérard, F.-M. (2001). *L'évaluation de la qualité des systémes de formation. Mesure et évaluation en éducation,* 24 (2-3), 53-77.

Gökmen, B. (2016). Küreselleşmenin Eğitim Finansmanı Üzerindeki Etkisi, N. Çelebi (Ed), *Küreselleşme ve Eğitime Yansımaları* (95-128). Ankara: Nobel.

Grudving programı, (2020). http://proje.gazi.edu.tr/posts/view/title/grudving-18594 sayfasından erişilmiştir.

Hakkımızda [online], (2019). Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi, http://tomer.ankara.edu.tr/hakkimizda/ [Erişim Tarihi: 31 Ocak 2019].

Halaç, H., Mokrane, H., Turan, S. (2019). TÖMER öğrencilerinin kültürel miras ve koruma farkındalığı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi örneklemi. *Journal of Awareness, 4* (2), 185-204.

Hisarcıklıoğlu, M. R. (2013). *Uluslararası yükseköğretim ve Türkiye'nin konumu, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK),* Eğitim Ekonomi İş Konseyi.

Hürriyet Gazetesi, (2022): https://www.hurriyet.com.tr/egitim/uluslararasi-ogrenci-sayisi-200-bini-asti-41806787 sayfasından erişilmiştir.

İlhami, T. (2019). İletişim, küreselleşme ve eğitim, *Uluslararası Eğitim ve Tarih Araştırmaları Dergisi*, *1* (1), 68-78.

Kahane, D. (2009). *Learning about obligation, compassion, and global justice: The place of contemplative pedagogy,* doi: 10.1002/tl.352.

Kahraman, E. (2019). *Uluslararası siyasal iletişim faaliyetlerinin ülkelerin imaj ve algıları üzerindeki etkisi: Türkiye bursları ile İstanbul'da öğrenim gören öğrenciler üzerine bir inceleme,* Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Kavak,Y., Baskan, G.A. (2001), Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklara Yönelik Eğitim Politika ve Uygulamaları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 92-103.

Kaya, Y. K. (1979). *Eğitim Yönetimi Kuram ve Türkiye'deki Uygulama,* Ankara, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü

Knight, J. (2007). *Internationalization: concepts, complexities and challenges, Internatıonal Handbook of Higher Education Springer International* Handbooks of Education, 207-277, doi: 10.1007/978-1-4020-4012-2_11.

Knight, J. (2008). *Joint and double degree programmes: Vexing questions and issues. The Observatory on Borderless Higher Education.*

Knight, J. (2001). Monitoring the quality and progress of internationalization, *Journal of Studies in International Education*, *5*(3), 228–243.

Korkmaz, M. (2015). *Küreselleşen dünyada eğitim küreselleşmesi,* AR&GE Bülten, Sektörel, 8-12.

Kore burs devleti (2020). https://www.studyinkorea.go.kr/tr/overseas_info/allnew_technologyFuture.do, sayfasından erişilmiştir.

Kuder, M., and Obst, D. (2009). *Joint and double-degree programs in the Transatlantic context: a survey report,* 7 Aralık 2017 tarihinde adresinden erişildi.

Kulaç, O. (2016). *Bir kamu politikası çözümlemesi: Türkiye'nin yurtdışı lisansüstü burs politikası,* Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Kurt Keskin, F. (2022). *Yükseköğretim programlarının uluslararasılaşması bağlamamında sınıf eğitimi programının değerlendirmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kumar, R. (2011). Araştırma yöntemleri yeni başlayanlar için adım adım araştırma rehberi. Ankara: *Edge Akademi.*

Leonaro da vinci programı, (2020). http://proje.gazi.edu.tr/posts/view/title/leonardo-da-vinci-18593 sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2012). *Bütçe Raporu. Yurt Dışı Eğitim ve Öğretim Genel Müdürlüğü,* http://sgb.meb.gov.tr, Ankara: MEB yayınlanmamış veriler.

Mevlana değişim programı. (2020). https://www.ytb.gov.tr/index.php/kurumsal/baskanligimiz-2, Temel bilgiler sayfasından erişilmiştir.

Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. *New York: Sage.*

Obst, D., and Kuder, M. (2012). International joint-and double-degree programs, *International Higher Education*, 66, 5–7.

Obst, D., Kuder, M., and Banks, C. (2011). *Joint and double degree programs in the global context: Report on an international survey,* IIE Report. 7 Aralık 2017 tarihindehttp://www.iie.org/Research-and-Publications/Publications-and-Reports/IIE-Bookstore/Joint-Degree-Survey-Report-2011#.V4-s4ri7iko adresinden erişildi

OECD ve UNESCO Institute for Statistics (2011). https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/48631582.pdf sayfasından erişilmiştir.

OECD. 2003. *Education at a glance: OECD indicators*, Paris: *OECD.*

Ouellet-Dubé, F. (1983). *La technique Delphi*. Mesure et évaluation en education, 6 (1), re d'évaluation. PISA. Paris, OCDE.

Ortak Eğitim-Öğretim Programları, (2017). Yükseköğretimde uluslararasılaşma strateji belgesi 2018-2022, 26.

Özlük, E., Doğan, F., Ergen Işıklar, Z., Özlük, D. (2019). Yükseköğretimdeki uluslararası öğrencilerin Türkiye imajı: Selçuk Üniversitesi örneği, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19* (38), 145-162.

Özmenteş, G., Özmenteş, S. (2003). Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitimden beklentileri ve yüksek lisans programları ile ilgili görüşleri, *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*, 247-255.

Özoğlu, M., Gür, B. S. ve Coşkun, İ. (2012). *Küresel eğilimler ışığında uluslararası öğrenciler*. Seta: Ankara.

Öztürk, S. (2014). *Büyük Öğrenci Projesinden Türkiye Bursları Projesine Geçiş Süreci ve Türkiye'nin Öğrenci Politikasındaki Değişim.* T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Uzmanlık Tezi). Ankara.

Patti, H. C. (2005). Oceana University: Recruiting International Students, *International Journal of Case Method Research & Application, 17*, 416-424.

Patton, M. Q. (1987). *Qualitative evaluation and research methods, Newbury Park, CA: Sage*.

2018 pisa sonuçları. (2020). https://www.oecd.org.tr sayfasından erişilmiştir.

Resmi Gazete, (6 Ekim 2016). *Yükseköğretim Kurumlarının Yurt Dışı Yükseköğretim Kurumlarıyla Ortak Eğitim Öğretim Programlarına Dair Yönetmelik* https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161006-8.htm. sayfasından erişilmiştir.

Rumbley, L E. and Albatch P. G. (2013). *International Branch Campuses Issues* (Erişim) http://www.international.ac.uk/resources/Branch%20Campus%20Issues.pdf, 11 Nisan 2013, 6.

Rusya Federasyonu Bursları, (2020). (https://www.esaegitim.com/icerik/14/rusyada-egitim ve https://studyinrussia.ru/tr/why-russia/advantages/). sayfalarından erişilmiştir.

Sall, H.N, De Ketele, J-M. (1997). L'évaluation du rendement des systémes éducatifs: apports des concepts d'efficacité, d'efficience et d'équité. Mesure et évaluation en éducation, *19* (3), 119-142.

Scott, P. (2002). *Küreselleşme ve Üniversite: 21. Yüzyılın Önündeki Meydan Okumalar* (Çeviren: Seda Çiftçi), Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler, *2* (1),191–208.

Sönmez, V. (1987). *Sevgi Eğitimi.* Ankara: *Şafak.*

Steger, B. M. (2013). *Küreselleşme,* (A. Ersoy, Çev.) Ankara: *Dost.*

Study in Turkey, (2014). Yükseköğretimde kalite için, 25.

Şengül, M., Serpil, H. (2018). Türkiye'de ve dünyada ortak ve çift diploma programları: Güncel durum ve öneriler, *Yükseköğretim Dergisi, 8* (1), 78-89.

TÖMER, (2020). http://tomer.ankara.edu.tr sayfasından erişilmiştir.

Türkçe Öğretimi Çalışmaları, *Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı,* https://www.ytb.gov.tr/uploads/resimler/kitaplar_pdf/ici.pdf [Erişim Tarihi: 31 Ocak 2019].

Türkiye Bursları, (2020). https://www.turkiyeburslari.gov.tr/hakkimizda. sayfasından erişilmiştir.

TURQUAS Projesi, (2017). *Yükseköğretimde uluslararasılaşma strateji belgesi 2018-2022*, 17.

Türkiye ve Uluslararası Öğrenci Programları, (2013). *Uluslararası yüksek öğretim ve Türkiye'nin konumu,* eğitim ekonomisi iş konseyi raporu.

Ulutaş, A. (2014). *Bir Evrense Temayül Olarak Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Öğrenci Hareketliliği Burslu Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinin Türkiye'nin Dış Politikasındaki Yeri. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı*, (Uzmanlık Tezi). Ankara. https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/thesis/at__lgan_ulutas.pdf.

UNESCO. 2003. *Education for All global monitoring report 2003. Gender and Education for All, the leap to equality*, Paris: UNESCO.

Usta, M. E., Demirtaş, Z., Şirin Demir, M. (2013). Yurtdışına gitmiş eğitimcilerin küreselleşmeye ilişkin görüşleri, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, *X* (1), 227-247.

Üner, M. M. ve Kartepe, O. M. (1996). Hizmet pazarlaması sorunlarına Franchising Çözümleri, *Hacattepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, 14*(2), 185-208.

Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi (YABSİS), (2017). *Yükseköğretimde uluslararasılaşma strateji belgesi 2018-2022,* 29.

Yağar, F., Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: araştırma sorunları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik, *Gazi Sağlık Bilimler Dergisi*, *3*(3), 1-9.

Yanpar Yelken, T. (2009). Öğretmen adaylarının portfolyoları üzerinde grup olarak yaratıcılık temelli materyal geliştirmenin etkileri. *Eğitim ve Bilim, 34*, 83-98.

Yelken, C., Yazıcı, H. Altun, F. (2020). YÖS ile üniversiteye yerleşen yabancı uyruklu öğrencilerin stresle başa çıkma stilleri, problem çözme becerileri ve yardım arama davranışları, *Yükseköğretim Dergisi*, *10* (1), 27-37.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* . Ankara: *Seçkin.*

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri,* Ankara: *Seçkin.*

Yontar, İ. G. (2019). Türkiye bursları kapsamında öğrenim gören uluslararası öğrencilerin üniverisite yaşamına uyumu: Bir devlet üniversitesi örneği, *BEÜ SBE Dergisi,* 8 (1), 242-262.

YÖK. (2017). *Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Stratejileri (2018-2022),* https://www.yok.gov.tr/Documents/Anasayfa/Yuksekogretimde_Uluslararasilasma_Strateji_Belgesi_2018_2022.pdf.

Yurdugül, H. (2005). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması,* XIV. Ulusalal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül, Denizli.

Yüksek Lisans Bursu Veren Diğer Kurum ve Kuruluşlar (2020): http://yukseklisans.com.tr/bursveren sayfasında erişilmiştir.

YTB (2020): https://www.ytb.gov.tr/index.php/kurumsal/baskanligimiz-2 sayfasından erişilmiştir.

Wolf, P., Hughes, J. C., Atay M., Kalaycı, N., İlhan, E. (2015). *Yükseköğretimde eğitim programı geliştirme öğretim üyeleri tarafından yürütülen süreçler ve uygulmalar,* Ankara: Edge Akademi.

EKLER

EK.1 Etik Komisyonu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 15.02.2021-E.27477

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-27477
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 08.01.2021 tarihli ve 80287700-302.08.01- 3822 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı **Yüksek Lisans Öğrencisi Gkioulsach CHATZISOULEIMAN'ın, Doç. Dr. Filiz ÇETİN'in** danışmanlığında yürüttüğü ***"Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları Kapsamında Lisansüstü Burs Alan Öğrencilerin Almış Oldukları Eğitimi Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **26.01.2021** tarih ve **02** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Araştırma Kod No: 2021-150

Komisyon Başkanı

Ek:1 Liste

EK.2 Lisansüstü Öğrenci Görüşme Formu

Görüşmeci Sözleşme Formu

Araştırma Sorusu:
Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Burslusu lisansüstü öğrencilerin Türkiye'de aldıkları eğitim sürecini nasıl değerlendirmektedirler?

Öncelikle, bana ayırmış olduğunuz zaman ve araştırmama gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ediyorum.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalında yüksek lisans yapıyorum. *"Yurt Dışı ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları kapsamında lisansüstü burs alan öğrencilerin almış oldukları eğitimi değerlendirmeye ilişkin görüşleri."* adlı araştırma kapsamında sizinle bir görüşme yapmak istiyorum.
Katıldığınız bu görüşmede görüşlerinizin araştırmanın konusuna bağlı olarak geniş bilgi vereceğini umuyorum. Araştırma verilerimin geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak, görüşme sırasındaki olası eksiklikleri önleyebilmek amacıyla görüşmemizin ses kaydını almayı düşünüyorum. Kayda alınacak bu görüşme, yalnızca bilimsel bir veri olarak kullanılacaktır. İstediğiniz durumunda ses kayıtları, verilerin yazıya dökülmesinden sonra silinebilecektir.
Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim.
Araştırmama katıldığınıza ve benim de size verdiğim sözleri tutacağıma ilişkin bu sözleşmeyi imzalamamızı uygun görüyorum.

Tarih: ...../...../2020 Saati: ..... : ..... Yeri: .....
Görüşülen Görüşmeci

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Eğitim düzeyiniz: ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora
Eğitim döneminiz: ( ) Bilimsel hazırlık ( ) Ders ( ) Tez
Bölümünüz:
Eğitim kurumunuz: ( ) Ankara Üniversitesi ( ) Gazi Üniversitesi
( ) Hacettepe Üniversitesi ( ) Orta Doğu Teknik Üniversitesi ( ) Diğer
Geldiğiniz ülke:
Yaşınız:
Cinsiyet: ( ) Kadın ( ) Erkek

GÖRÜŞME SORULARI

1. Türkiye'ye gelmeden önce ve sonrasında Türkiye Bursları hakkında görüşleriniz nelerdir?
2. Türkiye Burslarının sağladığı olanakları nasıl değerlendiriyorsunuz? (Üniversiteye ve bölüme yerleştirme, Ekonomik, Sosyo-kültürel, Üniversite harcı, Sağlık sigortası, Barınma, Bir kerelik uçak bileti.)
3. Türkiye Bursları Çağrı Merkezi ile iletişim süreciniz hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
4. Türkiye'de eğitim ve burs aldığınız süresince yaşadığınız sorun veya sorunlar var mı? Varsa, sorunlar için nasıl çözüm yolları aradınız/arıyorsunuz?

5. Türkiye'de almış olduğunuz eğitim hakkındaki genel görüşleriniz nelerdir?
6. Kendi ülkenizin eğitim sistemini ile karşılaştırdığınızda Türkiye eğitim sistemi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
7. Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) eğitimi sürecinde Türkçe eğitiminin niteliği hakkında görüşleriniz nelerdir?
   - Eğitim kalitesi
   - Kullanılan kaynaklar/kitaplar
   - Öğretim elamanları
8. Türkiye Burslarının Türkçenin yaygınlaşmasına katkı sağladığını düşünüyor musunuz?
9. Bulunduğunuz üniversitenin sağladığı olanakları nasıl değerlendiriyorsunuz?
10. Türkiye'de aldığınız eğitim süresince
    - İçeriği,
    - Eğitim durumları,
    - Değerlendirme hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
11. Türkiye'de aldığınız eğitim süresince tez çalışmalarının sürdürülebilirliği ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?
    - Bilimsel süreç (Dil, Kaynaklar ve Çalıştıkları veya çalışmak istedikleri konular),
    - İletişimsel süreç açısından (Danışmanları ve Öğretim üyeleri ile iletişimleri, yüksek lisans öğrencileri ile iletişimleri).
12. Lisansüstü eğitim aldığınız kurumlardaki öğrenci işlerini nasıl değerlendirirsiniz?
    - Kişisel özellikler
    - İletişimsel süreç
    - Mesleki kalite
13. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ile Türkiye Bursları kapsamında lisansüstü eğitimlerinizi tamamlandığınızda gelecek planlarınız nelerdir?
14. Pandemi süreci boyunca eğitim hayatınızda zorluklar yaşadınız mı? Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Türkiye Bursları, pandemi sürecini nasıl yönettiğini düşünüyorsunuz.
15. Yukarıda belirtilen sorular dışında eklemek istedikleriniz var mı?

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR